

TỦ SÁCH VIỆN KHẢO - CỔ
PUBLICATIONS } *de l'Institut de Recherches Archéologiques*
 of the Institute of Archaeological Research **Số X**

NHU VIỄN

柔 遠

TRONG

KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM

HỘI-ĐIỀN SỰ-LỆ

欽 定 大 南 會 典 事 例

(quyển 132 - 133)

I

BỘ GIÁO-DỤC — SÀI-GÒN

1965

TỦ SÁCH VIỆN KHẢO - CỔ

PUBLICATIONS { *de l'Institut de Recherches Archéologiques*
of the Institute of Archaeological Research

Số X

NHU VIỄN 柔 遠

TRONG

KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM

HỘI-ĐIỄN SỰ-LỆ

欽 定 大 南 會 典 事 例

(quyển 132 - 133)

I

TẠ - QUANG - PHÁT

PHIÊN-DỊCH

BỬU - CẦM

HIỆU-ĐÍNH

BỘ VĂN-HÓA GIÁO-DỤC

SÀI - GÒN

1965

<https://tieulun.hopto.org>

Lời nói đầu

Bộ Khâm-định Đại-Nam Hội-điền Sự-lệ được biên-soạn theo dự-chỉ của vua Thiệu-trị và vua Tự-đức vào những năm 1843, 1846, 1850, và hoàn-thành vào năm 1851.

Bộ sách này gồm có 262 quyển, chép rõ những định-chè của Lục Bộ và của các cơ-quan đặc-biệt ở Kinh-đô.

Chúng tôi nhận thấy sách này có một tầm quan-trọng rộng lớn, đáng được dịch hết ra Việt-ngữ. Nhưng muốn phiên-dịch trọn bộ, phải mất đến hàng chục năm. Bởi vậy, trong đợt đầu, chúng tôi chỉ chọn dịch phần Bang-giao và phần Nhu-viễn trong những thiên thuộc về Bộ Lễ, vì những phần ấy có lợi-ích thiết-thực đối với sử-học, đúng như nhận-xét của một vài học-giả Tây-phương chuyên nghiên-cứu lịch-sử Việt-nam (1).

Tuy nhiên, có điều đáng tiếc là thiên chép về cuộc bang-giao giữa nước ta với các nước Tây-dương trong phần Nhu-viễn đã bị bỏ đi dưới thời Pháp-thuộc. Hiện giờ chúng tôi không tìm được thiên sách nói trên để dịch. Người ta đã vì lý-do chính-trị mà làm mất đi một sử-liệu quý-giá của Việt-nam !

Viện Khảo-cổ đã giao hai phần Bang-giao và Nhu-viễn trong bộ Khâm-Định Đại-Nam Hội-điền Sự-lệ cho hai dịch-giả cùng dịch một lần và, sau đó một thời-gian, phần Nhu-viễn đã được dịch xong trước.

Để đáp-ứng nhu-cầu của các sử-gia, cũng như của các giáo-sư và sinh-viên, chúng tôi cho ấn-hành ngay bản dịch phần Nhu-viễn mà cách trình-bày cũng theo đúng phương-pháp đã áp-dụng trong các bản dịch quyển thủ và quyển nhất bộ Khâm-định Việt-sử Thông-giám Cương-mục.

(1) CADIÈRE & PELLIOU, *Première étude sur les sources annamites de l'histoire d'Annam*, trong BEFEO, t. IV [1904], tr. 655-656.

Nhu-viễn là gì? Nhu là an, viễn là xa. Nhu-viễn là nói về cái đức của bậc đế-vương phổ-cập gần xa, làm cho dân-chúng nơi nơi đều được yên-ôn và kính-phục Triều-đình. Hai chữ nhu-viễn xuất xứ trong câu «Nhu viễn năng nhĩ 柔遠能邇» ở thiên Thuốn-diễn trong Thư-kinh.

Phần Nhu-viễn (1) trong bộ Khâm-định Đại-Nam Hội-diễn Sự-lệ gồm có 5 quyển (từ quyển 132 đến quyển 136), trong đó ghi chép đầy đủ chi-tiết những việc như : Vua chúa hoặc sứ-bộ các nước đến triều-yết vua ta ; thiết-lập và bảo-vệ sứ-quán ; đón và đưa các sứ-bộ ; ban-cấp tiền và phẩm-vật cho vua quan các thuộc-quốc ; cứu-giúp và viện-trợ cho ngoại-quốc ; thông-dịch ngoại-ngữ ; sai sứ đi phong chức tước cho vua chúa các thuộc-quốc ; công-kỳ và cống-vật của các thuộc-quốc và thuộc-mạn ; cung-đón và khoản-đãi các sứ-bộ, v...v...

Những điều dẫn trên cho ta thấy phần Nhu-viễn khá di cung-cấp tài-liệu cho việc biên-soạn cuốn Việt-nam cận-đại sử và đồng thời cũng cần-thiết cho các sinh-viên theo học chứng-chỉ Quốc-sử tại trường Đại-học Văn-khoa.

Nói tóm lại, nếu bản dịch này có thể giúp ích phần nào cho những người chuyên-trị lịch-sử Việt-nam, thì mục-đích của chúng tôi xem như đã đạt được vậy.

V.K.C.

(1) Bản dịch phần Nhu-viễn được chia làm 2 tập in làm 2 kỳ, có đánh số I và II ở ngoài bìa để dễ phân biệt. <https://tieulun.hopto.org>

Avant - propos

Le Khâm-định Đại-nam Hội-diễn Sự-lệ (Répertoire administratif du Đại-nam, dressé par ordre impérial) fut établi conformément aux décrets impériaux de Thiệu-trị et de Tự-đức en 1843, 1846, 1850 et achevé en 1851.

Ce répertoire comprend 262 livres portant sur les textes organiques émanant des Six Ministères et des Services spéciaux de la Capitale.

D'une très grande portée, il mérite d'être traduit intégralement, mais ceci demande des dizaines d'années de travail. Aussi, pour la première tranche, l'Institut de Recherches archéologiques (anciennement Institut de Recherches historiques) a-t-il choisi de traduire, parmi les chapitres relatifs au Ministère des Rites, le Bang-giao (Relations extérieures) et le Nhu-viễn (Pacification extérieure). Car ces parties sont d'un réel intérêt historique, selon la remarque des savants occidentaux spécialisés dans l'étude de l'histoire du Viêt-nam (1).

Toutefois, il est regrettable que le chapitre du Nhu-viễn sur les rapports entre le Viêt-nam et les pays occidentaux ait été supprimé sous l'administration française, c'est pourquoi, il n'a pas été possible de le traduire. Pour des raisons politiques, un document historique précieux a disparu.

L'Institut de Recherches archéologiques a chargé deux sinologues de traduire simultanément le Bang-giao et le Nhu-viễn, ces deux parties importantes du Khâm-định Đại-nam Hội-diễn Sự-lệ. Seule la traduction de la seconde partie a été achevée.

Pour répondre aux vœux d'un certain nombre d'historiens, de professeurs et d'étudiants, l'Institut entreprend la publication immédiate de la traduction terminée, dont la présentation est

(1) Cadière et Pelliot. *Première étude sur les sources annamites de l'histoire d'Annam*, in BEFEO, t.IV, pp. 655-656.

identique à celle des deux traductions précédentes du Khâm-định Việt-sử thông-giám cương-mục (Texte et commentaire du miroir complet de l'histoire du Viêt par ordre impérial : Livre de préfaces et de tables, et Livre premier).

Que signifient les deux termes « Nhu-viễn » ? Ils évoquent les vertus impériales susceptibles d'apporter la paix au loin, à toute la population, et d'inspirer à celle-ci le respect de la Cour. Ils sont tirés de l'aphorisme « Nhu-viễn năng nhĩ 柔遠能通 » (S'assurer la paix au loin, c'est se l'assurer chez soi) contenu dans le Chapitre Thuấn-điền (Anecdotes sur l'Empereur Thuấn) du Thư-kinh (Annales de la Chine).

Le Nhu-viễn comprend 5 livres (du livre 132 au livre 136) portant sur le détail des faits historiques tels que : audiences impériales réservées aux souverains ou ambassadeurs étrangers ; établissement et protection des ambassades ; réception des ambassadeurs ; offre d'argent et de présents aux souverains et mandarins des pays tributaires ; aide aux pays étrangers ; traduction des langues étrangères ; envoi d'ambassades vietnamiennes chargées de l'investiture des souverains des pays tributaires ; envoi périodique de tributs par les pays assujettis ; cérémonies et banquets en l'honneur des ambassades étrangères, etc...

Ainsi le Nhu-viễn est susceptible de fournir certains matériaux aux éventuels auteurs d'une histoire contemporaine du Viêt-nam et aux étudiants du certificat d'Histoire du Viêt-nam.

En somme, dans la mesure où cette traduction s'avère utile à ceux qui se spécialisent dans l'étude de l'histoire du Viêt-nam, l'Institut des Recherches archéologiques n'aura pas manqué son but.

I.R.A.

NHU VIỄN

TRONG

KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM

HỘI-ĐIỄN SỰ-LỆ

(quyển 132 - 133)

I

欽定大南會典事例卷一百三十二

禮部

采遠

朝覲
松長館舍
禁約迎送
象譯恤典

朝覲

凡藩屬貢使至京先由部進表並行各欽天監擇吉先期飭該使部就部堂演習趨拜進止前一日部司奉于

勤政殿上右一間及階下甬道之右預設朱案一以備奉安表函至日設常朝儀于

勤政殿旗臺上張掛黃旗及各色慶喜旗部同一

PHIÊN ÂM

KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM HỘI-ĐIỀN SỰ-LỆ, Quyển 132**LỄ BỘ**

**NHU VIỄN : TRIỀU CẬN — QUÁN XÁ — NGHINH TỔNG —
TUẤT ĐIỀN — CHỪNG VIỆN — CẤM ƯỚC —
TƯỢNG DỊCH.**

TRIỀU CẬN

Phàm phiên-thuộc công-sứ chí kinh, tiên do Bộ tiền biểu tịnh hành tư Khâm-thiên-giám quyền cát.

Tiền kỳ sức cai sứ bộ tựu bộ đường diễn tập xu báí tiến chỉ.

Tiền nhật nhật Bộ ty phụng vụ Cẩn-chính điện thượng hữu nhật gian cập giai hạ dũng đạo chỉ hữu, dự thiết chu án nhật dĩ bị phụng an biểu hàm.

Chí nhật thiết thường triều nghị vụ Cẩn-chính điện. Kỳ đài thượng trưng quải hoàng kỳ cập các sắc khánh hỷ kỳ.

Bộ-ty nhật...

DỊCH NGHĨA**KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM HỘI-ĐIỀN SỰ-LỆ, Quyển 132****BỘ LỄ**

**NHU VIỄN gồm có 7 chương : TRIỀU CẬN — QUÁN XÁ —
NGHINH TỔNG — TUẤT ĐIỀN — CHỪNG VIỆN —
CẤM ƯỚC — TƯỢNG DỊCH.**

TRIỀU CẬN (chầu vua)

Hễ sứ-giả các nước phiên-thuộc của nước ta đến kinh-đô triều-cống thì trước tiên đã do bộ Lễ dâng biểu tâu lên và thông-tư cho Khâm-thiên-giám chọn ngày tốt.

Trước khi được vào chầu, sứ bộ ấy được bộ Lễ sức cho đến bộ-đường học tập cách đi, cách lạy, cách tới, cách dừng.

Một ngày trước, bộ Lễ đã cho đặt ở gian bên hữu trên điện Cẩn-chính và bên hữu lối đi dưới thềm một cái bàn đồ để sẵn-sàng chỗ đặt cái hộp đựng tờ biểu.

Đến ngày ấy thì bày nghi-thức của buổi thường-triều ở điện Cẩn-chính. Trên kỳ-dài (dài dựng cờ) treo cờ vàng và các thứ cờ màu biểu-lộ sự vui mừng.

Một viên quan bộ...

員具補服捧表函預先經引正副使並長送通言
等由

午門右關門入于

月英門外佇候禮部並侍衛大臣寄

奏中嚴外辨奉

御常服陞座皇親公文五品武四品各具補服恭行五
拜禮分班禮部堂官一趨庭跪奏請

賜該貢使恭行朝貢禮叩興都司一恭捧表函經引該
使由

月英門入

PHIÊN ÂM

viên cụ bộ phục bồng biểu hàm dự tiên kinh dẫn chính phó sứ
tĩnh trường-tổng thông-ngôn đẳng do Ngọ-môn hữu khuyết-môn
nhập vu Nguyệt-anh môn ngoại trừ hậu.

Lễ-bộ tĩnh thị-vệ đại thần ký tàu trung nghiêm ngoại-biện
phụng ngự thường phục bệ tọa.

Hoàng thân công văn ngũ phẩm, vũ tứ phẩm các cụ bộ phục
cung hành ngũ bái lễ, phân ban.

Lễ-bộ đường-quan nhất xu đình quy tàu thỉnh tứ cai công-sứ
cung hành triều công lễ, khấu hưng.

Bộ ty nhất cung bồng biểu hàm kinh dẫn cai sứ do Nguyệt-
anh môn nhập. . .

DỊCH NGHĨA

Lễ mặc triều-phục theo phẩm-trật bưng cái hộp đựng tờ biểu
và trước tiên đã lo dẫn các chính sứ, phó sứ và viên trường-
tổng, viên thông-ngôn do cửa bên phải của Ngọ-môn đi vào
đứng chờ ở phía ngoài cửa Nguyệt-anh.

Viên quan bộ Lễ cùng đại-thần thị-vệ gởi lời tàu cho viên
ngoại-biện ở trong cung cấm xin vua mặc triều-phục của buổi
thường triều lên ngự trên ngai.

Các hoàng-thân và các quan, bên văn thì ngũ phẩm, bên
vũ thì tứ phẩm, đều mặc triều-phục theo phẩm trật và cung
kính lạy năm lạy rồi phân ra theo ban.

Một vị đường-quan bộ Lễ đến sân châu quý xuống tàu
xin cho sứ-giả đến cổng ấy được cung kính làm lễ triều-cống
rồi cúi đầu và đứng dậy.

Một viên quan bộ Lễ cung kính bưng hộp đựng tờ biểu
dẫn sứ bộ ấy do cửa Nguyệt-anh. . .

大宮門右門趨庭行五拜禮跪部司捧表兩交該
正使接受加額恭進部司仍捧捧奉安于階下朱
案內閣堂官一趨詣朱案前接捧奉進于

殿上右間朱案該使部再行五拜禮趨出右班末
侍候禮部堂官一出班跪奏禮成部司經引該使
部趨左待漏院款茶訖回館如恭遇

萬壽

聖壽節元旦端陽大慶朝賀等禮奉

御太和殿百官行禮畢部司引該貢使隨右班末行五
拜禮如儀或奉

PHIÊN ÂM

Đại-cung môn hữu môn xu đình hành ngũ bái lễ quy.

Bộ-ty bồng biểu hàm giao cai chính sứ tiếp thụ gia ngạch cung tiền.

Bộ-ty nhưng tiếp bồng phụng an vu giai hạ chu án.

Nội-các đường-quan nhất xu nghệ chu án tiến tiếp bồng phụng tiền vu điện thượng hữu gian chu án.

Cai sứ bộ tái hành ngũ bái lễ, xu xuất hữu ban mặt thị hậu.

Lễ bộ đường-quan nhất xuất ban quy tàu : Lễ thành.

Bộ-ty kinh dẫn cai sứ bộ xu Tả-đãi-lậu viện, khoản trà cất hổi quán.

Như cung ngộ Vạn-thọ Thánh-thọ tiệt, Nguyên-đán, Đoan-dương đại khánh triều-hạ đẳng lễ, phụng ngự Thái-hòa điện, bách quan hành lễ tât, Bộ-ty dẫn cai công-sứ tùy hữu-ban mặt hành ngũ bái lễ như nghi.

Hoặc phụng. . .

DỊCH NGHĨA

vào cửa bên hữu của Đại-cung môn đến sân châu làm lễ năm lay rồi quỳ xuống.

Viên quan bộ Lễ bưng hộp đựng biểu giao cho viên chính sứ tiếp lấy bưng ngay trán cung kính tiến lên.

Viên quan bộ Lễ lại như cũ tiếp lấy bưng hộp đựng biểu đặt yên trên bàn đồ dưới bực thềm.

Một vị đường-quan Nội-các đến trước bàn đồ tiếp lấy hộp, bưng đem lên đặt trên bàn đồ ở gian bên hữu trên điện Cần-chính.

Sứ bộ ấy lại làm lễ năm lay nữa rồi đi ra cuối ban bên hữu đứng chờ.

Một vị đường-quan bộ Lễ ra khỏi ban quỳ tâu : Lễ đã xong.

Viên quan bộ Lễ dẫn sứ bộ ấy đến Tả-đãi-lậu viện (chờ giờ khắc), đãi trà xong thì đưa về sứ quán.

Nếu gặp những tiết Vạn-thọ Thánh thọ và những đại khánh Nguyên-đán, Đoan-dương và lễ triều-hạ, vua ngự ở điện Thái-hòa, khi bá quan làm lễ xong thì viên quan bộ Lễ dẫn sứ bộ triều cống ấy theo cuối ban bên hữu làm lễ năm lay đúng theo nghi-thức.

Hoặc. . .

旨召見禮部堂官經引貢使詣宮門外祇候奉

御便殿文武官侍立如常儀禮部堂官引該使並通言
等至階下行五拜禮跪奉

宣旨慰問訖拜謝引出至遣回日先期禮部派屬會同
所司奉陳設朱案繖蓋于

午門庭前弁兵排列儀仗整肅部司恭遞

賞給敕書品物並清單均安于案上經引該貢使具
冠服趨詣案前甬道之右列跪部司奉宜清單訖
恭捧

敕書轉授該貢使加額部司接捧復安于案上該貢使

PHIÊN ÂM

chỉ triệu kiến, Lễ-bộ đường-quan kinh dẫn công-sứ nghệ cung-môn ngoại kỳ hậu.

Phụng ngự tiện điện, văn vũ quan thị lập như thường nghi.

Lễ-bộ đường-quan dẫn cai sứ tịnh thông-ngôn đẳng chỉ giai hạ hành ngũ báỉ lễ quy.

Phụng tuyên chỉ ủy văn cất, báỉ tạ, dẫn xuất.

Chỉ khiến hồi nhật tiên kỳ, Lễ bộ phái thuộc hội đồng sở ty phụng trấn thiết chu án tán cái vụ Ngọ-môn đình tiền, biên binh bài liệt nghi trượng chỉnh túc, Bộ-ty cung đệ thường cấp sắc-thư phẩm vật tịnh thanh đơn quân an vụ án thượng.

Kinh dẫn cai công-sứ cụ quan phục xu nghệ án tiền dũng đạo chỉ hữu liệt quy.

Bộ-ty phụng tuyên thanh-đơn cất, cung bồng sắc thư chuyển thụ cai công sứ gia nghạch, Bộ-ty tiếp bồng phục an vụ án thượng.

Cai công sứ. . .

DỊCH NGHĨA

khi vâng chỉ vòỉ sứ bộ vào bệ-kiến thì vị đường-quan bộ Lễ dẫn công-sứ đến phía ngoài cửa cung đứng chờ.

Vua lên điện, các quan văn võ đứng hầu đứng theo nghi lễ thường.

Vị đường-quan bộ Lễ dẫn sứ bộ ấy cùng viên thông-ngôn đến dưới bực thềm làm lễ năm lạy và quỳ xuống.

Khi vua tuyên chỉ và ban lời an ủi thăm hỏi xong, sứ-bộ lạy tạ và được dẫn ra.

Đến trước ngày cho sứ-bộ trở về, bộ Lễ đã phái nhân-viên ty thuộc chưng bày bàn và lọng tàn ở trước sân cửa Ngọ-môn. Binh đội bày hàng, nghi trượng nghiêm chỉnh, viên quan bộ Lễ kính đệ tờ sắc thư, các phẩm vật và tờ thanh đơn đề ban thưởng đều đặt ở trên bàn.

Cống-sứ ấy dàng hoàng áo mảo được dẫn đến bên hữu lối đi trước bàn mà quỳ xuống.

Viên quan bộ Lễ vâng lệnh đọc tờ thanh-đơn xong thì cung kính bưng tờ sắc-thư chuyển giao cho cống sứ bưng ngay trán. Viên quan bộ Lễ tiếp lấy đặt lại trên bàn.

Sứ bộ ấy. . .

叩興再行五拜禮祇領退回公館安歇另日經引該貢使等預于

午門外恭候

駕出該使于道右列跪奉

駕至少停禮部堂官一具補服跪奏該國使臣恭請聖安回國叩興使臣行五拜禮奉

駕過經引該使回館

嘉隆四年萬象國遣使來貢議準設朝儀于

太和殿朝拜禮成奉

旨宜入

大正二年會典事例 禮部 朝覲

二二

PHIÊN ÂM

khâu hưng, tái hành ngũ báỉ lễ kỳ lãnh thoái hồi công quán an yết.

Lánh nhật kinh dẫn cai công-sứ đặng dự vu Ngọ-môn ngoại cung hậu.

Giá xuất cai sứ vu đạo hữu liệt quy.

Phụng giá thiếu đình Lễ bộ đường-quan nhât cụ bồ phục quy tâu : Cai sứ thần cung thỉnh thánh an hồi quốc. Khâu hưng, sứ thần hành ngũ báỉ lễ. Phụng giá quá, kinh dẫn cai sứ hồi quán.

Gia-long tứ niên, Vạn-tượng quốc khiến sứ lai công. Nghị chuẩn thiết triều nghị vu Thái-hòa điện. Triều báỉ lễ thành, phụng chỉ tuyên nhập. . .

DỊCH NGHĨA

cúi đầu và đứng dậy rồi lạy năm lạy nữa mới lãnh mọi thứ mà lui ra trở về công quán an nghỉ.

Ngày khác viên quan bộ Lễ dẫn sứ bộ đến sẵn ở phía ngoài Ngọ-môn cung kính đứng chờ.

Khi xa giá của vua ra, sứ bộ ấy đứng ở phía hữu bên đường quỳ xuống.

Xa giá của vua đến, dừng lại một tí. Một vị đường-quan của bộ Lễ mặc triều-phục theo phẩm-trật quỳ tâu : Sứ-thần của nước ấy cung kính thỉnh an và xin trở về nước. Khi đã cúi đầu đứng dậy, sứ-thần làm lễ năm lạy. Xa giá vua đi qua. Sứ bộ được dẫn về công quán.

Năm Gia-long thứ 4 (1805), nước Vạn-tượng sai sứ đến cống. Triều nghị chuẩn cho bài thiết nghị-thức lễ chầu ở điện Thái-hoà. Lễ triều báỉ xong thì vâng chỉ cho vào. . .

勤政殿慰問該使拜謝趨出○六年高糧遣使請封設大朝儀于

太和殿禮成奉

旨召見使臣于

勤政殿

宣慰畢使臣謝

恩而退○又議準嗣後樂九使抵乂安鎮進貢該鎮擇吉于

皇宮排設兵仗齊整鎮官行五拜禮分班伴接官引使部于右班末行五拜禮跪奉貢品牒書進上執

PHIÊN ÂM

Cần-chính điện ủy vãn. Cai sứ bái tạ xu xuất.

Lục niên Cao-man khiến sứ thỉnh phong, thiết đại triều-nghi vu Thái-hòa điện. Lễ thành, phụng chỉ triệu kiến sứ-thần vu Cần-chính điện. Tuyên ủy tât, sứ-thần tạ ân nhi thoái.

Hựu nghị chuẩn tự hậu Lạc-hoàn sứ đề Nghê-an trần tiến công, cai trần trạch cát vu hoàng-cung bài thiết binh trượng tể chỉnh, trần quan hành ngũ bái lễ phân ban, bạn-tiếp quan dẫn sứ bộ vu hữu bạn mặt hành ngũ bái lễ quy, phụng công phẩm điệp thư tiền thượng chấp. . .

DỊCH NGHĨA

điện Cần-chính đề hỏi-han ủy lạo. Viên sứ ấy lạy tạ lui ra.

Năm Gia-long thứ 6 (1807), nước Cao-man sai sứ đến xin phong, liền thiết nghi-thức đại-triều ở điện Thái-hoà. Lễ xong thì vâng chỉ vời sứ-thần đến bệ-kiến ở điện Cần-chính. Vua tuyên lời ủy-lạo xong, sứ-thần tạ ơn lui ra.

Lại triều nghị chuẩn định về sau sứ bộ Lạc-hoàn đến trấn Nghê-an dâng lễ cống, thì trấn ấy chọn ngày tốt, bài thiết binh trượng tể chỉnh ở hoàng-cung, viên trấn quan làm lễ năm lạy rồi phân ra ban, quan bạn - tiếp dẫn sứ bộ vào cuối ban bên hữu làm lễ năm lạy và quỳ xuống, đem điệp-thư và lễ vật đến cống dâng lên. Quan chấp. . .

事接捧置于望殿案上使部再行五拜禮趨出○
九年議準夢山燕山深原三崗三年一次就又安
鎮行進貢禮與樂九儀同○十三年議準樂九使
來京朝貢由禮司經引該使臣及通言等四人入
勤政殿庭拜進貢表欽

旨慰問訖拜謝趨出○十四年高蠻萬象二國使來朝
貢恭遇

南郊大祀禮奉

世祖高皇帝御齋宮準賜該二國使臣隨班跪迎仍召
入齋宮階下

PHIÊN ÂM

sự tiếp bồng trí vụ vọng-bản án thượng. Sứ bộ tái hành ngũ báỉ lễ xu xuất.

Cửu niên nghị chuẩn Mộng-sơn, Yên-sơn, Thâm-nguyên tam động tam niên nhất thứ tự Nghệ-an trần hành tiến công lễ dũ Lạc-hoàn nghị đồng.

Thập tam niên nghị chuẩn Lạc-hoàn sứ lai kinh triều công do Lễ-ty kinh dẫn cai sứ thần cập thông-ngôn đẳng tứ nhân nhập Cần-chính điện đình báỉ tiền công biểu. Khâm chỉ tỳ vắn cắt, báỉ tạ xu xuất.

Thập tứ niên Cao-man, Vạn-tượng nhĩ quốc sứ lai triều công, cung ngộ Nam-giao đại tự lễ, phụng Thê-tổ Cao hoàng-đề ngự trai-cung chuẩn tứ cai nhĩ quốc sứ-thần tùy ban quy nghinh, nhưng triều nhập trai-cung giai hạ. . .

DỊCH NGHĨA

sự tiếp lấy bùng đặt ở trên vọng-bản án. Sứ bộ lại làm lễ năm lạy rồi bước ra.

Năm Gia-long thứ 9 (1810) triều nghị chuẩn định cho ba động Mộng-sơn, Yên-sơn, Thâm-nguyên ba năm một lần đến trấn Nghệ-an dâng lễ cống, nghi-thức cũng đồng như của sứ-bộ Lạc-hoàn.

Năm Gia-long thứ 13 (1814) triều nghị chuẩn định cho sứ-bộ Lạc-hoàn đến kinh triều-cống, viên quan bộ Lễ dẫn sứ-thần ấy và thông-ngôn bốn người vào điện Cần-chính lạy ở sân chầu dâng tờ biểu cống. Vua ủy-lạo hỏi-han xong, sứ bộ lạy tạ lui ra.

Năm Gia-long thứ 14 (1815), sứ hai nước Cao-man và Vạn-tượng đến triều-cống gặp đại-lễ tế Nam-giao, đức Thê-tổ Cao hoàng-đế ngự ở trai-cung ưng chuẩn cho sứ-thần hai nước ấy theo các ban trong triều mà quý đón, lại được gọi vào dưới bệ ở trai-cung. . .

金匱要略卷之三十三

卷之三十三

清問賜茶奉

御行禮由部經引該使臣均趨齋

壇下班未隨拜○十五年議準頒給高蠻國品服

先期該國王預於柔遠堂正中陳設香案

詔書案設桌子二于東西欽命官至該國王率藩僚跪

迎奉安

詔書品服于案桌上欽命立于東該國王立于堂下之

東各西向藩僚兩班侍立該國王率藩僚拜跪執

事奉宣

詔書訖該國王率藩僚行五拜奉領冠服再行拜謝○

PHIÊN ÂM

thanh vân tứ trà. Phụng ngự hành lễ, do bộ kinh dẫn cai sứ-thần quân xu nghệ đàn hạ ban mặt tùy bái.

Thập ngũ niên nghị chuẩn ban cấp Cao-man quốc phẩm phục.

Tiên kỳ cai Quốc-vương dự ư Nhu-viễn đường chính trung trần thiết hương án chiêu thư án, thiết trác tử nhị vu đông tây.

Khâm-mệnh quan chí, cai Quốc-vương suất phiên liêu quy nghinh, phụng an chiêu thư phẩm phục vu án trác thượng.

Khâm-mệnh lập vu đông, cai Quốc-vương lập vu đường hạ chi đông, các tây hướng, phiên liêu lưỡng ban thị lập.

Cai Quốc-vương suất phiên liêu bái quy. Chập-sự phụng tuyên chiêu thư cát, cai Quốc-vương suất phiên liêu hành ngũ bái phụng lãnh quan phục, tái hành bái tạ.

DỊCH NGHĨA

hỏi-han và ban trà. Khi vua hành-lễ, viên quan bộ Lễ dẫn các sứ-thần ấy đều đến cuối ban ở dưới đàn mà lạy theo.

Năm Gia-long thứ 15 (1816) triều nghị chuẩn y ban cấp phẩm phục cho nước Cao-man.

Trước ngày ấy, Quốc-vương nước ấy lo đặt sấn ở chính giữa Nhu-viễn đường hương án và chiếu-thư án, đặt hai cái bàn ở phía đông phía tây.

Quan Khâm-mệnh đến, Quốc-vương nước ấy dẫn các quan bản-xứ quý đón, đem đặt chiếu-thư và phẩm-phục trên án và trên bàn.

Quan Khâm-mệnh đứng ở phía đông, Quốc-vương nước ấy đứng ở phía đông dưới sảnh-đường, tất cả đều quay về hướng tây, các quan bản-xứ đứng hầu thành hai ban.

Quốc-vương dẫn các quan bản-xứ lạy quý. Viên chập-sự đọc chiếu-thư xong, Quốc-vương dẫn các quan bản-xứ lạy năm lạy, nhận lãnh mũ áo rồi lạy tạ ơn nữa.

十七年奏準高蠻國使朝見于

勤政殿禮成又另設常朝儀于

清和殿庭禮部經引使臣由震亨門趨庭拜謁

賜上堂慰問賜芙蓉茶訖趨出

明命元年高蠻國遣使齎捧表文方物來

京恭賀

聖祖仁皇帝登光大禮奉

御便殿宜召該使臣並通言上

殿慰問賜芙蓉茶該使拜謝而退○四年南掌國遣

使齎遞國書來貢奉

PHIÊN ÂM

Thập thất niên tàu chuẩn Cao-man quốc sứ triều kiến vu Cấn-chính điện. Lễ thành, hựu lách thiết thường triều nghị vu Thanh-hòa điện đình.

Lễ bộ kinh dẫn sứ thần do Chấn-hạnh-môn xu đình bái-yết.

Tứ thượng đường ủy văn, tứ phù trà cắt xu xuất.

Minh-mệnh nguyên niên, Cao-man quốc khiến sứ tể bồng biểu văn phương vật lai kinh cung hạ Thánh-tổ Nhân hoàng-đế dâng quang đại lễ. Phụng ngự tiện điện tuyên triệu cai sứ-thần tịnh thông-ngôn thượng điện ủy văn, tứ phù trà. Cai sứ bái tạ nhi thoái.

Tứ niên Nam-chương quốc khiến sứ tể đệ quốc thư lai cống. Phụng. . .

DỊCH NGHĨA

Năm Gia-long thứ 17 (1818), tàu xin chuẩn y cho sứ bộ nước Cao-man triều kiến ở điện Cấn-chính. Lễ xong lại bày riêng nghi-thức thường-triều ở sân điện Thanh-hoà.

Quan bộ Lễ dẫn sứ thần do cửa Chấn-hạnh đến sân chầu bái yết.

Vua cho phép lên sảnh đường để ủy-lạo hỏi-han ; được ban trầu và trà xong, sứ thần lui ra.

Năm đầu Minh-mạng (1820), nước Cao-man sai sứ đem biểu-văn và thổ-sản đến kinh-đô mừng đại-lễ Thánh-tổ Nhân hoàng-đế lên ngôi. Vua ngự ở tiện-điện vời sứ thần và thông-ngôn ấy lên điện ủy-lạo hỏi-han, ban trầu và trà. Sứ bộ ấy lạy tạ mà lui ra.

Năm Minh-mạng thứ 4 (1823) nước Nam-chương sai sứ trình quốc thư đến cống. Vua. . .

御勤政殿賜引該使臣隨班貼拜訖奉

宣上殿慰問○九年南掌使來京朝貢奉

旨召見○又

諭此次南掌使臣朝貢月前已賜大庭參謁復準升階
引見則此諸貢使已覺從優遣回日毋須再行陛辭
遇駕出該部止須經引該使臣道傍請安亦可○十
一年高蠻使恭進貢例並

慶賀禮經部議撰朝見儀注進呈其宜召上殿賜茶
一款永行停止○又議準此次恭遇

四旬大慶節外國與諸藩附來京朝賀南掌使臣班在

PHIÊN ÂM

ngự Cần-chính điện, tứ dẫn cai sứ-thần tùy ban chiêm bái cắt, phụng tuyên thượng điện ủy vãn.

Cửu niên Nam-chương sứ lai kinh triều công, phụng chỉ triệu kiến.

Hựu dụ thứ thứ Nam-chương sứ-thần triều-công nguyệt tiến dĩ tứ đại đình tham yết, phục chuẩn thăng giai dẫn kiến, tác tỷ chư công-sứ dĩ giác tưng ưu, khiển hồi nhật vô tu tái hành bộ tứ, ngộ giá xuất cai bộ chỉ tu kinh dẫn cai sứ thần đạo bằng thịnh an diệc khả.

Thập nhất niên Cao-man sứ cung tiến công lệ tịnh khánh hạ lễ, kinh Bộ nghị soạn triều kiến chú tiền trình, kỳ tuyên triệu thượng điện tứ trà nhật khoản vĩnh hành đình chỉ.

Hựu nghị chuẩn thứ thứ cung ngộ Tứ tuần đại khánh tiết, ngoại quốc dữ chư phiên phụ lai kinh triều hạ, Nam-chương sứ-thần ban tại. . .

DỊCH NGHĨA

ngự ở điện Cần-chính, cho dẫn sứ-thần ấy theo ban trong triều ; chiêm bái xong, sứ thần được gọi lên điện để ủy-lạo hỏi-han.

Năm Minh-mạng thứ 9 (1828), cống-sứ nước Nam-chương đến kinh triều cống được vâng chỉ vời vào triều kiến.

Lại có chỉ dạy lần này sứ-thần Nam-chương đến triều cống thì tháng trước đã cho tham yết ở đại triều, lại được chuẩn cho lên thêm yết kiến, so với những cống-sứ khác đã được ưu-dãi hơn, thì ngày cho sứ-thần trở về không cần phải lên thêm bái tứ nữa, khi gặp xa giá ra thì quan bộ Lễ chỉ cần dẫn sứ-thần ấy ở bên đường thỉnh an cũng được.

Năm Minh-mạng thứ 11 (1830) sứ-thần nước Cao-man cung kính dâng lễ cống và lễ chúc mừng, bộ Lễ đã soạn nghi-tiết triều kiến tâu trình, việc vời sứ-thần lên điện ban trà được đình vĩnh-viễn.

Lại triều nghị chuẩn định lần này gặp đại khánh tiết Tứ tuần (lễ mừng vua được 40 tuổi) các nước ngoài và nước phiên-thuộc đến kinh mừng lễ, ban của sứ-thần nước Nam-chương được ở. . .

高蠻國使之上諸藩附侍立在南掌高蠻二國使

臣之後○十二年水舍國遣使入貢奉

宜召上殿慰問

謹按該國朝貢係屬一初應宣慰慰問用示榮懷其賜茶一款仍舊

○又

議準嗣屆水舍國貢期該使至富安鎮公館安歇

由該鎮臣具

奏仍擇吉陳設儀仗于

皇宮庭前另設几桌奉安貢品該鎮官並屬轄員齊

各具品服分班經引該使恭行進貢並拜禮再行

拜謝禮該鎮奉照收貢品款額俟禮部發交賞給

品物並朱帖劄子再擇吉陳設如初經引該使拜

大邑二府... 朝覲

PHIÊN AM

Cao-man quốc sứ chi thượng, chư phiên phụ thị lập tại Nam-chường Cao-man nhị quốc sứ thần chi hậu.

Thập nhị niên Thủy-xá quốc khiến sứ nhập công, phụng tuyên triệu thượng điện ủy văn. (Cần án cai quốc triệu công hệ thuộc nhất sơ ưng tuyên triệu ủy văn dụng thị nhu hoài. Kỳ tứ trà nhất khoản nhưng tỉnh).

Hựu nghị chuẩn tự giới Thủy-xá quốc công kỳ, cai sứ chỉ Phú-yên trấn công quán an yết, do cai trấn thần cụ tầu, nhưng trạch cát trấn thiết nghi trượng vu hoàng cung. Đình tiền lánh thiết kỳ trác phụng an công phẩm.

Cai trấn quan tịnh thuộc hạt viên biển các cụ phẩm phục phân ban, kinh dẫn cai sứ cung hành tiến công ngũ báỉ lễ, tái hành báỉ tạ lễ. Cai trấn phụng chiêu thu công phẩm, khoản đồn, sĩ Lễ bộ phát giao thưởng cấp phẩm vật tịnh chu thiếp tráp tử, tái trạch cát trấn thiết như sơ, kinh dẫn cai sứ báỉ. . .

DỊCH NGHĨA

trên chỗ sứ-thần nước Cao-man, còn sứ-thần các nước phiên-thuộc thì đứng ở sau chỗ sứ-thần hai nước Nam-chường và Cao-man.

Năm Minh-mạng thứ 12 (1831), nước Thủy-xá sai sứ vào triều-cống, được vua vờ lên điện ủy-lạo hỏi-han (Xét rằng việc triều-cống của nước này là thuộc lần đầu, nên được vua vờ lên ủy-lạo hỏi-han để biểu thị cái ý làm yên lòng người ở xa đến. Còn khoản ban trà thì vẫn bỏ).

Lại đình nghị chuẩn định về sau hễ đến kỳ nước Thủy-xá đến cống, khi sứ-thần ấy đến an nghỉ nơi công quán ở Phú-yên, thì viên trấn quan ấy phải tâu báo và chọn ngày tốt trấn thiết các đồ nghi-trượng ở hoàng-cung. Trước sân phải đặt bàn riêng để các phẩm-vật dâng cống.

Viên trấn quan và các quan binh của hạt ấy đều mặc phẩm-phục và phân ban ra, dẫn sứ-thần nước ấy cung kính làm lễ tiến cống năm lạy, rồi lại làm lễ báỉ tạ. Trấn quan ấy thu nhận các phẩm-vật dâng cống, khoản-dãi và chờ bộ Lễ giao phát các phẩm-vật tặng thưởng cùng tờ thiếp đồ vờ công-văn, lại lựa ngày tốt trấn-thiết như lúc đầu, rồi dẫn sứ-thần nước ấy quỳ. . .

跪屬鎮一員具冠服奉

宣帖子該使再行拜謝趨出○十三年議準甘露

府九州土司等來京瞻觀奉

御勤政殿賜引該土司竝長送員各具冠服由右肅門

趨庭行五拜禮引出以後每遇雙日部司經引該

等各具常服佇候于右端門外如奉

駕幸皇城之外準得扈隨瞻仰二十五年

諭向來水舍國表文竝褒賞諭旨奏報章疏一切文書

有稱麻者著洗改爲籠以正稱號

謹按該國俗有官職稱爲籠向來委

員不敢以籠自稱改稱爲麻

○十六年甘露府九州土司等來

PHIÊN ÂM

quý. Thuộc trần nhất viên cụ quan phục phụng tuyên thiệp tử. Cai sứ tái hành báỉ tạ xu xuất.

Thập tam niên nghị chuẩn Cam-lộ phủ cửu châu thổ ty đẳng lai kinh chiêm quan, phụng ngự Cấn-chính điện tứ dẫn cai thổ-ty tịnh trường-tổng-viên các cụ quan phục do Hữu-túc-môn xu đình hành ngũ báỉ lễ, -dẫn xuất. Dĩ hậu mỗi ngộ song nhật Bộ-ty kinh dẫn cai đẳng các cụ thường phục trừ hậu vu Hữu-đoan-môn ngoại, như phụng giá hạnh hoàng thành chi ngoại, chuẩn đặc hộ tỳ chiêm ngưỡng.

Thập (1) ngũ niên dụ hương lai Thủy-xá quốc biểu văn tịnh bao thưởng dụ chỉ tấu báo chương số nhất thiết văn thư xưng *ma* giả trước tấu cái vi *lung* dĩ chính xưng hiệu (Cấn án cai quốc tục hữu quan chức xưng vi *lung*, hương lai ủy viên bắt cảm dĩ *lung* tự xưng, cái xưng vi *ma*).

Thập lục niên Cam-lộ phủ cửu châu thổ ty đẳng lai. . .

(1) In sai là Nhị thập ngũ.

DỊCH NGHĨA

lay. Một viên quan thuộc trần mũ áo đẳng hoàng đọc tờ thiệp. Sứ-thần ấy lại làm lễ báỉ tạ rồi đi ra.

Năm Minh-mạng thứ 13 (1832) nghị chuẩn cho các thổ ty chín châu phủ Cam-lộ đến kinh đô chiêm vọng, vua ngự ở điện Cấn-chính cho phép dẫn những thổ-ty cùng các trường-tổng viên ấy áo mũ đẳng hoàng do cửa Hữu-túc đến sân châu làm lễ năm lay rồi được dẫn ra ngoài. Về sau hễ gặp ngày song-nhật, viên quan bộ Lễ dẫn những người ấy mặc đồ thường đứng chờ ở phía ngoài Hữu-đoan môn, như gặp xe vua đi ra ngoài hoàng-thành thì được phép đi theo chiêm ngưỡng.

Năm Minh-mạng thứ 15 (1834) có chỉ dụ dạy từ trước đến nay tất cả những tờ biểu văn của nước Thủy-xá cùng những dụ, chỉ, tấu, báo, chương, sớ khen thưởng nước ấy có dùng chữ *ma*, phải bôi sửa ra chữ *lung* cho đúng xưng hô. (Xét rằng tục nước ấy, người có quan chức gọi là *lung* mà từ trước tới nay các ủy-viên không dám tự xưng là *lung*, mới sửa gọi là *ma*).

Năm Minh-mạng thứ 16 (1835) thổ-ty chín châu phủ Cam-lộ đến. . .

京瞻覲恭遇

萬壽慶節設大朝儀于

太和殿部司經引該土司並長送員各具冠服于

右班末佇候屈辰隨班行禮次日南臺放煙火舞

花燈等節再引該等齊往觀看○二十一年恭遇

五旬大慶節水舍國使部來貢方物並恭行祝

嘏禮奉設朝儀于

勤政殿禮部經引該使部超庭進

表如儀

紹治元年水舍火舍二國遣使齎捧表文方物來

大正二年十月一日
禮部奏
皇太后萬壽慶節設大朝儀于
太和殿部司經引該土司並長送員各具冠服于
右班末佇候屈辰隨班行禮次日南臺放煙火舞
花燈等節再引該等齊往觀看○二十一年恭遇
五旬大慶節水舍國使部來貢方物並恭行祝
嘏禮奉設朝儀于
勤政殿禮部經引該使部超庭進
表如儀
紹治元年水舍火舍二國遣使齎捧表文方物來

七

PHIÊN ÂM

kinh chiêm cận, cung ngộ Vạn-thọ khánh tiết, thiết đại triều nghị vụ Thái-hòa điện. Bộ-ty kinh dẫn cai thô-ty tịnh trường-tòng viên các cụ quan phục vụ hữu ban mật trữ hậu, giới thời tùy ban hành lễ.

Thứ nhật Nam-đài phóng yên-hỏa vũ hoa đăng đẳng tiết, tái dẫn cai đẳng tế vãng quán khán.

Nhị thập nhất niên cung ngộ Ngũ tuần đại khánh tiết, Thủy-xá quốc sứ bộ lai cống phương vật tịnh cung hành chúc giả lễ.

Phụng thiết triều nghị vụ Cần-chính điện. Lễ bộ kinh dẫn cai sứ bộ xu đình triển biểu như nghi.

Thiệu-trị nguyên niên, Thủy-xá, Hoả-xá nhị quốc khiển sứ tề bồng biểu văn phương vật lai. . .

DỊCH NGHĨA

kinh-đô châu lay gặp lễ Vạn-thọ, nghi-thức đại-triều được trần-thiết ở điện Thái-hoà. Viên quan bộ Lễ dẫn các thô ty và những trường-tổng viên đều áo mũo đảng hoàng đứng chờ ở cuối ban bên hữu, đến giờ châu, thì đi theo ban ấy làm lễ.

Hôm sau ở Nam-đài có lễ đốt khói lửa và múa đèn hoa, quan bộ Lễ lại dẫn bọn họ cùng đến đấy xem.

Năm Minh-mạng thứ 21 (1840) gặp đại lễ Ngũ tuần (mừng vua được 50 tuổi), sứ-bộ nước Thủy-xá đến dâng cống đồ thổ-sản, và cung kính làm lễ chúc mừng.

Triều-nghi được trần-tiết ở điện Cần-chính. Quan bộ Lễ dẫn sứ-bộ ấy đến sân châu dâng biểu đúng như nghi-thức.

Năm đầu Thiệu-trị (1841), hai nước Thủy-xá và Hoả-xá sai sứ dâng biểu và thổ-sản đến. . .

卷一百三十二

禮部

京恭賀

登光大禮奉

憲祖章皇帝御文明殿賜引該使臣竝通言長送等趨

庭瞻拜○又甘露九州土司等來京

慶賀奉準瞻拜與水舍火舍儀同○七年議準高嶺

國遣使奉表請

封奉

御勤政殿皇親竝文五品武四品以上恭行朝拜禮班

定禮部經引該使部等趨庭于右班末行禮

是年

該國王遣委使臣請封其表文奉有宣讀

PHIÊN ÂM

kinh cung hạ Đẳng-quang đại lễ.

Phụng Hiến-tổ Chương hoàng-đề ngự Văn-minh điện tứ dẫn cai sứ-thần tịnh thông-ngôn trường-tổng đẳng xu đình chiêm bái.

Hựu Cam-lộ cửu châu thổ-ty đẳng lai kinh khánh hạ, phụng chuẩn chiêm bái dữ Thủy-xá Hoả-xá nghi đồng.

Thất niên nghị chuẩn Cao-man quốc khiến sứ phụng biểu thỉnh phong.

Phụng ngự Cẩn-chính điện, hoàng thân tịnh văn ngũ phẩm, vũ tứ phẩm dĩ thượng cung hành triều bái lễ, ban định, Lễ bộ kinh dẫn cai sứ bộ đẳng xu đình vu hữu ban mặt hành lễ. (Cẩn án thị niên cai quốc-vương lãn ủy sứ-thần thỉnh phong, kỳ biểu văn phụng hữu tuyên đọc).

DỊCH NGHĨA

kinh-đô mừng lễ lên ngôi.

Hiến-tổ Chương hoàng-đế ngự ở điện Văn-minh cho phép dẫn sứ-thần cùng thông-ngôn trường-tổng viên đến sân châu chiêm bái.

Bọn thổ-ty chín châu phủ Cam-lộ lại đến kinh-đô chúc mừng lễ lên ngôi, được cho phép chiêm bái, nghi-thức cũng đồng như của hai nước Thủy-xá và Hoả-xá.

Năm Thiệu-trị thứ 7 (1847) triều nghị chuẩn định cho nước Cao-man sai sứ dâng biểu xin được phong.

Vua ngự ở điện Cẩn-chính, các hoàng-thân, các quan văn từ ngũ phẩm, võ từ tứ phẩm trở lên đều cung kính làm lễ triều bái, khi hai ban đã phân định, quan bộ Lễ dẫn sứ bộ ấy đến sân châu ở cuối ban bên hữu làm lễ. (Xét rằng năm ấy quốc-vương Cao-man đã lựa chọn và ủy-thác sứ-thần đến xin được phong, tờ biểu văn của sứ-thần ấy được đọc lên).

嗣德元年甘露府九州土司等來京恭賀

登光大禮奉準趨拜儀節與紹治元年同再另日奉

陳設賞項于禮部堂正中朱案上該等恭行拜

賜禮次日由承天府款頓遣回○又水舍火舍二國

合委使臣來京恭進

慶賀力物奉準其瞻拜各款與紹治元年儀同又奉

駕幸天姥寺準該使部請安回國○四年高蠻國遣

使來貢奉設常朝儀于

勤政殿禮部經引使臣行禮如儀○又恭遇端陽

節至日禮部司經引正副使等各具冠服于右班

禮部司經引正副使等各具冠服于右班

PHIÊN ÂM

Tự-đức nguyên niên Cam-lộ phủ cửu châu thổ-ty đẳng lai kinh cung hạ Đẳng-quang đại lễ, phụng chuẩn xu báí, nghi tiết dữ Thiệu-trị nguyên niên đồng.

Tái lách nhật phụng trần thiết thường hạng vu Lễ bộ đường chính trung chu án thượng, Cai đẳng cung hành báí tứ lễ.

Thứ nhật do Thừa-thiên phủ khoản đôn khiển hồi.

Hựu Thủy-xá Hoả-xá nhị quốc hợp ủy sứ-thần lai kinh cung tiền khánh hạ phượng vật, phụng chuẩn kỳ chiêm báí các khoản dữ Thiệu-trị nguyên niên nghi đồng.

Hựu phụng giá hạnh Thiên-mụ tự, chuẩn cai sứ bộ thỉnh an hồi quốc.

Tứ niên Cao-man quốc khiển sứ lai công.

Phụng thiết thường triều nghi vu Cần-chính điện. Lễ bộ kinh dẫn sứ-thần hành lễ như nghi.

Hựu cung ngộ Đoan-dương tiết chí nhật, Lễ bộ ty kinh dẫn chính phó sứ đẳng các cụ quan phục vụ hữu ban. . .

DỊCH NGHĨA

Năm đầu Tự-đức (1818) bọn thổ-ty chín châu phủ Cam-lộ đến kinh-đô chúc mừng lễ lên ngôi, được cho đến chiêm báí, nghi-tiết cũng đồng như hồi năm đầu Thiệu-trị.

Ngày khác các hạng lễ-vật để ban thưởng lại được bày trên cái bàn đồ ở chính giữa sảnh-đường của bộ Lễ. Bọn họ cung kính làm lễ lạy nhận.

Hôm sau họ được phủ Thừa-thiên khoản-đãi và cho trở về.

Hai nước Thủy-xá và Hoả-xá lại cùng sai chung sứ-thần đến kinh-đô cung kính tiến dâng đồ thổ-sản để chúc mừng, các khoản nghi-thức chiêm báí được chuẩn y đồng như hồi năm đầu Thiệu-trị.

Xa giá của vua lại đến chùa Thiên-mụ, sứ-bộ ấy được phép đến thỉnh an để trở về nước.

Năm Tự-đức thứ 4 (1851) nước Cao-man sai sứ đến cống.

Nghi-thức thường-triều được trần-thiết ở điện Cần-chính. Quan bộ Lễ dẫn sứ-thần hành lễ theo nghi-thức.

Lại gặp ngày tiết Đoan-dương hạ chí, quan bộ Lễ dẫn bọn chánh sứ phó sứ đều mũ áo dàng hoàng đến ở cuối ban bên hữu. . .

御定大清會典事例

禮部

卷一百一十五

末竹候隨班瞻拜

PHIÊN ÂM

mặt trử hậu tùy ban chiêm bái.

DỊCH NGHĨA

chờ đợi rồi đi theo ban ấy mà chiêm bái.

館舍

凡屬國及諸貢蠻遞年遇有

大慶節及朝貢請

封奏事謝

恩等禮其貢使來京者均于四譯館安歇監城衛照領什物排置館所仍由兵部撥給弁兵日夜更守服役

嘉隆二年甘露道灑源貢蠻奉貢準于萬春社客館安歇○六年

旨準廣德營排置正東門外方家以爲甘露貢蠻駐所

大定二年旨準于萬春社客館安歇

七

PHIÊN ÂM

QUÁN XÁ

Phàm thuộc quốc cậi chư công man đệ niên ngộ hữu đại khánh tiết cậi triều công thỉnh phong, tầu sự, tạ ân đẳng lễ, kỳ công sứ lai kinh giả quân vu Tứ-dịch quán an yết.

Giám-thành vệ chiêu lãnh thập vật bài trí quan sở, nhưng do Binh-bộ bát cấp biến binh nhậi dạ canh thủ phục dịch.

Gia-long nhị niên Cam-lộ đạo Sái-nguyên công man phụng công chuẩn vu Vạn-xuân xã khách-quán an yết.

Lục niên chỉ chuẩn Quảng-đức doanh bài trí chính-đồng môn ngoại phương gia dĩ vi Cam-lộ công man trú sở. . .

DỊCH NGHĨA

QUÁN XÁ (Nhà trọ của sứ-thần)

Phàm những nước phiên-thuộc và nước rợ cống, theo năm hễ gặp khánh-tiết to cùng lễ triều cống, xin phong, tạ ơn, thì cống-sứ nước ấy đến kinh-đô đều được yên nghỉ ở Tứ-dịch quán.

Quan Giám-thành-vệ lãnh các món vật-dụng đến bài-trí ở quán-sở, quán-sở này vẫn do bộ Binh cấp linh cho canh giữ và phục sự ngày đêm.

Năm Gia-long thứ 2 (1803) nước rợ cống Sái-nguyên, đạo Cam-lộ, dâng cống được cho phép yên nghỉ nơi khách-quán ở xã Vạn-xuân.

Năm Gia-long thứ 6 (1807) có chỉ vua cho doanh Quảng-đức bài-trí ngôi nhà ở ngoài cửa chính-đông để làm trú-sở cho rợ cống ở Cam-lộ.

○十八年建公館二座于京城內以爲外藩朝貢
安歇之所

明命十六年改承天公館爲四譯館

PHIÊN ÂM

Thập bát niên kiến công-quán nhị tọa vu kinh-thành nội di
vi ngoại phiên triều công an yết chi sở.

Minh-mệnh thập lục niên cải Thừa-thiên công-quán vi Tứ-
dịch quán.

DỊCH NGHĨA

Năm Gia-long thứ 18 (1819) hai tòa công-quán được dựng
lên ở trong kinh-thành để làm chỗ yên nghỉ cho sứ-bộ các
nước phiên ở ngoài đến triều cống.

Năm Minh-mạng thứ 16 (1835) Thừa-thiên công-quán được
đổi ra Tứ-dịch quán.

迎送

嘉隆四年萬象國貢使抵廣治營該營開報來使
職名人數由部題奏奉準部司二員小候該隊一
並查翼員軍備梨船三艘同就廣治營迎接並護
送貢物抵京日傳許伊使人戒再具兵仗接入公
館安歇回程送到甘露道起陸再撥民夫象匹護
送回國○又議準甘露貢蠻奉貢由廣治派撥員
軍船艘護送還京回程仍由廣德廣治派撥兵船
輸送回國○六年議準高蠻國使船至澳海門由
廣德營撥出員軍鎮梨船二艘就處同與長送護

PHIÊN ÂM NGHINH TỔNG

Gia-long tứ niên Vạn-tượng quốc công sứ đề Quảng-trị doanh. Cai doanh khai báo lai sứ chức danh nhân số do Bộ đề tâu. Phụng chuẩn Bộ-ty nhị viên, tiểu hâu cai đội nhất tịnh Phần-dực viên quân bị lễ thuyền tam tao đồng tựu Quảng-trị doanh nghinh tiếp tịnh hộ đệ công vật. Đề kinh nhật truyền hứa y sứ nhập thành, tái cụ binh tượng tiếp nhập công-quán an yết.

Hỏi trình tổng đạo Cam-lộ đạo, khởi lục tái bát dân phu tượng thất hộ tổng hỏi quốc.

Hựu nghị chuẩn Cam-lộ công man phụng công do Quảng-trị phái bát viên quân thuyền tao hộ đệ tiến kinh. Hỏi trình nhưng do Quảng-đức, Quảng-trị phái bát binh thuyền luân tổng hỏi quốc.

Lục niên nghị chuẩn Cao-man quốc sứ thuyền chí Noãn-hải-môn do Quảng-đức doanh bát xuất viên quân khâm lễ thuyền nhị tao tựu xứ đồng dữ trường-tổng hộ. . .

DỊCH NGHĨA NGHINH TỔNG (đưa và rước)

Năm Gia-long thứ 4 (1805) sứ-thần nước Vạn-tượng đến doanh Quảng-trị. Doanh này khai báo tên và chức phận của sứ-bộ cùng số người do bộ Lễ tâu lên. Hai viên của bộ Lễ, một cai đội tiểu hâu cùng quân Phần-dực được chuẩn định dự-bị ba chiếc thuyền cùng đến doanh Quảng-trị nghinh-tiếp và hộ-tổng đem các phẩm-vật dâng cống.

Ngày đến kinh-đô, sứ-bộ ấy được phép vào thành, binh tượng lại được trần-thiết để tiếp sứ-bộ ấy vào công-quán an nghỉ.

Lúc trở về, sứ-bộ được đưa đến đạo Cam-lộ, lúc lên bộ lại được dân phu và voi hộ-tổng về nước.

Lại nghị chuẩn hễ rợ Cam-lộ đến cống thì được doanh Quảng-trị phái quân viên thuyền bè hộ-tổng đến kinh-đô. Lúc trở về vẫn do binh thuyền của doanh Quảng-đức và Quảng-trị luân phiên đưa về nước.

Năm Gia-long thứ 6 (1807) triều nghị chuẩn định cho thuyền sứ-bộ nước Cao-man đến cửa Noãn-hải được doanh Quảng-đức phái quân viên và hai chiếc thuyền đến đẩy cùng viên trường-tổng hộ. . .

遞使部至京城津次停泊禮部司具公服並弁兵械杖就津次迎接使部進公館安歇至使部回程廣德撥船送至福象津次起陸沿途照次轉驛至嘉定鎮該鎮量撥兵船接送回國○又

旨嗣後甘露道各處遞納貢例廣治營撥船四艘就甘露市津次迎接來京該使部回程廣德營撥船艘員軍護送至甘露津次○又議準樂九處使部來京奉貢由又安鎮撥兵夫護送至廣平仍各按轄換遞到京禮部司一位員弁就京城門外津次仍接入公館該使回程廣德撥給該隊二兵丁二十各具

PHIÊN ÂM

đề sứ-bộ chỉ kinh thành tân thứ đình bạc. Lễ bộ-ty cụ công phục tịnh biển binh giới trưởng tựu tân thứ nghinh tiếp sứ-bộ tiền công quán an yết.

Chỉ sứ-bộ hồi trình, Quảng-đức bát thuyền tổng chỉ Phúc-tượng tân thứ, khởi lục diên đồ chiêu thứ chuyển dịch chỉ Gia-định trấn. Cai trấn lượng bát binh thuyền tiếp tổng hồi quốc.

Hựu chỉ tự hậu Cam-lộ đạo các mương đệ nạp công lệ, Quảng-trị doanh bát thuyền tứ tạo tựu Cam-lộ thị tân thứ nghinh tiếp lai kinh.

Cai sứ-bộ hồi trình, Quảng-đức doanh bát thuyền tạo viên quân hộ-tổng chỉ Cam-lộ tân thứ.

Hựu nghị chuẩn Lạc-hoàn mương sứ-bộ lai kinh phụng công do Nghệ-an trấn bát binh phu hộ-tổng chỉ Quảng-binh, nhưng các án hạt hoán đệ đảo kinh.

Lễ bộ-ty nhất tịnh viên biển tựu kinh thành môn ngoại tân thứ nhưng tiếp nhập công-quán.

Cai sứ hồi trình, Quảng-đức bát cấp cai đội nhị, binh đình nhị thập các cụ. . .

DỊCH NGHĨA

về sứ-bộ đến bến ở kinh-thành đậu lại. Quan bộ Lễ vận công phục cùng quân binh với khí-giới đến bến nghinh tiếp sứ-bộ đến công-quán an nghỉ.

Đến khi sứ-bộ trở về, doanh Quảng-đức phái thuyền đưa đến bến Phúc-tượng, khi lên bộ dọc đường sứ-bộ lần lượt được chuyển trạm đưa đến trấn Gia-định. Trấn này liệu định binh thuyền tiếp-tục đưa sứ-bộ về nước.

Lại có chỉ dạy từ nay về sau các mương rợ ở đạo Cam-lộ nộp cống theo thường lệ thì doanh Quảng-trị phái thuyền bốn chiếc đến bến chợ Cam-lộ nghinh-tiếp đưa đến kinh-đô.

Khi sứ-bộ ấy trở về, doanh Quảng-đức phải phái thuyền và quân binh hộ-tổng đến bến ở Cam-lộ.

Lại triều nghị chuẩn định cho sứ-bộ mương Lạc-hoàn đến kinh-đô dâng cống thì do trấn Nghệ-an phái binh phu hộ-tổng đến Quảng-binh rồi vẫn theo các hạt trải qua thay đổi binh phu đưa đến kinh-đô.

Một viên quan bộ Lễ và quân binh đến bến ngoài kinh thành tiếp đón vào công-quán.

Khi sứ-bộ ấy trở về, doanh Quảng-đức phái cai đội hai viên, quân binh hai mươi người đều đầy. . .

兵器及渡船四艘護送至廣治營上立津次廣治
 廣平接認輪次護送至又安該鎮撥給擡夫輪次
 送至歸合界首○八年議準此次萬象國使部進
 貢正副使二通言一酋長三由又安鎮撥給朝夫
 轉遞其貢品與部落等名宜撥在鎮象二十四許
 彼騎坐再撥弁兵械杖護送使部至灑江廣平營
 照撥弁兵並驛遞換送再撥大渡船七艘於洞海
 津次預待載遞廣治先撥象十二匹就洞海津次
 接遞再撥弁兵大渡船於上立站津次換送至京
 廣德接入公館安歇○又議準甘露貢蠻奉貢廣

PHIÊN ÂM

binh khí cập độ thuyền tứ tao hộ-tổng chỉ Quảng-trị doanh Thượng-lập tân-thứ. Quảng-trị, Quảng-bình tiếp nhận luân thứ hộ-tổng chỉ Nghệ-an, cai trấn bát cấp đài phu luân thứ tổng chỉ Quy-hợp giới thủ.

Bát niên nghị chuẩn thứ thứ Vạn-tượng quốc sứ-bộ tiến công, chính phó sứ nhị, thông-ngôn nhất, tù-trưởng tam do Nghệ-an trấn bát cấp võng phu chuyển đệ kỳ công phẩm dữ bộ-lạc đẳng danh. Nghị bát tại trấn tượng nhị thập tứ hứa bị kỵ tọa, tái bát biến binh giới trưởng hộ-tổng sứ-bộ chỉ Linh giang.

Quảng-bình doanh chiêu bát biến binh tịnh dịch đệ hoán tông, tái bát đại độ thuyền thất tao ư Động-hải tân thứ dự đài tái đệ Quảng-trị.

Tiên bát tượng thập nhị thất tự Động-hải tân thứ tiếp đệ, tái bát biến binh đại độ thuyền ư Thượng-lập trạm tân thứ hoán tông chỉ kinh, Quảng-đức tiếp nhập công-quán an yết.

Hựu nghị chuẩn Cam-lộ công man phụng công, Quảng-...

DỊCH NGHĨA

đủ khí-giới với bốn chiếc thuyền hộ-tổng đến bến Thượng-lập ở doanh Quảng-trị. Quảng-trị, Quảng-bình tiếp-nhận và luân phiên hộ-tổng sứ-bộ đến Nghệ-an, rồi trấn này phái phu khiêng lần lượt đưa đến đầu ranh-giới Quy-hợp.

Năm Gia-long thứ 8 (1809) triều nghị chuẩn định lần này sứ-bộ nước Vạn-tượng đến cống có hai viên chính và phó sứ, một viên thông-ngôn, ba viên tù-trưởng, thì trấn Nghệ-an phái phu khiêng võng chuyển đệ những vật dâng cống và những người bộ-lạc đó. Phải phái hai mươi bốn con voi tại trấn cho họ cỡi, lại phái quân binh có khi-giới hộ-tổng sứ-bộ đến sông Gianh.

Doanh Quảng-bình chiếu theo đây phái quân binh cùng phu dịch trạm thay thế vào mà đưa sứ-bộ đi, lại phái bảy chiếc thuyền to ở bến Động-hải dự-bị đợi chở sứ-bộ đến Quảng-trị.

Trước hết phải phái mười hai con voi đến bến Động-hải tiếp đón sứ-bộ, rồi lại phái quân binh và thuyền to ở trạm bến Thượng-lập thay-thế đưa đến kinh-đô, doanh Quảng-đức mới tiếp đón sứ-bộ đưa vào công-quán an nghỉ.

Lại triều nghị chuẩn định khi rợ cống ở Cam-lộ dâng cống thì doanh Quảng-...

治撥船艘員軍就甘露津次迎接到蒞公堂官一
員護遞使部至京該使回程廣德撥船艘五隻幹
員一兵丁二十護送至芳柳社廣治撥員軍接護
至羅圍津次再撥船艘護遞至甘露市而止○九
年議準三崗抵又安奉貢其伴接官擇四五品文
武二員護接并隨候更守員軍三十人

明命四年奏準南掌國使來京

瞻觀清化又安廣平廣治諸營鎮據次按轄派撥弁
兵站夫護遞該使進京至回程日承天吁撥給船
艘護送至起陸廣治廣平又安整飭員軍站夫一

PHIÊN ÂM

trị bát thuyền tao viên quân tựu Cam-lộ tân thứ nghinh tiếp đáo ly. Công đường quan nhất viên hộ đệ-sứ-bộ chí kinh.

Cai sứ hồi trình, Quảng-đức bát thuyền tao ngũ chích, cán viên nhất, binh đình nhị thập hộ-tổng chí Phương-lang xã. Quảng-trị bát viên quân tiếp hộ chí La-vi tân-thứ, tái bát thuyền tao hộ đệ chí Cam-lộ thị nhị chí.

Cửu niên nghị chuẩn Tam-động đề Nghệ-an phụng công, kỳ bạn tiếp quan trách tứ ngũ phẩm văn võ nhị viên hộ tiếp, tình tùy hậu canh thủ viên quân tam thập nhân.

Minh-mệnh tứ niên tâu chuẩn Nam-chường quốc sứ lai kinh chiêm cặn.

Thanh-hóa, Nghệ-an, Quảng-bình, Quảng-trị chư doanh trấn cứ thứ án hạt phái bát biên binh trạm phụ hộ đệ cai sứ tiến kinh.

Chí hồi trình nhật Thừa-thiên hu bát cấp thuyền tao hộ-tổng chí khởi lục. Quảng-trị, Quảng-bình, Nghệ-an chỉnh sức viên quân trạm phụ nhất. . .

DỊCH NGHĨA

trị phái thuyền và quân binh đến bến Cam-lộ nghinh tiếp đưa đến tỉnh ly. Một viên quan ở công-đường hộ-tổng sứ-bộ đến kinh-đô.

Khi sứ-bộ trở về thì doanh Quảng-đức phái năm chiếc thuyền, một viên cán-sự, hai mươi quân binh hộ-tổng đến xã Phương-lang. Doanh Quảng-trị phái quân viên tiếp đón hộ-tổng đến bến La-vi, lại phái thuyền hộ-tổng đến chợ Cam-lộ mới thôi.

Năm Gia-long thứ 9 (1810) triều nghị chuẩn định khi rộ Tam-động đến Nghệ-an dâng cống, quan tiếp đón được chọn ngũ phẩm và tứ phẩm văn võ hai viên, quân binh hộ-tổng canh giữ hầu hạ ba mươi người.

Năm Minh-mạng thứ 4 (1823) sứ-bộ nước Nam-chường được chuẩn y đến kinh chiêm-bái.

Các doanh trấn Thanh-hóa, Nghệ-an, Quảng-bình, Quảng-trị theo thứ-tự các hạt phái quân binh trạm phụ hộ-tổng sứ-bộ đến kinh.

Đến ngày sứ-bộ trở về, doanh Thừa-thiên phái thuyền hộ-tổng đưa đến nơi lên bộ.

Các doanh Quảng-trị, Quảng-bình và Nghệ-an phải chỉnh-bị quân viên và phụ trạm đưa đi như. . .

依來程至清化鎮護遞該使出境○九年

旨此次高蠻使臣回程所有帶隨跟役四名被病未瘳
著格外加恩準許據每站輜子四具輜夫八名輪次
轉驛○又議準南掌國使抵京城西北門外禮司一
員神策諸軍弁兵一百名軍儀整肅接遞該使就
公館安駐○十年議準甘露貢蠻奉貢廣治照例
迎接抵鎮仍派通判一員由水程護送至京承天
飭弁兵械杖等待東北門津次接遞該使就館仍
畱弁兵守護至該使回程承天兵船送至廣治界
首廣治船艘弁兵送至甘露津次○十二年議準

大正二年八月廿三日 奉 上諭 廣治鎮 護送

十三

PHIÊN ÂM

y lai trình, chí Thanh-hóa trần hộ đệ cai sứ xuất cảnh.

Cửu niên chí thứ thứ Cao-man sứ-thần hồi trình sở hữu đài tùy căn dịch tứ danh bị bệnh vị sưu trước cách ngoại gia ân chuẩn hứa cứ mỗi trạm vãng tứ tứ cụ vãng phu bát danh luân thứ chuyển dịch.

Hựu nghị chuẩn Nam-chường quốc sứ đề kinh thành tây-bắc môn ngoại, Lễ ty nhất viên, Thần-sách chư quân biển binh nhất bách danh quân nghị chỉnh túc tiếp đệ cai sứ tựu công-quán an trú.

Thập niên nghị chuẩn Cam-lộ công man phụng công. Quảng-trị chiếu lệ nghinh tiếp đề trần, nhưng phái thông-phán nhất viên do thủy trình hộ-tổng chí kinh. Thừa-thiên sức biển binh giới trưng đẳng đài đông-bắc môn tân thứ tiếp đệ cai sứ tựu quán nhưng lưu biển binh thủ-hộ.

Chí cai sứ hồi trình Thừa-thiên binh thuyền tổng chí Quảng-trị giới thủ, Quảng-trị thuyền tao biển binh tổng chí Cam-lộ tân thứ.

Thập nhị niên nghị chuẩn. . .

DỊCH NGHĨA

lúc đến, tới trấn Thanh-hóa thì hộ-tổng sứ-bộ ấy ra khỏi lãnh-thổ.

Năm Minh-mạng thứ 9 (1828) có chỉ dạy lần này sứ-thần Cao-man trở về có đem bốn viên phục-dịch đi theo bị bệnh chưa khỏi, được ngoại lệ gia ân cho cứ mỗi trạm bốn cái vãng và tám phu khiêng thay phiên chuyển đưa đi.

Lại triều nghị chuẩn định cho sứ-bộ nước Nam-chường đến phía ngoài cửa tây-bắc kinh-thành, một viên quan bộ Lễ, một trăm binh lính của các quân Thần-sách nghị-thức tề-chỉnh trang-nghiêm đón tiếp sứ-hộ ấy đến công-quán yên nghỉ.

Năm Minh-mạng thứ 10 (1829) triều nghị chuẩn định cho rọ cổng ở Cam-lộ đến cổng thi doanh Quảng-trị chiếu lệ cũ nghinh-tiếp đến trấn rồi vẫn phái một viên thông-phán do đường thủy hộ-tổng đến kinh-dô. Phủ Thừa-thiên ra lệnh cho quân binh có khi-giới chờ ở bến cửa đông-bắc tiếp đón sứ-bộ ấy đến công-quán mà vẫn để quân binh ở lại đấy hộ-vệ giữ-gìn.

Đến khi sứ-bộ ấy trở về thì được binh thuyền phủ Thừa-thiên đưa đến đầu ranh-giới Quảng-trị rồi thuyền và quân binh ở Quảng-trị đưa đến bến Cam-lộ.

Năm Minh-mạng thứ 12 (1831) triều nghị. . .

水舍國使奉貢先期富安省派人就福山屯迎接
 回省館安歇給頓及起程派出通判或經歷一員
 充長送再派該隊一管將兵丁二十名護送該使
 交接界員軍轉遞其該使及長送通言等七名聽
 每站各給每名輜子一輜夫二又貢品擡夫二該
 使私裝擡夫二隨丁五名禮部行咨平定廣義廣
 南諸轄各撥員軍並預備站夫接轄迎接回程一
 體○十三年議準甘露府九州入覲抵府日廣治
 省卽行題奏一面照辦渡船並派撥率隊一管將
 兵丁械杖就府津次接護回省款頓具各禮部並

PHIÊN ÂM

Thủy-xá quốc sứ phụng công, tiên kỳ Phú-yên tỉnh phái nhân tự Phúc-sơn đồn nghinh-tiếp hồi tỉnh quán an yết cấp đồn. Cấp khởi trình phái suất thông-phán hoặc kinh-lịch nhất viên sung trường-tổng, tái phái cai đội nhất quân tướng binh đình nhị thập danh hộ-tổng cai sứ. Giao-tiếp giới, viên quân chuyển đệ kỳ cai sứ cấp trường-tổng thông-ngôn đẳng thất danh, thỉnh mỗi trạm các cấp mỗi danh vãng từ nhất, vãng phu nhị, hựu công phẩm đài phu nhị, cai sứ tư-trang đài phu nhị, tùy đình ngũ danh.

Lễ bộ hành tư Bình-định, Quảng-nghĩa, Quảng-nam chư hạt các bát viên quân tịnh dự bị trạm phu án hạt nghinh-tiếp.

Hồi trình nhất thể.

Thập tam niên nghị chuẩn Cam-lộ phủ cứu châu nhập cận, đề phủ nhật, Quảng-trị tỉnh tức hành đề tầu, nhật diện chiêu biện độ thuyền tịnh phát bát suất đội nhất quân tướng binh đình giới trượng tự phủ tân thứ tiếp hộ hồi tỉnh khoản đồn, cụ tư Lễ bộ tịnh. . .

DỊCH NGHĨA

chuẩn-dịnh cho sứ-bộ nước Thủy-xá dâng cống, thì trước đó tỉnh Phú-yên phái người đến đồn Phúc-sơn nghinh-tiếp sứ-bộ ấy về công-quán ở tỉnh yên nghỉ, khoản-dãi. Đến khi sứ-bộ lên đường, tỉnh Phú-yên phái một viên thông-phán hoặc kinh-lịch sung chức trường-tổng, lại phái một cai đội chỉ-huy hai mươi lính hộ-tổng sứ-bộ ấy. Đến chỗ giao-tiếp giữa hai tỉnh thì quân viên chuyển đưa sứ-bộ ấy với viên trường-tổng và viên thông-ngôn tất cả bảy vị, cứ mỗi trạm mỗi vị được cấp một cái vãng với hai phu khiêng, lại có hai phu khiêng đồ vật dâng cống, hai phu khiêng tư-trang của sứ-bộ và năm quân binh đi theo.

Bộ Lễ thông-tư cho các hạt Bình-định, Quảng-nghĩa, Quảng-nam mỗi nơi phải phái quân viên cùng dự-bị phu trạm theo thứ-tự các hạt mà nghinh-tiếp.

Đường về của sứ-bộ cũng y như vậy.

Năm Minh-mạng thứ 13 (1832) triều nghị chuẩn định cho sứ-bộ chín châu phủ Cam-lộ vào triều-yết và ngày sứ-bộ đến phủ thì tỉnh Quảng-trị liền tầu lên, một mặt chiêu lệ lo thuyền bè và phái một viên suất đội chỉ-huy quân binh có khi-giới đến bến phủ tiếp đón hộ-vệ sứ-bộ về tỉnh khoản-dãi, lại thông-tư cho bộ Lễ cùng. . .

承天知會仍派給船艘並派屬省通判或經歷一
 充長送隊長一員管將兵丁械杖護送該等由水
 程進京其長送員仍留俟回程餘弁兵船艘聽卽
 回省○十五年

旨水舍國使部回程其承天所派護送兵船準駛到清
 河津次卽由富安原派接護回省不必轉由福象津
 次○二十一年

論此次慶節事清所有來京慶祝之鎮寧鎮定鎮蠻土
 知縣縣丞六名並鎮邊代行土知縣之土吏目三名
 該九名加恩著分起由驛返回各供職役

PHIÊN ÂM

Thừa-thiên tri hội, nhưng phái cập thuyền tao tịnh phái thuộc tỉnh thông-phán hoặc kinh-lịch nhất sung trường-tổng, đội trưởng nhất viên quân tướng binh đình giới trưởng hộ-tổng cai đẳng do thủy trình tiền kinh.

Kỳ trường-tổng viên nhưng lưu sĩ hồi trình, dư biến binh thuyền tao thính tức hồi tỉnh.

Thập ngũ niên, chỉ Thủy-xá quốc sứ-bộ hồi trình, kỳ Thừa-thiên sở phái hộ-tổng binh thuyền chuẩn khoái đảo Thanh-hà tân thứ, tức do Phú-yên nguyên phái tiếp hộ hồi tỉnh, bắt tất chuyển do Phú-tượng tân thứ.

Nhị thập nhất niên, dụ thử thứ khánh-tiết sự thanh, sở hữu lai kinh khánh chúc chi Trần-ninh, Trần-định, Trần-man thổ tri-huyện-thừa lục danh tịnh Trần-biên đại-hành thổ-tri-huyện chi thổ lại mục tam danh, cai cứu danh gia ân trước phạm khởi, do dịch phản hồi, các cung chức dịch.

DỊCH NGHĨA

phủ Thừa-thiên biết, vẫn phái thuyền bè và một viên thông-phán hoặc kinh-lịch thuộc tỉnh sung chức trường-tổng, một đội trưởng chỉ-huy quân binh có khi-giới hộ-tổng cả bọn ấy do đường thủy đến kinh-đô.

Viên trường-tổng vẫn được giữ lại đợi lúc trở về, còn quân binh thuyền bè thì cho trở về tỉnh.

Năm Minh-mạng thứ 15 (1834) có chỉ dạy khi sứ-bộ nước Thủy-xá trở về nước, những binh thuyền ở Thừa-thiên được phái đi hộ-tổng được đến gấp bến Thanh-hà, và đoàn hộ-tổng của Phú-yên đã phái đi liền tiếp đón sứ-bộ ấy đưa về tỉnh, bắt tất phải chuyển qua do bến Phúc-tượng.

Năm Minh-mạng thứ 21 (1840), có dụ dạy lần này khi lễ khánh-tiết đã xong, sáu vị tri-huyện và huyện-thừa người bản-xứ của Trấn-ninh, Trấn-định, Trấn-man đến kinh-đô khánh chúc cùng ba vị lại-mục người bản-xứ thay thế cho tri-huyện ở Trấn-biên, tất cả chín vị này được gia ân do đường trạm trở về, đều được cung chức dịch.

嘉治七年議準高鑒國使來貢自嘉定省起程先期該省一面照辨應需輜夫糧夫數子行咨前途各轄預撥夫役應直以充糧遞一面於該使部起程日量撥管衛奇一員充爲短送並弁兵一百名械杖船艘精足由江程載遞貢品及該使與鎮西原派之長送通言等員至邊隆站起陸由驛進程自邊和以北至承天府等轄每轄派率隊一員兵丁五十名械杖精足各于界首交割接護該地方官卽行照例飛咨禮部知照俟該使到承天界首禮部仍計程預先咨撥梨船五艘管衛一員率隊

PHIÊN ÂM

Thiệu-trị thất niên, nghị chuẩn Cao-man quốc sứ lai công tự Gia-định tỉnh khởi trình, tiên kỳ cai tỉnh nhất diện chiêu biện ứng nhu vãng phu, đài phu sô can, hành tư tiến đồ cát hạt dự bát phu dịch ứng trực dĩ sung đài đệ, nhất diện ư cai sứ-bộ khởi trình nhất lượng bát quân vệ cơ nhất viên sung vi đoàn-tổng, tỉnh biển binh nhất bách danh giới trượng thuyền tao tinh túc, do giang trình tải đệ công phẩm cấp cai sứ dữ Trần-tây nguyên phái chỉ trưởng-tổng thông-ngôn đảng viên chí Biên-long trạm.

Khởi lục do dịch tiến trình tự Biên-hòa dĩ bắc chí Thừa-thiên phủ đẳng hạt, mỗi hạt phái suất đội nhất viên, binh đinh ngũ thập danh giới trượng tinh túc, các vụ giới thủ giao cát tiếp hộ. Cai địa phương quan tức hành chiêu lệ phi tư Lễ bộ tri chiêu. Sĩ cai sứ đảo Thừa-thiên giới thủ Lễ bộ nhưng kê trình dự tiên tư bát lệ thuyền ngũ tao, quân vệ nhất viên, suất đội. . .

DỊCH NGHĨA

Năm Thiệu-trị thứ 7 (1847) triều nghị chuẩn định cho sứ-bộ Cao-man đến cống, hành-trình bắt đầu từ tỉnh Gia-định, thì trước đó tỉnh ấy một mặt lo số phu khiêng vãng và phu vác đồ, thông-tư cho các hạt ở đoạn đường sẽ trải qua dự-bị phu dịch túc-trực đề lo việc khiêng vác đưa đi, một mặt vào ngày sứ-bộ ấy khởi-hành, lo liệu phải một viên quân vệ cơ sung làm đoàn-tổng viên cùng một trăm quân binh, khí-giới thuyền bè tinh ròng đầy-dủ, do đường sông đưa chở vật dâng cống, sứ-bộ và bọn trưởng-tổng, thông-ngôn do Trần-tây dẫn phái đi đến trạm Biên-long.

Khi sứ-bộ lên đất liền do đường trạm tiến-hành từ phía bắc Biên-hòa, đến các hạt phủ Thừa-thiên, mỗi hạt phái một viên suất đội, năm mươi quân binh, khí-giới tinh ròng đầy-dủ, đều ở đầu ranh tiếp giáp đề đón tiếp hộ vệ sứ-bộ. Viên quan ở địa-phương ấy liền chiếu lệ gấp thông-tư lên bộ Lễ biết ngay. Đội sứ-bộ ấy đến đầu ranh phủ Thừa-thiên, bộ Lễ phải tính theo hành-trình của sứ-bộ lo thông-tư phải năm chiếc thuyền, một viên quân vệ, hai viên suất đội. . .

二員兵丁一百軍服械杖整席並承天府衙員役
前往福象津次接護該使部由水程進抵南長亭
津次由承天報知禮部具奏請

旨仍派出侍衛部司前往接引該使部由東城水關就
四驛公館安歇兵部派撥率隊一員兵丁五十名
于館所日夜排列以示整肅至該使部回日輪次
護送至鎮西仍由鎮西諸大臣具摺題覆

嗣德元年水舍火舍遣使來京奉準員軍護送與
紹治元年例同○四年奏準高蠻國貢期先由安
江省行咨永隆定祥嘉定等轄量撥護送船艘並

迎送

古

PHIÊN ÂM

nhị viên, binh đình nhất bách, quân phục giới trượng chỉnh-túc, tỉnh Thừa-thiên phủ nha viên dịch tiền vãng Phúc-tượng tân thứ tiếp hộ cai sứ-bộ do thủy trình tiến đề Nam-trường-đình tân thứ, do Thừa-thiên báo tri Lễ bộ cụ tầu thỉnh chỉ, nhưng phái xuất thị-vệ bộ ty tiền vãng tiếp dẫn cai sứ-bộ do Đông-thành thủy-quan tự Tứ-dịch công-quán an yết.

Binh bộ phái bát suất đội nhất viên, binh đình ngũ thập danh vu quán sở nhật dạ bài liệt dĩ thị chỉnh túc.

Chỉ cai sứ-bộ hồi nhật luân thứ hộ-tổng chỉ Trần-tây, nhưng do Trần-tây chưa đại-thần cụ chiếp để phúc.

Tự-đức nguyên niên Thủy-xá Hoả-xá khiến sứ lai kinh, phụng chuẩn viên quân hộ-tổng dữ Thiệu-trị nguyên niên lệ đồng.

Tứ niên tầu chuẩn Cao-man quốc công kỳ, tiên do An-giang tỉnh hành tư Vĩnh-long, Định-tường, Gia-định đẳng hạt lượng bát hộ-tổng thuyền tao tịnh. . .

DỊCH NGHĨA

một trăm quân binh, quân-phục khi-giới tề-chỉnh trang-nghiêm, cùng với các nha dịch phủ Thừa-thiên đến bến Phúc-tượng tiếp đón hộ-vệ sứ-bộ ấy do đường thủy đến bến Nam-trường-đình, do phủ Thừa-thiên báo cho bộ Lễ biết đề dăng tầu xin chiếu-chỉ, nhưng vẫn phái thị-vệ bộ ty đến tiếp đón dẫn sứ-bộ ấy do cửa thủy-quan Đông-thành đến công-quán Tứ-dịch yên nghỉ.

Bộ Binh phái một viên suất đội, năm mươi quân binh ngày đêm bày liệt ở quán sở của sứ-bộ để biểu-thị vẻ trang-chỉnh.

Đến ngày sứ-bộ trở về thì lại luân-phiên nhau hộ-tổng sứ-bộ đến Trấn-tây, nhưng vẫn do các đại-thần ở Trấn-tây tâu báo về.

Năm đầu Tự-đức (1818) hai nước Thủy-xá, Hoả-xá sai sứ đến kinh-đô, triều-đình chuẩn-định quân binh hộ-tổng theo lệ của năm đầu Thiệu-trị.

Năm Tự-đức thứ 4 (1851) chuẩn định kỳ nộp cống của nước Cao-man, thì trước đó tỉnh An-giang thông-tư cho các hạt Vĩnh-long, Định-tường, Gia-định lo-liệu phái thuyền bè hộ-tổng và. . .

每省預撥管衛奇一員弁兵一百名械杖具足各
 于界首佇候屆期安江省遴委屬省通判或經原
 委幹一充作長送與通言一並另撥船艘員弁護
 送如例經過江程各按界分交割至嘉定省該省
 臣照據現在應需輜糧夫數行咨前途各轄預撥
 夫役佇候仍依例護送至邊隆站起陸由譯進程
 自邊和以北至承天等轄據次護送均依紹治七
 年例至回程禮部咨撥兵船護送至福象津次起
 陸並輪咨前途照例護送至安江省轉送該使部
 出境

PHIÊN ÂM

mỗi tỉnh dự bát quân vệ cơ nhất viên, biển binh nhất bách danh giới trưởng cụ túc các vụ giới thủ trữ hậu.

Giới kỳ An-giang tỉnh lẫn ủy thuộc tỉnh thông-phán hoặc kinh-lịch (1) thỏa cán nhất sung tác trường-tổng dữ thông-ngôn nhất, tỉnh lãnh bát thuyền tao viên biển hộ-tổng như lệ.

Kinh quá giang trình các án giới phạm giao cát chí Gia-định tỉnh, Cai tỉnh thần chiêu cử hiện tại ứng nhu vãng đài phu sở, hành tư tiến đồ các hạt dự bát phu dịch trữ hậu, nhưng y lệ hộ-tổng chí Biên-long trạm.

Khởi lục do dịch tiền trình tự Biên-hòa đi bắc chí Thừa-thiên dâng hạt cứ thứ hộ-tổng quân y Thiệu-trị thất niên lệ.

Chí hồi trình Lễ bộ tư bát binh thuyền hộ-tổng chí Phúc-tượng tân thứ. Khởi lục tịnh luân tư tiến đồ chiêu lệ hộ-tổng chí An-giang tỉnh chuyển tổng cai sứ-bộ xuất cảnh.

(1) In sai ra chữ nguyên.

DỊCH NGHĨA

mỗi tỉnh dự-bị phải một viên quân vệ cơ, một trăm quân binh khí-giới đầy-dủ, đều ở đầu ranh-giới mỗi tỉnh chờ đợi.

Đến kỳ, tỉnh An-giang chọn một viên cán-sự thông-phán hoặc kinh-lịch trong tỉnh làm trường-lống viên và một viên thông-ngôn, lại phải riêng thuyền bè quân binh hộ-tổng như thường lệ.

Theo đường sông phải trải qua, các hạt ở ranh-giới mình phải chuyển đưa sứ-bộ đến Gia-định. Quan ở tỉnh này cứ chiếu theo sổ phu ứng-dụng hiện tại về việc khiêng vãng thông-tư cho các hạt ở đoạn đường sẽ trải qua dự-bị lo-liệu phu dịch chờ đợi, rồi cũng y theo lệ cũ hộ-tổng sứ-bộ đến trạm Biên-long.

Khi đưa lên bộ do đường trạm tiến-hành từ phía bắc Biên-hòa đến các hạt phủ Thừa-thiên, cứ theo thứ-tự mà hộ-tổng đều y theo lệ của năm Thiệu-trị thứ 7.

Đến khi sứ-bộ trở về, bộ Lễ thông-tư phải binh thuyền hộ-tổng đến bến Phúc-tượng. Lúc đưa lên bộ, cũng lần lượt thông-tư cho các nơi sẽ trải qua theo lệ hộ-tổng đến tỉnh An-giang rồi chuyển đưa sứ-bộ ra khỏi lãnh-thổ.

恤典

嘉隆三年萬象國前侶圓禎卒其弟侶阿弩權管
國事遣使上表告哀奉

賜諭祭白金一百兩白布一百疋黃蠟二百斤五色紙
百斤金版一千張遣上道欽差該奇一員翰林院
一員齎往致祭

明命九年

諭昨據嘉定摺敘高蠻藩王之母物故該藩奉以訃聞
經禮部題達念該藩世爲本朝臣僕恭順寔屬可嘉
茲該藩不幸丁有親艱鑒其情辭朕心在所深軫著

欽定大朝會典事例 禮部彙纂 恤典

PHIÊN ÂM

TUẤT ĐIỂN

Gia-long tam niên, Vạn-tượng quốc tiến Chiêu-Viên-Chân tốt, kỳ đệ Chiêu-A-Nỗ quyền quản quốc sự, khiến sứ thượng biểu cáo ai. Phụng tứ dụ tế bạc kim nhất bách lượng, bạc bỏ nhất bách thất, hoàng lập nhị bách cân, ngũ sắc chỉ bách cân, kim bản nhất thiên trương, khiến Thượng-đạo khâm-sai cai cơ nhất viên, Hàn-lâm-viện nhất viên, tề vãng trí tế.

Minh-mệnh cửu niên dụ tạc cứ Gia-định chiếu tự Cao-man phiên-vương chi mẫu vật cồ, cai phiên phụng dĩ phó văn kinh Lễ bộ để đạt, niệm cai phiên thể vi Bản triều thần bộc, cung thuận thực thuộc khả gia. Tư cai phiên bắt hạnh đình hữu thân gian, giám kỳ tình từ Trẫm tâm tại sở thâm chân, trước. . .

DỊCH NGHĨA

TUẤT ĐIỂN

Năm Gia-long thứ 3 (1804) Chiêu-Viên-Chân của nước Vạn-tượng mất, người em là Chiêu-A-Nỗ quyền coi việc nước, sai sứ dâng biểu báo tang. Vua xuống dụ cho tế bạc 100 lượng, vải trắng 100 tấm, sập vàng 200 cân, giấy ngũ sắc 100 cân, vàng lá 1000 tờ, và sai một viên cai cơ khâm-sai ở Thượng-đạo, một viên quan ở Hàn-lâm-viện đem lễ vật ấy sang tế.

Năm Minh-mạng thứ 9 (1828) chỉ dụ dạy hôm qua theo tờ tâu ở Gia-định thì mẹ của Phiên-vương Cao-man đã mất, Phiên-vương ấy đã thông-báo việc tang được bộ Lễ tâu bày, nghĩ rằng Phiên-vương ấy vốn là bề tôi của Bản-triều, có lòng kính thuận thật đáng khen. Nay Phiên-vương ấy chẳng may gặp tang mẹ, xét lời tâm-tình, lòng Trẫm thương xót sâu xa, . . .

加恩賞賜宋錦十枝各色南紗五十疋各色羅紬五十疋各色布一百疋黃蠟三百斤白金三百兩以昭恤典仍著在城派出三品或四品文紳一員齎往準支在城官錢備辦三牲禮品照依禮部儀注節次諭祭一壇用示優恤屬藩有加無已至意○又

諭高蠻國藩僚大臣之壬歷金突係是該國出色人員茲聞因病溢逝殊深惋惜著嘉定城發出庫銀一百兩派人齎往賞給用示優恤○十二年

旨此次詣京朝貢之土司尋淦州代行知州任南因病物故加恩著賞銀十兩所有例賞品物亦準併給用

PHIÊN ÂM

gia ân thưởng tứ Tông cảm thập chi, các sắc nam sa ngũ thập thất, các sắc la hoàn ngũ thập thất, các sắc bồ nhất bách thất, hoàng lạp tam bách cân, bạch kim tam bách lượng dĩ chiếu tuất điển ; nhưng trước tại thành phái xuất tam phẩm hoặc tứ phẩm văn thân nhất viên tể vãng, chuẩn chi tại thành quan tiền bị biện tam sinh lễ phẩm, chiếu y Lễ bộ nghị chú tiết thứ, dụ tể nhất đần dụng thị ưu tuất thuộc phiên hữu gia vô dĩ chí ý.

Hựu dụ Cao-man quốc phiên liêu đại thần chi Nhâm-Lịch-Kim-Đột hệ thị cai quốc xuất sắc nhân viên, tư văn nhân bịnh khấp thệ thù thâm oán tích, trước Gia-định thành phát xuất khô ngân nhất bách lượng phái nhân tể vãng thưởng cấp, dụng thị ưu tuất.

Thập nhị niên, chỉ thứ thứ nghệ kinh triều công chi thổ-tý Tầm-bồn châu đại hành tri-châu Phi-Nam nhân bịnh vật cồ, gia ân trước thưởng ngàn thập lượng, sở hữu lệ thưởng phẩm-vật diệc chuẩn tinh cấp dụng. . .

DỊCH NGHĨA

nên gia ân ban thưởng gấm nhà Tống 10 cây, the ta đủ màu 50 tấm, la-hoàn đủ màu 50 tấm, vải đủ màu 100 tấm, sập vàng 300 cân, bạc 300 lượng, để tỏ rõ lễ thương xót ; cho phép ở kinh-thành phái một viên quan văn bậc tam phẩm hay tứ phẩm đem lễ-vật đi, lại cho phép xuất tiền nhà nước ở kinh-thành lo sắm lễ-vật tam sinh, chiếu theo lễ-tiết của bộ Lễ, chỉ dụ dạy cúng tế một đàn để biểu-thị lòng thương nước phiên-thuộc cứ thêm mãi không thôi.

Chỉ dụ lại dạy vị đại thần Nhâm-Lịch-Kim-Đột của nước Cao-man là một nhân-viên xuất-sắc của nước đó, nay nghe bị bịnh mà mất thình-linh thật đáng thương tiếc, cho phép thành Gia-định phát bạc kho 100 lượng và phái người đem sang ban thưởng, để biểu-thị lòng thương xót đặc-biệt.

Năm Minh-mạng thứ 12 (1831) chiếu-chỉ dạy lần này thổ-tý ở châu Tầm-bồn đi lễ cho tri châu Phi-Nam đến kinh-dô triều cống, nhân bịnh mà mất, được gia ân ban thưởng bạc 10 lượng, những phẩm-vật ban thưởng theo lệ cũng được cấp chung cho để tỏ. . .

示矜恤○十六年高蠻國王禎病故奉

諭加恩賞賜宋錦十枝各色綵緞三十枝南紗五十疋
各色羅紈五十疋黃蠟三百斤白金五百兩以昭恤
典○又準安江布政充欽命前往鎮西城

諭祭○二十一年

諭此次來京瞻覲之士司吏目人等間有佐邦州土知
州嶺昭昌盛土吏日羶岷鎮蠻府通言阮伯梅節次
因病物故殊堪憫惻加恩嶺昭著優給恤錢五十貫
羶岷著給錢二十貫阮伯梅著給錢六貫由廣治清
化二省支出庫錢照給用示矜恤

欽定大南會典事例

禮部柔遠

恤典

卷一百三十二

六

PHIÊN ÂM

thị căng tuất.

Thập lục niên, Cao-man quốc-vương Chân bình cồ. Phụng dụ gia ân thưởng tứ Tổng cảm thập chi, các sắc thái đoạn tam thập chi, nam sa ngũ thập thất, các sắc la-hoàn ngũ thập thất, hoàng lập tam bách cân, bạch kim ngũ bách lượng, dĩ chiêu tuất điền.

Hựu chuẩn An-giang Bồ-chính sung Khâm-mệnh tiền vãng Trấn-tây thành dụ tề.

Nhị thập nhất niên, dụ thử thứ lai kinh chiêm cận chi thổ-ty lại-mục nhân đẳng gian hữu Tá-bang châu thổ tri châu Lãnh-Chiêu, Xương-thịnh thổ lại-mục Chiên-Mang, Trấn-man phủ thông-ngôn Nguyễn-Bá-Mai tiết thứ nhân binh vật cồ, thù kham miễn trác. Gia ân Lãnh-Chiêu trước ưu cấp tuất tiền ngũ thập quán, Chiên-Mang trước cấp tiền nhị thập quán, Nguyễn-Bá-Mai trước cấp tiền lục quán, do Quảng-trị Thanh-hóa nhị tỉnh chi xuất kho tiền chiêu cấp dụng thị căng tuất.

DỊCH NGHĨA

lòng thương xót.

Năm Minh-mạng thứ 16 (1835) Quốc-vương Cao-man tên Chân bị bệnh mà mất. Chỉ dụ gia ân ban thưởng gồm nhà Tống 10 cây, đoạn đủ màu 30 cây, the ta 50 tấm, la-hoàn đủ màu 50 tấm, sập vàng 300 cân, bạc 500 lượng để rạng lễ thương xót.

Lại cho phép quan Bồ-chính An-giang làm Khâm-mệnh đi đến thành Trấn-tây diếu tế.

Năm Minh-mạng thứ 21 (1840) chỉ dụ dạy lần này trong số những người thổ-ty, lại-mục đến kinh-đô lạy châu, có tri-châu người bản-thổ ở châu Tá-bang là Lãnh-Chiêu, lại-mục người bản-thổ ở Xương-thịnh là Chiên-Mang, thông-ngôn ở phủ Trấn-man là Nguyễn-Bá-Mai lần lượt bị bệnh mà mất, thật đáng thương xót, gia ân cho Lãnh-Chiêu được chu cấp tiền 50 quan, cho Chiên-Mang tiền 20 quan, cho Nguyễn-Bá-Mai tiền 6 quan, do hai tỉnh Quảng-trị và Thanh-hóa xuất tiền kho cấp phát để tỏ lòng thương xót.

拯援

嘉隆五年奏準內地移谷高蠻原風四十七人準
 由北城臣權發官錢五十貫竝給日程糧米以資
 支度再撥屬城該隊二員長送回京據自山南鎮
 以內諸地方照給日程糧米輸派護送○九年高
 蠻國王囉吩禎表言該國僚屬低都明等據允吹
 以叛又有暹將丕雅隆茫筆爲助該國勢危請援
 奉準嘉定總鎮阮文仁經略南榮爲之保護○又
 詔諭藩王及藩僚等曰頃以藩王初立國內乖離故朝
 廷遣將保護今聞藩國兵備虛弱專倚官兵爲重軍

PHIÊN ÂM CHỮNG VIỆN

Gia-long ngũ niên tầu chuẩn nội địa di tư Cao-man phiêu phong tứ thập thất nhân chuẩn đo Bắc-thành thần quyền phát quan tiền ngũ thập quán tịnh cấp nhật trình lương mễ dĩ tư chi độ, tái bát thuộc thành cai đội nhị viên trưởng-tổng hối kinh. Cứ tự Sơn-nam trần dĩ nội chư địa-phương, chiêu cấp nhật trình lương mễ, luân phái hộ-tổng.

Cửu niên, Cao-man quốc-vương Nặc-Ông-Chân biểu ngôn cai quốc liêu thuộc Đề-Đô-Minh đẳng cứ Bông-xuy dĩ bạn, hựu hữu Tiêm-tướng Phi-Nhã-Long-Mang-Bút vi trợ, cai quốc thê nguy thỉnh viện. Phụng chuẩn Gia-định tổng-trần Nguyễn-Văn-Nhân kinh lược Nam-vang vị chi bảo-hộ.

Hựu chiêu dụ Phiên-vương cấp phiêu-liêu đẳng viết : « Khoảnh dĩ Phiên-vương sơ lập, quốc nội quai ly, cô triều đình khiến tướng bảo-hộ. Kim văn phiên quốc binh bị hư nhược, chuyên ý quan binh vi trọng, quân. . .

DỊCH NGHĨA CHỮNG VIỆN

Năm Gia-long thứ 5 (1806) có chuẩn y lời tâu thông-tư trong nội-địa cho 47 người Cao-man bị trôi dạt vào được quan ở Bắc-thành cấp phát tiền 50 quan cùng cấp cho gạo lương để dùng trong những ngày đi đường, lại phái hai viên cai đội của Bắc-thành đưa về kinh. Những địa-phương từ trấn Sơn-nam trở vào phải chiếu theo cấp phát gạo lương trong những ngày đi đường và luân-phiên phái người hộ-tổng.

Năm Gia-long thứ 9 (1810) Quốc-vương Cao-man là Nặc-Ông-Chân dâng biểu nói bợn Đề-Đô-Minh, quan liêu nước ấy, đã chiếm Bông-xuy mà làm phản, lại có viên tướng Xiêm là Phi-Nhã-Long Mang-Bút giúp đỡ, thê nước ấy nguy cấp xin cứu viện. Triều-đình có chuẩn y lời tâu cho quan tổng-trần Gia-định Nguyễn-Văn-Nhân đi kinh lược Nam-vang để bảo-hộ nước ấy.

Lại có chiếu dụ dạy Quốc-vương và quan-liêu nước phiên-thuộc ấy rằng : « Vừa đây vì Quốc-vương mới lên ngôi, trong nước rối loạn, cho nên triều-đình mới sai tướng sang bảo-hộ. Nay nghe trong nước phiên, binh-bị trống không yếu đuối, chuyên ý lại vào quan binh làm trọng, đến ngày nào. . .

還之日何以禦外侮乎莫若招召藩兵收用藩屬無
 事則防守自衛有事則禦侮折衝誠保國之良圖也
 爾藩僚乃藩王臣子當此有事之秋亦須同心協力
 以保其國不然藩國不靖爾等其能安居乎吉凶禍
 福理勢昭然其盡心所事俾上下相安毋負朕字小
 恤孤之意

謹按此次阮文仁駐兵羅壁過將丕雅陸
 某等在北尋奔讐不敢動尋引兵還

自以該國初定人情未安請暫兵爲衛
 乃命阮文仁率威遠屯兵一千戍之

○十一年

暹噶鎮之弟暹噶源援以暹兵謀占該國撫標處

鎮恐懼率眷屬部落投依嘉定城懇乞救援奉

旨準嘉定鎮官照給錢米務在周足又

PHIÊN ÂM

hoàn chi nhật, hà dĩ ngự ngoại vụ hồ ? Mạc nhược chiêu triệu phiên binh, thu-dụng phiên-thuộc, vô sự tắc phòng thủ tự vệ, hữu sự tắc ngự vụ chiết xung, thành bảo quốc chi lương đồ dã.

Nhĩ phiên liễu nãi phiên-vương thần tử, đương thử hữu sự chi thu, diệc tu đồng tâm hiệp lực dĩ bảo kỳ quốc. Bất nhiên phiên quốc bất tịnh, nhĩ đẳng kỳ năng an cư hồ ? Cát hung họa phúc, lý thể chiêu nhiên. Kỳ tận tâm sở sự, tỷ thượng hạ tương an, vô phụ Trẫm tự tiêu tuất cô chi ý.» (Cần án thử thứ Nguyễn-Văn-Nhân trú binh La-bích, Tiêm tướng Phi-Nhã-Long mỗ đẳng tại Bắc-tầm-bôn chiếp bắt cảm động, tầm dẫn binh thoái, Nặc-Chân tự dĩ cai quốc sơ định, nhân tình vị an, thỉnh lưu binh vị vệ. Nãi mệnh Nguyễn-Văn-Nhân suất Uy-viên đồn binh nhật thiên thứ chi).

Thập nhất niên, Nặc-Ông-Chân chi đệ Nặc-Ông-Nguyên viện dĩ Tiêm binh mưu chiếm cai quốc Phủ-tiêu xứ. Chân khủng cụ suất quyền-thuộc bộ-lạc đầu y Gia-định thành khẩn khất cứu viện.

Phụng chỉ chuẩn Gia-định trần quan chiêu cấp tiền mễ vụ tại chu túc, hựu. . .

DỊCH NGHĨA

quân-đội triều-đình trở về thì lấy gì chống-cự ngoại-xâm ? Chi bằng chiêu-tập quân binh bản-xứ, thu-dụng phiên-thuộc, lúc vô sự thì phòng-thủ tự-vệ, lúc hữu-sự thì chống ngăn ngoại-xâm. thật là một mưu hay để giữ nước vậy.

Quan-liều phiên-thuộc các người là tôi con của Quốc-vương; đương lúc hữu-sự này cũng phải đồng tâm hiệp lực để giữ nước. Nếu không thế, nước phiên này không yên, thì các người có thể ở yên được chăng ? Cát, hung, họa, phúc, lẽ đã rõ-ràng. Phải tận tâm phụng-sự, khiến cho trên dưới cùng được yên-ôn, chớ phụ cái ý của Trẫm đã thương kẻ yếu, xót người côi.» (Xét lần này Nguyễn-Văn-Nhân đóng binh ở La-bích, bọn tướng Xiêm Phi-Nhã-Long ở Bắc-tầm-bôn kinh sợ, không dám hành-dộng rồi dẫn binh thoái lui. Nặc-Chân tự cho là nước ấy mới định, nhân-tâm chưa yên, xin triều-đình ta để binh lại để bảo-vệ. Triều-đình ta bèn khiến Nguyễn-Văn-Nhân đem một ngàn binh ở đồn Uy-viên đóng giữ).

Năm Gia-long thứ 11 (1812) em của Nặc-Ông-Chân là Nặc-Ông-Nguyên được binh Xiêm tiếp-viện, mưu chiếm đất Phủ-tiêu của nước ấy. Nặc-Ông-Chân kinh sợ dẫn quyền-thuộc bộ-lạc chạy về nương-lựa ở thành Gia-định và khẩn-cấp xin cứu-viện.

Chiếu chỉ chuẩn cho quan trấn Gia-định chiếu phát tiền gạo để chu-cấp đầy-đủ, lại ban. . .

恩賜高蠻國王錢一千貫白金二百兩藍縹紗十達藍
 紬十枝高蠻藩僚十品九員錢四百五十貫九品
 三員錢一百二十五貫八品二十四員錢九百六
 十貫六品三十一員錢九百三十貫舊職十員錢
 三百十貫占候四員錢四十貫高蠻軍六百三十
 二人錢一千二百六十四貫閭閻軍二十四人錢
 四十八貫○十二年

詔嘉定總鎮黎文悅協鎮吳仁靜大發舟師一萬三千
 餘人護送高蠻國王並家眷藩僚等歸國

謹按此次奉準致書

于是告以字小之義是人屈服尋使
 丕雅魔訓誅來城會送還候歸國

又

大正七年十月三日

大

PHIÊN ÂM

ân tứ Cao-man Quốc-vương tiền nhất thiên quán, bạch kim nhị bách lượng, lam trứ sa thập liên, lam trứ thập chi, Cao-mạn phiên liều thập phẩm cửu viên tiền tứ bách ngũ thập quán, cửu phẩm tam viên tiền nhất bách tam thập ngũ quán, bát phẩm nhị thập tứ viên tiền cửu bách lục thập quán, lục phẩm tam thập nhất viên tiền cửu bách tam thập quán, cửu chức thập viên tiền tam bách thập quán, chiêm hậu tứ viên tiền tứ thập quán, Cao-man quân lục bách tam thập nhị nhân tiền nhất thiên nhị bách lục thập tứ quán, Chà-bà quân nhị thập tứ nhân tiền tứ thập bát quán.

Thập nhị niên, chiếu Gia-định Tổng-trần Lê-văn-Duyệt, Hiệp-trần Ngô-Nhân-Tĩnh đại phát chu sư nhất vạn tam thiên dư nhân hộ-tổng Cao-man Quốc-vương tịnh gia-quyền phiên liều đẳng quy quốc. (Cần án thứ thứ phụng chuẩn trí thư vu Tiêm cáo dĩ tự tiêu chỉ nghĩa. Tiêm nhân khuất phục tẩm sử Phi-Nhã-Ma-Ha-Mặc lại thành hội, tông Nặc-Chân quy quốc).

Hựu. . .

DỊCH NGHĨA

ân cho Quốc-vương Cao-man tiền 1000 quan, bạc 200 lượng, the dun xanh (có vằn co lại) 10 xấp, lụa xanh 10 cây, cho các quan-liêu Cao-man 9 viên thập phẩm tiền 450 quan, 3 viên cửu phẩm tiền 135 quan, 24 viên bát phẩm tiền 960 quan, 31 viên lục phẩm tiền 930 quan, 10 viên cửu chức tiền 310 quan, 4 viên chiêm-hậu tiền 40 quan, 632 lính Cao-man tiền 1264 quan, 24 người lính Chà-bà tiền 48 quan.

Năm Gia-long thứ 12 (1813) chiếu chỉ cho Tổng-trần Gia-định Lê-Văn-Duyệt, Hiệp-trần Ngô-Nhân-Tĩnh đem chiến thuyền và hơn một vạn ba ngàn quân hộ-tổng Cao-man quốc-vương cùng gia-quyển, quan-liêu về nước. (Xét lần này vâng lệnh gọi thơ cho Xiêm bảo rõ cái nghĩa thương xót nước nhỏ, người Xiêm khuất-phục, rồi khiến Phi-Nhã-Ma-Ha-Mặc đến hội-ngị ở thành, đưa Nặc-Chân về nước).

Lại. . .

賜噶爾禎白金三千五百兩錢五千緡米一萬斛○又
築南榮城畱掌奇阮文瑞以兵一千餘人按守南
榮兼保護高蠻國

明命八年

諭萬象國王召阿弩爾向來奉藩修貢恭謹弗渝朕心
素所嘉獎頃因爾國不靖挈眷奔投三尚地方始終
願依朝廷威德鑒爾忱惻經已節次派出大隊兵衆
分道巡邊茲沿邊各已安堵第念爾駐宿該處不免
暴露淒涼若此情形殊屬可憫著先行賞爾白金一
千兩敕諭一道交參贊軍務阮公捷齎往頒給爾宜

PHIÊN ÂM

tứ Nặc-Ông-Chân bạc kim tam thiên ngũ bách lượng, tiền ngũ thiên mãn, mẽ nhất vạn học.

Hựu trúc Nam-vang thành lưu Chương-cơ Nguyễn-Văn-Thụy dĩ binh nhất thiên dư nhân án thủ Nam-vang kiêm bảo-hộ Cao-man quốc.

Minh-mệnh bát niên, dụ Vạn-tượng Quốc-vương Chiêu-A-Nỗ : « Nhĩ hướng lai phụng phiên tu công cung cần phát du, Trẫm tâm tỏ sở gia tướng. Khoảnh nhân nhĩ quốc bất tịnh khiết quyển bốn đầu Tam-động (1) địa-phương, thủy chung nguyên y triều-đình uy đức. Giám nhĩ thâm khốn kinh dĩ tiết thứ phái xuất đại đội binh tượng phân đạo tuần biên. Tư diễn biên các dĩ an đồ đệ niệm nhĩ trú túc cai xứ bất miễn bộc lộ thê lương, nhược thứ tình hình thù thuộc khả miễn. Trước tiên hành thưởng nhĩ bạc kim nhất thiên lượng, sắc dụ nhất đạo giao Tham-tán quân vụ Nguyễn-Công-Tiếp tề vãng ban cấp, nhĩ nghi. . .

(1) In sai ra Tam-thượng.

DỊCH NGHĨA

ban cho Nặc-Ông-Chân bạc 3500 lượng, tiền 5000 quan, gạo một vạn học,

Lại dựng thành Nam-vang, để Chương-cơ Nguyễn-Văn-Thụy và hơn một ngàn binh đóng giữ Nam-vang cùng bảo-hộ nước Cao-man.

Năm Minh-mạng thứ 8 (1827) chỉ dụ dạy Quốc-vương nước Vạn-tượng Chiêu-A-Nỗ : « Người từ trước tới nay giữ phận nước phiên triều cống cung kính cần-thận không đổi thay, lòng Trẫm vẫn khen thưởng. Gần đây nhân nước người không yên người phải đem gia-quyển chạy về địa-phương Tam-động, trước sau nguyên nường vào uy đức của triều-đình. Xét người thành tâm, Trẫm đã lần lượt phái đại quân và voi chia đường đi tuần biên cảnh. Nay các vùng ven biên-giới đã yên. Nhưng nhớ đến chỗ ấy, nơi người đóng ngụ không khỏi bị trần-lộ lạnh-lẽo, tình-hình như thế thật đáng thương. Vậy trước tiên Trẫm ban thưởng cho người bạc 1.000 lượng, sắc dụ 1 tờ giao cho Tham-tán quân vụ Nguyễn-Công-Tiếp đem đến ban cấp cho người. Người phải. . .

PHIÊN ÂM

huê tương hợp quyền nhân nhậ tùy quan binh hời Nghệ-an trần công sở an yết.

Tái nhĩ tiền thử vọng khuyệt tình ân, tư chuẩn nhĩ đề trần chỉ hậu trạch tại hàng tử diệt nhậ nhân tùy cai trần phái viên kinh dẫn do dịch lai kinh chiêm cận, dụng thị Trẫm nhu hoài chí ý.»

Thập ngũ niên, dụ khứ niên Cao-man Quốc-vương Chân nhân dĩ Tiêm khâu phạm cảnh tiền tức khí thành hướng Vĩnh-long tỉnh đầu y, kinh dĩ giáng dụ chỉ xuất tiền mẽ từng ưu thiêm cấp, tái phái xuất tướng-quân tham-tán để tương đại đội binh thuyền tiền tiêu Tiêm khâu. Tự (?) kim vương sư sở chí, Tiêm nhân vọng phong bốn thoái nhậ cô đặng bình. Viên tứ cai Phiên-vương sắc thư tổng lĩnh hời quốc tịnh thưởng cấp thái tộ các hạng. Tư trước Đoàn-Khiêm-Quang Doãn-Uần đẳng dự nghị chỉ xuất quan tiền tam thiên quán, bạch mẽ ngũ bách phương tịnh phát vãng sắc thư nhậ đạo, chuẩn nhĩ Đoàn-Khiêm-Quang. . .

DỊCH NGHĨA

đem cả thân-quyển theo quan binh về công-quán ở trấn Nghệ-an yên nghĩ.

Lại vì tình ý của người đậm-dà lúc vào châu trước đây, nay Trẫm chuẩn cho người sau khi đến trấn (Nghệ-an) chọn một người hàng con cháu đi theo phái viên của trấn ấy do đường trạm đến kinh-đô chiêm bái đề tỏ rõ cái ý làm yên lòng kẻ ở xa của Trẫm.»

Năm Minh-mệnh thứ 15 (1834) chỉ dụ dạy : « Năm ngoái Quốc-vương Cao-man Nặc-Ông-Chân vì giặc cướp Xiêm xâm-phạm bờ cõi liền bỏ thành chạy trước về tỉnh Vĩnh-long nương tựa, Trẫm đã xuống dụ xuất-phát tiền và gạo cung-cấp ưu-đãi, lại phái tướng quân tham-tán đem đại đội binh thuyền tiến tới tiêu trừ giặc cướp Xiêm. Nay quân-đội của vua đến đâu, thì người Xiêm bỏ chạy thoái lui, một hồi trống đã dẹp yên. Nên ban cho Quốc-vương ấy sắc thư khiến trở về nước cùng ban thưởng cho các loại hàng lụa. Nay cho Đoàn-Khiêm-Quang và Doãn-Uần phải xuất-phát tiền 3.000 quan và gạo trắng 500 phương cùng phát cấp một đạo sắc-thư, chuẩn cho người là Đoàn-Khiêm-Quang. . .

充欽使宣敕頒給該藩王祇領訖仍卽量撥兵船務
 得整肅段謙光前往護送該藩王回國至南榮之日
 既有張明講係伊職事卽交張明講妥爲辨理俾該
 藩王憑藉朝廷威德和輯部落永固封疆以示朕柔
 懷至意

PHIÊN ÂM

sung Khâm-sứ, tuyên sắc ban cấp cai Phiên vương chi lãnh cắt, nhưng tức lượng bát binh thuyền vụ đắc chỉnh túc, Đoàn-Khiêm-Quang tiến vãng hộ-tổng cai Phiên-vương hồi quốc, chỉ Nam-vang chi nhật ký hữu Trương-Minh-Giảng hệ y chức sự, tức giao Trương-Minh-Giảng thoả vi biện lý tỷ cai Phiên-vương bằng tạ triều-đình uy đức, hoà tập bộ lạc vĩnh cồ phong cương dĩ thị Trẫm nhu hoài chí ý.

DỊCH NGHĨA

sung chức Khâm-sứ tuyên đọc tờ sắc, khi ban cấp cho Quốc-vương ấy lãnh xong, liền liệu lượng phái binh thuyền cốt cho được chỉnh-tề cung kính. Đoàn-Khiêm-Quang đi hộ-tổng Quốc-vương ấy về nước, ngày đến Nam-vang đã có Trương-Minh-Giảng đang giữ chức ở đấy, thì giao liền cho Trương-Minh-Giảng biện lý thoả đáng, khiến cho Quốc-vương ấy được tựa vào uy-dec của triều-đình, hoà-hiệp với bộ-lạc mà củng-cố lấy phong cương được lâu dài để tỏ rõ cái ý làm yên lòng người ở xa của Trẫm».

禁約

嘉隆六年

詔高蠻國王哱哱俱欽知高蠻本是

先朝臣子一心恭順預在封典經有準頒從軍保護茲國王援例寄奏請給強步安步二隊軍以爲保護經廷臣轉奏特此諭下國王召募羣民何係徙居該國而情願順入者聽其歸立二隊每隊五十人共二隊軍一百人以爲護衛俾得憑仗寵靈以安境內常年修簿納在嘉定鎮以詳軍額儻此等民何係負犯逋逃著入此數後有覺出經嘉定鎮官移知要宜拿獲

欽此

子

PHIÊN ÂM

CẨM ƯỚC

Gia-long lục niên, chiếu Cao-man quốc-vương Nặc-Ông-Chân khâm tri: Cao-man bốn thị tiên triều thần tử, nhất tâm cung thuận, dự tại phong điền, kinh hữu chuẩn ban từng quân bảo-hộ. Tư Quốc-vương viện lệ ký tâu thỉnh cấp Cường-bộ An-bộ nhị đội quân dĩ vi bảo-hộ.

Kinh đình thần chuyển tâu, đặc thử dụ hạ Quốc-vương chiếu mộ hoa-dân hà hệ tỷ cư cai quốc nhi tình nguyện thỉnh nhập giả, thỉnh kỳ quy lập nhị đội, mỗi đội ngũ thập nhân, cộng nhị đội quân nhất bách nhân dĩ vi hộ vệ, tỷ đặc bằng trưng sùng linh dĩ an cảnh nội. Thường niên tu bộ nạp tại Gia-định trần dĩ tường quân ngạch.

Thằng thử đẳng dân hà hệ phụ phạm bỏ đào trước nhập thử sò, hậu hữu giác xuất kinh Gia-định trần quan dĩ tri, yếu nghị nã hoạch. . .

DỊCH NGHĨA

CẨM ƯỚC

Năm Gia-long thứ 6 (1807) chiếu dạy Quốc-vương Cao-man Nặc-Ông-Chân biết: Cao-man vốn là tôi con của tiên triều, một lòng kính thuận được dự vào phong-điền triều-đình, được chuẩn ban cho quân bảo-hộ. Nay Quốc-vương viện lệ, gởi lời tâu xin cấp hai đội quân Cường-bộ và An-bộ để làm quân bảo-hộ.

Qua lời chuyển tâu của đình-thần, đặc-biệt có dụ này cho Quốc-vương chiếu mộ dân Việt thuộc hạng dân nào cũng được đã dời sang ở Cao-man mà tình-nguyện gia nhập. Vậy cho phép về lập hai đội, mỗi đội năm mươi người, cộng chung hai đội là một trăm người, để làm quân hộ-vệ, khiến nhờ dựa ỡn đức mà trong nước được yên. Thường năm phải làm sổ sách nạp tại trấn Gia-định để biết rõ quân ngạch.

Vì như dân mộ ấy bất luận thuộc hạng nào, đã mang tội trốn tránh chen vào sổ quân ấy mà về sau bị phát-giác do quan ở trấn Gia-định thông-tri cho hay, thì hãy bắt. . .

的各解網在鎮以防棍影混竄○八年

旨咨萬象國欽知該國邊圉各屹地勢相接負罪遁逃之徒必然遠竄嘯聚爲非要宜加意防察如係拿獲卽移納又安鎮鎮臣轉奏得憑處置量加施賞就中良民往來賣買事清嚴飭各回本所不得畱居各屹以防奸非詐冒○十七年

諭高蠻係是屬國從來朝廷加心撫字惟施恩必有分量而朱篤是關要地頭如不嚴加防察或致意外不虞且巴忒與永清地界毗連中莖所產貨物甚多國民以此爲生涯國課以此爲充裕若一舉嚴禁則高

PHIÊN ÂM

đích danh giải nạp tại trấn dĩ phòng côn hoạ hồ thoán.

Bát niên chỉ tư Vạn-tượng quốc khâm tri : Cai quốc biên ngữ các mương địa thể tương tiếp, phụ tội bỏ đào chỉ đổ tạt nhiên viễn thoán tiêu tự vi phi, yếu nghi gia ý phòng sát, như hệ nã hoạch tức di nạp Nghệ-an trấn, trấn thần chuyển tàu đặc bằng xử trí, lượng gia tình thưởng. Tự trung lương dân vắng lai mai mãi sự thanh, nghiêm sức các hồi bản sở, bắt đặc lưu cư các mương dĩ phòng gian phi trá mạo.

Thập thất niên, dụ : Cao-man hệ thị thuộc quốc, từng lai triều-đình gia tâm phủ tự, duy thi ân tạt hữu phân lượng, nhi Châu-độc thị quan yếu địa đầu, như bắt nghiêm gia phòng sát, hoặc trí ý ngoại bắt ngu. Thả Ba-thắc dữ Vĩnh-thanh địa-giới tỷ liên Trung-hoa sở sản hóa vật thâm đa, quốc dân dĩ thử vi sinh nhai, quốc khóa dĩ thử vi sung dụ. Nhược nhất khái nghiêm cầm, tặc Cao...

DỊCH NGHĨA

và giải nạp về trấn đề phòng bọn côn-đồ lẫn trốn.

Năm Gia-long thứ 8 (1809) có chỉ dạy nước Vạn-tượng biết : Các mương ở biên-giới nước này, địa thể liên tiếp nhau, thì tất nhiên được bọn tội trốn tránh ẩn lánh vào và gọi nhau tụ tập làm điều xằng bậy. Vậy hãy gia ý đề-phòng xem xét, nếu có bắt được tên nào thì liền đưa nạp ở trấn Nghệ-an cho quan ở trấn này chuyển tàu, để được bằng vào mà xử trí, rồi liệu lượng ban tình biểu mà thưởng công. Trong số ấy, lương dân qua lại khi đã mua bán xong rồi, phải nghiêm-khắc khiến chúng đều trở về bản sở, không được ở lại trong các mương đề phòng bọn gian phi giả mạo.

Năm Gia-long thứ 17 (1818) có dụ dạy : Cao-man là nước phiên-thuộc của triều-đình, từ trước tới nay triều-đình dễ lòng vô-về thương xót, thì ân cho thì ắt có phân lượng, mà Châu-độc là địa-đầu quan-hệ trọng yếu, nếu không tăng gia việc đề-phòng xem xét cho nghiêm mật, thì có thể đưa đến việc ngoài ý dự liệu. Và lại Ba-thắc và Vĩnh-thanh là vùng đất giáp giới tiếp liền với nước Việt-nam, hóa vật sản-xuất rất nhiều, dân trong nước lấy đó mà sinh-nhai, thuế má của quốc-gia cũng lấy đó mà được dồi-dào. Nếu đại khái bị nghiêm-cấm thì. . .

蠻國民物失於資仰其嘉定城飭下朱篤分守員保
高蠻國如有在南榮載貨項就巴貳巴貳載粟米到
南榮須有該國王通行詞用錫封印經過分守察定
方許通行其盜載勿許

明命二年

諭萬象國王侶阿弩欽知據乂安鎮臣呈進爾來書具
道邇來有裝做各色擅入爾境詐嚇平民未詳眞屬
不敢根究等語經已洞燭特準嗣後凡有敕書頒到
自有國家信寶或乂安鎮有公事開報須有該鎮印
章方可遵據再或嘉定城總鎮印亦宜一體遵據其

PHIÊN ÂM

man quốc dân vật thật ư tư ngưỡng. Kỳ Gia-định thành sức hạ Châu-độc phân thủ viên hệ Cao-man quốc : Như hữu tại Nam-vang tải hóa hạng tự Ba-thắc, Ba-thắc tải túc mẽ đáo Nam-vang tu hữu cai Quốc-vương thông-hành từ dụng tích phong ấn. Kinh quá phân thủ sát thực phương hứa thông-hành, kỳ đạo tải vật hứa.

Minh-mệnh nhị niên, dụ Vạn-tượng quốc-vương Chiêu-A-Nỗ khâm tri : Cứ Nghệ-an trần thần trình tiến, nhĩ lai thư cụ đạo nhĩ lai hữu trang tờ các sắc thiện nhập nhĩ cảnh, trá hách bình dân vị tường chân nhận, bắt cảm căn cứu đẳng ngữ. Kinh dĩ động chúc, đặc chuẩn tự hậu phạm hữu sắc thư ban đáo, tự hữu quốc-gia tín bảo, hoặc Nghệ-an trần hữu công sự khai báo, tu hữu cai trần ấn chương phương khả tuân cứ, tái hoặc Gia-định thành tổng-trần ấn diệp nghi nhất thể tuân cứ. Kỳ. . .

DỊCH NGHĨA

nhân-dân và hóa-vật của nước Cao-man mất chỗ cậy trông. Thành Gia-định thông sức cho viên phân thủ ở Châu-độc vốn là người Cao-man biết : Như ở Nam-vang có chỗ hàng-hóa đến Ba-thắc, và ở Ba-thắc có chỗ lúa gạo đến Nam-vang phải có giấy thông-hành của Quốc-vương Cao-man có đóng ấn đã phong cho. Hàng-hóa nào đã được viên phân thủ xem xét nhận lực mới được cho thông-hành, còn đồ chở lên thì không được cho thông-hành.

Năm Minh-mạng thứ 2 (1811) có dụ dạy Quốc-vương nước Vạn-tượng là Chiêu-A-Nỗ được biết : « Cứ theo lời trình tấu của quan trấn-thủ Nghệ-an, thì thơ của người gửi đến đều nói gần đây có kẻ giả trang các hạng người tự tiện vào cảnh giới của nước người giả hăm-dọa thường dân, chưa biết thiệt giả ra sao không dám cứu xét. Trẫm đã soi xét thấu đáo đặc-biệt chuẩn cho từ rày về sau phạm có sắc thư ban đến tự nhiên có ấn tín của quốc-gia, hoặc trấn Nghệ-an có việc công khai báo phải có đóng ấn của trấn ấy mới có thể tuân theo, hoặc ấn của Tổng-trấn thành Gia-định cũng được tuân theo nhất thể. Còn... »

餘不問道屢並聽解交又安鎮官究治務使頑歎屏
息邊境敕寧以副朕綏懷藩服至意○又

諭甘露道貢蠻雌噪昨上薊破永昌襟沈湮廊辰健
長等欽知自古有國凡屬版章要明疆理爾雌等臣
服本朝二百餘年歲供職貢其恭順惓忱殊可嘉獎
惟山川里路未得明晰今特準監城副使杜福盛率
弁兵等由管道尊室誠阮文言等前來爾雌各道看
度山川里路畫成地圖進覽以爲制治保邦之具惟
爾邊氓未解底意特此諭知各宜報告俾明朝廷德
意係監城員軍到此各宜向引明白莫可驚疑至如

PHIÊN ÂM

đư bắt vắn chân nhận, tịnh thính giải giao Nghệ-an trần quan cứu trị, vụ sử ngoan khi binh tức, biên cảnh mỹ ninh dĩ phó Trầm tuy hoài phiên phục chí ý.

Hựu dụ Cam-lộ đạo công man Mương-Vanh, Tra-bôn, Thượng-kê, Phá-băng, Xương-cầm, Trầm-bồn, Lang-thần ta-trưởng đẳng khâm tri: Tự cô hữu quốc phạm thuộc bản chương, yều minh cương lý, nhĩ mương đẳng thần phục bản triều nhĩ bách dư niên, tuê cung chức công, kỳ cung thuận khỏn thám thù khả gia tường. Duy sơn xuyên lý lộ vị đắc minh tích, kim đặc chuẩn Giám-thành phó sứ Đỗ-Phúc-Thịnh suất binh đẳng do Quản-đạo Tôn-Thất-Thành Nguyễn-Văn-Ngôn đẳng tiến lai nhĩ mương các đạo khán độ sơn xuyên lý lộ họa thành địa đồ tiền lâm dĩ vi chề trị bảo bang chi cụ. Duy nhĩ biên manh vi giải đề ý, đặc thử dụ tri, các nghi báo cáo, tỳ minh triều-đình đức ý Hệ Giám-thành viên quân đảo thử, các nghi hướng dẫn minh bạch, mạc khả kinh nghi. Chí như. . .

DỊCH NGHĨA

ngoài ra bất luận là thiệt hay giả đều phải giải về quan trấn Nghệ-an cứu xét trừng trị, cốt khiến cho việc ngoan-cổ dối lừa được trừ dứt, cho biên cảnh được yên ổn đề xứng với cái ý của Trầm muốn làm yên lòng nước phiên-thuộc».

Lại có dụ dạy bọn ta-trưởng các rợ cống ở Mương-vanh, Tra-bôn, Thượng-kê, Phá-băng, Xương-cầm, Trầm-bồn, Lang-thần thuộc đạo Cam-lộ được biết: « Từ xưa khi có quốc-gia, phạm đã thuộc trong bản đồ phải rõ-ràng cương-giới, các mương của các người đã thuận phục làm tôi của bản triều đã hơn hai trăm năm, giữ phận triều cống hàng năm, lòng cung thuận thành-thực ấy rất đáng khen. Chỉ vì núi sông đường sá chưa được rõ-ràng, nên nay chuẩn cho viên Giám-thành phó sứ Đỗ-Phúc-Thịnh dẫn binh lính do bọn quản-đạo Tôn-thất-Thành, Nguyễn-Văn-Ngôn đến những đạo ở các mương của các người xem dò núi sông đường sá vẽ thành bản địa-đồ tiến dâng lên xem đề làm công cụ chế trị và giữ nước. Chỉ vì dân chúng ở biên-viễn của các người chưa hiểu ý ấy, nên đặc-biệt có dụ này đề dạy cho biết, các người phải báo cáo, khiến cho tỏ cái ý đầy ơn đức của triều-đình. Khi quân của viên Giám-thành đến đấy, các người phải hướng-dẫn minh-bạch, chớ khả kinh hãi nghi ngờ. Còn việc. . .

員軍日程支度脰已給發餘裕在特買賣務要順情
 其要索抑脅弊端並已嚴戢不務爾等供頓○二年
 諭禹象國王召城填欽知本年四月直隸廣治監奏稱
 甘露道破永昌襟二岷並控被該國王之子破曷蛇
 筆差人索催賀禮逼交字跡勒令供受稅役等因且
 該二岷與岷嶺毗隣上薊沈湓廊辰共七岷冊均係
 我朝臣屬供納稅例二百餘年從無外邦敢索令供
 受何事乃破曷蛇筆妄行索擾厥罪何辭因念該名
 屬在還藩未霑王化一番冒犯姑予涵包併赦該國
 王一體嚴飭伊等嗣後恪遵法紀各守疆界無得仍

PHIÊN ÂM

viên quân nhật trình chi độ, Trăm di cấp phát dư dụ, tại hành mãi mại vụ yếu thuận tình. Kỳ yếu sách ức hiệp tề đoan tịnh dĩ nghiêm trấp, bắt lao nhĩ đẳng cung đồn.

Tam niên dụ Vạn-tượng Quốc-vương Chiêu-Thành-Điền khâm tri: Bốn niên tứ nguyệt trực-lệ Quảng-trị doanh tàu xưng Cam-lộ đạo Phá-băng, Xương-cầm nhĩ mương tịnh không bị cai Quốc-vương tử Phá-Hạt-Xà-Bút sai nhân sách thời hạ lễ bức giao tự tích lạc lệnh cung thụ thuế dịch đẳng. Nhân thả cai nhĩ mương dữ Mương-vanh, Tra-bôn, Thượng-kê, Trầm-bôn, Lang-thần cộng thất mương sách quân hệ ngã triều thần thuộc cung nạp thuế lệ nhĩ bách dư niên, từng vô ngoại-bang cảm sách lệnh cung thụ hà sự, nãi Phá-Hạt-Xà-Bút vông hành sách nhiều, quyết tội hà tử? Nhân niệm cai danh thuộc tại hà phiên vị triều vương hóa, nhất phiên mạo phạm cô dữ hàm bao, tinh sắc cai Quốc-vương nhất thể nghiêm sức y đẳng, tự hậu khác tuân pháp kỷ, các thù cương giới vô đắc nhưng. . .

DỊCH NGHĨA

tiêu-pha trong cuộc hành-trình mỗi ngày của quân viên, Trăm đã cấp phát thừa-thải dôi-dào, việc mua bán trong lúc thi-hành cốt phải được thuận-tình. Những tề-đoan về yếu-sách ức-hiếp đều đã nghiêm-cấm ngăn dửng, không phiên các người phải cực nhọc cung-cấp».

Năm Minh-mạng thứ 3 (1822) có dụ dạy Quốc-vương nước Vạn-tượng là Chiêu-Thành-Điền được biết: «Tháng tư năm nay doanh trực-lệ Quảng-trị tàu rằng hai mương Phá-băng và Xương-cầm ở Cam-lộ đều khống tổ bị con trai của Quốc-vương là Phá-Hạt-Xà-Bút sai người giục đòi lễ mừng, ép giao cho giấy tờ phải chịu thuế-má giao-dịch. Vả lại hai mương ấy với những Mương-vanh, Tra-bôn, Thượng-kê, Trầm-bôn, Lang-thần cả bảy mương sách đều là thần thuộc của triều ta, đã cung nộp thuế-má hơn hai trăm năm, từ đấy cũng không có một nước ngoài nào dám đòi-hỏi họ đóng góp việc gì, mà Phá-Hạt-Xà-Bút đã làm càng sách-nhiều, cái tội ấy còn lời nào nói được nữa? Nhưng vì nghĩ tên ấy thuộc nước phiên xa-xôi chưa thấm-nhuần vương-hóa mới mạo phạm một lần nên bao-dung cho, đồng thời sắc cho Quốc-vương nước ấy nhất luật phải nghiêm dạy bọn ấy từ rày về sau phải cung kính tôn-trọng pháp-luật kỷ-cương, mỗi nước giữ cương-giới của mình, không được. . .

前滋擾務使莠夷之民案堵生業咸樂昇平仰體朕
綏撫柔懷至意○七年

旨茲據又安鎮臣摺奏三崗部落肅遮葉表貢品懇乞
進京瞻拜免致鄰蠻侮慢竝夢山崗之南陸造不有
附貢各等語頗該三崗回來齎貢與襄陽府各同冊
同輪納在鎮從無進京之例乃飭諭鄰蠻侮慢邀
請來京於理未合著該鎮臣以非例之故明白曉示
俾安其心再宜諭深源燕山二崗與夢山崗嗣宜稟
遵成例胥相輯人民怡恭職貢毋得仍前阻礙○
八年

PHIÊN ÂM

tiền tư nhiều, vụ sử hoa di chi dân án đồ sinh nghiệp hàm lạc thăng bình, ngưỡng thề Trẫm tuy phủ nhu hoài chí ý.

Thất niên, chi : Tư cứ Nghệ-an trần thần chiếp tàu Tam-động bộ-lạc tề đệ diệp biểu cống phẩm, khản khắt tiền kinh chiêm bái miễn trí lân man vụ mạn, tịnh Mộng-sơn động chi Phủ-lục-tạo bắt hữu phụ cống các đẳng ngữ. Phả cai Tam-động hồi lai tề cống dữ Tương-dương phủ các đồng sách đồng luân nạp tại trần, tưng vô tiền kinh chi lệ. Nãi sức thuyết lân man vụ mạn yêu thỉnh lui kinh, ư lý vị hợp. Trước cai trần thần dĩ phi lệ chi cồ, minh bạch hiểu thi, tỷ an kỳ tâm, tái tuyên dụ Thâm-nguyên, Yên-sơn nhị động dữ Mộng-sơn động tự nghi lãm tuân thành lệ, tư tương tương tập nhân dân, khắc cung chức cống, vô đắc nhưng tiền trở ngữ.

Bát niên. . .

DỊCH NGHĨA

quấy nhiễu như trước, cốt khiến cho dân Việt và dân rợ được yên-ổn sinh-nhai lạc-nghiệp, đều vui cảnh thanh-bình, thề-nhận được cái ý của Trẫm muốn võ-về an-ủi kẻ ở phương xa ».

Năm Minh-mạng thứ 7 (1826) có chỉ dạy : Nay theo tờ tấu của quan trấn Nghệ-an về việc bộ-lạc ở Tam-động tiến dâng tờ biểu và cống-phẩm, thành-khản xin lên kinh-đô lấy châu để khỏi bị các rợ lân-cận khinh-miệt và làm nhục, cùng việc rợ Phủ-lục-tạo ở động Mòng-sơn không quy-phụ và dâng cống. Vả lại rợ ở Tam-động từ trước tới nay dâng cống cùng với các sách phủ Tương-dương đều nộp ở trấn, vốn không có cái lệ đi lên kinh-đô. Chúng mới giả thác nói các rợ lân-cận làm nhục đề xin lên kinh-đô, thì không hợp lý. Vậy dạy cho quan trấn ấy lấy cớ không hợp-lệ bày tỏ rõ-ràng cho chúng hiểu, khiến chúng an lòng, lại phải tuyên dụ cho hai động Thâm-nguyên, Yên-sơn và động Mộng-sơn từ nay phải cung kính tuân theo thành lệ, phải làm cho nhân-dân hòa-mục cung kính giữ việc triều-cống, không được bất hòa như trước.

Năm Minh-mạng thứ 8 (1827). . .

論茲風聞樂九三崗諸貢蠻向來既供職貢又爲萬象
 藩王所驅策其供輸財力不免拮据若朝廷早知有
 此弊風豈聽該藩擅行役使又鎮寧地轄今已隸屬
 版章不應因舊別有統攝第此等情形均屬既往之
 事不必深究茲當一番釐革用正蠻風著又安鎮員
 詳加開示該藩王俾知該藩與諸貢蠻雖大小不同
 皆是朝廷臣子該藩嗣宜仰體柔懷盛意使各該崗
 冊咸樂安居不得因循陋習剝削該等財力又此外
 諸屬蠻間有奉藩修貢亦毋須擅自侵刻再二面傳
 旨樂九三崗及鎮寧府縣諸酋長員職等嗣後各須

PHIÊN ÂM

dụ : Tư phong văn Lạc-hoàn, Tam-động chư công man hướng lai ký cung chức công hữu vi Vạn-tượng phiên-vương sở khu sách, kỳ cung thu tài lực bất miễn kết cư. Nhược triều đình tảo tri hữu thứ tề phong, khi thỉnh cai phiên thiện hành dịch sử. Hữu Trần-ninh địa hạt kim dĩ lệ thuộc bản chương bất ưng nhân cựu biệt hữu thông nhiếp, đệ thứ đẳng tình hình quân thuộc ký vãng chỉ sự, bắt tất thâm cứu. Tư đương nhất phiên ly cách dụng chính man phong, trước Nghệ-an trấn viên tường gia khai thị cai phiên-vương tỳ tri cai phiên dữ chư công man tuy đại tiểu bất đồng, giải thị triều-đình thần-tử. Cai phiên tự nghi ngưỡng thể nhu hoài thịnh ý, sử các cai động sách hàm lạc an cư bắt đắc nhân tuần lậu tập bác tước cai đẳng tài lực. Hữu thứ ngoại chư thuộc man gián hữu phụng phiên tu công, diệc vô tu thiện tự xâm khắc. Tái nhất diện truyền chỉ Lạc-hoàn, Tam-động cấp Trần-ninh phủ huyện chư tù-trưởng viên chức đẳng, tự hậu các tu. . .

DỊCH NGHĨA

có dụ dạy : « Nghe đồn các rợ cống Lạc-hoàn và Tam-động từ trước đến nay đã giữ phận triều-cống, lại vì phiên-vương nước Vạn-tượng sai khiến phải cung-cấp của cải và nhân lực, không khỏi phải quẩn-bách. Nếu triều-đình sớm biết tề-phong ấy thì há đã chịu nghe cho phiên-vương ấy tự chuyên sai-khiến. Hơn nữa địa-hạt Trấn-ninh nay đã thuộc vào bản-đồ của Việt-nam, thì không được có việc thống-trị riêng như xưa nữa. Nhưng tình hình như thế ấy đều thuộc việc đã rồi, bắt tất phải cứu xét sâu xa. Nay phải một lần sửa-đổi cho thôi các rợ được đứng-đắn, dạy cho trấn-viên ở Nghệ-an phải đi hiểu-thị thêm cho rõ-ràng khiến phiên-vương ấy biết nước phiên-thuộc đó và các rợ cống tuy lớn bé không đồng nhau, đều là tòi con của triều-đình Việt-nam cả. Nước phiên ấy từ nay phải kính-cần hiểu rõ cái ý đậm-dà muốn làm yên lòng người ở xa của Trẫm, khiến cho các sách các động ấy đều vui vẻ ở yên, không được noi theo thói tề bóc lột tài-lực. Lại ngoài ra, các rợ lệ-thuộc nếu có vâng mệnh phiên thần triều-cống thì chớ xâm hại lẫn nhau. Lại một mặt truyền chỉ cho các tù-trưởng chức viên ở Lạc-hoàn, Tam-động và Trấn-ninh từ rày về sau đều phải. . .

和輯民衆保守封疆恪遵朝貢之禮凡一切徵收稅
課趨督工役毋得聽從萬象索擾俾遐壤相安長荷
國家蔭庇○又

諭茲據禮部面奏接到又安咨稱經派屬鎮前往鎮寧
府轉飭防禦使召內催齊接壤之車虎等七縣縣丞
奉行賞給敕命印篆嗣接召內申敘經報該等就府
祇領行抵蠻撰縣界被興化鎮寧邊州招討員軍兵
攔阻不許通行再該招討員會委手下名副名猜名
造伊等逼勒岑柳蠻撰二縣索取金銀犀角等語念
鎮寧已隸版章具有賞給敕命與寧邊州係是比肩

PHIÊN ÂM

hòa tập dân chúng, bảo thủ phong cương, khác tuân triều công chi lễ. Phàm nhật thiết trưng thu thuế khóa xu độc công dịch vô đắc thính tòng Vạn-tượng sách nhiễu tỷ hà nhượng tương an, trường hà quốc-gia âm tỷ.

Hựu dụ tư : Cứ Lễ-bộ diện tâu tiếp áo Nghệ-an tư xưng kinh phái thuộc trần tiền vãng Trấn-ninh phủ chuyển sức Phòng-ngự-sứ Chiêu-Nội thôi tể tiếp nhượng chi Xa-hồ đẳng thất huyện huyện-thừa phụng hành thường cấp sắc mệnh ấn triện. Tự tiếp Chiêu-Nội thân tự kinh báo cai đẳng tự phủ chi lãnh, hành đề Man-soạn huyện giới, bị Hưng-hóa Trấn-ninh Biên-châu chiêu-thảo viên quân binh lan trở bắt hứa thông-hành, tái cai chiêu thảo-viên tăng ủy thủ hạ danh Phó, danh Xai, danh Tạo y đẳng bức lặc Sầm-nửa Man-soạn nhị huyện sách thủ kim ngân tê giác đẳng ngử.

Niệm Trấn-ninh dĩ lệ bản chương, cụ hữu thường cấp sắc mệnh, dữ Ninh-biên châu hệ thị tỷ kiên. . .

DỊCH NGHĨA

hòa hợp với dân-chúng, giữ-gìn lãnh-vực, cung kính tuân theo lễ triều-cống. Phàm mọi việc thu góp thuế-má và đôn-đốc dao-dịch đều không được nghe sự sách-nhiều của Vạn-tượng, khiến cho miền đất xa-xôi được yên ổn mà đội ơn che-chở lâu dài của triều-dinh.

Lại có dụ dạy : Nay cứ theo lời tâu đương diện của bộ Lễ tiếp được thông-tư ở trấn Nghệ-an nói đã phái những thuộc viên đến phủ Trấn-ninh để chuyển lời dạy cho Phòng-ngự-sứ Chiêu-Nội phải giục những huyện-thừa ở bảy huyện trong vùng giáp giới Xa-hồ tề tựu đến mà thường cấp cho sắc mệnh và ấn triện. Kế đó lại tiếp được lời trần thuật của Chiêu-Nội nói đã báo cho bọn ấy đến phủ để nhận lãnh, khi đến chỗ tiếp giới huyện Man-soạn, bọn chúng bị quân binh của chiêu-thảo-viên ở Hưng-hóa, Trấn-ninh và Biên-châu ngăn trở không cho đi. Những chiêu-thảo-viên ấy lại đã nhiều lần sai những thủ-hạ tên Phó, tên Xai, tên Tạo ép bức hai huyện Sầm-nửa, Man-soạn đòi hỏi vàng bạc sừng tê.

Nghĩ rằng Trấn-ninh đã thuộc vào bản-đồ của Việt-nam, đã được thường cấp cho sắc mệnh, cùng với Ninh-biên châu vốn là hai đất kề nhau. . .

PHIÊN ÂM

an đặc võng tương xâm nhiễu ? Từ trước Trương-Văn-Minh tức hành phái nhân đã thám kỳ sự hữu vô, cứ thực tham tâu, vô thiếu chiêm tuận, tái nhất diện hành văn nghiêm sức cai trần châu đẳng các tu lẫm tuân pháp độ, vô đặc viết cảnh tư sự trở chỉ Trấn-ninh phủ huyện lai vãng chi đồ, Tái cai trần chi Ninh-biên châu diên biên nhất đại dữ Nam-chương quốc nguyên hữu thủy lục lộ thông-thương. Hiện tiếp Nghệ-an tâu báo mục kim Nam-chương cử binh tiến bức Trấn-ninh chi Trình-diệt địa diện, thượng vị trí quả phủ thực tín. Huống Nam-chương cận lai vị tăng triều-cống, tác cai xứ quan yếu lộ đầu thiết tu đề-phòng đồ tuyệt, vô đặc thánh kỳ tương thông, sĩ hậu Nam-chương quốc chần nhiếp uy lệnh thần phục triều-đình, phương hứa thông tương lai vãng.

Hướng thượng đẳng khoản quân thuộc yếu trước thiết tu gia tâm thân sức, vô trí nhạ xuất sự đoan dĩ ninh biên mạnh. Cai bộ tức tương thử dụ lệnh tri chi.

Hựu. . .

DỊCH NGHĨA

sao lại được xâm đoạt sách-nhiều xằng bậy lẫn nhau ? Nay dạy cho Trương-Văn-Minh phải phải ngay người đi dò-thám việc ấy có hay không, cứ sự thật mà tâu bày, chớ có trông ngóng mà a-tùng, lại một mặt thông-sức nghiêm-nhặt những trấn châu ấy phải cung kính tuân theo pháp độ, không được vượt cảnh-giới của mình mà gây sự, ngăn trở con đường qua lại giữa các phủ huyện ở Trấn-ninh. Lại một vùng ven theo Ninh-biên châu ở trấn ấy cùng với nước Nam-chương vốn có đường thủy đường bộ thông-thương. Hiện nay tiếp được lời tâu của Nghệ-an báo nước Nam-chương đang cất binh tiến bức đất Trình-diệt của Trấn-ninh, cũng chưa biết quả thật đáng tin hay không. Huống chi nước Nam-chương gần đây chưa từng triều-cống, thì đầu đường quan-hệ trọng-yếu ở xứ đó phải được đề-phòng ngăn tuyệt hẳn không cho thông-thương, đề chờ về sau nước Nam-chương kinh sợ uy lệnh mà thần-phục triều-đình Việt-nam mới cho thông-thương qua lại.

Những khoản kể trên đều trọng yếu, phải gia tâm răn bảo, chớ gây mối sự đề cho dân chúng ở biên-viên được yên. Bộ này liền đem dụ ấy báo cho họ biết.

Lại. . .

旨廣治營臣奏上貢蠻岷嶲道正僊長與岷民不和一
 摺岷嶲道之僊長銛經受朝命而不能撫恤岷民所
 犯私弊竝外交多款爲民厭訴厥罪何辭正僊長銛
 著卽行革職交該營臣嚴行監禁副僊長欽雖民情
 所服而擅聽推保名分攸關豈應遽得副僊長銓著
 仍以副僊長職權管該岷事務撫民供貢俟有恭順
 寔狀另有旨該岷頭目等於僊長銛私弊理當先由
 該道該營轉達候旨遵行却乃擅行廢置亦有應得
 之咎姑念該等乃係邊氓未開禮法此次督蒙未脫
 其黠岷頭目等著加恩免其處分再著該營臣將此

PHIÊN ÂM

chỉ Quảng-trị doanh thần tàu thượng công-man Mương-vanh đạo chính ta-trưởng dữ mương dân bắt hòa nhất chiếp. Mương-vanh đạo chỉ ta-trưởng Cáo kinh thụ triều mệnh nhi bắt năng phủ tuất mương dân, sở phạm tư tề tịnh ngoại-giao đa khoản, vì dân yếm tồ, quyết tội hà từ ? Chính ta-trưởng Cáo trước tức hành cách chức, giao cai doanh thần nghiêm hành giam cầm. Phó ta-trưởng Khâm tuy dân tình sở phục nhi thiện thính suy bảo, danh phận du quan khi ưng cự đắc. Phó ta-trưởng Khâm trước nhưng dĩ phó ta-trưởng chức quyền quản cai mương sự vụ phủ dân cung công, sĩ hữu cung thuận thực trạng, lánh hữu chỉ. Cai mương đầu mục đảng ư ta-trưởng Cáo tư tề, lý đương tiên do cai đạo cai doanh chuyển đạt hậu chỉ tuân hành, khước nãi thiện hành phê trí, diệc hữu ưng đắc chỉ cứu. Cô niệm cai đảng nãi hệ biên manh vị nhân lễ pháp, thử thử hôn mông vị thoát, kỳ cai mương đầu mục đảng trước gia ân miễn kỳ xử phân. Tái trước cai doanh thần tương thử. . .

DỊCH NGHĨA

xuống chỉ cho quan ở doanh Quảng-trị về tờ tấu đã dâng lên nói viên chánh ta-trưởng ở đạo Mương-vanh thuộc rợ cống đã bắt-hoà với dân-chúng. Viên ta-trưởng tên Cáo thuộc đạo Mương-vanh đã nhận mệnh-lệnh của triều-dinh mà không thể võ-về thương-xót nhân-dân ở mương đó, đã phạm mỗi tề tư riêng cùng nhiều khoản về ngoại-giao, bị dân-chúng chán ghét tố-cáo, thì tội ấy còn lời gì nói được nữa ? Viên chánh ta-trưởng Cáo liền bị cách-chức, giao cho quan trấn ấy giam cầm nghiêm mật. Còn viên phó ta-trưởng tên Khâm tuy được lòng dân thuận phục, mà lại tự chuyên nghe theo việc bầu-cử, danh-phận đối với triều-dinh là quan-trọng, há lại liền được chức ấy hay sao ? Viên phó ta-trưởng Khâm vẫn được giữ chức phó ta-trưởng, quyền trông việc mương ấy, võ về dân-chúng và giữ việc triều-cống, đợi có thực công-trạng và lòng cung thuận thì sẽ có chiếu chỉ riêng cho. Những đầu-mục của mương ấy đối với những mỗi tề riêng của viên ta-trưởng Cáo, theo lý thì trước phải do đạo ấy và doanh ấy chuyển đạt lên và chờ chiếu chỉ mà tuân theo thi-hành, lại đã tự chuyên làm việc phế-truất, cũng đáng có tội. Nhưng Trẫm nghĩ bọn ấy là dân ở nơi biên viễn chưa quen lễ pháp, lần này chưa khỏi điều ngu dại, cho bọn đầu mục được gia ơn miễn phân xử. Lại ra lệnh cho quan ở doanh ấy đem. . .

旨意宜示該岷等令各凜遵嗣宜恪守朝廷禮法毋得蹈此頑風自招罪戾不小○九年

諭茲據父安招敘新設之呈岡岑初蠻牧三縣土知縣縣丞等遲回觀望不行拜領敕命致原派員齎回現畱在鎮各緣由覽奏殊爲可怪且該三縣與車虎岑祚蠻撰芒欄等縣毗連南掌遠隔鎮寧從前貢路未通朝廷原非有意招納去年鎮寧內附該等縣亦願隸屬版章幫辦邊務大臣阮文春據情入奏朕一視同仁不忍拒絕爰準賞授職銜俾該等蒙有成命亦非利彼之土地人民也該土知縣縣丞等所宜卽行

PHIÊN ÂM

chỉ ý tuyên thị cai mương đẳng lĩnh các lăm tuân, tự nghi khác thù triều-đình lễ pháp, vô đắc đạo thử ngoan phong, tự chiêu tội lệ bắt tiêu.

Cửu niên, dụ : Tư cứ Nghệ-an chiếp tự tân thiết chi Trình-cổ, Sầm-nửa, Man-tư tam huyện thổ tri-huyện huyện-thừa đẳng tri hồi quan vọng, bắt hành bá lĩnh sắc mệnh, trí nguyên phái viên tề hồi, hiện lưu tại trấn. Các duyên do lăm tàu thù vi khả quái. Thả cai tam huyện dữ Xa-hồ, Sầm-tộ, Man-soạn, Mang-lan đẳng huyện tỳ liên Nam-chương, viễn cách Trấn-ninh, từng tiến công lộ vị thông triều-đình nguyên phi hữu ý chiêu nạp. Khứ niên Trấn-ninh nội phụ, cai đẳng huyện diệc nguyên lệ thuộc bản chương, Bang-biên biên-vụ đại thần Nguyễn-Văn-Xuân cứ tình nhập tâu, Trẫm nhất thị đồng nhân bắt nhân cự tuyệt, viên chuẩn thường thụ chức hàm, tỳ cai đẳng mông hữu thành mệnh, diệc phi lợi bị chi thổ địa nhân dân dã. Cai thổ tri-huyện huyện-thừa đẳng sở nghi tức hành. . .

DỊCH NGHĨA

ý tứ của tờ chỉ này truyền-bá hiền-thị cho những mương ấy rõ, khiến mỗi người đều cung kính tuân theo, từ nay phải cung kính giữ lễ pháp của triều-đình, không được noi theo thói ngoan-cổ ấy nữa để tự chiêu lấy tội không nhỏ.

Năm Minh-mạng thứ 9 (1828) có dụ dạy : « Cứ theo tờ tấu của Nghệ-an thuật việc bọn tri-huyện huyện-thừa người bản-thổ ở ba huyện mới thiết lập Trình-cổ, Sầm-nửa, Man-tư tri hoãn việc chiếm vọng không chịu lạy nhận sắc mệnh của triều-đình, khiến cho phái viên phải đem những sắc mệnh ấy về để tại trấn hiện nay. Xem xét những nguyên do đã tâu lên thật là quái lạ. Vả lại ba huyện ấy cùng với các huyện Xa-hồ, Sầm-tộ, Man-soạn, Mang-lan đều tiếp liền với nước Nam-chương, nhưng xa cách phủ Trấn-ninh, từ trước đường về triều-cống chưa thông, cho nên triều-đình Việt-nam không có ý chiêu nạp. Năm trước Trấn-ninh đã nội phụ vào Việt-nam, những huyện ấy cũng xin nội-thuộc vào bản-đồ của ta, quan Bang-biên biên-vụ đại-thần Nguyễn-Văn-Xuân đã đem tình-hình ấy vào tâu, Trẫm coi họ bình-đẳng không nỡ cự tuyệt, bèn ưng chuẩn thường trao cho chức hàm, khiến cho bọn ấy nhận chịu mệnh-lệnh của triều-đình, cũng không phải để lợi-dụng đất-dai và nhân-dân ấy. Những tri-huyện huyện-thừa ấy phải đến lãnh sắc mệnh. . .

金史卷一百三十二 卷一百三十二
趨傾如車虎等回縣一向恭虔方合尊親之義却乃
始終不一規避多端或稱被寧邊州人之遏阻索勒
或稱爲南寧之所誘掖呈固之所牽制最後又云清
鎮不許就領似此互相推諉一味牽延殊屬翫法之
甚除清鎮有無牽阻情形一款著禮部行咨該鎮據
寔題覆外茲著經略邊務大臣潘文瑁等派委幹人
迅就該三縣向該等一番開示再敘明向上情緣理
該嚴行懲辦但念該等歸附係屬一初此款姑從寬
宥等大意如該等能自痛悔前非情願敬恭拜受者
卽令其隨軍前佇候仍飛咨又安派遞原給之敕命

PHIÊN AM

xu lãnh. Như Xa-hồ đảng hồi huyện nhứt hướng cung kiển phương hợp tôn thân chi nghĩa, khước nãi thủy chung bắt nhứt, quy tỵ đa đoan, hoặc xưng bị Ninh-biên châu nhân chi át trở sách lược, hoặc xưng vi Nam-chương chi sở dụ dịch, Trình-cổ chi sở khiến chề, tởi hậu hữu văn Thanh trần bắt hứa tựu lãnh. Tự thử hồ-tương suy duy, nhứt vị khiến diễn, thù thuộc ngoạn pháp chi thậm. Trừ Thanh trần hữu vô khiến trở tình hình nhứt khoản trước Lê bộ hành tư cai trần cứ thực để phúc ngoại, tư trước Kinh-lược biên-vụ đại thần Phan-Văn-Thúy đảng phái ủy cán nhân tần tựu cai tam huyện, hướng cai đảng nhứt phiên khai thị, tái tự minh hướng thượng tình dao lý cai nghiêm hành trừng biện, dẫn niệm cai đảng quy phụ hệ thuộc nhứt sở, thử khoản cô từng khoan hứa đảng đại ý. Như cai đảng năng tự thông hồi tiền phi, tình nguyện kính cung bái thụ giả, tức lĩnh kỳ tùy quân tiền trừ hậu, nhưng phi tư Nghệ-an phái đệ nguyên cấp chi sắc mệnh...

DỊCH NGHĨA

tức khắc. Như bọn ở Xa-hồ về đến huyện mà vẫn cung kính một mực như xưa thì mới hợp với nghĩa tôn-thân, trái lại chúng vẫn trước sau không nhất trí, tìm nhiều cách để trốn tránh, hoặc nói bị người ở Ninh-biên châu ngăn trở sách lược, hoặc nói bị nước Nam-chương dẫn dắt giúp đỡ, bị huyện Trình-cổ kéo níu ngăn trở, sau cùng lại nói bị trấn Thanh-hoá không cho vào lãnh. Cứ thắc cớ như thế, một mực chần chờ kéo dài mãi thì thật là lộng phép quá lắm. Trừ điều khoản về tình-hình trấn Thanh-hoá có níu kéo ngăn trở hay không, bộ Lê thông-tư cho trấn ấy đem sự thật phúc tấu, nay Trẫm cho bọn Kinh-lược biên vụ đại-thần Phan-Văn-Thúy phái cán-bộ mau đến ba huyện ấy, hiểu-thị cho bọn ấy rõ một lần, lại kể rõ cho chúng biết đại ý nếu tình thế cứ như trên thì theo lý phải bị trừng-trị nghiêm-khắc, nhưng Trẫm nghĩ bọn chúng mới quy phụ vào nước Việt-nam lần thứ nhứt, cho nên khoản tội này được khoan-dung. Như bọn chúng biết tự đau đớn ăn năn những lỗi trước và tình-nguyện cung kính lay nhận, thì dạy chúng theo trước quân binh chờ đợi, rồi thông-tư gấp cho Nghệ-an phái người đem những sắc mệnh...

圖記當面發交該等祇領儻該等執迷不悟仍舊遲
 回卽派出在行之管衛一員帶領兵丁五百名前往
 該三縣地面明示該土知縣之造蘿造芒造依槃土
 縣丞之肥甘奔肥奔難且肥泛馬春等罪痛加勦捕
 務獲解遞回京究治以伸國法

丞各就父安鎮候領
 後改歸清化管轄建爲鎮蠻府

謹按此大呈國岑柳
 蠻於三縣土知縣縣

○又

諭清省土司土目向來安常守法盡心職事殆非各轄
 土同者比惟近來黎丕巴何功湖何功德范功昇前
 以陰圖串匪自招其禍迨這案完結該轄諸土司等
 本無關涉著該省傳集該土司土目等當堂開示以

PHIÊN ÂM

đổ ký đương diện phát giao cai đẳng chi lãnh.

Thăng cai đẳng chấp mê bắt ngộ nhưng cự trì hồi, tức phái xuất tại hành chi quân-vệ nhất viên đại lãnh binh đình ngũ bách danh tiến vãng cai tam huyện địa diện, minh thị cai thổ tri-huyện chi Tào-La, Tào-Mang, Tào-Y-Xán, thổ huyện-thừa chi Phi-Cam-Bôn, Phi-Bôn-Nan-Thả, Phi-Phiếm Mã-Xuân đẳng tội, thông gia tiểu bộ, vụ hoạch giải đệ hồi kinh cứu trị dĩ thân quốc pháp. (Cần án thứ thứ Trinh-cổ, Sầm-nửa, Man-tư tam huyện thổ tri-huyện huyện-thừa các tự Ngữ-an trần hậu lãnh cáo án. Kỳ hậu cải quy Thanh-hoá quân hạt kiên vi Trần-man phủ).

Hựu dụ Thanh tỉnh thổ ty thổ mục hướng lai an thường thủ pháp, tận tâm chức sự đãi phi các hạt thổ ty giả tỵ. Duy cận lai Lê-Phi-Ba, Hà-Công-Hồ, Hà-Công-Đức, Phạm-Công-Thăng tiến dĩ âm đồ quán phi tự chiêu kỳ họa. Đại giá án hoàn kết, cai hạt chư thổ ty đẳng bốn vô quan thiệp, trước cai tỉnh truyền tập cai thổ ty thổ mục đẳng đương đường khai thị dĩ. . .

DỊCH NGHĨA

ấn triệu lúc trước mà giao cấp tận mặt cho chúng nhận lãnh.

Nếu bọn chúng cứ giữ thái-độ u-mê không chịu tỉnh-ngộ, vẫn trì-hoãn như xưa, thì liền phái ra một viên quân-vệ đem năm trăm quân binh đến ba huyện ấy, hiểu-thị rõ-ràng tội lỗi của những tri-huyện người bản-thổ là Tào-La, Tào-Mang, Tào-Y-Xán và của những viên huyện-thừa người bản-thổ là Phi-Cam-Bôn, Phi-Bôn-Nan-Thả, Phi-Phiếm Mã-Xuân, rồi ra sức trừ bắt, cốt bắt choặng chúng giải về kinh-đô cứu-xét trừng-trị đề suy rộng luật-pháp của quốc-gia. (Xét lần này những viên tri-huyện và huyện-thừa người bản-thổ ở ba huyện Trinh-cổ, Sầm-nửa, Man-tư đều đến trần Ngữ-an chờ lãnh tờ cáo và ấn triệu của triều-đình. Về sau đổi thuộc quyền quản-trị của Thanh-hoá và lập làm Trấn-man phủ).

Lại có dụ dạy : « Các viên thổ ty thổ mục tỉnh Thanh-hoá từ trước đến nay vẫn an đạo thường giữ phép tắc, hết lòng giữ chức-vụ mình, thật các viên thổ ty những hạt khác không thể sánh bì được. Nhưng gần đây Lê-Phi-Ba, Hà-Công-Hồ, Hà-Công-Đức, Phạm-Công-Thăng trước đã âm-mưu kết giặc tự chiêu lấy họa. Kịp khi án ấy được hoàn-toàn kết-thúc, bọn thổ-ty các hạt ấy vốn không có bị quan-hệ đến. Trẫm cho quan tỉnh ấy truyền lệnh tụ-tập bọn thổ-ty thổ-mục ấy đến giữa công-đường hiểu-thị cho chúng rõ, đem. . .

黎丕巴得罪之故係是自貽伊戚朝廷經已明正其
 罪足伸國憲該等係是良善原無干及各宜胥相報
 告恪遵職守耕鑿相安毋得爲羣小嚇慌致懷疑懼
 等大意傳諭事清立即遣回

PHIÊN ÂM

Lê-Phi-Ba đắc tội chi cồ hệ thị tự di y thích, triều-đình kinh dĩ minh chính kỳ tội, tức thân quốc hiền. Cai đẳng hệ thị lương thiện nguyên vô can cập các nghi tư tương báo cáo, khác tuân chức thủ, canh tạc tương an, vô đắc vi quần tiểu hách truật trí hoài nghi cụ đẳng đại ý.

Truyền dụ sự thanh, lập tức khiến hồi.

DỊCH NGHĨA

cái có Lê-Phi-Ba bị tội cho biết vốn là tại y gây lấy việc ưu phiền, triều-đình đã xét đúng cái tội của hần, đủ để suy rộng luật-pháp của quốc-gia. Bọn chúng vốn lương-thiện không có liên-can đến, đều phải giúp đỡ nhau báo-cáo, cung kính tuân theo chức phận mình, giữ việc cày cấy mà ăn, đào giếng mà uống để cùng nhau được yên ổn, không được vì bọn tiểu-nhân hăm dọa mà hoài-nghi sợ-sệt.

Truyền dụ xong thì lập tức khiến chúng trở về.

象譯

嘉隆年間設有諸城鎮通言通事及八九品行人
專司繙譯外國言語以備差派

明命八年設行人司又設正八品行人正九品行
人○十五年議準原習西洋音字阮敏以該隊銜
領行人司事務所有原學習廣東音話等名亦各
併補該司類籍與暹羅通言牢通言閩間通言等
名色稱謂寔屬久雅應併入行人司一銜照隨該
等所學何國言語文字各行分掌通譯○又

諭茲著嗣有番書投遞須卽譯出國音併與原書立卽

PHIÊN ÂM TỰNG DỊCH

Gia-long niên gian thiết hữu chư thành trấn thông ngôn thông sự cập bát cửu phẩm hành-nhân chuyên tư phiên dịch ngoại quốc ngôn-ngữ dĩ bị sai phái.

Minh-mệnh bát niên thiết Hành-nhân ty hữu thiết chính bát phẩm hành-nhân, chính cửu phẩm hành-nhân.

Thập ngũ niên nghị chuẩn nguyên tập Tây-dương âm tự Nguyễn-Mẫn dĩ cai-đội hàm lãnh Hành-nhân ty sự vụ.

Sở hữu nguyên học tập Quảng-đồng âm thoại đẳng danh diệp các tinh bỏ cai ty ngạch tịch, dữ Tiêm-la thông-ngôn, Lào thông-ngôn, Chà-bà thông-ngôn đẳng danh sắc xưng vị thực thuộc khiếm nhã, ưng tinh nhập Hành-nhân ty nhất nha, chiếu tùy cai đẳng sở học hà quốc ngôn-ngữ văn-tự, các hành phân chương thông dịch.

Hựu dụ tư trước tự hữu phiên thư đầu đệ tu tức dịch xuất quốc âm, tinh dữ nguyên thư lập tức. . .

DỊCH NGHĨA TỰNG DỊCH

Trong khoảng niên-hiệu Gia-long có thiết-lập ở các thành trấn những viên thông-ngôn, thông-sự và hành-nhân (người đi sứ) hàm bát phẩm cửu phẩm, chuyên lo phiên-dịch ngôn-ngữ ngoại-quốc để sẵn-sàng khi sai phái.

Năm Minh-mạng thứ 8 (1827) có thiết-lập Hành-nhân ty, lại thiết-lập chánh bát phẩm hành-nhân, chánh cửu phẩm hành-nhân.

Năm Minh-mạng thứ 15 (1834) triều nghị chuẩn cho Nguyễn-Mẫn, vốn đã học ngôn-ngữ và chữ nghĩa của Tây-dương, lấy hàm cai-đội nhận lãnh công việc ở Hành-nhân ty.

Những người học-tập tiếng Quảng-đồng cũng đều được bỏ vào ngạch tịch của ty ấy, cùng những tên gọi Xiêm-la thông-ngôn, Lào thông-ngôn, Chà-bà thông-ngôn, nghe thật khiếm nhã, phải được gộp chung vào một nha của Hành-nhân ty, chiếu theo sở học của bọn ấy về ngôn-ngữ văn-tự của nước nào mà phân chia ra giữ việc thông-dịch.

Lại có dụ dạy : Từ nay hễ có thư từ của nước phiên-thuộc gởi tới phải tức khắc dịch ra quốc-âm và đệ lên chung với lá thư chánh. . .

發遞不必更譯甚字其所譯要據原本事理一一明白切不可率意增一字減一字致干吏議不小○十

六年

諭古有寄觀象譯以通殊俗本朝教聲遠暨東鄰西僭多攸梯航須有翻譯洋番言語字畫者以備通譯著部院閫印官各于該屬員之子弟京尹子所轄士民遠出年自十六歲以下而資性稍敏又略通經史文義者由禮部彙冊具奏官爲優加廩給俾之學習諸外洋外番言語文字俟學習既成而材識可取者再量與錄用○又

PHIÊN ÂM

phát độ, bắt tắt cánh dịch hoa tự.

Kỳ sở dịch yếu cứ nguyên bản, sự lý nhất nhất minh bạch, thiết bắt khả suất ý tăng nhất tự, giảm nhất tự, trí can lại nghị bắt tiêu.

Thập lục niên dụ : Cổ hữu ký, đề, tượng, dịch dĩ thông thù tục.

Bản triều giáo thanh viên ký đông kiêm tây điệp đa hiệu thể hàng, tu hữu am tường dương phiên ngôn-ngữ tự hoạch giả dĩ bị thông dịch.

Trước bộ viện các ần quan các vụ cai thuộc viên chi tử đệ, kinh-doãn vụ sở hạt sĩ dân lần xuất niên tự thập lục tuế dĩ hạ nhi tư tính sảo mẫn hựu lược thông kinh sử văn nghĩa giả do Lễ bộ vị sách cụ tầu, quan vi ưu giá lâm cấp, tỷ chi học tập chư ngoại dương ngoại phiên ngôn ngữ văn-tự, sĩ học tập ký thành, nhi tài thức khả thủ giả, tái lượng dữ lực dụng.

Hựu. . .

DỊCH NGHĨA

bắt tắt phải dịch ra chữ nho.

Bài dịch phải căn-cứ ở bản chánh, sự lý dịch ra phải đều minh bạch, cần-thiết là không thể tự ý thêm một chữ hay bớt một chữ, có thể đưa đến tội không nhỏ.

Năm Minh-mạng thứ 16 (1835) có dụ dạy : Xưa có những chức ký, đề, tượng và dịch đề thông hiểu phong-tục lạ của nước khác.

Tiếng-tắm về giáo-hóa của bản triều đã đạt ra xa, người những nước phải nương tựa vào nhau ở phía đông phía tây phần nhiều đã trèo núi vượt biển mà đến, thì mình phải có người biết ngôn-ngữ chữ nghĩa của những nước Tây-dương và phiên-thuộc để sẵn sàng thông-dịch.

Ra lệnh cho ần-quan ở bộ, viện và các lựa chọn trong số con em của các thuộc-viên, cho quan kinh-doãn lựa chọn trong số sĩ dân ở hạt những người từ 16 tuổi trở xuống tính chất khá minh-mẫn lại biết qua kinh sử văn nghĩa, do bộ Lễ lập danh-sách phân loại tầu lên, quan phải ưu-dãi cấp lương khiến chúng học-tập ngôn-ngữ chữ nghĩa của các nước Tây-dương và phiên-thuộc, chờ khi chúng học-tập xong thì đem những người có kiến-thức có thể dùng được sẽ liệu lượng mà tầu-dụng.

Lại. . .

諭著改承天公館爲四譯館以爲演習之所著禮部傳
集在京行人司並現在從部諸通言等就館所居住
所有現在遊得干名著卽彙冊具奏各照給每名月
錢一貫五陌米一方俾資支度仍由該行人司並通
言等酌定課程會齊講習務得及早閑熟以充繙譯
若訓飭不勤以致疏曠怠玩究無寔用者卽惟該司
人等是問嗣有續行遊入者亦著照此辦理○又
旨著又安有廣行遊擇轄下之通曉蠻字者務獲多人
仍飭隊長黎泰植通言黎泰偉等詳加指示要得及
早閑熟數月後由省給咨原派之黎泰偉或所擇通

PHIÊN ÂM

dụ trước cải Thừa-thiên Công-quán vì Tứ-dịch quán dĩ vi diễn tập chi sở. Trước Lễ bộ truyền tập tại kinh Hành-nhân ty tịnh hiện tại từng bộ chư thông-ngôn đẳng tựu quán sở cư-trú. Sở hữu hiện tại lần đặc can danh trước tức vị sách cụ tầu các chiều cấp mỗi danh nguyệt tiền nhất quán ngũ mạch, mỗi nhật phương tỷ tư chi độ, nhưng do cai Hành-nhân ty tịnh thông-ngôn đẳng chưc định khoá trình hội tể giảng tập vụ đặc cấp tảo nhân thực dĩ sung phiên dịch.

Nhược huân sức bắt cần dĩ trí sơ khoáng đãi ngoạn cứu vô thực dụng giả, tức duy cai ty nhân đẳng thị vãn.

Tư hữu tục hành lần nhập giả diệt trước chiều thử biện lý.

Hựu chỉ trước Nghệ-an tỉnh quảng hành lần trạch hạt hạ chi thông hiểu man tự giả vụ hoạch đa nhân. Nhưng sức đội-trưởng Lê-Thái-Thực, thông-ngôn Lê-Thái-Vĩ đẳng tường gia chỉ thị yếu đặc cấp tảo nhân thực. Sở nguyệt hậu do tỉnh cấp tư nguyên phái chi Lê-Thái-Vĩ hoặc sở trạch thông. . .

DỊCH NGHĨA

có dụ dạy dời Công quán ở Thừa-thiên làm Tứ-dịch quán để làm chỗ diễn tập. Ra lệnh cho bộ Lễ truyền cho ty Hành-nhân ở kinh-đô cùng những thông-ngôn hiện ở bộ đến quán sở cư trú. Còn những người hiện được lựa chọn liền được phân loại thành danh-sách tầu lên, mỗi người được chiếu theo cấp cho mỗi tháng tiền 1 quan 5 mạch, gạo 1 phương để chi dụng và vãn do Hành-nhân ty và các viên thông-ngôn liệu định khoá trình hội tụ lại để học-tập, cốt được sớm thuần thực để sung vào hàng phiên dịch.

Nếu việc dạy dỗ học-tập không được siêng cần để có người phế bỏ việc học và lười biếng ham chơi, được xét ra không có thực-dụng, thì các viên trong ty ấy phải bị trách phạt.

Từ nay có tiếp-tục chọn người đưa vào học-tập thì cũng chiếu theo lệ này mà thi-hành.

Lại có chỉ dạy cho tỉnh Nghệ-an lựa chọn rộng rãi những người thông hiểu chữ Hán trong hạt, cốt để được nhiều người. Lại thông-sức cho đội-trưởng Lê-Thái-Thực, thông-ngôn Lê-Thái-Vĩ hãy dạy bảo rõ-ràng cốt cho học được sớm thuần-thực. Vài tháng sau Lê-Thái-Vĩ, người đã được phái từ trước, hoặc một người thông- . . .

曉者一人來京聽候公務○七年

諭著河內鄧文和揀取屬省清人安幹者二三名各照給月錢一貫五陌米一方並遴出在轄士民子弟從學業資質稍敏者十名各給月錢一貫米一方俾資支度仍于該省城擇地居住俾訓習等名照管諸子弟學習清國聲音言語俟一二年後閑熟仍由省派人經引該子弟來京奉候差派再著宣光陳玉琳等亦揀取上人一二名及所轄士民子弟五六人令該土人照管俾學習沿邊之底定木莫諸土音字義其擇地居住並月給廩例均著照依前款辦理向上

PHIÊN ÂM

hiếu giả nhất nhân lai kinh thỉnh hậu công-vụ.

Thất niên dụ trước Hà-nội Đặng-Văn-Hoà giản thủ thuộc tỉnh Thanh nhân thỏa cán giả nhị tam danh các chiêu cấp nguyệt tiền nhất quán ngũ mạch, mẽ nhất phương, tịnh lẫn xuất tại hạt sĩ dân từ đệ kinh tụng học nghiệp tư chất sảo mẫn giả thập danh các cấp nguyệt tiền nhất quán, mẽ nhất phương tỷ tư chi độ, nhưng vu cai tỉnh thành trạch địa cư trú tỷ huân tập đẳng danh chiêu quán chư từ đệ học tập Thanh quốc thanh âm ngôn-ngữ, sĩ nhất nhị niên hậu nhân thực nhưng do tỉnh phái nhân kinh dẫn cai từ đệ lai kinh phụng hậu sai phái.

Tái trước Tuyên-quang Trần-Ngọc-Lâm đẳng diệc giản thủ thổ nhân nhất nhị danh cấp sở hạt sĩ dân từ đệ ngũ lục nhân lệnh cai thổ nhân chiêu quán tỷ học tập diễn biến chi để định vĩnh diện chư thổ âm tự nghĩa. Kỳ trạch địa cư trú tịnh nguyệt cấp lăm lệ quân trước chiêu y tiến khoản biện lý.

Hướng thượng. . .

DỊCH NGHĨA

hiếu chữ mãn được lựa chọn, sẽ được tỉnh cấp tư-văn cho lên kinh-dô đề chờ công-vụ.

Năm Minh-mạng thứ 7 (1836) có dụ dạy Đặng-Văn-Hoà ở Hà-nội chọn lấy hai ba người Tàu (nhà Thanh) làm việc thỏa-đáng trong tỉnh, cấp cho mỗi người tiền 1 quan 5 mạch, gạo 1 phương mỗi tháng, cùng chọn con em của sĩ dân trong hạt đã theo nghiệp học-hành có tư-chất khá minh-mẫn lấy mười người, cấp cho mỗi người tiền 1 quan, gạo 1 phương mỗi tháng để chi dụng và vẫn do tỉnh thành ấy lựa chỗ cho cư-trú, khiến cho những viên huấn-tập trông nom các con em ấy học-tập giọng nói và ngôn-ngữ của người Tàu, đợi một hai năm sau được thuần-thục rồi, vẫn do tỉnh ấy phái người dẫn những con em ấy lên kinh-dô chờ lệnh sai-phái.

Lại dạy bọn Trần-Ngọc-Lâm ở Tuyên-quang cũng chọn lấy một hai người thổ-nhân và năm sáu người con em của sĩ-dân trong hạt, khiến những thổ-nhân ấy trông nom, khiến cho học-tập những thổ-âm và chữ nghĩa những nơi đã dẹp xong và đặt yên vĩnh-viễn ven theo biên-cảnh. Việc chọn đất cư-trú và lương cấp hàng tháng đều chiếu các khoản trước mà thi-hành.

Những người được. . .

遴充人等由各該省先行彙冊具奏仍口加申飭俾得及早諳熟。又

諭著順省于屬轄揀取諳詳占道及婆尼道文字又能通曉華字者一二名各照給月錢一貫五陌米一方並遴出土民子弟資質稍敏者五六名各給月錢一貫米一方支度仍于該省城擇地居住俾訓習等名照管諸弟子學習言語文字向上遴充人等著先行彙冊具奏仍須日加申飭務得及早開熟以備繙譯

○又議準子弟學習外國文字課程凡始學在三月以內者其學習洋字每日二三字學習遲牢每

PHIÊN ÂM

lẫn sung nhân đẳng do các cai tỉnh tiền hành vị sách cụ tàu, nhưng nhật (1) gia thân sức tỷ đặc cập tảo am thực.

Hựu dụ trước Thuận tỉnh vụ thuộc hạt giản thủ am tường Chiêm đạo cập Bà-ni đạo văn tự hựu năng thông hiểu hoa tự giả nhất nhị danh các chiêu cấp nguyệt tiền nhất quán ngũ mạch, mẽ nhất phương, tịnh lẫn xuất sĩ dân tử đệ tư chất sảo mẫn giả ngũ lục danh các cấp nguyệt tiền nhất quán, mẽ nhất phương chi độ, nhưng vụ cai tỉnh thành trạch địa cư trú, tỷ huân tập đẳng danh chiêu quán chư tử đệ học tập ngôn-ngữ văn-tự.

Hướng thượng lẫn sung nhân đẳng trước tiên hành vị sách cụ tàu, nhưng tu nhật gia thân sức vụ đặc cập tảo nhân thực dĩ bị phiên dịch.

Hựu nghị chuẩn tử đệ học-tập ngoại quốc văn-tự khóa trình, phạm thủy học tại tam nguyệt dĩ nội giả, kỳ học-tập dương tự mỗi nhật nhị tam tự, học-tập Tiêm, Lào mỗi. . .

(1) Nhật in sai thành khẩu.

DỊCH NGHĨA

chọn và được sung vào các việc kể trên đều do tỉnh ấy phân loại lập danh-sách tâu lên và mỗi ngày khuyến răn dạy bảo khiến được sớm thành-thực.

Lại dạy cho tỉnh Bình-thuận chọn ở các hạt trong lĩnh lấy một hai người biết rõ đạo Chiêm và đạo Bà-ni lại thông hiểu chữ nho, mỗi người đều được cấp cho mỗi tháng tiền 1 quan 5 mạch, gạo 1 phương, cùng lựa chọn con em của sĩ-dân tư-chất khá minh-mẫn năm sáu người, mỗi người đều cấp cho mỗi tháng tiền 1 quan, gạo 1 phương để chi-dùng, vẫn do tỉnh thành ấy chọn đất cho cư-trú, khiến những viên huấn-tập trông nom các con em ấy học-tập ngôn-ngữ và chữ nghĩa.

Những người được lựa chọn sung vào những việc kể trên trước tiên phải được lập danh-sách đề tâu lên và mỗi ngày phải được khuyến răn dạy bảo cốt được sớm thuần-thực để sẵn-sàng phiên-dịch.

Lại triều-nghị chuẩn-y khoá trình của những con em học-tập chữ ngoại-quốc : phạm những kẻ bắt đầu học-tập trong 3 tháng thì học chữ Tây-dương mỗi ngày 2, 3 chữ, học chữ Xiêm chữ Lào mỗi. . .

日七八字爲限學在五六月以外者其學習洋字
 每日四五字加至六字學習遲牢每日八九字加
 至十字十一十二字以上仍以三月一期禮部派
 出屬員一人與內閣屬員前往該等學習之所會
 同考覆何係聲音字畫通曉楷正者賞玩怠者懲
 歲周再覈分項由部彙冊具奏用示旌別照內等
 名如已漸就諳熟卽酌量遞加字數毋須槩拘原
 限再各該子弟學習除常日仍依原限外每屆月
 底假以三箇日子據月內學習所得數干溫故熟
 讀儻復仍前略過覈出嚴懲○又

PHIÊN ÂM

nhật thất bát tự vi hạn ; học tại ngũ lục nguyệt dĩ ngoại giả kỳ học-tập dương tự mỗi nhật tứ ngũ tự gia chí lục tự, học-tập Tiềm Lão mỗi nhật bát cửu tự gia chí thập tự, thập nhật, thập nhị tự dĩ thượng, nhưng dĩ tam nguyệt nhật kỳ Lễ bộ phái xuất thuộc viên nhật nhân dữ. Nội-các thuộc viên tiền vãng cai đẳng học-tập chỉ sở hội-dồng khảo phúc ; hà hệ thanh âm tự hoạch thông hiểu giai chính giả thưởng, ngoạn dĩ giả trừng, tuế chu tái hạch phân hạng, do Bộ vị sách cụ tầu, dụng thị tinh biệt.

Chiều nội đẳng danh như dĩ tiệm tựu am thực, tức chước lượng đệ gia tự sở vô tu khái câu nguyên hạn. Tái các cai tử đệ học-tập, trừ thường nhật, nhưng y nguyên hạn ngoại, mỗi giới nguyệt đề giả dĩ tam cá nhật tử. Cứ nguyệt nội học-tập sở đắc sở can, ôn cò thực độc, thăng phục nhưng tiền lược quá, hạch xuất nghiêm trừng.

Hựu...

DỊCH NGHĨA

ngày 7,8 chữ làm hạn định ; những kẻ học-tập được ngoài năm sáu tháng, thì học chữ Tây-dương mỗi ngày 4, 5 chữ lên đến 6 chữ, học chữ Xiêm chữ Lão mỗi ngày 8,9 chữ lên đến 10 chữ, 11 chữ, 12 chữ trở lên vẫn 3 tháng một kỳ bộ Lễ phái ra một thuộc-viên cùng với thuộc-viên của Nội-các đến chỗ học-tập của bọn ấy đề hội-dồng khảo-hạch, kẻ nào tiếng nói chữ nghĩa thông hiểu đứng-dẫn thì được thưởng, kẻ nào biếng nhác chơi-bời thì bị trừng trị, giáp năm lại khảo-hạch lại để phân hạng rồi do bộ Lễ lập danh-sách tầu lên để thấy rõ sự phân-biệt (người giỏi kẻ dở).

Chiếu theo số những người ấy như đã lần-lần thành-thực, liền châm-chước liệu-lượng đề thêm số chữ mà học, không được cứ đại-khái giữ theo hạn định số chữ cũ mà học. Hơn nữa các con em ấy, trừ những ngày thường vẫn y theo hạn định số chữ cũ mà học-tập, mỗi khi đến cuối tháng thì được nghỉ 3 ngày. Số chữ học-tập trong tháng được bao nhiêu phải được học ôn lại thuần-thực, nếu còn học đối cho qua như trước thì khi khảo-hạch ra sẽ bị trừng-trị nghiêm-khắc.

Lại...

諭此次學習外國文字音話等名經部考覈片上就中
優項二名著賞錢各五貫平項四名賞錢各三貫以
示獎勵次項等名毋須議賞俾有分別。又

諭茲據四譯館學習之阮有光情願從官船往江流波
學習洋字音話等語察其情辭頗能有志於學亦屬
可嘉不妨俯從所願著交派員帶往該處妥爲照料
以便該名畱住學習俾得成材俟二三年後遇有官
船派往隨便攜回。又

敕譯館訓習等名必須兼曉官話底人以備使務差派
再所學清國聲音弟子須遴出少者俾易於學習儻

大清高宗純皇帝實錄
卷一百一十五
聖訓
象譯

三

PHIÊN ÂM

dụ : Thứ thứ học-tập ngoại-quốc văn-tự âm thoại đẳng danh kinh Bộ khảo hạch phiên thượng tự trung ưu hạng nhị danh, trước thường tiền các ngũ quán, bình hạng tứ danh, thường tiền các tam quán, dĩ thị tướng khuyến, thứ hạng đẳng danh vô tu nghị thường tỷ hữu phân biệt.

Hựu dụ tư cú Tứ-dịch quán học-tập chỉ Nguyễn-Hữu-Quang tỉnh-nguyên tùng quan thuyền vãng Giang-lưu-ba học-tập dương tự âm thoại đẳng ngữ, sát kỳ tình từ phả năng hữu chí ư học diệc thuộc khả gia bắt phương phủ tùng sở nguyện, trước giao phái viên đại vãng cai xứ thỏa vi chiêu liệu dĩ tiện cai danh lưu-trú học-tập tỷ đắc thành tài, sĩ nhị tam niên hậu ngộ hữu quan thuyền phái vãng tùy tiện huê hồi.

Hựu sắc : Dịch-quán huấn-tập đẳng danh tất tu kiêm hiệu quan-thoại để nhân dĩ bị sử vụ sai phái. Tái sở học Thanh quốc thanh âm đệ tử, tu lần xuất thiều giả tỷ dĩ ư học-tập. Thảng. . .

DỊCH NGHĨA

có dụ dạy : Trên bảng danh-sách những người học-tập chữ nghĩa ngôn-ngữ ngoại-quốc lần này đã được Bộ khảo hạch, trong số ấy có hai người thuộc ưu-hạng được thưởng tiền mỗi người 5 quan, có bốn người thuộc bình hạng được thưởng tiền mỗi người 3 quan, để tỏ rõ cái ý khuyến khích khen ngợi, còn mấy tên thuộc thứ hạng thì không được bàn nghị được thưởng để cho có phân-biệt.

Lại có dụ dạy : Nay cứ theo lời của Nguyễn-Hữu-Quang đang học-tập ở Tứ-dịch quán tỉnh-nguyên xin theo thuyền của quan quân đến Giang-lưu-ba để học-tập chữ nghĩa ngôn-ngữ của Tây-dương, thì xét ý và lời có chí học-hành, cũng đáng khen, không hại gì để cho y được toại-nguyện, ra lệnh cho phái-viên đưa y đến chỗ ấy và lo-liệu cho y được thuận-tiện lưu lại ở đấy học-tập để được thành tài, chờ hai ba năm sau gặp được thuyền của quan quân phái đến sẽ được tùy-tiện đưa về.

Lại có sắc dạy : Những viên huấn-tập ở Dịch-quán phải gồm những người biết tiếng quan-thoại (Bắc-kinh) để sẵn-sàng cho sử-vụ sai phái. Và những con em học-tập tiếng nhà Thanh (Tàu) phải được lựa ra những người trẻ tuổi để việc học-tập được dễ-dàng. Nếu. . .

何係年紀稍長而平素曾與清人交遊稍知清語又
係外籍者方得充補。又

旨此次學習外國文字音話等名經部考核就中多有
進益寔屬可嘉優項一名著賞錢十貫平項四名著
各賞錢五貫次項等名各賞錢三貫。十九年議準
原暹羅通言隊長阮文元阮文成二名改授諸
軍隊長銜原哀牢通言隊憑給隊長黎泰偉改補
諸軍憑給隊長銜各以本職仍充行人司行人與
原暹羅通言隊二名閭閻通言隊三名改補行人
司再將此次現在譯館學習番洋音字之各該子

PHIÊN ÂM

hà hệ niên kỷ sảo trường nhị bình tờ tăng dữ Thanh nhân giao du, sảo tri Thanh ngữ hựu hệ ngoại tịch giả phương đắc sung bổ.

Hựu chỉ : Thứ thứ học-tập ngoại-quốc văn-tự âm thoại đẳng danh kinh bộ khảo hạch tự trung đa hữu tiến ích thực thuộc khả gia, ưu hạng nhất danh trước thường tiền thập quán, bình hạng tứ danh trước các thường tiền ngũ quán, thứ hạng đẳng danh các thường tiền tam quán.

Thập cửu niên, nghị chuẩn nguyên Tiêm-la thông-ngôn đội Đội-trưởng Nguyễn-Văn-Nguyên, Nguyễn-Văn-Thành nhị danh cải thụ chư quân đội-trưởng hàm, nguyên Ai-lao thông-ngôn đội Bằng-cấp đội-trưởng Lê-Thái-Vĩ cải bổ thụ quân bằng cấp đội-trưởng hàm, các dĩ bốn chức nhưng sung Hành-nhân ty hành-nhân, dữ nguyên Tiêm-la thông-ngôn đội nhị danh, Chà-bà thông-ngôn đội tam danh cải-bổ Hành-nhân ty. Tái tương thứ thứ hiện tại Dịch-quán học-tập phiên dương âm tự chỉ các cai tử. . .

DỊCH NGHĨA

có người tuổi khá lớn nhưng vốn đã từng giao-thiệp với người nhà Thanh (Tàu), hơi am-hiểu ngôn-ngữ người nhà Thanh lại thuộc ngoại-tịch thì mới được sung bổ vào.

Lại có chỉ dạy : Lần này những kẻ học-tập chữ-nghĩa ngôn-ngữ ngoại-quốc đã được bộ khảo-hạch, trong số ấy có nhiều người tiến-bộ thực đáng khen, một người thuộc ưu hạng được thưởng tiền 10 quan, bốn người thuộc bình hạng được thưởng tiền mỗi người 5 quan, những người thuộc thứ hạng được thưởng tiền mỗi người 3 quan.

Năm Minh-mệnh thứ 9 (1838) triều nghị chuẩn cho nguyên-nhiệm Đội-trưởng trong đội thông-ngôn Xiêm-la là Nguyễn-Văn-Nguyên, Nguyễn-Văn-Thành cải nhận đội-trưởng hàm của quân-đội, cho nguyên-nhiệm Bằng-cấp đội-trưởng trong đội thông-ngôn Ai-lao là Lê-Thái-Vĩ được cải-bổ bằng-cấp đội-trưởng hàm của quân-đội, mỗi người đều vẫn lấy chức vị của mình sung vào Hành-nhân-ty, cùng với hai người nguyên-nhiệm trong đội thông-ngôn Xiêm-la, ba người trong đội thông-ngôn Chà-bà được đổi bổ vào Hành-nhân-ty. Lại đem những con em hiện ở Dịch-quán học-tập ngôn-ngữ và chữ nghĩa các nước phiên-thuộc và Tây-dương. . .

弟等名一併補入該司應務就中原學西洋音字
 者聽從該隊阮敏原習暹羅音字者聽從隊長阮
 文元阮文成原習牢國音字者聽從憑給隊長黎
 泰偉各行管率俾有專責其按期考覈一款且行
 停止仍由管率等名加心申飭各該子弟等于四
 譯館日常溫故竝訓習酬應諸公務俾十分閑熟
 儻遇有差派繙譯而該弟子等猶有謬誤之處卽
 惟管率等是問又如此次插補行人司之弟子等
 原例月給錢一貫五陌米一方茲增給每名錢五
 陌湊足每月錢二貫之數俾資支度再諸地方閒

PHIÊN ÂM

đệ đẳng danh nhất tinh bồ nhập cai ty ứng vụ, tựu trung nguyên học Tây-dương âm tự giả thính tụng Cai-đội Nguyễn-Mẫn, nguyên tập Tiêm-la âm tự giả thính tụng Đội-trưởng Nguyễn-Văn-Nguyên, Nguyễn-Văn-Thành, nguyên tập Lào-quốc âm tự giả thính tụng Bằng-cấp đội-trưởng Lê-Thái-Vĩ, các hành quân suất tỷ hữu chuyên quý.

Kỳ án kỳ khảo hạch nhất khoản thả hành đình chỉ nhưng do quân-suất đẳng danh gia tâm thân sức các cai tử đệ đẳng vụ Tứ-dịch quán nhật thường ôn cồ tịnh huân tập thù ứng chư công vụ tỷ thập phần nhàn thực. Thảng ngộ hữu sai phái phiên dịch nhi cai đệ tử đẳng do hữu mậu ngộ chi xứ, tức duy quân-suất đẳng thị gián.

Hựu như thử thứ tráp bồ Hành-nhân ty chi đệ tử đẳng nguyên lệ nguyệt cấp tiền nhất quán ngũ mạch, mẽ nhất phương, tư tăng cấp mỗi danh tiền ngũ mạch thâu túc mỗi nguyệt tiền nhị quán chi sô tỷ tư chi độ.

Tái chư địa phương gián. . .

DỊCH NGHĨA

lần này đều bỏ vào ty đó để làm việc, trong số này những người vốn học-tập ngôn-ngữ và chữ-nghĩa các nước Tây-dương phải nghe theo Cai-đội Nguyễn-Mẫn, những người vốn học-tập ngôn-ngữ và chữ-nghĩa nước Xiêm-la phải nghe theo Đội-trưởng Nguyễn-Văn-Nguyên và Nguyễn-Văn-Thành, những người vốn học-tập ngôn-ngữ và chữ-nghĩa nước Ai-lao phải nghe theo Bằng-cấp đội-trưởng Lê-Thái-Vĩ, mỗi người quân suất phải trông nom khiến cho sự học-tập được chuyên-môn và có giá-trị.

Một khoản về đúng kỳ khảo-hạch được đình-chỉ, nhưng những người quân-suất phải gia tâm khuyên rằng dạy bảo những con em ấy ở Tứ-dịch quán, ngày thường cho ôn lại cùng dạy bảo ứng thù các công-vụ khiến mười phần đều được nhuần-thực. Nếu gặp khi sai phái phiên dịch mà các con em ấy còn có chỗ sai-lầm thì chỉ có những viên quân-suất bị khiển-trách.

Lại như lần này những con em được bỏ vào Hành-nhân ty, theo lệ trước mỗi tháng cấp cho tiền 1 quan 5 mạch và gạo 1 phương, nay tăng lên cấp cho mỗi người tiền 5 mạch để gộp lại đủ số mỗi tháng 2 quan tiền cho đủ chi-dụng.

Lại các địa-phương nếu. . .

有額籍現著通言隊者亦改隸行人司以召畫一

欽定大南會典事例卷一百三十二

泣

PHIÊN ÂM

hữu ngạch tịch hiện trước thông-ngôn đội giả diệc cải lệ Hành-nhân ty dĩ chiêu hoạch nhất.

DỊCH NGHĨA

có những người trong ngạch tịch hiện làm trong đội thông-ngôn cũng được đổi cho thuộc về Hành-nhân ty để cho rõ lẽ nhất trí.

欽定大南會典事例卷一百三十三

禮部

柔遠

賜予屬國
賜予屬蠻

賜予屬國

嘉隆二年

聖駕北巡高蠻國遣使隨詣北城朝貢奉

諭頒賞高蠻國長色錦十枝赤縐紗一連赤羽緞十疋

正使二員每員銀十兩赤縐紗一連副使二員賞項

與正使同葉牙并通言該隊隊長八員銀四十兩細

四株從軍四十人白布四十疋病軍留在各鎮二十

欽定大南會典事例 禮部 賜予屬國

PHIÊN ÂM

KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM HỘI-ĐIỀN SỰ-LỆ, Quyền 133

LỄ BỘ

NHU VIỄN : — TỨ DỮ THUỘC-QUỐC.

— TỨ DỮ THUỘC-MAN.

TỨ DỮ THUỘC-QUỐC

Gia-long nhị niên, thánh giá bắc tuần, Cao-man quốc khiến sứ tùy nghệ Bắc-thành triều-cống. Phụng dụ ban thưởng Cao-man Quốc-trưởng sắc cảm thập chi, xích trứu sa nhất liên, xích vũ đoạn thập thất, chính sứ nhị viên, mỗi viên ngân thập lượng, xích trứu sa nhất liên, phó sứ nhị viên thường hạng dữ chính sứ đồng, điệp nha tinh thông-ngôn cai-đội, đội-trưởng bát viên ngân tứ thập lượng, trứu tứ tru, từng quân tứ thập nhân bạch bồ tứ thập thất, bịnh quân lưu tại các trần tam thập. . .

DỊCH NGHĨA

KHÂM-ĐỊNH ĐẠI-NAM HỘI-ĐIỀN SỰ-LỆ, Quyền 133

BỘ LỄ

NHU VIỄN gồm có 2 chương : — TỨ DỮ THUỘC-QUỐC

— TỨ DỮ THUỘC-MAN.

TỨ DỮ THUỘC-QUỐC

Năm Gia-long thứ 2 (1803) xa giá đi tuần đất Bắc, nước Cao-man sai sứ đi theo ra Bắc-thành dâng triều-cống. Có dụ chỉ ban thưởng cho Quốc-trưởng Cao-man gấm màu 10 cây, trứu-sa đỏ 1 xấp, vũ đoạn đỏ 10 tấm, cho hai viên chánh sứ mỗi viên bạc 10 lượng, trứu-sa đỏ 1 xấp, cho hai viên phó sứ số ban thưởng đồng như của chánh sứ, cho tám viên điệp-nha cùng thông-ngôn cai-đội, đội-trưởng bạc 40 lượng, tơ 4 cây, cho bốn mươi người lính đi theo vải trắng 40 tấm, cho ba mươi quân-sĩ bị đau còn ở lại trấn. . .

人每人白布一疋今部錢一百五十貫○四年議舉
 例賞萬象國長赤綾五疋白紬二十疋白絹五十
 疋色紬並白布黑布各五十疋止副使二員各銀
 二十兩藍錦戰衣一領紫蟻母絳三十一尺通言二
 名各銀五兩藍細戰衣一領部落三十六名每名
 銀二兩烏布戰衣一領紫蟻母絲七尺再加賞該
 國長小鼓三面包奏三件西洋劍五把使臣二員
 小鼓各一面金銀飾石機烏鎗一杆包奏一件○
 六年高蠻國遣使請

封例賞該國長色雜色紬白布黑布各四十疋芳範北

PHIÊN ÂM

nhân, mỗi nhân bạch bồ nhât thất, toàn bộ kim nhât bách ngũ thập quán.

Tứ niên nghị chuẩn lệ thưởng Vạn-tượng Quốc-trưởng xích tuyền ngũ thất, bạch trừu nhị thập thất, bạch quyền ngũ thập thất, sắc hoàn tịnh bạch bồ hắc bồ các ngũ thập thất, chính phó sứ nhị viên các ngân nhị thập lượng, lam cầm chiến y nhât lãnh, tứ nghị mẫu ty tam thập xích, thông-ngôn nhị danh các ngân ngũ lượng, lam trừu chiến y nhât lãnh, bộ-lạc tam thập lục danh, mỗi danh ngân nhị lượng, ô bồ chiến y nhât lãnh, tứ nghị mẫu ty thất xích. Tái gia thưởng cai Quốc-trưởng tiểu cô tam diện, bao-tầu tam kiện, Tây-dương kiếm ngũ bá, sứ thần nhị viên tiểu cô các nhât diện, kim ngân sức thạch cơ điều sang nhât can, bao-tầu nhât kiện.

Lục niên, Cao-man quốc khiển sứ thỉnh phong. Lệ thưởng cai Quốc-trưởng sắc duy sắc hoàn bạch bồ hắc bồ các tứ thập thất, phương thi bắc. . .

DỊCH NGHĨA

mỗi người vải trắng 1 tấm và cho toàn sứ bộ tiền 150 quan.

Năm Gia-long thứ 4 (1805) triều nghị ưng chuẩn cho Quốc-trưởng Vạn-tượng hàng đỏ 5 cây, tơ trắng 20 tấm, bạch quyền 50 tấm, hoàn màu cùng vải trắng vải đen mỗi thứ 50 tấm, cho hai viên chánh và phó sứ mỗi người bạc 20 lượng, áo tịn bằng gấm lam 1 cái, mẫu ty màu cánh-kiến (đỏ tía) 30 thước ; cho hai viên thông-ngôn mỗi người bạc 5 lượng, áo trện bằng lụa màu lam 1 cái, cho ba mươi sáu người bộ-lạc, mỗi người bạc 2 lượng, áo trện bằng vải đen 1 cái, mẫu ty màu cánh-kiến 7 thước. Lại thưởng thêm cho Quốc-trưởng ấy trống nhỏ 3 cái, bao-tầu 3 cái, gươm Tây-dương 5 cây ; cho hai viên sứ-thần mỗi người trống nhỏ 1 cái, súng bắn chim có trang-sức bằng vàng bạc 1 cây, bao-tầu 1 cái.

Năm Gia-long thứ 6 (1807) nước Cao-man sai sứ xin phong. Phần thưởng theo lệ cho Quốc-trưởng nước ấy : duy màu, hoàn màu, vải đen, vải trắng mỗi thứ 40 tấm, vải the thơm, quyền. . .

絹各二十疋正副使二員每員銀二十兩錦衣裏
 絹一領藍縐紗一疋色羅色紬白布黑布各十疋
 芳綺二疋通言二人每人銀十兩紬衣一領芳綺
 一疋白黑布各三疋從軍十五人每人銀二兩赤
 布一疋紫蠟母絲七尺又加賞該國長赤紬藍紬
 藍絨各五疋錦緞二枝○七年奏準高臺貢使抵
 京例賞加賞並與六年同再加賞通言二員

朱勅各一道春秋帽各一頂烏絲水波涼紗裏白芳綺
 交領衣各一領赤絲線豹補子各一白布葉衣裳
 各一鞋襪具足○十年高臺國遣使詣

PHIÊN ÂM

quyền các nhị thập thất, chính phó sứ nhị viên, mỗi viên ngân nhị thập lượng, cầm y lý quyền nhất lãnh, lam trứ sa nhất thất, sắc la sắc hoàn bạch bồ hắc bồ các thập thất, phương thi nhị thất, thông-ngôn nhị nhân, mỗi nhân ngân thập lượng, trứ y nhất lãnh, phương thi nhất thất, bạch hắc bồ các tam thất, tưng quân thập ngũ nhân, mỗi nhân ngân nhị lượng, xích bồ nhất thất, tứ nghị mẫu ty thất xích.

Hựu gia thường cai Quốc-trưởng xích hoàn lam trứ lam nhưng các ngũ thất, cầm đoạn nhị chi.

Thất niên tàu chuẩn Cao-man công-sứ đề kinh. Lệ thường gia thường tịnh dữ lục niên đồng.

Tái gia thường thông-ngôn nhị viên chu sắc các nhất-đạo, xuân-thu mạo các nhất đỉnh, ô ty thủy ba lượng sa lý bạch phương thi giao lãnh y các nhất lãnh, xích thái lục báo bồ-từ các nhất, bạch bồ điệp y thường các nhất, hoa miệt cụ túc.

Thập niên Cao-man quốc khiển sứ nghệ. . .

DỊCH NGHĨA

tàu mỗi thứ 20 tấm, cho hai viên chánh và phó sứ mỗi người bạc 20 lượng, áo gấm lót lụa 1 cái, trứ-sa màu lam 1 tấm, la màu, hoàn màu, vải trắng vải đen, mỗi thứ 10 tấm, the thơm 2 tấm; cho hai viên thông-ngôn mỗi người bạc 10 lượng, áo lụa 1 chiếc, the thơm 1 tấm, vải đen, vải trắng mỗi thứ 3 tấm, cho mười lăm người binh-sĩ đi theo mỗi người bạc 2 lượng, vải đỏ 1 tấm, mẫu ty màu cánh-kiến 7 thước.

Lại thưởng thêm cho Quốc-trưởng nước ấy hoàn đỏ, lụa màu lam, nhưng màu lam mỗi thứ 5 tấm, cầm đoạn 2 cây.

Năm Gia-long thứ 7 (1808) triều-đình chuẩn lời tàu cho công-sứ Cao-man đến kinh-đô. Phần thưởng theo lệ và phần thưởng thêm đều đồng với của năm Gia-long thứ 6.

Lại thưởng thêm cho hai viên thông-ngôn mỗi người sắc đỏ 1 tờ, mao xuân-thu 1 cái, áo cổ treo bằng tơ đen gọn sóng nước lót the thơm trắng mỗi người 1 cái, bồ-từ bằng lụa đỏ có hình con beo màu lục mỗi người 1 cái, quần áo bằng vải trắng mỗi người 1 bộ, giày và tất đều đầy đủ.

Năm Gia-long thứ 10 (1811) nước Cao-man sai sứ đến. . .

金史卷一百三十三 禮志三
京朝拜奏事奉

恩賞該國王白芳綺白絹各二十疋色紬六十疋白黑
布各五十疋正副使每員銀二十兩藍縐紗一疋
藍紬一枝白芳綺二疋色紬十疋白黑布各十五
疋紬戰衣一領襖一幅通言銀十兩白芳綺一疋
白黑布各三疋紬夾戰衣一領從軍六名每名銀
二兩赤布一疋紫蟻母絲各七尺今部錢五十貫
○又奏準萬象國歲貢例賞與四年同又以該國
解納逃兵加賞該國王赤銅間金劍二茶具一煙
筒銀刀各一大鼓一面正副使每員銀二十兩絨

PHIÊN ÂM

kinh triều bái tâu sự, phụng ân thường cai Quốc-vương bạch phương thi, bạch quyền các nhị thập thất, sắc hoàn lục thập thất, bạch hắc bồ các ngũ thập thất, chính phó sứ mỗi viên ngân nhị thập lượng, lam trứu sa nhất thất, lam trứu nhất chi, bạch phương thi nhị thất, sắc hoàn thập thất, bạch hắc bồ các thập ngũ thất, trứu chiến y nhất lãnh, ân nhất bức, thông-ngôn ngân thập lượng, bạch phương thi nhất thất, bạch hắc bồ các tam thất, trứu giáp chiến y nhất lãnh, tủng quân lục danh, mỗi danh ngân nhị lượng, xích bồ nhất thất, tử nghị mẫu ty các thất xích, toàn bộ tiền ngũ thập quán.

Hựu tâu chuẩn Vạn-tượng quốc tuế cống, lệ thường dự tứ niên đồng.

Hựu dĩ cai quốc giải nạp đào binh, gia thưởng cai Quốc-vương xích đồng gián kim kiểm nhị, trà cụ nhất, yên đồng, ngân đao các nhất, đại cổ nhất diện, chính phó sứ mỗi viên ngân nhị thập lượng, nhưng. . .

DỊCH NGHĨA

kinh-đồ lạy chầu mà tâu việc, vua ban ơn thưởng cho Quốc-vương ấy the thơm màu trắng lụa trắng mỗi thứ 20 tấm, hoàn màu 60 tấm, vải trắng vải đen mỗi thứ 50 tấm, cho chính và phó sứ mỗi viên bạc 20 lượng, trứu-sa màu lam 1 tấm, trứu lam 1 cây, the thơm trắng 2 tấm, hoàn màu 10 tấm, vải đen vải trắng mỗi thứ 15 tấm, áo trận bằng trứu 1 cái, nệm 1 tấm, cho thông-ngôn bạc 10 lượng, the thơm trắng 1 cây, vải đen vải trắng mỗi thứ 3 tấm, áo trận kép bằng trứu 1 cái, cho sáu binh-lính đi theo mỗi người bạc 2 lượng, vải đỏ 1 tấm, mẫu-ty màu cánh-kiến 7 thước, cho toàn sứ bộ tiền 50 quan.

Lại chuẩn lời tâu cho nước Vạn-tượng được tuế cống, số thưởng theo lệ đồng với của năm Gia-long thứ 4 (1805).

Lại vì nước ấy có đem những binh-sĩ đào-ngũ giải về nạp, nên thưởng thêm cho Quốc-vương nước ấy gươm bằng đồng đỏ lộn vàng 2 cây, đồ trà 1 bộ, ống diều, dao bạc mỗi thứ 1 cái, trống to 1 chiếc ; cho chính và phó sứ mỗi người bạc 20 lượng, áo trận kép. . .

緞夾戰衣一領袖一幅煙筒一茶具一北茶十斤
 通言二人每人銀五兩袖夾戰衣一領酋長每人
 銀四兩從軍銀各二兩全部錢一百貫○十一年
 高蠻國遣使恭上

進香禮奉

賞使臣二員每員銀二十兩袖戰衣一領錢十貫通言
 二員每員銀十兩袖戰衣一領錢五貫從軍三名
 每名銀二兩黑布戰衣一領錢二貫○十二年高
 蠻國遣使恭進謝

恩表並請色服奉

大正七年十月一日 賜予屬國

PHIÊN ÂM

đoạn giáp chiến y nhất lãnh, ân nhất bức, yên đồng nhất, trà cụ nhất, bác trà thập cân, thông-ngôn nhị nhân, mỗi nhân ngân ngũ lượng, trừu giáp chiến y nhất lãnh, tù-trưởng mỗi nhân ngân tứ lượng, từng-quân ngân các nhị lượng, toàn bộ tiền nhất bách quán.

Thập nhất niên Cao-man quốc khiến sứ cung thượng tiền hương lễ, phụng thưởng sứ-thần nhị viên ngân nhị thập lượng, trừu chiến y nhất lãnh, tiền thập quán, thông-ngôn nhị viên mỗi viên ngân thập lượng, trừu chiến y nhất lãnh, tiền ngũ quán, từng quân tam danh, mỗi danh ngân nhị lượng, hắc bò chiến y nhất lãnh, tiền nhị quán.

Thập nhị niên, Cao-man quốc khiến sứ cung tiền tạ ân biểu tịnh thỉnh sắc phục, phụng. . .

DỊCH NGHĨA

bằng nhung đoạn 1 cái, nệm 1 tấm, ống điều 1 cái, đồ trà 1 bộ, trà tàu 10 cân, cho hai viên thông-ngôn mỗi người bạc 5 lượng, áo trận kép bằng trừu 1 cái ; cho tù-trưởng mỗi người bạc 4 lượng, cho những binh-sĩ đi theo mỗi người bạc 2 lượng, cho toàn sứ bộ tiền 100 quan.

Năm Gia-long thứ 11 (1812) nước Cao-man sai sứ kính dâng lễ tiến hương, vua thưởng cho hai viên sứ-thần mỗi người bạc 20 lượng, áo chiến bằng trừu 1 chiếc, tiền 10 quan, cho hai viên thông-ngôn mỗi người bạc 10 lượng, áo chiến bằng trừu 1 cái, tiền 5 quan, cho ba tên quân đi theo mỗi người bạc 2 lượng, áo chiến bằng vải đen 1 cái, tiền 2 quan.

Năm Gia-long thứ 12 (1813) nước Cao-man sai sứ kính dâng biểu tạ ơn cùng xin sắc phục ; vua. . .

恩賞該使臣二員每員銀三十兩錢二十貫通譯該隊
色服一部錢十貫通言錢五貫從軍四名每名銀
二兩錢三貫○又

詔諭高蠻國王嚙螭禰覽爾奏摺國內新集不便遠行
恭委親僚詣關謝恩一片惻誠朕已洞悉又表內陳
敘乃祖父世世曾蒙色服援例籲請朝服光見爾祖
父子孫恪恭忠厚已準依請茲遣兵部參知檀玉侯
齎遞朝服一副到南榮城發交王其祇領佩服以副
朕帡幪寔惠○十四年高蠻國遣使恭土

進香禮奉

PHIÊN ÂM

ân thường cai sứ-thần nhị viên, mỗi viên ngân tam thập lượng, tiền nhị thập quán, thông dịch cai-đội sắc phục nhất bộ, tiền thập quán, thông-ngôn tiền ngũ quán, tòng quân tứ danh, mỗi danh ngân nhị lượng, tiền tam quán.

Hựu chiếu dụ Cao-man Quốc-vương Nặc-Ông-Chân : « Lãm nhi tầu chiếm quốc nội tân tập bắt tiện viên hành, cung ủy thân liêu nghệ quan tạ ân nhất phiên khôn thành, Trẫm dĩ động tât, Hựu biểu nội trần tự nãi tổ phụ thê thê tăng mông sắc phục, viện lệ dụ thỉnh triều phục, vưu kiện nhi tổ phụ tử tôn khác cung trung hậu, dĩ chuẩn y thỉnh. Tư khiến Binh bộ Tham-tri Đàn-ngọc-hầu tề đệ triều phục nhất phó áo Nam-vang thành phát giao, vương kỳ chi lãnh bội phục dĩ phó Trẫm bình mông thực huệ ».

Thập tứ niên. Cao-man quốc khiến sứ cung thượng tiền hương lễ, phụng. . .

DỊCH NGHĨA

ban ơn thưởng cho hai viên sứ thần ấy mỗi viên bạc 30 lượng, tiền 20 quan, cho thông-dịch cai-đội sắc-phục 1 bộ, tiền 10 quan, cho thông-ngôn tiền 5 quan, cho bốn binh-sĩ đi theo mỗi người bạc 2 lượng, tiền 3 quan.

Lại có chiếu dạy Quốc-vương Cao-man Nặc-Ông-Chân : « Xem tờ tấu của người thấy trong nước mới thành tựu, không tiện đi xa, nên cung kính ủy-thác thân-liêu đến cửa quan tạ ơn, tấm lòng chân-thành ấy Trẫm đã thấu rõ. Trong tờ biểu lại trần-thuật ông cha của người đời đời hằng được sắc phục. Người viện lệ ấy kêu xin triều-dinh ban sắc-phục, càng thấy ông cha con cháu người cung kính trung-hậu Trẫm đã chuẩn y lời xin ấy. Nay khiến Binh-bộ Tham tri Đàn-ngọc hầu đem một bộ triều-phục đến thành Nam-vang phát giao cho người. Người hãy nhận lãnh mà mặc vào để xứng hợp với cái ân-huệ chân thật muốn chở che của Trẫm ».

Năm Gia-long thứ 14 (1815) nước Cao-man sai sứ đến kính dâng lễ tiến hương, vua ban. . .

賞使臣竝通言從軍人等與嘉隆十一年例同○十五

年議準欽給高蠻國藩僚品服武階三品常朝冠

服二部四品常朝冠服十七部文階五品常朝冠

服四部文武階六品七品常朝冠服各二部

原議國朝

三品對比該國十品之上以下逐品對比○又

詔高蠻國王噶蟠禎欽知前此爾表陳乞頒下爾國藩

僚色服習從國朝法服以供臣子之道經嘉定城間

臣具表陳奏朕念其化外偏邦心誠慕效朝中衣冠

制度在所嘉予經準廷議敕下圖家製造十品之上

竝十品九品品服二十三部另製七八品品服四部

欽定大清會典事例

禮部典屬官賜予屬國

四

PHIÊN ÂM

thường sứ-thần tịnh thông-ngôn từng quân nhân đẳng dũ Gia-long thập nhất niên lệ đồng.

Thập ngũ niên, nghị chuẩn khâm cấp Cao-man phiên liêu phẩm-phục vũ giai tam phẩm thường triều quan phục nhị bộ, tứ phẩm thường triều quan phục thập thất bộ, văn giai ngũ phẩm thường triều quan phục tứ bộ, văn vũ giai lục phẩm thất phẩm thường triều quan phục các nhị bộ. (Nguyên nghị quốc triều tam phẩm đối tỷ cai quốc thập phẩm chi thượng, dĩ hạ trực phẩm đối tỷ).

Hựu chiếu Cao-man Quốc-vương Nặc-Ông-Chân khâm tri : «Tiến thữ nhĩ biểu trấn khất ban hạ nhĩ quốc phiên liêu sắc phục tập từng quốc triều pháp phục, dĩ cung thần tử chi đạo, kinh Gia-định thành khốn thần cụ biểu trấn tầu, Trẫm niệm kỳ hoá ngoại thiên bang tâm thành mộ, hiệu triều trung y quan chế độ tại sở gia dũ. Kinh chuẩn đình nghị sắc hạ đồ gia chế tạo thập phẩm chi thượng tịnh thập phẩm cửu phẩm phẩm phục nhị thập tam bộ lánh chế thất bát phẩm phẩm phục tứ bộ. . .

DỊCH NGHĨA

thưởng cho sứ thần cùng thông-ngôn và những binh-sĩ đi theo lệ đồng như của năm Gia-long thứ 11.

Năm Gia-long thứ 15 (1816) triều-ng nghị chuẩn y ban cấp cho quan-liêu nước Cao-man y phục theo phẩm trật, ban cho áo mảo quan võ tam phẩm thường triều 2 bộ, cho áo mảo tứ phẩm thường triều 17 bộ ; cho áo mảo quan văn ngũ phẩm thường triều 4 bộ, cho áo mảo quan văn quan võ lục phẩm, thất phẩm thường triều mỗi hạng 2 bộ (tam phẩm của triều-đình thì đối tỷ với trên thập phẩm của nước Cao-man, trở xuống các phẩm trật cứ theo đấy mà đối tỷ).

Lại có chiếu dạy Quốc-vương Cao-man Nặc-Ông-Chân được biết : «Trước đây người dâng biểu tỏ bày xin ban cho quan-liêu nước người sắc-phục đề học theo phép tắc sắc-phục của Quốc-triều (Việt-Nam) hầu cung phụng theo đạo của tôi con, thì quan trấn ở Gia-định đã dâng biểu trần tấu. Trẫm nghĩ lòng thành mộ của nước ở biên viễn ngoài phạm-vi giáo-hóa của triều-đình muốn học theo chế độ áo mảo của triều-đình Việt-Nam, việc ấy đáng khen và ban cho. Chuẩn y lời bàn nghị của triều-đình, Trẫm đã xuống sắc cho đồ-gia chế-tạo 23 bộ sắc phục trên thập phẩm, cùng thập phẩm cửu phẩm, lại chế-tạo riêng 4 bộ sắc-phục thất phẩm, bát phẩm. . .

該二十七部特此頒下爾其祇領依前表計后除却
參的招盆牙未置職外分給藩僚二十三員品服凡
二十三部存四部宜留爲式備爾製造給予爲妥○

又該國遣使恭賀

皇天子冊立大禮奉

賞該國王與使部依乙亥年貢例又

恩賞正副使二員大品冠服各一副

明命元年奉

聖祖仁皇帝登光大禮

恩賞高蠻國王額宋錦十枝布帛各五疋羽絨十疋○

PHIÊN ÂM

cai nhị thập thất bộ, đặc thử ban hạ nhị kỳ chi lãnh, y tiền biểu kê hậu, trừ khước Tham-Địch-Cháu-Bồn-Nha vị trí chức ngoại, phân cấp phiên liệu nhị thập tam viên phạm phục phạm nhị thập tam bộ, tổn tứ bộ nghi lưu vi thức, bị nhị chê tạo cấp dư vi thoả ».

Hựu cai quốc khiển sử cung hạ Hoàng-thiên-tử sách lập đại lễ. Phụng thưởng cai Quốc-vương dư sử bộ y ất-hội niên công lệ. Hựu ân thưởng chính phó sử nhị viên lục phạm quan phục các nhất phó.

Minh-mệnh nguyên niên, phụng Thánh-tổ Nhân hoàng-đế đăng-quang đại lễ, ân-thưởng Cao-man Quốc-vương Chân Tông cảm thập chi, bỏ bạch các ngũ thất, vũ trừu thập thất.

DỊCH NGHĨA

tất cả hai mươi bảy bộ sắc phục đặt biệt ban cho, người hầy cung kính nhận lãnh, y theo tờ biểu trước mà kê ra như sau : trừ Tham-Địch-Cháu-Bồn-Nha chưa đặt chức vị, hầy phân cấp cho quan-liêu nước người 23 viên 23 bộ sắc-phục, còn 4 bộ hầy để lại làm kiểu cho người chế tạo lấy để cấp phát cho thoả đáng ».

Nước ấy lại sai sử sang cung kính mừng đại lễ của Hoàng-thiên-tử được sách lập. Triều-đình ban thưởng cho Quốc-vương nước ấy cùng sử-bộ y theo lệ năm ất hợi (1815). Lại ân thưởng cho hai viên chánh và phó sử mỗi viên một bộ áo mào lục-phạm.

Năm đầu Minh-mạng (1820), nhân lễ đăng-quang của Thánh-tổ Nhân hoàng-đế, triều-đình ban thưởng cho Quốc-vương Cao-man Nặc-Ông-Chân gấm nhà Tống 10 cây, vải và lụa mỗi thứ 5 tấm, vũ-triều 10 tấm.

是年高蠻國遣使詣

京恭上

遺香禮竝

慶賀禮議準例賞該國王宋錦十枝南花紬南絹
 南羅紗各二十疋黑白布各四十疋使臣二員每
 員銀三十兩錢十貫通言一名銀十兩錢五貫從
 軍七名每名銀二兩錢五貫加賞該國王銀地錦
 緞二枝寶藍錦緞二枝赤羽緞二疋藍羽緞四疋
 正使鑲金茶具一副白絹一疋紫蠟南花紬一疋
 雪白南花紬二疋副使鑲銀茶具一副赤白南花

大正六年十月

豐臣氏之墓 賜予屬國

乙

PHIÊN ÂM

Thị niên Cao-man quốc khiến sứ nghệ kinh cung thượng di hương lễ tịnh khánh hạ lễ, nghị chuẩn lệ thưởng cai Quốc-vương Tông cầm thập chi, nam hoa trầu, nam quyền, nam la-sa các nhị thập thất, hắc bạch bồ các tứ thập thất, sứ-thần nhị viên, mỗi viên ngân tam thập lượng, tiền thập quán, thông-ngôn nhất danh ngân thập lượng, tiền ngũ quán, tòng quân thất danh, mỗi danh ngân nhị lượng, tiền ngũ quán. Gia thưởng cai Quốc-vương ngân địa cầm đoạn nhị chi, bảo lam cầm đoạn nhị chi, xích vũ đoạn nhị thất, lam vũ đoạn tứ thất, chính sứ tương kim trà cụ nhất phó, bạch quyền nhất thất, tử nghị nam hoa trầu nhất thất, tuyết bạch nam hoa trầu nhị thất, phó sứ tương ngân trà cụ nhất phó, xích bạch nam hoa. . .

DỊCH NGHĨA

Năm ấy nước Cao-man sai sứ đến kinh-dô cung kính dâng lễ tiến hương và lễ chúc mừng, triều nghị chuẩn y lệ thưởng cho Quốc-vương nước ấy gấm nhà Tống 10 cây, trầu bông ta, quyển ta, la-sa ta mỗi thứ 20 tấm, vải trắng vải đen mỗi thứ 40 tấm, cho hai viên sứ thần mỗi người bạc 30 lượng, tiền 10 quan, cho một người thông-ngôn bạc 10 lượng, tiền 5 quan, cho bảy binh-sĩ đi theo mỗi người bạc 2 lượng, tiền 5 quan. Lại thưởng thêm cho Quốc-vương Cao-man ngân địa cầm đoạn 2 cây, bảo lam cầm đoạn 2 cây, xích-vũ đoạn 2 tấm lam vũ đoạn 4 tấm, cho viên chánh sứ đồ trà nam vàng một bộ, quyển bạch 1 tấm, trầu bông ta màu cánh-kiến 1 tấm, trầu bông ta màu bạch tuyết 2 tấm; cho viên phó sứ đồ trà nam bạc 1 bộ, trầu bông ta đỏ và trắng...

細各一疋白絹一疋又格外

恩賜使臣二員寶藍素紬重戰衣二領藍素綢裏帛狹袖短衣二領藍素綢裏白絹衾二幅白布交領衣二領白布巾二幅通言一名元青花寔紗戰衣一領元青花寔紗短衣一領從者七名元青布戰衣七領○二年萬象國遣使來貢照歲貢例賞外加賞該國王

敕書一道錦緞五疋色羅色紬色帛各十疋鑲金茶具竝鑲金鑲銀盃各一鑲銀碟十大鼓一疋使銀二十兩茶具輞蓋各一西洋金字銃二口鑲銀

PHIÊN ÂM

trừu các nhất thất, bạch quyền nhất thất. Hựu cách ngoại ân tứ sứ-thần nhị viên bảo lam tồ trừu trùng chiến y nhị lãnh, lam tồ trừ lý bạch hiệp tụ đoàn y nhị lãnh, lam tồ trừ lý bạch quyền khâm nhị bức, bạch bồ giao lãnh y nhị lãnh, bạch bồ cân nhị bức, thông-ngôn nhất danh nguyên thanh hoa thực sa chiến y nhất lãnh, nguyên thanh hoa thực sa đoàn y nhất lãnh, tụng giả thất danh nguyên thanh bồ chiến y thất lãnh.

Nhị niên Vạn-tượng quốc khiến sứ lai công, chiêu tuế công lệ thường ngoại gia thường cai Quốc-vương sắc thư nhất đạo, cầm đoạn ngũ thất, sắc la sắc hoàn sắc bạch các thập thất, tương kim trà cụ tịnh tương kim tương ngân uyên các nhất, tương ngân điệp thập, đại cổ nhất, chính sứ ngân nhị thập lượng, trà cụ vống cái các nhất, Tây-dương kim tự súng nhị khẩu, tương ngân. . .

DỊCH NGHĨA

mỗi thứ 1 tấm, quyển bạch 1 tấm. Lại ngoài thể cách ban ơn thưởng cho hai viên sứ-thần áo chiến kép bằng trừu trơn màu bảo lam 2 cái, áo ngắn tay hẹp bằng trừu trơn màu lam lót lụa 2 cái, mền bằng trừu trơn màu lam lót quyển bạch 2 bức, áo cổ tréo bằng vải trắng 2 cái, khăn vải trắng 2 bức ; cho một người thông-ngôn áo chiến bằng the thiết bông xanh thứ tốt 1 chiếc, áo ngắn bằng the thiết bông xanh thứ tốt 1 chiếc ; cho 7 người đi theo áo chiến vải xanh thứ tốt 7 cái.

Năm Minh-mạng thứ 2 (1821) nước Vạn-tượng sai sứ sang cống, ngoài sổ thưởng chiếu theo lệ tuế cống, có thưởng thêm cho Quốc-vương nước ấy một đạo sắc thư, cầm đoạn 5 tấm, là màu, hoàn màu, lụa màu mỗi thứ 10 tấm, đồ trà nạm vàng cùng những chén nạm vàng nạm bạc mỗi thứ 1 cái, đĩa nạm bạc 10 cái, trống to 1 cái, cho viên chánh sứ bạc 20 lượng, đồ trà, vống và lọng mỗi thứ 1 cái, súng tây 2 khẩu, dao nạm bạc...

刀一把赤朱錦戰衣一領蠻錦裳一幅副使銀二十兩茶具輜蓋各一西洋金字銃並鍍銀刀各一藍絨緞戰衣一領蠻錦裳一幅酋長每人銀八兩藍紬戰衣一領蠻裳一幅通言每名銀五兩藍紬戰衣一領蠻裳一幅從軍每人銀三兩全部錢一百貫○又高蠻國王委使恭齋歲貢並慶賀

慈壽宮禮品例賞該國王色宋錦緞二枝色素湖縐二連花羅紗二十疋色羅紬四十疋南花紬高步帛各三十疋色布八十疋正副使每員白金二十兩藍縐紗一連藍紬一連色紗五疋色紬十疋南紬

賜予屬國

PHIÊN ÂM

đao nhất bả, xích Tòng cầm chiến y nhất lãnh, man cầm thường nhất bức, phó sứ ngân nhị thập lượng, trà cụ vông cái các nhất, Tây-dương kim tự súng tịnh độ ngân đao các nhất, lam nhung đoạn chiến y nhất lãnh, man cầm thường nhất bức, tù-trưởng mỗi nhân ngân bát lượng, lam trùu chiến y, man thường nhất bức, thông-ngôn mỗi danh ngân ngũ lượng, lam trùu chiến y nhất lãnh, man thường nhất bức, tùng quân mỗi nhân ngân tam lượng, toàn bộ tiền nhất bách quán.

Hựu Cao-man Quốc-vương ủy sứ cung tề tuế công tịnh khánh hạ Từ-thọ cung lễ phẩm, lệ thường cai Quốc-vương sắc Tòng cầm đoạn nhị chi, sắc tổ hồ trùu nhị liên, hoa la-sa nhị thập thất, sắc la-hoàn tứ thập thất, nam hoa trùu, cao-bộ bạch các tam thập thất, sắc bồ bát thập thất, chính phó sứ mỗi viên bạch kim nhị thập lượng, lam trùu sa nhất liên, lam trùu nhất liên, sắc sa ngũ thất, sắc hoàn thập thất, nam trùu. . .

DỊCH NGHĨA

1 cái, áo chiến bằng gấm đỏ nhà Tống một một chiếc, quần bằng gấm mọi 1 cái, cho viên phó sứ bạc 20 lượng, đồ trà, vông lọng mỗi thứ 1 cái, súng tây cùng dao nạm bạc mỗi thứ 1 cái, áo chiến bằng nhung đoạn màu lam 1 cái, quần bằng gấm mọi 1 cái, cho tù trưởng mỗi người bạc 8 lượng, áo chiến bằng trùu màu lam 1 cái, cho thông-ngôn mỗi người bạc 5 lượng, áo chiến bằng trùu màu lam 1 cái, quần mọi 1 cái, cho các binh sĩ đi theo mỗi người bạc 3 lượng, cho toàn sứ bộ tiền 100 quan.

Quốc-vương Cao-man lại ủy-thác sứ-thần cung kính đem lễ tuế cống cùng lễ phẩm chúc mừng Từ-thọ-cung; thưởng theo lệ cho Quốc-vương Cao-man cầm đoạn màu nhà Tống 2 cây, hồ trùu trơn màu 2 xấp, la-sa bông 20 tấm, la-hoàn màu 40 tấm, trùu bông ta và lụa cao-bộ mỗi thứ 30 tấm, vải màu 80 tấm, cho chánh và phó sứ mỗi người bạch kim 20 lượng, trùu-sa màu lam 1 xấp, trùu màu lam 1 xấp, the màu 5 tấm, hoàn màu 10 tấm, trùu ta...

二疋色布二十疋通言一名白金十兩南紬一疋
 色布六疋藍紬戰衣一領從軍每名白金二兩紫
 蟻南紙七尺赤布一疋又加賞該國王白金一百
 兩色錦緞二枝色素湖縐五連色花紬三疋西洋
 鍍金刀二把西洋金字銃二杆正使白金三十兩
 盤素湖縐二連色大潞綢三疋茶具一部并格水
 盃並盞各二口碟十口西洋鍍金刀一把副使白
 金二十兩盤素湖縐二連色大潞綢二疋茶具一
 部并格水盃並盞各二口碟十口西洋鍍銀刀一
 把通言一名白金十兩南紬一疋黑綾一疋從軍

PHIÊN ÂM

nhị thất, sắc bồ nhị thập thất, thông-ngôn nhất danh bạch kim thập lượng, nam trừu nhất thất, sắc bồ lục thất, lam trừu chiến y nhất lãnh, tòng quân mỗi danh bạch kim nhị lượng, tử nghị nam đại thất xích, xích bồ nhất thất.

Hựu gia thường cai Quốc-vương bạch kim nhất bách lượng, sắc cầm đoạn nhị chỉ, sắc tồ hồ trừu ngũ liên, sắc hoa trừu tam thất, Tây-dương độ kim đao nhị bả, Tây-dương kim tự súng nhị can, chính sử bạch kim tam thập lượng, lam tồ hồ trừu nhị liên. sắc đại-lộ trừ tam thất, trà cụ nhất bộ tinh cách, thủy uyển tịnh tràn các nhị khâu, điệp thập khâu, Tây-dương độ kim đao nhất bả, phó sử bạch kim nhị thập lượng, lam tồ hồ trừu nhị liên, sắc đại-lộ trừ nhị thất, trà cụ nhất bộ tinh cách, thủy uyển tịnh tràn các nhị khâu, điệp thập khâu, Tây-dương độ kim đao nhất bả, thông-ngôn nhất danh, bạch kim thập lượng, nam trừu nhất thất, hắc lăng nhất thất, tòng quân...

DỊCH NGHĨA

2 tấm, vải màu 20 tấm, cho một người thông-ngôn bạch kim 10 lượng, trừu ta 1 tấm, vải màu 6 tấm, áo chiến bằng trừu màu lam 1 cái, cho các binh-sĩ đi theo mỗi người bạch kim 2 lượng, đại ta màu cánh-kiến 7 thước, vải đỏ 1 tấm.

Lại thường thêm cho Quốc-vương nước ấy bạch kim 100 lượng, cầm đoạn màu 2 cây, hồ trừu trơn màu 5 xấp, trừu bông màu 3 tấm, đao nạm vàng của tây 2 cây, súng có chữ vàng của tây 2 cây, cho chính-sử bạch kim 30 lượng, hồ trừu trơn màu lam 2 xấp, trừ đại-lộ màu 3 tấm, đồ trà 1 bộ cả khay, chén nước và bát mỗi thứ 2 cái, đĩa 10 cái, đao nạm vàng của tây 1 cây, cho phó-sử bạch kim 20 lượng, hồ trừu trơn màu lam 2 xấp, trừ đại-lộ màu 2 tấm, đồ trà 1 bộ cả khay, chén nước và bát mỗi thứ 2 cái, đĩa 10 cái, đao nạm bạc của tây 1 cây, cho một người thông-ngôn bạch kim 10 lượng, trừu ta 1 tấm, lăng đen 1 tấm, cho các binh-sĩ đi theo...

每名白金五兩○又

賀禮加賞該國王白金一百兩色錦緞二枝色素
湖縐五連色花紬三疋茶具一部芙格水盃並盞
各二口碟二十口○三年高蠻國貢使抵

京例賞與二年同再加賞該國王玻璃酒器一副
赤藍羽緞各二疋該使臣錢一百貫再

恩賞正使武階四品常朝冠服一副副使武階六品常
朝冠服一副○四年議準南掌國歲貢例賞該國
王

敕諭一道錦緞羽緞各二疋色帛色紗色紬各二十疋

PHIÊN ÂM

mỗi danh bạch kim ngũ lượng.

Hựu hạ lễ gia thưởng cai Quốc-vương bạch kim nhất bách lượng, sắc cầm đoạn nhị chi, sắc tò hồ trứ ngũ liên, sắc hoa trứ tam thất, trà cụ nhất bộ, phù cách thủy uyển tịnh trản các nhị khâu, điệp nhị thập khâu.

Tam niên Cao-man quốc công sứ đề kinh, lệ thưởng dữ nhị niên đồng.

Tái gia thưởng cai Quốc-vương pha lê tửu khí nhất phó, xích lưm vũ đoạn các nhị thất, cai sứ thần tiền nhất bách quán.

Tái ân thưởng chính-sứ vũ giai tứ phẩm thưởng triều quan phục nhất phó, phó-sứ vũ giai lục phẩm thưởng triều quan phục nhất phó.

Tứ niên nghị chuẩn Nam-chường quốc tuế công, lệ thưởng cai Quốc-vương sắc dụ nhất đạo, cầm đoạn vũ đoạn các nhị thất, sắc bạch sắc sa sắc hoàn các nhị thập thất. . .

DỊCH NGHĨA

mỗi người bạch kim 5 lượng.

Trong lễ chúc mừng lại thưởng thêm cho Quốc-vương nước ấy bạch kim 100 lượng, cầm đoạn màu 2 cây, hồ trứ tron màu 5 xấp, trứ bông 3 tấm, đồ trà 1 bộ, khay trầu và chén bát mỗi thứ 2 cái, đĩa 20 cái.

Năm Minh-mạng thứ 3 (1822) cống-sứ nước Cao-man đến kinh-đô, lệ thưởng cũng đồng với của năm Minh-mạng thứ 2.

Lại thưởng thêm cho Quốc-vương nước ấy đồ uống rừu bằng pha-lê 1 bộ, vũ đoạn màu lam màu đỏ mỗi thứ 2 tấm, cho sứ-thần ấy tiền 100 quan.

Lại ân-thưởng cho chánh-sứ áo mảo thưởng triều tứ phẩm quan võ 1 bộ, cho phó-sứ áo mảo thưởng triều lục phẩm quan võ 1 bộ.

Năm Minh-mạng thứ 4 (1823) triều nghị chuẩn cho nước Nam-chường đến tuế cống, lệ thưởng cho Quốc-vương nước ấy một đạo sắc dụ, cầm đoạn vũ đoạn mỗi thứ 2 tấm, lụa màu, the màu, hoàn màu mỗi thứ 20 tấm, . . .

赤白布各三十疋鑲金茶具一副正使銀二十兩
 赤縐紗一連宋錦中開衣一領蟒錦裳一幅鑲銀
 茶具輜蓋各一西洋金字銃及鑲銀刀各一副使
 銀二十兩藍縐紗一連藍絨緞中開衣一領蟒錦
 裳一幅鑲銀茶具並西洋金字銃鑲銀刀輜蓋各
 一部落每名銀五兩藍絨中開衣一領蟒錦裳一
 幅紫蟻母絲一疋全部錢五十貫○五年高蠻國
 遣使奉貢議準例賞該國王朱錦十枝色絀色羅
 色絹各二十疋黑布四十疋色布四十疋正副使
 二員白金各二十兩藍縐紗各一疋花絀各二疋

PHIÊN ÂM

xích bạch bồ các tam thập thất, tương kim trà cụ nhất phó, chính-sứ ngân nhị thập lượng, xích trứu sa nhất liên, Tổng cầm trung khai y nhất lãnh, man cầm thường nhất bức, tương ngân trà cụ võng cái các nhất, Tây-dương kim tự súng cặp tương ngân đao các nhất, phó-sứ ngân nhị thập lượng, lam trứu sa nhất liên, lam nhung đoạn trung khai y nhất lãnh, man cầm thường nhất bức, tương ngân trà cụ tịnh Tây-dương kim tự súng, tương ngân đao, võng cái các nhất, bộ lạc mỗi danh ngân ngũ lượng, lam trứu trung khai y nhất lãnh, man cầm thường nhất bức, tử nghị mẫu ty nhất thất, toàn bộ tiền ngũ thập quán.

Ngũ niên Cao-man quốc khiển sứ phụng công, nghị chuẩn lệ thưởng cai Quốc-vương Tổng cầm thập chi, sắc trứu sắc la sắc quyền các nhị thập thất, hắc bồ tứ thập thất, sắc bồ tứ thập thất, chính phó sứ nhị viên bạch kim các nhị thập lượng, lam trứu sa các nhất thất, hoa trứu các nhị thất. . .

DỊCH NGHĨA

vải đỏ vải trắng mỗi thứ 30 tấm, đồ trà nạm vàng 1 bộ, cho chánh sứ bạc 20 lượng, trứu sa đỏ 1 cây, áo xẻ giữa bằng gấm nhà Tống 1 cái, quần bằng gấm mọi 1 cái, đồ trà nạm bạc và võng lọng mỗi thứ 1 cái, súng có chữ vàng của tây và dao nạm bạc mỗi thứ 1 cây, cho phó sứ bạc 20 lượng, trứu sa màu lam 1 xấp, áo xẻ ở giữa bằng nhung đoạn màu lam 1 cái, quần bằng gấm mọi 1 cái, đồ trà nạm bạc và súng chữ vàng của tây, dao nạm bạc, võng lọng mỗi thứ 1 cái, cho bộ-lạc mỗi người bạc 5 lượng, áo xẻ ở giữa bằng trứu lam 1 cái, quần bằng gấm mọi 1 cái, mẫu-ty màu cánh kiến 1 tấm, cho toàn sứ bộ tiền 50 quan.

Năm Minh-mạng thứ 5 (1824) nước Cao-man sai sứ dâng cống, triều nghị chuẩn lệ thưởng cho Quốc-vương nước ấy gấm nhà Tống 10 cây, trứu màu, là màu, quyển màu mỗi thứ 20 tấm, vải đen 40 tấm, vải màu 40 tấm, cho hai viên chánh và phó sứ bạch kim mỗi người 20 lượng, trứu-sa màu lam mỗi người 1 tấm, trứu bông mỗi người 2 tấm. . .

藍綢各一疋色羅五疋色紬各十疋色布各十疋
 黑布十疋通言一名藍綢裏布中開衣一領白金
 十兩花紬一疋色布三疋黑布三疋從軍七名白
 金各二兩紫蟻母絲各七尺赤布一疋○六年高
 蠻國貢使抵嘉定城奉

諭此次使部著加恩免其進京恩賞高蠻國王敕書一
 道宋錦十枝色紬色紗色帛各二十疋青布赤布各
 四十疋正使白金三十兩副使二十五兩通言十五
 兩從軍各三兩派遞到嘉定城轉給○八年恭遇
 順天高皇后六旬大慶節屬國貢蠻均備禮品稱

PHIÊN ÂM

lam trừ các nhất thất, sắc la ngũ thất, sắc hoàn các thập thất, sắc bồ các thập thất, hắc bồ thập thất, thông-ngôn nhất danh lam trừ lý bồ trung khai y nhất lãnh, bạch kim thập lượng, hoa trừu nhất thất, sắc bồ tam thất, hắc bồ tam thất, tùng quân thất danh bạch kim các nhị lượng, tử nghị mẫu ty các thất xích, xích bồ nhất thất.

Lục niên Cao-man quốc công sứ đề Gia-định thành, phụng dụ thử thứ sứ bộ trước gia ân miễn kỳ tiền kinh, ân thưởng Cao-man Quốc-vương sắc thư nhất đạo, Tông cầm thập chi, sắc trừu, sắc sa, sắc bạch các nhị thập thất, thanh bồ xích bồ các tứ thập thất, chính sứ bạch kim tam thập lượng, phó sứ nhị thập ngũ lượng, thông-ngôn thập ngũ lượng, tùng quân các tam lượng, phái đệ đảo Gia-định thành chuyển cấp.

Bát niên cung ngộ Thuận-thiên Cao hoàng-hậu lục tuần đại khánh tiết, thuộc quốc công man quân bị lễ phẩm xưng. . .

DỊCH NGHĨA

trừ màu lam mỗi người 1 tấm, là màu 5 tấm, hoàn màu mỗi người 10 tấm, vải màu mỗi người 10 tấm, vải đen 10 tấm, cho người thông-ngôn áo xẻ ở giữa bằng trừ lam lót vải 1 cái, bạch kim 10 lượng, trừu bông 1 tấm, vải màu 3 tấm, vải đen 3 tấm, cho bảy binh-sĩ đi theo mỗi người bạch kim 2 lượng, mẫu-ty màu cánh-kiến 7 thước, vải đỏ 1 tấm.

Năm Minh-mạng thứ 6 (1825) cống-sứ nước Cao-man đến thành Gia-định, có dụ dạy lần này sứ-bộ được gia ân khỏi phải đến kinh-đô, ân-thưởng cho Quốc-vương Cao-man một đạo sắc thư, gấm nhà Tống 10 cây, trừu màu, the màu, lụa màu mỗi thứ 20 tấm, vải xanh, vải đỏ mỗi thứ 40 tấm, cho chánh-sứ bạch kim 30 lượng, cho phó-sứ 25 lượng, cho thông-ngôn 15 lượng, cho mỗi binh-sĩ đi theo 3 lượng, phái đưa đến thành Gia-định chuyển cấp.

Năm Minh-mạng thứ 8 (1827) gặp lễ lục tuần đại khánh của Thuận-thiên Cao hoàng-hậu, các thuộc quốc và rợ cống đều dự bị lễ phẩm đến chúc. . .

慶奉

恩賞高蠻國王

敕書一道各色宋錦緞十枝色紬色羅色帛各二十疋
 正副使二員每員白金二十兩藍素縐紗一連藍
 二則團龍五絲緞一小卷花紬二疋色羅五疋色
 紬十疋藍黑羅紗十疋通言一名白金十兩紫蠟
 紬一疋色布三疋藍素紬裏布中開衣一領黑布
 三疋從軍七名每名白金二兩紫蠟母絲七尺赤
 布一疋又加賞該國王各色五絲緞王枝赤羽緞
 五疋赤紫縐紗二連各色花寔紗南紗各二十疋

PHIÊN ÂM

khánh, phụng ân thưởng Cao-man Quốc-vương sắc thư nhất đạo, các sắc Tổng cầm đoạn thập chi, sắc trùu, sắc la, sắc bạch, các nhị thập thất, chính phó sứ nhị viên, mỗi viên bạch kim nhị thập lượng, lam tổ trùu sa nhất liên, lam nhị tắc, đoàn long ngũ ty đoạn nhất tiểu quyền, hoa trùu nhị thất, sắc la ngũ thất, sắc hoàn thập thất, lam hắc la-sa thập thất, thông-ngôn nhất danh bạch kim thập lượng, tứ nghị trùu nhất thất, sắc bồ tam thất, lam tổ trùu lý bồ trung khai y nhất lãnh, hắc bồ tam thất, tòng quân thất danh, mỗi danh bạch kim nhị lượng, tứ nghị mẫu ty thất xích, xích bồ nhất thất.

Hựu gia thưởng cai Quốc-vương các sắc ngũ ty đoạn ngũ chi, xích vũ đoạn ngũ thất, xích tổ trùu sa nhị liên, các sắc hoa thực sa nam sa các nhị thập thất...

DỊCH NGHĨA

mừng, ân thưởng cho Quốc-vương Cao-man sắc thư một đạo, cầm đoạn nhà Tổng đủ màu 10 cây, trùu màu, là màu, lựa màu các thứ 20 tấm, cho hai viên chánh và phó sứ mỗi người bạch kim 20 lượng, trùu sa trơn màu lam 1 xấp, thứ lam 2 cái, ngũ ty đoạn có hình rồng khoanh 1 cuốn nhỏ, trùu bông 2 tấm, là màu 5 tấm, hoàn màu 10 tấm, la-sa màu lam đen 10 tấm, cho người thông-ngôn bạch kim 10 lượng, trùu màu cánh-kiến 1 tấm, vải màu 3 tấm, áo xẻ ở giữa bằng trùu trơn màu lam có lót vải 1 cái, vải đen 3 tấm, cho bảy binh-sĩ đi theo mỗi tên bạch kim 2 lượng, mẫu ty màu cánh kiến 7 thước, vải đỏ 1 tấm.

Lại thưởng thêm cho Quốc-vương ấy ngũ ty đoạn đủ màu 5 cây, vũ đoạn đỏ 5 tấm, trùu sa trơn màu đỏ 2 xấp, the thiết bông đủ màu và the ta mỗi thứ 20 tấm, ...

正副使二員每員白金十兩色羅色帛各三疋通
 言一名白金五兩色帛色羅各一疋從軍七名每
 名白金一兩赤布一疋○又

旨高蠻通言之彊步安步兩隊該隊阮文萬范文貴著
 照品賞給常朝冠服各一副由嘉定城支出官項製
 辦發交該等祇領○又

旨此次高蠻陪臣詣京朝賀適值冬天冷冽念該等僻
 居南徼不耐寒威殊屬可軫著加恩賞該正使素八
 絲緞裏紫蟻帛寔纁胎衾一張三項赤桃纁絨鑲玉
 藍纁絨裏藍布寔纁臥褥一幅副使藍素綢裏紫蟻

賜予屬國人

PHIÊN ÂM

chính phó sứ nhị viên, mỗi viên bạch kim thập lượng, sắc la, sắc bạch các tam thất, thông-ngôn nhất danh bạch kim ngũ lượng, sắc bạch, sắc la các nhất thất, từng quân thất danh, mỗi danh bạch kim nhất lượng, xích bồ nhất thất.

Hựu chỉ : Cao-man thông-ngôn chi Cương-bộ An-bộ lưỡng đội Cai-đội Nguyễn-Văn-Vạn, Phạm-Văn-Quý trước chiêu phẩm thường cấp thường triều quan phục các nhất phó, do Gia-định thành chi xuất quan hạng chế giao cai đẳng chi lãnh.

Hựu chỉ : Thử thứ Cao-man bồi thần nghệ kinh triều hạ thích trị đông thiên lãnh liệt. Niệm cai đẳng tịch cư nam kiều bắt nại hàn uy thù thuộc khả chần, trước gia ân thưởng cai chính-sứ tồ bát ty đoạn lý tử nghị, bạch thực khoáng thai khâm nhất trương tam hạng xích đào khoáng nhung tương ngọc lam khoáng nhung lý lam bồ thực khoáng ngọa nhục nhất bức, phó-sứ tồ trừ lý tử nghị. . .

DỊCH NGHĨA

cho hai viên chánh và phó sứ mỗi người bạch kim 10 lượng, là màu, lụa màu mỗi thứ 3 tấm, cho thông-ngôn bạch kim 5 lượng, lụa màu là màu mỗi thứ 1 tấm, cho bảy binh-sĩ đi theo mỗi người bạch kim 1 lượng, vải đỏ 1 tấm.

Lại có chỉ dạy : Cai-đội Nguyễn-Văn-Vạn và Phạm-Văn-Quý làm thông-ngôn hai đội Cương-bộ và An-bộ của Cao-man, chiêu theo phẩm trật được ban thưởng mỗi người 1 bộ áo mao thường triều, do thành Gia-định chi xuất chế-tạo mà giao cho hai người ấy nhận lãnh.

Lại có chỉ dạy : Lần này những bồi thần Cao-man đến kinh-đô châu mừng gặp ngày mùa đông lạnh-lẽo. Nghị những bồi-thần này ở vùng phương nam hẻo lánh không chịu được mùa đông, thật đáng xót thương, gia ân thưởng cho chánh-sứ ấy mền bằng bát ty đoạn trơn lót lụa màu cánh kiến độn bông 1 cái, nệm đề nằm bằng đào khoáng nhung đỏ tương ngọc lam khoáng nhung lót vải lam độn bông 1 cái, cho phó sứ mền bằng trều lam có lót lụa màu cánh kiến. . .

帛寔纁胎衾二張藍素八絲縠鑲官綠素八絲縠裏
藍布寔纁臥板三幅用示體悉○又

論此次高蠻恭委陪臣等名稱爲出色著加恩先行賞
該正使瀝突武階四品大朝冠服一副寶藍花赤雪
白二則圓鶴水波麟寔紗廣袖長衣一襲官綠素前
絨中開衣裏紫蟻帛一領玉藍花赤綉紗袴二腰副
使屋牙伐柯低那篤肸文階六品常朝冠服一副黑
花雪白二則圓鶴水波麟寔紗廣袖長衣一襲寶藍
二則圓花八絲縠裏紫蟻帛中開衣一領花赤二則
花綉袴一腰用示優獎○九年

PHIÊN ÂM

bạch thực khoáng thai khâm nhị trưng, lam tồ bát ty đoạn trưng
quan lục tồ bát ty đoạn lý lam bồ thực khoáng ngọa nhục tam bức
dụng thị thể tât.

Hựu dụ: Thử thứ Cao-man cung ủy bồi thần đẳng danh sảo vi
xuất sắc, trước gia ân tiên hành thưởng cai chính-sứ Lịch-Đột vũ-
giai tứ phẩm đại triều quan phục nhất phó, bảo lam hoa xích tuyết
bạch nhị tấc, viên hạc thủy ba lân thực sa quảng tụ trưng y nhất
tập, quan lục tồ tiển nhung trưng khai y lý tử nghị bạch nhất lãnh,
ngọc lam hoa xích trứu sa khô nhị yêu, phó-sứ Ốc-nha-phật-kha-
đê-na-đốc-biện văn-giai lục phẩm thường triều quan phục nhất phó,
hắc hoa tuyết bạch nhị tấc, viên hạc thủy ba lân thực sa quảng tụ
trưng y nhất tập, bảo lam nhị tấc, đoàn hoa bát ty đoạn lý tử nghị
bạch trưng khai y nhất lãnh, hoa xích nhị tấc, hoa trù khô nhất
yêu dụng thị ưu trưng.

Cửu niên...

DỊCH NGHĨA

độn bông 2 cái, nệm đề nằm bằng bát ty đoạn trơn màu lam
và bát ty đoạn trơn màu lục có lót vải lam độn bông 3 cái đề
tỏ lòng thương xót.

Lại có dụ dạy: Lần này những kẻ bồi thần Cao-man được
ủy-thác đến khá xuất-sắc, nên gia ân thưởng trước cho viên
chánh-sứ Lịch-Đột áo mảo đại-triều thuộc vũ-giai tứ phẩm
1 bộ, thứ bảo lam hoa xích tuyết bạch 2 cái, áo dài tay rộng
bằng the thiết có hình con hạc, sóng nước và kỳ lân 1 cái, áo
xẻ ở giữa bằng nhung trơn màu lục lót có lót lụa màu cánh
kiến 1 cái, quần bằng trứu sa đỏ có bông màu ngọc lam 2 cái,
cho viên phó-sứ Ốc-nha-phật-kha-đê-na-đốc-biện áo mảo thường
triều thuộc văn-giai lục phẩm 1 bộ, thứ hắc hoa bạch tuyết 2
cái, áo dài tay rộng bằng the thiết có hình con hạc sóng nước
và kỳ lân 1 cái, thứ bảo lam 2 cái, áo xẻ ở giữa bằng đoàn hoa
bát ty đoạn có lót lụa màu cánh-kiến 1 cái, thứ bông và đỏ 2 cái,
khố bằng trù bông 1 cái, đề biểu thị ý khen thưởng đậm-đà.

Năm Minh-mạng thứ 9 (1828)...

諭茲據嘉定城層敘高蠻國王避委藩僚屋牙蜀肥是
 瀝徽等恭齊方物詣京朝拜現已抵該城候旨各等
 語因思該藩循例備物獻誠一片肫虔殊深嘉悅著
 加恩免其進京仍賞賜該國王敕書一道宋錦十被
 各色南花紬南羅紗各三十疋赤黑布各四十疋賞
 正使白金三十兩副使二十五兩通言十五兩從軍
 各三兩由該城照領轉給○又南掌國遣使來京朝
 貢議準賞給該國王

敕書一道色錦四疋各色羽緞人疋各色帛十疋各色
 南羅紗南羅紬各二十疋色布三十疋賞該正使

賜予蜀國

PHIÊN ÂM

dụ : Tư cứ Gia-định thành chiếp tự Cao-man Quốc-vương tự ủy phiên liêu Ốc-nha-sô-phi-thị-lịch-nộn dâng cung tề phương vật nghệ kinh triều bái, hiện dĩ đề cai thành hậu chỉ các đẳng ngữ. Nhân tư cai phiên tuần lệ bị vật hiện thành nhất phiên chuân kiển thù thâm gia duyệt, trước gia ân miễn kỳ tiền kinh, nhưng thường tứ cai Quốc-vương sắc thư nhất đạo, Tổng cầm thập chỉ, các sắc nam hoa trầu, nam la-sa các tam thập thất, xích hắc bồ các tứ thập thất, thường chính-sứ bạch kim tam thập lượng, phó-sứ nhị thập ngũ lượng, thông-ngôn thập ngũ lượng, tòng quân các tam lượng, do cai thành chiếu lãnh chuyển cấp.

Hự Nam-chường quốc khiển sứ lai kinh triều-cồng, nghị chuân thường cấp cai Quốc-vương sắc thư nhất đạo, sắc cầm tứ thất, các sắc vũ đoạn bát thất, các sắc bạch thập thất, các sắc nam la-sa, nam la-hoàn các nhị thập thất, sắc bồ tam thập thất, thường cai chính-sứ. . .

DỊCH NGHĨA

có dụ dạy : Nay căn-cứ theo lời trần tấu của thành Gia-định nói Quốc-vương Cao-man ủy thác bọn phiên-liêu Ốc-nha-sô-phi-thị-lịch-nộn dâng kinh đem vật thổ-sản đến kinh lạy châu, hiện đã đến thành ấy chờ đợi dụ chỉ. Nhân nhớ nước phiên ấy theo lệ lo đủ lễ vật để hiến dâng tấm lòng thành kính rất đáng khen và vui đẹp, gia ân cho được khỏi đến kinh-đô, nhưng vẫn thưởng cho Quốc-vương ấy sắc thư 1 đạo, gấm nhà Tổng 10 cây, trầu ta bông đủ màu, la-sa ta mỗi thứ 30 tấm, vải đen vải đỏ mỗi thứ 40 tấm, thưởng cho chánh-sứ bạch kim 30 lượng, cho phó-sứ 25 lượng, cho thông-ngôn 15 lượng, cho binh-sĩ đi theo mỗi người 3 lượng, đều do thành ấy chiếu sổ lãnh về mà cấp phát.

Nước Nam-chường lại sai sứ đến kinh triều cống, triều nghị ban thưởng cho Quốc-vương nước ấy sắc thư 1 đạo, gấm màu 4 tấm, vũ đoạn đủ màu 8 tấm, lụa đủ màu 10 tấm, la-sa ta và la-hoàn ta đủ màu mỗi thứ 20 tấm, vải màu 30 tấm, cho viên chánh-sứ ấy. . .

一員銀二十兩赤素縐紗一連藍赤圓鶴水波寔
 紗廣袖長衣一襲色錦裏赤帛狄袖衣一領藍赤
 素縐紗裙各一腰該副使二各各銀十五兩玉藍
 素縐紗一連藍白圓鶴寔紗廣袖長衣一襲藍絨
 裏紫蟻帛狄袖衣一領藍素縐紗裙一腰赤二則
 鳳花細裙一腰通言一名銀五兩藍細裏黃布中
 開衣一領紫蟻南花細裙一腰隨人五名並畱邊
 二十二名該二十七名各銀三兩烏布裏黃布
 中開衣一領紫蟻母絲七尺○十年水舍國委人
 諸富安鎮顯請通貢奉

PHIÊN ÂM

nhất viên ngân nhị thập lượng, xích tồ trứu sa nhất liên, lam xích viên hạc thủy ba thực sa quảng tụ trường y nhất tập, sắc cảm lý xích bạch hiệp tụ y nhất lãnh, lam xích tồ trứu sa quần các nhất yêu, cai phó-sứ nhị danh các ngân thập ngũ lượng, ngọc-lam tồ trứu-sa nhất liên, lam bạch viên hạc thực sa quảng tụ trường y nhất tập, lam nhung lý tử nghị bạch hiệp tụ y nhất lãnh, lam tồ trứu sa quần nhất yêu, xích nhị tắc, phụng hoa trứu quần nhất yêu, thông-ngôn nhất danh ngân ngũ lượng, lam trứu lý hoàng bồ trung khai y nhất lãnh, tử nghị nam hoa trứu quần nhất yêu, tùy nhân ngũ danh tịnh lưu biên nhị thập nhị danh, cai nhị thập thất danh mỗi danh ngân tam lượng, ô bồ lý hoàng bồ trung khai y nhất lãnh, tử nghị mẫu ty thất xích.

Thập niên Thủy-xá quốc ủy nhân nghệ Phú-yên trần dụ thỉnh thông công, phụng. . .

DỊCH NGHĨA

bạc 20 lượng, trứu sa trơn màu đỏ 1 xấp, áo dài tay rộng bằng the thiết màu lam và đỏ có hình con hạc và sóng nước 1 cái, áo tay hẹp bằng gấm màu lót lụa đỏ 1 cái, quần bằng trứu sa trơn màu lam, màu đỏ mỗi thứ 1 cái, cho hai viên phó-sứ ấy mỗi người bạc 15 lượng, trứu sa trơn màu ngọc lam 1 xấp, áo dài rộng tay bằng the thiết có hình con hạc màu lam và trắng 1 cái, áo hẹp tay bằng nhung lam lót lụa màu cánh kiến 1 cái, quần bằng trứu sa trơn màu lam 1 cái, thứ đỏ 2 cái, quần bằng trứu có hình phụng và hoa 1 cái, cho người thông-ngôn bạc 5 lượng, áo xẻ ở giữa bằng trứu lam lót vải vàng 1 cái, quần bằng trứu ta bông màu cánh kiến 1 cái, cho 5 người đi theo và 22 người lưu lại ở biên-giới, tất cả 27 người, mỗi người bạc 3 lượng, áo xẻ ở giữa bằng vải đen lót vải vàng 1 cái, mẫu ty màu cánh kiến 7 thước.

Năm Minh-mạng thứ 10 (1829) nước Thủy-xá phái người đến trấn Phú-yên kêu xin nạp cống, . . .

旨賞給該蠻目二名寶藍縐紗巾各一段狹袖寔花紗
短衣各一襲紫蟻南花紬袴各一腰白金各十兩再
另賞該國長赤藍縐紗各一疋各項南紗二十疋由
該鎮款給宴筵一次慰勞遣還○十一年恭遇

聖祖仁皇帝四旬大慶節議準例賞南寧國王

敕書一道朱錦土枝色縐絨五小卷色南素羅紗南花
羅紗色帛各二十疋正副使每員白金二十兩藍
縐紗一疋色八絲緞一小卷南花紬二疋色南素
羅紗五疋色純色紗各十疋頭目每名白金五兩
藍紬中開衣一領色南紙二疋通言白金四兩藍

PHIÊN ÂM

chỉ thường cấp cai man mục nhị danh bảo lam trứu sa cân các nhất đoạn, hiệp tụ thực hoa sa đoàn y các nhất tập, tử nghị nam hoa trứu khồ các nhất yêu, bạch kim các thập lượng.

Tái lánh thường cai Quốc-trưởng xích lam trứu sa các nhất thất, các hạng nam sa nhị thập thất do cai trần khoản cấp yền diên nhất thứ ủy lạo khiến hoàn,

Thập nhất niên, cung ngộ Thánh-tổ Nhân hoàng-đề tứ tuần đại khánh-tiết, nghị chuẩn lệ thường Nam-chương Quốc-vương sắc thư nhất đạo, Tông cảm thập nhất chi, sắc khoáng nhung ngũ tiêu quyền, sắc nam tờ la-sa, nam hoa la-sa, sắc bạch các nhị thập thất, chính phó sứ mỗi viên bạch kim nhị thập lượng, lam trứu sa nhất thất, sắc bát ty đoạn nhất tiêu quyền, nam hạ trứu nhị thất, sắc nam tờ la-sa ngũ thất, sắc hoàn, sắc sa các thập thất, đầu-mục mỗi danh bạch kim ngũ lượng, lam trứu trung khai y nhất lánh, sắc nam đại nhị thất, thông-ngôn bạch kim tứ lượng, lam. . .

DỊCH NGHĨA

vàng chỉ thưởng cho hai viên đầu-mục nước rợ ấy khăn bằng trứu-sa màu lam mỗi người 1 đoạn, áo ngắn tay hẹp bằng the bông thiết mỗi người 1 cái, quần bằng trứu ta bông màu cánh kiến mỗi người 1 cái, bạch kim mỗi người 1 lượng.

Lại thưởng riêng cho Quốc-trưởng nước ấy trứu-sa màu đỏ và màu lam mỗi thứ 1 tấm, các hạng the ta 20 tấm, trần ấy phải khoản-đãi yến tiệc một lần để ủy-lạo cho sứ-thần ấy trở về.

Năm Minh-mạng thứ 11 (1830) gặp Tứ tuần đại khánh-tiết của Thánh-tổ Nhân hoàng-đế, triều nghị chuẩn định lệ thưởng cho Quốc-vương Nam-chương sắc thứ 1 đạo, gấm nhà Tổng 11 cây, khoáng nhung màu 5 cuốn nhỏ, la-sa ta trơn màu, la-sa ta bông, lụa màu mỗi thứ 20 tấm, cho chánh và phó sứ mỗi viên bạch kim 20 lượng, trứu-sa màu lam 1 tấm, bát ty đoạn màu 1 cuốn nhỏ, trứu ta bông 2 tấm, la-sa ta trơn màu 5 tấm, hoàn màu, the màu mỗi thứ 10 tấm, cho đầu-mục mỗi người bạch kim 5 lượng, áo xẻ ở giữa bằng trứu lam 1 cái, đại ta màu 2 tấm, cho thông-ngôn bạch kim 4 lượng, áo xẻ ở...

紬中開衣一領色布二疋隨人每名白金二兩紫
蟻南紙七尺又

恩賞該國王珎璫蓋盞一鑲金茶具一晶光磨角水灌
一晶光磨角盾樣碟一玉料盞一晶光描金花腳
盞一晶光玻璃洗盆一正副使每員纈絨二小卷
彫刻象牙佩一珎璫蓋盞一頭目每名色素羅紗
二疋通言色南寔紗一疋紫蟻南紬一疋隨人各
色布二疋○又例賞恩賞高蠻國王及該使部品
物與南掌國同惟省頭目賞例一款○又奉

旨特賞南掌正副使每員從七品常朝冠服一副頭目

PHIÊN ÂM

trừu trung khai y nhất lãnh, sắc bồ nhĩ thất, tùy nhận mỗi danh bạch kim nhĩ lượng, tử nghị nam đại thất xích.

Hựu ân thưởng cai Quốc-vương pháp lam cái trần nhất, tương kim trà cụ nhất, tinh quang ma giác thủy quán nhất, tinh quang ma giác thuần dạng điệp nhất, ngọc liệu trần nhất, tinh quang miêu kim hoa cước trần nhất, tinh quang pha-lê tẩy bốn nhất, chính phó sứ mỗi viên khoáng nhung nhĩ tiểu quyền, điêu khắc tượng nha bội nhất, pháp-lam cái trần nhất, đầu-mục mỗi danh sắc tô la-sa nhĩ thất, thông-ngôn sắc nam thực sa nhất thất, tử nghị nam trừu nhất thất, tùy nhân các sắc bồ nhĩ thất.

Hựu lệ thưởng ân thưởng Cao-man quốc-vương cấp cai sứ bộ phẩm-vật dữ Nam-chương quốc đồng, duy tinh đầu-mục thưởng lệ nhất khoản.

Hựu phụng chỉ đặc thưởng Nam-chương chính phó sứ mỗi viên tòng thất phẩm thưởng triều quan phục nhất phó, đầu mục...

DỊCH NGHĨA

giữa bằng trừu lam 1 cái, vải màu 2 tấm, cho người đi theo mỗi người bạch kim 2 lượng, đại ta màu cánh kiến 7 thước.

Lại ân-thưởng cho Quốc-vương nước ấy chén sành có nắp 1 cái, đồ trà nam vàng 1 bộ, bình rót nước bằng tinh-quang ma-giác 1 cái, đĩa hình thuần bằng tinh-quang ma-giác 1 cái, chén ngọc-liệu 1 cái, chén tinh-quang dưới chân có vẽ hoa vàng 1 cái, chậu để rửa bằng tinh-quang pha-lê 1 cái, cho chánh và phó sứ mỗi người khoáng nhung hai cuốn nhỏ, tượng nha bội có chạm khắc 1 cái, chén sành có nắp 1 cái, cho đầu-mục mỗi người la-sa trơn màu 2 tấm, cho thông-ngôn the ta màu thừ thiết 1 tấm, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những kẻ đi theo mỗi người vải màu 2 tấm

Lại lệ thưởng và ân thưởng cho Quốc-vương Cao-man và sứ-bộ nước ấy những phẩm-vật đồng với của nước Nam-chương, chỉ bớt phần lệ thưởng cho đầu-mục một khoản.

Lại vàng chỉ đặc-biệt thưởng cho chánh và phó sứ Nam-chương mỗi viên áo mảo thất phẩm thưởng triều 1 bộ, cho phó đầu-mục...

每名瓜蝶陰陽紗交領長衣一襲均侯

慶親履成頒賜○十二年

論賞高蠻國王敕書一道宋錦八枝羽緞八疋南花羅

紗二十疋素羅紗二十疋色白二十疋正使白金三

十兩副使白金二十五兩通言白金十兩從軍各三

兩○又水舍國遣使奉貢

原水舍國譯者誤稱爲賞
火舍國紹治元年改正

該國長宋錦二枝羽緞二疋縐紗二連南羅紗八

疋南寔紗十一疋大紅細花寔紗一疋使臣一名

白金十兩藍縐紗一段南桂紗二疋色羅三疋西

洋縐絨裏黃布狹袖衣一領藍素縐紗紫蟻南紬

大正六年十月

皇和天皇賜予屬國

十二

PHIÊN ÂM

mỗi danh qua điệp âm dương sa giao lãnh trường y nhất tập, quân hậu khánh chúc lễ thành ban tứ.

Thập nhị niên dụ thưởng Cao-man Quốc-vương sắc thư nhất đạo, Tổng cầm bát chi, vũ đoạn bát thất, nam hoa la-sa nhị thập thất, tồ la-sa nhị thập thất, sắc bạch nhị thập thất, chính sứ bạch kim tam thập lượng, phó sứ bạch kim nhị thập ngũ lượng, thông-ngôn bạch kim thập lượng, tòng quân các tam lượng.

Hựu Thủy-xá quốc khiển sứ phụng công (nguyên Thủy-xá quốc dịch giả ngộ xưng vi Hoà-xá quốc, Thiệu-trị nguyên niên cải chính) thưởng cai Quốc-trưởng Tổng cầm nhị chi, vũ đoạn nhị thất, trứ-sa nhị liên, nam la-sa bát thất, nam thực-sa thập nhất thất, đại hồng tề hoa thực sa nhất thất, sứ-thần nhất danh bạch kim thập lượng, lam trứ sa nhất đoạn, nam què sa nhị thất, sắc la tam thất, Tây-dương khoáng nhung lý hoàng bò hiệp tụ y nhất lãnh, lam tồ trứ sa tử nghị nam trừu. . .

DỊCH NGHĨA

mỗi người áo dài cổ treó bằng thứ the «qua điệp âm dương» 1 cái, những phẩm-vật ấy chờ khi lễ khánh chúc xong thì ban cho.

Năm Minh-mạng thứ 12 (1831) có dụ thưởng cho Quốc-vương Cao-man sắc-thư 1 đạo, gấm nhà Tổng 8 cây, vũ đoạn 8 tấm, la-sa ta có bông 20 tấm, la-sa trơn 20 tấm, lụa màu 20 tấm, cho chánh-sứ bạch kim 30 lượng, cho phó-sứ bạch kim 25 lượng, cho thông-ngôn bạch kim 10 lượng, cho những binh-sĩ đi theo mỗi người 3 lượng.

Nước Thủy-xá lại sai sứ dâng cống (Nước Thủy-xá bị người dịch lầm gọi là Hoả-xá, năm đầu Thiệu-trị được cải-chính), vua thưởng cho Quốc-trưởng nước ấy gấm nhà Tổng 2 cây, vũ-đoạn 2 tấm, trứ-sa 2 xấp, la-sa ta 8 tấm; the ta thứ thiệt 11 tấm, the thiệt màu hồng có bông nhỏ 1 tấm, cho sứ-thần bạch kim 10 lượng, trứ-sa lam 1 đoạn, quế-sa ta 2 tấm, là màu 3 tấm, áo tay hẹp bằng khoáng nhung tây lót vải vàng 1 cái, quần bằng trứ-sa trơn màu lam và bằng trừu ta màu cánh kiến. . .

給各一腰陪行四名每名白金五兩素縐紗六尺
 官綠羽緞裏黃布袂袖衣各一領紫蟻南紬南紬
 裙各一腰隨丁五名每名白金二兩紫蟻南紬名
 一段通言一名藍南紗袂袖衣一領紫蟻南紬裙
 一腰○又議準水舍國歲貢例賞以明命十五年
 爲始永遠遵行例賞該國長藍赤羽緞二疋藍赤
 縐紗二疋色南紗十疋正使一名白金八兩藍縐
 紗巾一段袂袖花紗衣一襲紫蟻南花紬裙一腰
 副使一名白金六兩藍縐紗巾一段袂袖花紗衣
 一領紫蟻南花紬裙一腰行人三名每名白金三

PHIÊN ÂM

quần các nhất yêu, bồi hành tứ danh mỗi danh bạch kim ngũ lượng, tồ trứu sa lục xích, quan lục vũ đoạn lý hoàng bồ hiệp tụ y các nhất lãnh, tử nghị nam trứu nam đại quần các nhất yêu, tùy đỉnh ngũ danh mỗi danh bạch kim nhị lượng, tử nghị nam đại các nhất đoạn, thông-ngôn nhất danh lam nam sa hiệp tụ y nhất lãnh, tử nghị nam trứu quần nhất yêu.

Hựu nghị chuẩn Thủy-xá quốc tuế công, lệ thưởng dũ Minh-mệnh thập ngũ niên vi thủy vĩnh-viễn tuân hành, lệ thưởng cai Quốc-trưởng lam xích vũ đoạn nhị thất, lam trứu sa nhị thất, sắc nam sa thập thất, chính-sứ nhất danh bạch kim bát lượng, lam trứu sa cân nhất đoạn, hiệp tụ hoa sa y nhất tập, tử nghị nam hoa trứu quần nhất yêu, phó-sứ nhất danh bạch kim lục lượng, lam trứu sa cân nhất đoạn, hiệp tụ hoa sa y nhất lãnh, tử nghị nam hoa trứu quần nhất yêu, hành-nhân tam danh, mỗi danh bạch kim tam ...

DỊCH NGHĨA

mỗi thứ 1 cái, cho bốn kẻ đi theo mỗi người bạch kim 5 lượng, trứu sa tron 6 thước, áo tay hẹp bằng vũ đoạn màu lục lót vải vàng 1 cái, quần bằng trứu ta và bằng đại ta màu cánh kiến mỗi thứ 1 cái, cho năm tên đi theo mỗi người bạch kim 2 lượng, đại ta màu cánh kiến mỗi người 1 đoạn, cho người thông-ngôn áo tay hẹp bằng the lam ta 1 cái, quần bằng trứu ta màu cánh kiến 1 cái.

Lại triều nghị chuẩn cho nước Thủy-xá dâng tuế cống, lệ thưởng thi lấy theo năm Minh-mạng thứ 15 (1834) làm khởi đầu để tuân-hành theo mãi mãi. Lệ thưởng cho Quốc-trưởng nước ấy vũ đoạn màu lam và đỏ 2 tấm, trứu sa màu lam và đỏ 2 tấm, the ta màu 10 tấm, cho viên chánh-sứ bạch kim 8 lượng, khăn trứu sa màu lam 1 đoạn, áo hẹp tay bằng the bông 1 cái, quần bằng trứu ta bông màu cánh kiến 1 cái, cho viên phó-sứ bạch kim 6 lượng, khăn trứu sa màu lam 1 đoạn, áo hẹp tay bằng the bông 1 cái, quần bằng trứu ta bông màu cánh kiến 1 cái, cho ba viên hành-nhân mỗi người bạch kim 3...

兩烏布裏黃布狹袖衣一領紫蟻母絲裙一腰隨
丁五名每名白金一兩紫蟻母絲七尺○十三年
高蠻遣使詣嘉定懇請求

京奉貢奉

諭此次陪臣免其進京嘉定文出白金給與正副使通
言從軍依十二年例○十四年高蠻國遣使詣
京朝貢並贈拜

萬嘉慶節除例賞品物外加賞該國王西洋玻璃磨角
蓋盤一件品光玻璃鑲腳盞二日西洋玻璃圓碟
一件西洋玻璃磨角描金方盒一件正使鑲金茶

大正二年八月

皇太后聖訓 賜子屬國

十三

PHIÊN ÂM

lượng, ô bồ lý hoàng bồ hiệp tụ y nhất lãnh, từ nghị mẫu ty quần nhất yêu, tùy đình ngũ danh, mỗi danh bạch kim nhất lượng, từ nghị mẫu ty thất xích.

Thập tam niên, Cao-man khiến sứ nghệ Gia-định khẩn thỉnh lai kinh phụng công. Phụng dụ : Thử thứ bồi thần miễn kỳ tiến kinh, Gia-định văn xuất bạch kim cấp dữ chính phó sứ thông-ngôn từng quân y thập nhị niên lệ.

Thập tứ niên, Cao-man quốc khiến sứ nghệ kinh triều công tịnh chiêm bái Vạn-gia khánh tiết; trừ lệ thưởng phẩm vật ngoại, gia thưởng cai Quốc-vương Tây-dương pha lê ma giác cái uyển nhất kiện, tinh quang pha lê tương cước trần nhị khẩu (1) Tây-dương pha lê viên điệp nhất kiện, Tây-dương pha lê ma giác miếu kim phương hạp nhất kiện, chính-sứ tương kim trà . . .

(1) chữ *khẩu* in sai ra chữ *nhật*.

DỊCH NGHĨA

lượng, áo hẹp tay bằng vải đen lót vải vàng 1 cái, quần bằng mẫu ty màu cánh kiến 1 cái, cho năm người đi theo mỗi người bạch kim 1 lượng, mẫu ty màu cánh kiến 7 thước.

Năm Minh-mạng thứ 13 (1832) nước Cao-man sai sứ đến Gia-định khẩn cầu xin đến kinh-đô nạp cống. Vâng chỉ dụ dạy : Lần này sứ-thần khỏi phải đến kinh-đô. Thành Gia-định làm công-văn chỉ xuất bạch kim cấp cho chánh-sứ, phó-sứ, thông-ngôn và binh-sĩ đi theo y lệ năm Minh-mạng thứ 12.

Năm Minh-mạng thứ 14 (1833) nước Cao-man sai sứ đến kinh-đô triều cống và chiêm bái lễ Vạn-gia khánh-tiết; ngoài phẩm-vật ban thưởng theo lệ, lại thưởng thêm cho Quốc-vương nước ấy bát có nắp bằng pha-lê tây 1 cái, chén có chân bằng pha-lê có nạm 2 cái, đĩa tròn bằng pha-lê tây 1 cái, hộp vuông có vẽ chỉ vàng bằng pha-lê tây 1 cái, cho chánh-sứ đồ uống trà nạm vàng. . .

具二副西洋玻璃描金酒器一副副使鑲銀茶具
一副西洋玻璃酒器一副○又議準改定南掌國
歲貢例賞該國王

敕書一道色錦五枝色羽緞五疋色白二十疋色紗色
絨各三十疋色布黑布各五十疋正使白金二十
兩赤絳紗一連色紗色絨各四疋色錦中開衣一
領副使白金二十兩藍紗絳一連色紗色絨各二
疋藍絨中開衣一領頭目每名白金五兩藍絨中
開衣一領色紗色絨各二疋紫蠟母絲一疋通言
白金四兩藍絨中開衣一領色紗色絨各二疋紫

PHIÊN ÂM

cụ nhị phó, Tây-dương pha lê miêu kim từu khí nhất phó, phó-sứ tương ngân trà cụ nhất phó, Tây-dương pha lê từu khí nhất phó.

Hựu nghị chuẩn cải định Nam-chương quốc tuế công. Lệ thưởng cai Quốc-vương sắc thư nhất đạo, sắc cầm ngũ chi, sắc vũ đoạn ngũ thất, sắc bạch nhị thập thất, sắc sa, sắc hoàn các tam thập thất, sắc bồ, hắc bồ các ngũ thập thất, chính-sứ bạch kim nhị thập lượng, xích trứu sa nhất liên, sắc sa, sắc hoàn các tứ thất, sắc cầm trung khai y nhất lãnh, phó-sứ bạch kim nhị thập lượng, lam trứu sa nhất liên, sắc sa, sắc hoàn các tam thất, lam nhung trung khai y nhất lãnh, đầu mục mỗi danh bạch kim ngũ lượng, lam trứu trung khai y nhất lãnh, sắc sa, sắc hoàn các nhị thất, từu nghị mẫu ty nhất thất, thông-ngôn bạch kim tứ lượng, lam trứu trung khai y nhất lãnh, sắc sa, sắc hoàn các nhị thất, từu . . .

DỊCH NGHĨA

2 bộ, đồ uống rượu có vẽ chỉ vàng bằng pha-lê tây 1 bộ, cho phó-sứ đồ uống trà nam bạc 1 bộ, đồ uống rượu bằng pha-lê tây 1 bộ.

Lại triều nghị định lại việc tuế cống của nước Nam-chương Lệ thưởng cho Quốc-vương nước ấy sắc thư 1 đạo, gấm màu 5 cây, vũ đoạn màu 5 tấm, lụa màu 20 tấm, the màu, hoàn màu mỗi thứ 30 tấm, vải màu và vải đen mỗi thứ 50 tấm, cho chánh-sứ bạch kim 20 lượng, trứu sa đỏ 1 xấp, the màu, hoàn màu mỗi thứ 4 tấm, áo xẻ ở giữa bằng gấm màu 1 cái, cho phó-sứ bạch kim 20 lượng, trứu sa màu lam 1 xấp, the màu, hoàn màu mỗi thứ 3 tấm, áo xẻ ở giữa bằng nhung lam 1 cái, cho đầu-mục mỗi người bạch kim 5 lượng, áo xẻ ở giữa bằng trứu lam 1 cái, the màu, hoàn màu mỗi thứ 2 tấm, mẫu ty màu cánh kiến 1 tấm, cho thông-ngôn bạch kim 4 lượng, áo xẻ ở giữa bằng trứu lam 1 cái, the màu và hoàn màu mỗi thứ 2 tấm, mẫu . . .

蒙母絲七尺全部錢一百貫○十五年水舍國來
京朝貢奉

賜勅書一道並照十二年例定賞外加賞該國王西洋
磁器茶具一玻璃酒具一玻璃描金盒一并碟玻
璃印花盒一赤瑪瑙人物二正副使紗緞各一卷
陪价每名官綠羽緞短衣一領紫蟻南紬裙一腰
母絲各一疋通譯藍紗短衣一領紫蟻南紬裙一
腰南紗各一疋○又

旨此次水舍國長按期修貢恭順可嘉經諭準該國使
來京瞻諸因念該正副使跋涉遠來不辭勞瘁亦屬

PHIÊN ÂM

ngộ mẫu ty thất xích, toàn bộ tiền nhất bách quán.

Thập ngũ niên, Thủy-xá quốc lai kinh triều công, phụng tứ sắc thư nhất đạo tịnh chiêu thập nhị niên lệ định thưởng ngoại, gia thưởng cai Quốc-vương Tây-dương từ khí trà cụ nhất, pha lê miêu kim hạp nhất tinh điệp, pha lê ân hoa hạp nhất, xích mã-não nhân-vật nhị, chính phó sứ sa đoạn các nhất quyền, bồi-giới mỗi danh quan lục vũ đoạn đoản y nhất lãnh, tử nghị nam trùu quần nhất yêu, mẫu ty các nhất thất, thông dịch lam sa đoản y nhất lãnh, tử nghị nam trùu quần nhất yêu, nam sa các nhất thất.

Hựu chỉ : « Thử thử Thủy-xá Quốc-trưởng án kỳ tu công cung thuận khả gia, kinh dụ chuẩn cai quốc sứ lai kinh chiêm cận (1) nhân niệm cai chính phó sứ bặt thiệp viễn lai bắt từ lao tụy diệc thuộc. . .

(1) chữ cận in sai ra chữ chư.

DỊCH NGHĨA

ty màu cánh kiến 7 thước, cho toàn sứ-bộ tiền 100 quan.

Năm Minh-mạng thứ 15 (1834) nước Thủy-xá đến kinh-đô triều cống được ban cho sắc thư 1 đạo và ngoài lệ thưởng chiếu theo năm Minh-mạng thứ 12 (1831) có thưởng thêm cho Quốc-vương nước ấy đồ uống trà bằng sứ tây 1 bộ, đồ uống rượu bằng pha lê 1 bộ, hộp pha lê vẽ chỉ vàng 1 cái có cả đĩa, hộp bằng pha-lê in bông 1 cái, nhân-vật bằng mã-não đỏ 2 cái, cho chánh và phó sứ sa đoạn mỗi người 1 cuốn, cho các viên bồi-giới mỗi người áo ngắn bằng vũ đoạn màu lục 1 cái, quần bằng trùu ta màu cánh kiến 1 cái, mẫu ty mỗi người 1 tấm, cho viên thông-dịch áo ngắn bằng the màu lam 1 cái, quần bằng trùu ta màu cánh kiến 1 cái, the ta mỗi người 1 tấm.

Lại có chỉ dạy : « Lần này Quốc-trưởng nước Thủy-xá đã theo hạn kỳ dâng cống kinh thuận đáng khen, nên đã dạy cho sứ-thần nước ấy đến kinh-đô chiêm cận. Nhân nghĩ đến chánh và phó sứ nước ấy đã dong ruổi từ xa đến chẳng từ lao khổ cũng đáng . . .

可軫除照例賞給外加恩著有司卽行領項製辦文階從七品常朝冠服全副二該使進抵公館之日著先行賞給該正副使各一副以備臨辰行進貢禮○

又

諭本年水舍國正屆貢期茲該國王麻噶謹委陪臣麻緣麻才爲正副使來京朝貢恭進品物朕念該國地處遐陬結繩爲政自耕而食風俗猶存上古然人皆戴髮含齒必賦稟亦有能知則何嘗不可與爲善故聖人以夏變夷宜以禮義導之使日漸華俗爰先期賞給該使臣冠服全副本日朕御殿準該使臣朝貢

PHIÊN ÂM

khả chân, trừ chiều lệ thưởng cấp ngoại, gia ân trước hữu-ty tức hành lãnh hạng chế biện văn-giai tòng thất phẩm thường triều quan phục toàn phó nhị, cai sứ đề công quán chi nhật trước tiên hành thưởng cấp cai chính phó sứ các nhật phó dĩ bị lâm thời hành tiền công lễ».

Hựu dụ : « Bôn niên Thủy-xá quốc chính giới công kỳ, tư cai Quốc-vương Ma-Lam cần ủy bồi-thần Ma-Duyên Ma-Tài vi chính phó sứ lai kinh triều công cung tiến phẩm-vật. Trẫm niệm cai quốc địa xứ hà tu kết thặng vi chính, tự canh nhi thực, phong tục do tổn thượng cổ, nhiên nhân giai đãi phát hàm xi, tất phú bầm diệt hữu năng tri, tắc hà thưởng bắt khả dĩ vi thiện ? Cồ thánh nhân dĩ Hạ biên dĩ, nghi dĩ lễ nghĩa đạo chi, sứ nhật tiệm hoa-tục. Viên tiền kỳ thưởng cấp cai sứ thần quan phục toàn phó.

Bôn nhật Trẫm ngự điện chuẩn cai sứ thần triều công...

DỊCH NGHĨA

xót thương, ngoài phần thưởng cấp theo định lệ, Trẫm gia ân cho hữu-ty tức thì lãnh vật-liệu cắt may áo mũ thường triều 2 bộ tòng thất phẩm văn-giai, ngày sứ-bộ ấy đến công-quán thì trước tiên phải ban thưởng cho chánh và phó sứ mỗi người 1 bộ để có sẵn khi hành lễ tiến cống».

Lại có dụ dạy : « Năm nay nước Thủy-xá đúng đến kỳ dâng cống, nay Quốc-vương nước ấy là Ma-Lam cần-thận ủy thác các bồi-thần là Ma-Duyên, Ma-Tài làm chánh-sứ và phó-sứ đến kinh-đô triều-cống kinh dâng phẩm vật. Trẫm nghĩ nước đó ở vào một góc xa-xôi, thất nứt dầy mà cai-trị, tự cày lấy mà ăn, phong-tục còn theo thời thượng-cổ, nhưng người đều có đủ tóc và răng như chúng ta ắt phú bầm của họ cũng có năng tri thì sao lại không cò thể giúp họ làm lành được ? Cho nên thánh-nhân đã lấy văn-minh mà giáo-hóa man rợ, phải lấy lễ nghĩa dẫn-dắt họ, khiến họ ngày ngày theo phong-tục văn-minh. Bèn trước định kỳ ban thưởng cho sứ-thần này áo mũ toàn bộ.

Hôm nay Trẫm ngự điện cho sứ-thần ấy triều-cống...

親見伊等冠服齊整跪拜從容盡合禮節朕心殊深
嘉獎所有賞品準其賞收再著賞該使臣二名每名
紗緞各一卷通事一名南紗二疋行人三名母絲各
一疋再賞正使姓嶺仍舊名緣副使姓嶠仍舊名才
俾知姓名日染莖風○又

賞給高蠻國王赤色蟒服一副○十六年

宣封郡主玉雲

恩賞各色涼紗三疋綾三疋南統紗密紗各十疋又加
賞冠服一副○十八年恭遇

順天高皇后七旬大慶節

賜子屬國

PHIÊN ÂM

thân kiến y đẳng quan phục tể chính, quy bái thung dung tận hợp lễ tiết, Trẫm tâm thù thâm gia tướng, sở hữu thưởng phẩm chuẩn kỳ thưởng thu. Tái trước thưởng cai sứ-thần nhị danh, mỗi danh sa đoạn các nhật quyền, thông-sự nhật danh nam sa nhị thất, hành-nhân tam danh mẫu ty các nhật thất, tái thưởng chính-sứ tính Lãnh, nhưng cựu danh Duyên, phó-sứ tính Kiệu nhưng cựu danh Tài, tỳ tri tính danh nhật nhiệm hoa phong ».

Hựu thưởng cấp Cao-man Quốc-vương xích sắc mãng phục nhật phó.

Thập lục niên tuyên phong Quận-chúa Ngọc-Vân, ân thưởng các sắc lương sa tam thất, lãng tam thất, nam hoàn sa mật sa, các thập thất, hựu gia thưởng quan phục nhật phó.

Thập bát niên cung ngộ Thuận thiên Cao hoàng-hậu thất tuần đại khánh-tiết. . .

DỊCH NGHĨA

Trẫm thấy tận mắt bọn họ áo mảo tề-chỉnh, quỳ lạy thung-dung đều hợp lễ-tiết, lòng Trẫm khen thưởng sâu xa, những phẩm-vật gì để ban thưởng thì hãy cho họ thu nhận. Lại thưởng thêm cho hai người sứ-thần ấy mỗi người sa đoạn mỗi thứ 1 cuốn, cho một viên thông-sự the ta 2 tấm, cho ba viên hành-nhân mỗi người mẫu-ty 1 tấm, lại ban thưởng cho chánh-sứ họ Lãnh, vẫn giữ tên Duyên, cho phó-sứ họ Kiệu, vẫn giữ tên Tài, khiến cho biết tên và họ để nhiệm theo phong-lục văn-minh ».

Lại thưởng cho Quốc-vương Cao-man áo mãng bào màu đỏ 1 bộ.

Năm Minh-mạng thứ 16 (1835) tuyên phong cho Quận-chúa Ngọc-Vân, ân -thưởng các thứ the màu 3 tấm, lãng 3 tấm, hoàn sa và mật sa ta mỗi thứ 10 tấm, lại thưởng thêm cho áo mảo 1 bộ.

Năm Minh-mạng thứ 18 (1837) gặp lễ Thất tuần đại khánh của Thuận-thiên Cao hoàng-hậu, . . .

恩賞水舍國王與正副使陪价人等與歲貢例賞同又
 加賞該國王宋錦二枝色紗十疋正使白金八兩
 色紗五疋副使白金六兩色紗三疋陪价每名紗
 二疋又換給正副使補服二副陪价通譯等名給
 與衣裙○二十一年恭遇

聖祖仁皇帝五旬大慶節屬國來

京稱

慶奉

恩賞水舍國王並使部與十八年例同再加賞該國王
 朱錦二枝色兩素紗十疋正使白金八兩色素紗

PHIÊN ÂM

ân thưởng Thủy-xá Quốc-vương dữ chính phó sứ, bồi-giới nhân đẳng dữ tuề công lệ thưởng đồng. Hựu gia thưởng cai Quốc-vương Tổng cầm nhị chi, sắc sa thập thất, chính-sứ bạch kim bát lượng, sắc sa ngũ thất, phó-sứ bạch kim lục lượng, sắc sa tam thất, bồi-giới mỗi danh sa nhị thất, hựu hoán cấp chính phó sứ bổ-phục nhị phó, bồi-giới thông-dịch đẳng danh cấp dữ y quần.

Nhị thập nhất niên cung ngộ Thánh-tổ Nhân hoàng-đề ngũ tuần đại khánh tiết, thuộc quốc lai kinh xưng khánh, phụng ân thưởng Thủy-xá Quốc-vương tịnh sứ bộ dữ thập bát niên lệ đồng. Tái gia thưởng cai Quốc-vương Tổng cầm nhị chi, sắc nam tờ sa thập thất, chính-sứ bạch kim bát lượng, sắc tờ sa. . .

DỊCH NGHĨA

ân-thưởng cho Quốc-vương nước Thủy-xá và bọn chánh, phó sứ, bồi-giới phần thưởng đồng với của lệ thưởng tuế cống. Lại thưởng thêm cho Quốc-vương ấy gấm nhà Tống 2 cây, the màu 10 tấm, cho chánh-sứ bạch kim 8 lượng, the màu 5 tấm, cho phó-sứ bạch kim 6 lượng, the màu 3 tấm, cho các viên bồi-giới mỗi người the 2 tấm, lại đổi cho chánh và phó sứ bổ phục 2 bộ, cho bọn bồi-giới và thông-dịch áo và quần.

Năm Minh-mạng thứ 21 (1840) gặp lễ Ngũ tuần đại khánh của Thánh-tổ Nhân hoàng-đế, các thuộc quốc đến kinh-đô chúc mừng. Ân thưởng cho Quốc-vương nước Thủy-xá cùng sứ-bộ phần thưởng như lệ năm Minh-mạng thứ 18 (1837). Lại thưởng thêm cho Quốc-vương nước ấy gấm nhà Tống 2 cây, the ta trơn màu 10 tấm, cho chánh-sứ bạch kim 8 lượng, the trơn màu. . .

五疋副使白金六兩色素紗三疋陪价三名每名色素紗二疋○又

恩賞該國王色洋布五疋洋印花手帕二條正使色洋布三卷洋印花手帕一條副使色洋布二卷江印花手帕一條陪价每名南紗二疋通譯藍紗袂袖衣一領紫蟻南袖裙一腰

紹治元年賞給水舍國王

敕書一道武階三品蟒袍一副○又議準例賞水舍國王

敕書一道藍縐紗巾一連藍赤白蟒水波密紗廣袖衣

大正六年三月廿五日 皇太后 皇上 賜予屬國 夫

PHIÊN ÂM

ngũ thất, phó-sứ bạch kim lục lượng, sắc tồ sa tam thất, bồi-giới tam danh mỗi danh sắc tồ sa nhị thất.

Hựu ân thưởng cai Quốc-vương sắc dương bồ ngũ thất, dương ân hoa thủ phạ nhị điều, chính-sứ sắc dương bồ tam quyền, dương ân hoa thủ phạ nhất điều, phó-sứ sắc dương bồ nhị quyền, hồng (1) ân hoa thủ phạ nhất điều, bồi-giới mỗi danh nam sa nhị thất, thông-dịch lam sa hiệp tụ y nhất lãnh, tử nghị nam trừu quần nhất yêu.

Thiệu-trị nguyên niên thưởng cấp Thủy-xá Quốc-vương sắc thư nhất đạo, vũ giai tam phẩm mãng bào nhất phó.

Hựu nghị chuẩn lệ thưởng Thủy-xá Quốc-vương sắc thư nhất đạo, lam trừu sa cân nhất liên, lam xích bạch mãng thủy ba mặt sa quảng tụ y. . .

(1) Chữ *hồng* in sai ra *giang*.

DỊCH NGHĨA

5 tấm, cho phó-sứ bạch kim 6 lượng, the trơn màu 3 tấm, cho ba viên bồi-giới mỗi người the trơn màu 2 tấm.

Lại ân thưởng cho Quốc-vương nước ấy vải tây màu 5 tấm, khăn tay tây in bông 2 cái, cho chánh-sứ vải tây màu 3 cuốn, khăn tay tây in bông 1 cái, cho phó-sứ vải tây màu 2 cuốn, khăn tay hồng in bông 1 cái, cho bồi-giới mỗi người the ta 2 tấm, cho thông-dịch áo tay hẹp bằng the màu lam 1 cái, quần bằng trừu ta màu cánh kiến 1 cái.

Năm đầu Thiệu-trị (1841) thưởng cấp cho Quốc-vương nước Thủy-xá sắc thư 1 đạo, áo mãng bào quan võ tam phẩm 1 bộ.

Lại triều nghị chuẩn y lệ thưởng cho Quốc-vương nước Thủy-xá sắc thư 1 đạo, khăn trừu sa màu lam 1 xấp, áo rộng tay bằng mặt sa có hình con mãng-xà và sóng nước màu lam, đỏ, trắng...

一襲三領緣纈絨赤羽絲狹袖短衣各一領藍白
 花涼紗狹袖短衣一襲二領藍赤素縹紗裙各一
 腰白蓮花袖裙一腰正使一員白金八兩藍縹紗
 巾一連藍花密紗狹袖短衣一領白洋布狹袖短
 衣一領白蓮花袖裙一腰副使一員白金六兩藍
 素縹紗巾一段藍花密紗狹袖短衣一領白蓮花
 袖裙一腰陪价三名每名白金三兩烏布裏白布
 狹袖短衣一領紫蟻母絲裙一腰再加賞該國王
 明命飛龍大金錢一枚紹治飛龍中珎金錢一枚
 明命飛龍小金錢一枚明命飛龍銀錢大小各一

PHIÊN ÂM

nhất tập tam lãnh, lục (1) khoáng nhưng xích vũ ty hiệp tụ đoàn y các nhất lãnh, lam bạch hoa lương sa hiệp tụ đoàn y nhất tập nhị lãnh, lam xích tờ trứ sa quần các nhất yêu, bạch liên hoa trứ quần nhất yêu, chính-sứ nhất viên bạch kim bát lượng, lam trứ sa cân nhất liên, lam hoa mật sa hiệp tụ đoàn y nhất lãnh, bạch dương bồ hiệp tụ đoàn y nhất lãnh, bạch liên hoa trứ quần nhất yêu, phó-sứ nhất viên bạch kim lục lượng, lam tờ trứ sa cân nhất đoạn, lam hoa mật sa hiệp tụ đoàn y nhất lãnh, bạch liên hoa trứ quần nhất yêu, bồi-giới tam danh mỗi danh bạch kim tam lượng, ô bồ lý bạch bồ hiệp tụ đoàn y nhất lãnh. từ nghị mẫu ty quần nhất yêu.

Tái gia thưởng cai Quốc-vương Minh-mệnh phi long đại kim tiền nhất mai, Thiệu-trị phi long trung... kim tiền nhất mai, Minh-mệnh phi long tiểu kim tiền nhất mai, Minh-mệnh phi long ngân tiền đại tiểu các nhất. . .

Chữ lục in sai ra chữ duyên.

DỊCH NGHĨA

1 bộ 3 cái, áo ngắn tay hẹp bằng khoáng nhưng màu lục và bằng xích vũ ty mỗi thứ 1 cái, áo ngắn hẹp tay bằng lương sa bông màu lam trắng 1 bộ 2 cái, quần bằng trứ sa trơn màu lam và đỏ, mỗi thứ 1 cái, quần bằng trứ có bông sen trắng 1 cái, cho viên chánh-sứ bạch kim 8 lượng, khăn trứ sa màu lam 1 xấp, áo ngắn hẹp tay bằng mật sa bông màu lam 1 cái, áo ngắn hẹp tay bằng vải tây trắng 1 cái, quần bằng trứ có bông sen trắng 1 cái, cho viên phó-sứ bạch kim 6 lượng, khăn trứ sa trơn màu lam 1 đoạn, áo ngắn hẹp tay bằng mật sa bông màu lam 1 cái, quần bằng trứ có bông sen trắng 1 cái, cho ba viên bồi-giới mỗi người bạch kim 3 lượng, áo ngắn hẹp tay bằng vải đen lót vải trắng 1 cái, quần bằng mẫu ty màu cánh kiến 1 cái.

Lại thưởng thêm cho Quốc-vương nước ấy kim tiền Minh-mạng phi long thứ to 1 đồng, kim tiền Thiệu-trị phi long thứ vừa... 1 đồng, kim tiền Minh-mạng phi long thứ nhỏ 1 đồng, ngân tiền Minh-mạng phi long thứ to và nhỏ mỗi thứ 1...

枚紹治飛龍銀錢大小各一枚紹治雙龍銀錢大
 中小各一枚美號大銅錢二十枚做周螭首方壺
 古器二琺瑯盤一玻璃磨角酒罇一盞三鼎光玻
 璃稜角蓋盆一口玻璃磨角黃白水盞一口琺瑯
 笑煙盒一副藍鉤金錦緞加襲廣袖長衣一領赤
 藍閃金錦緞加襲狹袖短衣各一領赤白兩面大
 花羽緞狹袖短衣一領藍赤花縐紗裙各一腰赤
 白圓鳳袖裙各一腰正使一員明命飛龍銀錢大
 小各一枚紹治雙龍銀錢中小各一枚紹治八寶
 銀錢一枚美號大銅錢六枚武秀才冠服一副藍

PHIÊN ÂM

mai, Thiệu-trị phi long ngân tiền đại tiểu các nhất mai, Thiệu-trị song long ngân tiền đại trung tiểu các nhất mai, mỹ-hiệu đại đồng tiền nhị thập mai, phòng Chu ly thủ phương hồ cổ khí nhất, pháp-lam bàn nhất, pha-lê ma giác tửu tôn nhất, trần tam, tinh quang pha-lê lăng giác cái bốn nhất khẩu, pha-lê ma giác hoàng bạch thủy trần nhất khẩu, pháp-lam phù yên hạp nhất phó, lam câu kim cầm đoạn gia tập quảng tụ trường y nhất lãnh, xích lam thêm kim cầm đoạn gia tập hiệp tụ đoản y các nhất lãnh, xích bạch lưỡng diện đại hoa vũ đoản hiệp tụ đoản y nhất lãnh, lam xích hoa trứu sa quần các nhất yêu, xích bạch đoàn phụng trừu quần các nhất yêu, chính-sứ nhất viên Minh-mệnh phi long ngân tiền đại tiểu các nhất mai, Thiệu-trị song long ngân tiền trung tiểu các nhất mai, Thiệu-trị bát bảo ngân tiền nhất mai, mỹ-hiệu đại đồng tiền lục mai, vũ tú tài quan phục nhất phó, lam. . .

DỊCH NGHĨA

đồng, ngân tiền Thiệu-trị phi long lớn và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long loại lớn, vừa, nhỏ mỗi thứ 1 đồng, tiền đồng mỹ-hiệu to 20 đồng, bình xưa vuông theo kiểu đầu con Chu-ly 1 cái, mâm bằng sành 1 cái, chai rượu bằng pha-lê 1 cái, chén 3 cái, bồn có nắp có góc bằng tinh quang pha-lê 1 cái, chén nước vàng trắng bằng pha-lê ma giác 1 cái, hộp đựng trà đựng thuốc bằng sành 1 bộ, áo dài rộng tay bằng cầm đoạn lam có móc vàng có lớp phủ ở ngoài 1 cái, áo ngắn hẹp tay bằng cầm-đoạn lam và đỏ có vàng lông-lánh mỗi thứ 1 cái, áo ngắn tay hẹp bằng vũ-đoạn bông to hai mặt đỏ trắng 1 cái, quần bằng trứu sa bông màu lam và đỏ mỗi thứ 1 cái, quần bằng trừu có hình con phụng khoanh đỏ và trắng mỗi thứ 1 cái, cho viên chánh-sứ ngân tiền Minh-mạng phi long to và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long loại vừa và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị bát bảo 1 đồng, tiền mỹ-hiệu to 6 đồng, áo mao tú tài võ 1 bộ, áo. . .

素紬圓領長衣並藍纈絨綠羽緞藍綉綢狹袖短
 衣各一領赤菊花錦緞印洋花羽緞並藍赤洋布
 短衣各一領藍白縐紗裙各一腰白蓮花紬裙一
 腰赤白圓花紬裙各一腰副使一員明命飛龍銀
 錢大小各一枚紹治雙龍銀錢中小各一枚美號
 大銅錢五枚武秀才冠服一副藍素紬圓領長衣
 一領藍纈絨綠羽絲青錦緞綠羽緞並赤白洋布
 狹袖衣各一領藍白縐紗裙各一腰白蓮花紬赤
 圓花紬裙各一腰陪价每名紹治飛龍小銀錢一
 枚黑羅紗並赤藍綠羽緞花洋布狹袖衣各一領

PHIÊN ÂM

tỏ trầu viên lãnh trường y tịnh lam khoáng nhưng lục vũ đoạn lam ninh trầu hiệp tụ đoàn y các nhất lãnh, xích cúc hoa cầm đoạn ần dương hoa vũ đoạn tịnh lam xích dương bồ đoàn y các nhất lãnh, lam bạch trầu sa quần các nhất yêu, bạch liên hoa trầu quần nhất yêu, xích bạch đoàn hoa trầu quần các nhất yêu, phó-sứ nhất viên Minh-mệnh phi long ngân tiền đại tiểu các nhất mai, Thiệu-trị song long ngân tiền trung tiểu các nhất mai, mỹ-hiệu đại đồng tiền ngũ mai, vũ tú tài quan phục nhất phó, lam tỏ trầu viên lãnh trường y nhất lãnh, lam khoáng nhưng lục vũ ty thanh cầm đoạn lục vũ đoạn tịnh xích bạch dương bồ hiệp tụ y các nhất lãnh, lam bạch trầu sa quần các nhất yêu, bạch liên hoa trầu, xích đoàn hoa trầu quần các nhất yêu, bồi-giới mỗi danh Thiệu-trị phi long tiểu ngân tiền nhất mai, hắc la-sa tịnh xích lam lục vũ đoạn hoa dương bồ hiệp tụ y các nhất lãnh. . .

DỊCH NGHĨA

dài cổ tròn bằng trầu trơn màu lam và áo ngắn hẹp tay bằng khoáng nhưng màu lam, bằng vũ đoạn màu lục và bằng ninh trầu lam mỗi thứ 1 cái, áo ngắn bằng cầm đoạn có bông cúc đỏ, bằng vũ đoạn in bông tây, bằng vải tây lam và đỏ mỗi thứ 1 cái, quần bằng trầu sa màu lam và trắng mỗi thứ 1 cái, quần bằng trầu có bông sen trắng 1 cái, quần bằng trầu có hoa trắng và đỏ mỗi thứ 1 cái, cho viên phó-sứ ngân tiền Minh-mệnh phi long lớn và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long loại vừa và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, đồng tiền mỹ-hiệu lớn 5 đồng, áo mao tú tài võ 1 bộ, áo dài cổ tròn bằng trầu trơn màu lam 1 cái, áo hẹp tay bằng khoáng nhưng màu lam, bằng vũ ty màu lục, bằng cầm đoạn màu xanh, bằng vũ đoạn màu lục, bằng vải tây trắng và đỏ mỗi thứ 1 cái, quần bằng trầu sa màu lam màu trắng mỗi thứ 1 cái, quần bằng trầu có bông sen trắng và có hoa đỏ mỗi thứ 1 cái; cho bồi-giới mỗi người ngân tiền Thiệu-trị phi long nhỏ 1 đồng, áo hẹp tay bằng la-sa đen, bằng vũ-đoạn màu đỏ, màu lam, màu lục và bằng vải tây bông mỗi thứ 1 cái. . .

白蓮花紬裙一腰例賞火舍國王

敕書一道藍縹紗巾一連藍赤密紗廣袖衣一襲二領
 綠縹絨藍涼紗赤羽絲狹袖短衣各一領藍赤素
 縹紗裙各一腰白蓮花紬裙一腰又加賞火舍國
 王紹治雙龍金錢中小各一枚紹治飛龍銀錢大
 小各一枚紹治雙龍銀錢大中小各一枚美號大
 銅錢二十枚倣周螭首方壺古器一珎藍盤一玻
 璃磨角酒尊一盞三玻稜角藍盆一日武階三
 品樸頭冠蟒服一赤縹紗巾一連藍鉤金縹長衣
 一領藍閃金錦縹並赤羽縹狹袖短衣各一領藍

PHIÊN ÂM

bạch liên hoa trừu quần nhât yêu.

Lệ thường Hoả-xá Quốc-vương sắc thư nhât đạo, lam trừu sa cân nhât liên, lam xích mật sa quảng tụ y nhât tập nhị lãnh, lục khoáng nhung lam lương sa xích vũ ty hiệp tụ đoàn y các nhât lãnh, lam xích tồ trừu sa quần các nhât yêu, bạch liên hoa trừu quần nhât yêu.

Hựu gia thường Hoả-xá Quốc-vương Thiệu-trị song long kim tiền trung tiểu các nhât mai, Thiệu-trị phi long ngân tiền đại tiểu các nhât mai, Thiệu-trị song long ngân tiền đại trung tiểu các nhât mai, mỹ-hiệu đại đồng tiền nhị thập mai, phòng Chu-ly thủ phương hổ cổ khí nhât, pháp-lam bàn nhât, pha-lê ma giác tửu tôn nhât, trần tam, pha-lê lăng giác lam bốn nhât khẩu, vũ-giai tam phẩm phác đầu quan mãng phục nhât, xích trừu sa cân nhât liên, lam cầu kim đoạn trường y nhât lãnh, lam thiêm kim cầm đoạn tịnh xích vũ đoạn hiệp tụ đoàn y các nhât lãnh, lam. . .

DỊCH NGHĨA

quần bằng trừu có bông sen trắng 1 cái.

Thường theo lệ cho Quốc-vương Hoả-xá sắc thư 1 đạo, khăn trừu sa màu lam 1 xấp, áo rộng tay bằng mật sa màu lam và đỏ 1 bộ 2 cái, áo ngắn hẹp tay bằng khoáng nhung màu lục, bằng lương sa màu lam, bằng vũ ty đỏ mỗi thứ 1 cái, quần bằng trừu sa trơn màu lam và đỏ, mỗi thứ 1 cái, quần bằng trừu có bông sen trắng 1 cái.

Lại thường thêm cho Quốc-vương Hoả-xá kim tiền Thiệu-trị song long loại vừa và loại nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân-tiền Thiệu-trị phi long loại to và loại nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long loại lớn, vừa và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, tiền mỹ-hiệu to 20 đồng, bình xư hình vuông phẳng theo kiểu đầu con Chu-ly 1 cái, mâm bằng sành 1 cái, chai rượu bằng pha-lê 1 cái, chén 3 cái, bồn màu lam bằng pha-lê có góc 1 cái, mao phác đầu và áo mãng bào tam phẩm vũ giai 1 bộ, khăn trừu sa đỏ 1 xấp, áo dài bằng kim đoạn màu lam có móc 1 cái, áo ngắn hẹp tay bằng cầm đoạn lam có lông láng vàng và bằng vũ đoạn đỏ mỗi thứ 1 cái, . . .

花縐紗赤團鳳紬裙各一腰○三年水舍火舍二
 國合委使部由富安省進貢例賞加賞該二國王
 及來使等與元年同仍停給敕書再另賞通言一
 名明命飛龍大小銀錢各一枚密紗短衣一領南
 紬裙一腰洋密布短衣一領○六年水火舍二國
 遣使奉貢例賞該二國並來使與三年例同又先
 賞正使武階從五品冠服一副副使武階正六品
 冠服一副陪价三名每名官綠羽緞裏布袂袖短
 衣一領通言一名藍花紗袂袖短衣一領紫纈紬
 裙一腰平頂冠一藍密紗裏帛交領衣一襲絹裳

PHIÊN ÂM

hoa trứu sa xích đoàn phụng trửu quần các nhât yêu.

Tam niên Thủy-xá, Hoả-xá nhị quốc hợp ủy sứ-bộ do Phú-yên tỉnh tiền công. Lệ thường gia thưởng cai nhị Quốc-vương cấp lai sứ đẳng dĩ nguyên niên đồng, nhưng đình cấp sắc thư.

Tái lãnh thưởng thông-ngôn nhât danh Minh-mệnh phi long đại tiểu ngân tiền các nhât mai, mật sa đoàn y nhât lãnh, nam trửu quần nhât yêu, dương mật bồ đoàn y nhât lãnh.

Lục niên Thủy Hoả-xá nhị quốc khiến sứ phụng công. Lệ thường cai nhị quốc [vương] tịnh lai sứ dĩ tam niên lệ đồng.

Hựu tiền thưởng chính-sứ vũ giai tùng ngũ phẩm quan phục nhât phó, phó-sứ vũ-giai chính lục phẩm quan phục nhât phó, bồi-giới tam danh mỗi danh quan lục vũ đoạn lý bồ hiệp tụ đoàn y nhât lãnh, thông-ngôn nhât danh lam hoa sa hiệp tụ đoàn y nhât lãnh, tử nghị trửu quần nhât yêu, bình đính quan nhât, lam mật sa lý bạch giao lãnh y nhât tập, quyền thưởng...

DỊCH NGHĨA

quần bằng trửu sa bông màu lam và bằng trửu có hình phụng đỏ mỗi thứ 1 cái.

Năm Thiệu-trị thứ 3 (1843) hai nước Thủy-xá và Hoả-xá hợp chung sứ-bộ đến tỉnh Phú-yên dâng cống. Phần thưởng theo lệ và phần thưởng thêm cho Quốc-vương hai nước ấy và bọn đi sứ đồng với của năm đầu Thiệu-trị, nhưng ngưng không cấp cho sắc thư.

Lại thưởng riêng cho viên thông-ngôn ngân tiền Minh-mạng phi long lớn và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, áo ngắn bằng mật sa 1 cái, quần bằng trửu ta 1 cái, áo ngắn bằng mật bồ tây 1 cái.

Năm Thiệu-trị thứ 6 (1846) hai nước Thủy-xá và Hoả-xá sai sứ dâng cống. Phần thưởng theo lệ cho [Quốc-vương] hai nước ấy và sứ-bộ đi đến, đồng với của năm Thiệu-trị thứ 3.

Lại thưởng trước cho chánh-sứ áo mảo vũ giai tùng ngũ phẩm 1 bộ, cho phó-sứ áo mảo vũ-giai chánh lục phẩm 1 bộ, cho ba viên bồi-giới mỗi người áo ngắn hẹp tay bằng vũ đoạn màu lục lót vải 1 cái, cho viên thông-ngôn áo ngắn hẹp tay bằng the bông màu lam 1 cái, quần bằng trửu màu cánh kiến 1 cái, mảo bình đính 1 cái, áo cổ treo bằng mật sa màu lam lót lụa 1 bộ, quần bằng lụa trắng...

一腰靴襪具足又加賞水舍國王紹治雙龍垂纓
 中項金錢一枚日月星雲垂纓金錢一枚吉祥五
 寶垂纓金錢一枚明命飛龍大銀錢一枚紹治飛
 龍大銀錢二枚紹治雙龍銀錢大中小各一枚藍
 緞廣袖衣一領閃緞狹袖衣一領赤白團鳳袖各
 一卷每長六尺上下火舍國王紹治雙龍垂纓小金錢吉
 祥八寶垂纓金錢各一枚紹治飛龍銀錢大小各
 一枚紹治雙龍銀錢大中小各一枚藍閃緞廣袖
 衣一領藍縐紗一卷正使明命飛龍大銀錢紹治
 飛龍小銀錢各一枚紹治雙龍銀錢中各一枚

PHIÊN ÂM

nhất yêu, hoa miệt cụ túc.

Hựu gia thường Thủy-xá Quốc-vương Thiệu-trị song long thùy anh trung hạng kim tiền nhất mai, nhật nguyệt tinh vân thùy anh kim tiền nhất mai, cát tường ngũ bảo thùy anh kim tiền nhất mai, Minh-mệnh phi long đại ngân tiền nhất mai, Thiệu-trị phi long đại ngân tiền nhị mai, Thiệu-trị song long ngân tiền đại trung tiểu các nhất mai, lam đoạn quảng tụ y nhất lãnh, thiêm đoạn hiệp tụ y nhất lãnh, xích bạch đoàn phụng trư các nhất quyền (mỗi trường lục xích thượng hạ), Hoả-xá Quốc-vương Thiệu-trị song long thùy anh tiểu kim tiền, cát tường bát bảo thùy anh kim tiền các nhất mai, Thiệu-trị phi long ngân tiền đại tiểu các nhất mai, Thiệu-trị song long ngân tiền đại trung tiểu các nhất mai, lam thiêm đoạn quảng tụ y nhất lãnh, lam trư sa nhất quyền, chính-sứ Minh-mệnh phi long đại ngân tiền, Thiệu-trị phi long tiểu ngân tiền các nhất mai, Thiệu-trị song long ngân tiền trung tiểu các nhất mai. . .

DỊCH NGHĨA

1 cái, giày và tất đều đầy đủ.

Lại thường thêm cho Quốc-vương Thủy-xá kim tiền Thiệu-trị song long thùy anh hạng trung 1 đồng, kim tiền nhật nguyệt tinh vân thùy anh 1 đồng, kim tiền cát tường ngũ bảo thùy anh 1 đồng, ngân tiền Minh-mệnh phi long to 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị phi long to 2 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long loại to, vừa, nhỏ mỗi thứ 1 đồng, áo rộng tay bằng đoạn màu lam 1 cái, áo hẹp tay bằng thiêm đoạn 1 cái, trư có hình phụng khoanh màu đỏ và màu trắng mỗi thứ 1 cuốn, (mỗi cuốn dài trên dưới 6 thước) cho Quốc-vương Hoả-xá kim tiền Thiệu-trị song long thùy anh loại nhỏ, kim tiền cát tường bát bảo thùy anh mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị phi long loại to, nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long loại to, vừa, nhỏ mỗi thứ 1 đồng, áo rộng tay bằng thiêm đoạn màu lam 1 cái, trư sa màu lam 1 cuốn, cho chánh-sứ ngân tiền Minh-mệnh phi long loại to, ngân tiền Thiệu-trị phi long loại nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long loại vừa và nhỏ mỗi thứ 1 đồng. . .

藍素綢裏帛廣袖長衣一領藍纈絨綠羽緞並藍
 赤洋布狹袖紬短衣各一領藍素縐紗一小卷白
 蓮紬一卷赤花紬一卷副使明命飛龍大銀錢紹
 治飛龍小銀錢各一枚紹治雙龍中項銀錢一枚
 藍素綢裏帛廣袖長衣一領藍纈絨綠羽絲並赤
 白洋布狹袖短衣各一領藍素縐紗一卷赤團花
 紬一卷陪价三名每名官綠羽緞裏布狹袖衣一
 領紫蟻花紬裙一腰紹治飛龍小銀錢一枚黑羅
 紗洋花布並藍綠赤羽緞狹袖短衣各一領白南
 花紬一卷通言一名明命飛龍大銀錢紹治飛龍

PHIÊN ÂM

lam tò trừ lý bạch quảng tụ trường y nhất lãnh, lam khoáng nhưng lục vũ đoạn tịnh lam xích dương bồ hiệp tụ trừu đoản y các nhất lãnh, lam tò trừu sa nhất tiểu quyền, bạch liên trừu nhất quyền, xích hoa trừu nhất quyền, phó-sứ Minh-mệnh phi long đại ngân tiền, Thiệu-trị phi long tiểu ngân tiền các nhất mai, Thiệu-trị song long trung hạng ngân tiền nhất mai, lam tò trừ lý bạch quảng tụ trường y nhất lãnh, lam khoáng nhưng lục vũ ty tịnh xích bạch dương bồ hiệp tụ đoản y các nhất lãnh, lam tò trừu sa nhất quyền, xích đoàn hoa trừu nhất quyền, bối-giới tam danh, mỗi danh quan lục vũ đoạn lý bồ hiệp tụ y nhất lãnh, tử nghị hoa trừu quần nhất yêu, Thiệu-trị phi long tiểu ngân tiền nhất mai, hắc la-sa dương hoa bồ tịnh lam lục xích vũ đoạn hiệp tụ đoản y các nhất lãnh, bạch nam hoa trừu nhất quyền, thông-ngôn nhất danh Minh-mệnh phi long đại ngân tiền, Thiệu-trị phi long. . .

DỊCH NGHĨA

áo dài tay rộng bằng trừu trơn màu lam lót lụa 1 cái, áo ngắn hẹp tay bằng khoáng nhưng màu lam, bằng vũ đoạn màu lục, bằng vải tây đỏ và lam mỗi thứ 1 cái, trừu sa trơn màu lam 1 cuốn nhỏ, trừu có hoa sen trắng 1 cuốn, trừu bông màu đỏ 1 cuốn, cho phó-sứ ngân tiền Minh-mạng phi long loại to, ngân tiền Thiệu-trị phi long loại nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long hạng vừa 1 đồng, áo dài rộng tay bằng trừu trơn màu lam lót lụa 1 cái, áo ngắn hẹp tay bằng khoáng nhưng màu lam, bằng vũ ty màu lục, bằng vải tây đỏ và trắng mỗi thứ 1 cái, trừu sa trơn màu lục 1 cuốn. trừu có hình hoa khoan màu đỏ 1 cuốn, cho ba viên bối-giới mỗi người áo hẹp tay bằng vũ đoạn màu lục lót vải 1 cái, quần bằng trừu bông màu cánh kiến 1 cái, ngân tiền Thiệu-trị phi long loại nhỏ 1 đồng, áo ngắn hẹp tay bằng la-sa đen, bằng vải tây bông, bằng vũ đoạn màu đỏ, màu lam, màu lục mỗi thứ 1 cái, trừu ta bông màu trắng 1 cuốn, cho viên thông-ngôn ngân tiền Minh-mạng phi long loại to, ngân tiền Thiệu-trị phi long. . .

大小銀錢各一枚藍密紗洋細布狹袖各一領紫
纓南袖一卷○是年恭遇

憲祖章皇帝四旬大慶節奉

恩賞水舍國王萬世永賴垂纓金錢一枚紹治雙龍垂
纓中項金錢一枚明命飛龍垂纓金錢一枚萬事
如意垂纓金錢一枚明命飛龍銀錢大小各一枚
紹治飛龍銀錢大小各一枚紹治雙龍銀錢中小
各一枚鍍金美號最大銅錢十五枚晶光玻璃磨
角酒具一副鎗一盞三西洋瓷器湘金彩畫茶具
一副西洋瓷器間幅描金彩畫蓋腳盆二口瓷器

大清高宗純皇帝

聖訓

子

PHIÊN ÂM

đại tiền ngân tiền các nhất mai, lam mật sa dương tề bồ hiệp tự y các nhất lãnh, từ nghị nam trừu nhất quyền.

Thị niên cung ngộ Hiền-tổ Chương hoàng-đề tứ tuần đại khánh tiết, phụng ân thưởng Thủy-xá Quốc-vương Vạn thể vĩnh lại thủy anh kim tiền nhất mai, Thiệu-trị song long thủy anh trung hạng kim tiền nhất mai, Minh-mệnh phi long thủy anh kim tiền nhất mai, Vạn sự như ý thủy anh kim tiền nhất mai, Minh-mệnh phi long ngân tiền đại tiền các nhất mai, Thiệu-trị phi long ngân tiền đại tiền các nhất mai, Thiệu-trị song long ngân tiền trung tiền các nhất mai, độ kim mỹ-hiệu tồ đại đồng tiền thập ngũ mai, tinh quang pha-lê ma giác tửu cụ nhất phó, tôn nhất, trần tam, Tây-dương từ khí tương kim thái họa trà cụ nhất phó, Tây-dương từ khí gián bức miêu kim thái họa cái cước bốn nhị khẩu, từ khí...

DỊCH NGHĨA

loại to và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, áo hẹp tay bằng mật sa màu lam, bằng vải tây nhuyền mỗi thứ 1 cái, trừu ta màu cánh kiến 1 cuốn.

Năm ấy gặp lễ Tứ tuần đại khánh của Hiền-tổ Chương hoàng-đế, ân-thưởng cho Quốc-vương Thủy-xá kim tiền Vạn thể vĩnh lại thủy anh 1 đồng, kim tiền Thiệu-trị song long thủy anh hạng vừa 1 đồng, kim tiền Minh-mạng phi long thủy anh 1 đồng, kim tiền Vạn sự như ý thủy anh 1 đồng, ngân tiền Minh-mạng phi long loại to và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị phi long loại to và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long loại vừa và nhỏ mỗi thứ 1 đồng,, tiền mạ vàng mỹ-hiệu thứ to hơn hết 15 đồng, đồ uống rượu bằng tinh quang pha-lê 1 bộ, 1 chai và 3 chén, đồ uống trà bằng sứ tây có mạ vàng vẽ hình 1 bộ, bồn có chân có nắp bằng sứ tây có nét vàng có vẽ hình 2 cái, chén đựng nước bằng sứ...

水盤二口西洋白定描金色畫花大碟五銅三事
一副倣周蚊螭香銅古器一素縐紗一連緣朱錦
一枝西洋纈絨一疋色紗二疋貢紗三疋

恩賞火舍國王萬世永賴垂纓二項金錢一枚紹治雙
龍垂纓小銀錢一枚日月星雲垂纓金錢一枚紹
治飛龍銀錢大小各一枚紹治雙龍銀錢大小各
一枚大銅錢十枚晶光玻璃酒具一副罇一盞三
西洋湘金彩畫茶具一副西洋白定綠畫洋花連
碟蓋盆二口瓷器水盤二口西洋白定描金色畫
洋花大碟二口銅三事並銅古器各一藍素縐紗

PHIÊN ÂM

thủy uyển nhị khẩu, Tây-dương bạch định miếu kim sắc họa hoa đại điệp ngũ, đồng tam sự nhất phó, phóng Chu giao-ly hương đồng cổ khí nhất, tồ trứu sa nhất liên, lục Tồng cầm nhất chi, Tây-dương khoáng nhung nhất thất, sắc sa nhị thất, công sa tam thất.

Ân thưởng Hòa-xá Quốc-vương Vạn thê vĩnh lại thủy anh nhị hạng kim tiền nhất mai, Thiệu-trị song long thủy anh tiểu ngân tiền nhất mai, nhật nguyệt tinh vân thủy anh kim tiền nhất mai, Thiệu-trị phi long ngân tiền đại tiểu các nhất mai. Thiệu-trị song long ngân tiền đại tiểu các nhất mai, đại đồng tiền thập mai, tinh quang pha-lê tửu cụ nhất phó, tôn nhất, trần tam, Tây-dương tương kim thái họa trà cụ nhất phó, Tây-dương bạch định lục họa dương hoa liên điệp cái bốn nhị khẩu, từ khí thủy uyển nhị khẩu, Tây-dương bạch định miếu kim sắc họa dương hoa đại điệp nhị khẩu, đồng tam sự tịnh đồng cổ khí các nhất, lam tồ trứu sa. . .

DỊCH NGHĨA

2 cái, đĩa to bằng bạch-định tây có nét vàng có vẽ bông màu 5 cái, tam-sự bằng đồng 1 bộ, lư hương xưa bằng đồng theo kiểu con giao-ly đời Chu 1 cái, trứu sa trơn 1 xấp, gấm nhà Tống màu lục 1 cây, khoáng nhung tây 1 tấm, the màu 2 tấm, cống sa 3 tấm.

Ân thưởng cho Quốc-vương Hoả-xá kim tiền Vạn thế vĩnh lại thủy anh hạng nhị 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long thủy anh loại nhỏ 1 đồng, kim tiền nhật nguyệt tinh vân thủy anh 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị phi long loại to và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị song long loại to và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, đồng tiền lớn 10 đồng, đồ uống rượu bằng tinh quang pha-lê 1 bộ, 1 chai 3 chén, đồ uống trà mạ vàng vẽ màu của tây 1 bộ, bồn có nắp luôn cả đĩa bằng bạch-định tây có vẽ bông màu lục 2 cái, chén đựng nước bằng sứ 2 cái, đĩa to bằng bạch-định tây có nét vàng có vẽ bông của tây 2 cái, tam sự bằng đồng và đồ xưa bằng đồng mỗi thứ 1 cái, khăn trứu sa trơn. . .

巾一連藍宋錦一枝洋間色印花纈絨一疋清染
 花貢紗二疋正使三壽垂纓金錢一枚紹治飛龍
 銀錢大小各二枚紹治八寶銀錢二枚大銅錢六
 枚西洋蓋腳盆並洋花大碟水盃各一洋茶具二
 藍涼紗廣袖衣一領色纈絨藍涼紗袂袖衣各一
 領藍縐紗赤白團花紬各一卷副使二儀垂纓金
 錢一枚紹治飛龍銀錢大小各一枚紹治八寶銀
 錢一枚大銅錢五枚洋蓋腳盆並洋花大碟水盃
 各一藍紗廣袖衣一領色纈絨藍貢紗袂袖衣各
 一領赤白花紬藍縐紗各一卷陪价三名明命飛

PHIÊN ÂM

cân nhât liên, lam Tông cầm nhât chi, dương gián sắc ân hoa khoáng nhưng nhât thất, thanh nhiễm hoa công sa nhị thất, chính sứ Tam thọ thủy anh kim tiền nhât mai, Thiệu-trị phi long ngân tiền đại tiểu các nhị mai, Thiệu-trị bát bảo ngân tiền nhị mai, đại đồng tiền lục mai, Tây-dương cái cước bốn tịnh dương hoa đại điệp thủy uyên các nhât, dương trà cụ nhị, lam lương sa quang tụ y nhât lãnh, sắc khoáng nhưng lam lương sa hiệp tụ y các nhât lãnh, lam trứu sa xích bạch đoàn hoa trứu các nhât quyền, phó-sứ Nhị nghi thủy anh kim tiền nhât mai, Thiệu-trị phi long ngân tiền đại tiểu các nhât mai, Thiệu-trị bát bảo ngân tiền nhât mai, đại đồng tiền ngũ mai, dương cái cước bốn tịnh dương hoa đại điệp thủy uyên các nhât, lam sa quang tụ y nhât lãnh, sắc khoáng nhưng lam công sa hiệp tụ y các nhât lãnh, xích bạch hoa trứu, lam trứu sa các nhât quyền, bồi-giới tam danh Minh-mệnh phi. . .

DỊCH NGHĨA

1 xấp, gấm nhà Tống màu lam 1 cây, khoáng nhưng tây rằn ri in bông 1 tấm, cống sa bông nhuộm xanh 2 tấm, cho chánh-sứ kim tiền Tam thọ thủy anh 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị phi long loại to và nhỏ mỗi thứ 2 đồng, ngân tiền Thiệu-trị bát bảo 2 đồng, đồng tiền lớn 6 đồng, bồn tây có chân có nắp và đĩa lớn có bông của tây cùng chén đựng nước mỗi thứ 1 cái, đồ trà của tây 2 bộ. áo rộng tay bằng lương sa màu lam 1 cái, áo hẹp tay bằng khoáng nhưng màu, bằng lương sa lam mỗi thứ 1 cái, trứu sa màu lam, trứu có hình hoa khoan màu đỏ và trắng mỗi thứ 1 cuốn, cho phó-sứ kim tiền Nhị nghi thủy anh 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị phi long hạng to và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị bát bảo 1 đồng, đồng tiền lớn 5 đồng, bồn có chân và có nắp, đĩa tây to có bông và chén đựng nước mỗi thứ 1 cái, áo tay rộng bằng the màu lam 1 cái, áo hẹp tay bằng khoáng nhưng màu và bằng cống sa màu lam mỗi thứ 1 cái, trứu bông trắng và đỏ, trứu sa màu lam mỗi thứ 1 cuốn, cho ba viên bồi-giới ngân tiền Minh-mạng phi long. . .

龍小銀錢一枚紹治飛龍小銀錢一枚南紗赤羽
 細綠羽絹洋花布狹袖衣各一領白蓮花紫蟻南
 細各一卷通言紹治大小銀錢各一枚藍絨涼紗
 洋細布狹袖衣各一領紫蟻南袖一卷又奉

恩賞二國陪臣山試橋木武階五六品朝服各一副○
 七年高蠻國遣使奉貢

恩賞該國詫螭墩

敕諭一道赤綠宋錦緞各一枝藍赤縐紗各一連色貢
 紗南紗各十疋赤白南細並赤洋布各五疋高步
 帛二十疋色洋布十疋正使白金十兩赤縐紗一

PHIÊN ÂM

long tiểu ngân tiền nhât mai, Thiệu-trị phi long tiểu ngân tiền nhât mai, nam sa xích vũ trừu lục vũ quyền dương hoa bồ hiệp tụ y các nhât lãnh, bạch liên hoa tử nghị nam trừu các nhât quyền, thông-ngôn Thiệu-trị đại tiểu ngân tiền các nhât mai, lam nhung lương sa dương tề bồ hiệp tụ y các nhât lãnh, tử nghị nam trừu nhât quyền.

Hựu phụng ân thưởng nhị quốc bồi-thần San-Thí Kiều-Mộc vũ giai ngũ lục phẩm triều phục các nhât phước.

Thất niên Cao-man quốc khiến sứ phụng công. Ân thưởng cai quốc Sa-Ông-Đôn sắc dụ nhât đạo, xích lục Tông cầm đoạn các nhât chi, lam xích trứu sa các nhât liên, sắc công sa nam sa các thập thất, xích bạch nam trừu tịnh xích dương bồ các ngũ thất, cao-bộ bạch nhị thập thất, sắc dương bồ thập thất, chính sứ bạch kim thập lượng, xích trứu sa nhât. . .

DỊCH NGHĨA

hạng nhỏ 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị phi long hạng nhỏ 1 đồng, áo hẹp tay bằng the ta, bằng vũ trừu đỏ, bằng vũ quyền lục bằng vải tây bông mỗi thứ 1 cái, trừu ta màu cánh kiến có hình bông sen trắng mỗi thứ 1 cuốn, cho thông-ngôn ngân tiền Thiệu-trị hạng lớn và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, áo hẹp tay bằng nhung màu lam, bằng lương sa bằng vải tây mịn mỗi thứ 1 cái, trừu ta màu cánh kiến 1 cuốn.

Lại ân-thưởng cho bồi thần hai nước là San-Thí Kiều-Mộc triều phục về quan võ ngũ phẩm lục phẩm mỗi người 1 bộ.

Năm Thiệu-trị thứ 7 (1817) nước Cao-man sai sứ sang dâng cống. Ân thưởng cho Quốc-vương nước ấy là Sá-Ông-Dôn sắc dụ 1 đạo, cầm đoạn nhà Tống màu đỏ, màu lục mỗi thứ 1 cây, trứu sa màu lam, màu đỏ, mỗi thứ 1 xấp, cống sa màu và the ta mỗi thứ 10 tấm, trừu ta đỏ, trắng, vải tây đỏ mỗi thứ 5 tấm, lụa cao-bộ 20 tấm, vải tây màu 10 tấm, cho chánh-sứ bạch kim 10 lượng, trừu sa đỏ 1. . .

連色貢紗二疋赤白團花並赤白蓮花南細各一
疋色紬十疋藍赤洋布各一疋副使陪使二名每
名白金八兩藍縹紗一連色南紗南紬並赤洋布
各二疋赤白南紬各一疋色紬十疋從軍每名赤
布一疋藍羽緞夾袖衣一領紫蟻南紙袴一腰紹
治飛龍大小銀錢各一枚通譯二名每名藍涼紗
洋細布夾袖衣各一領紫蟻南紙袴一腰錢二十
貫又加賞詔龍蠟色五絲縵色羽緞縹緞各二疋
呀啣官絛縹緞各一疋赤花南紗雪白南紬各五
疋正使縹緞一疋紹治雙龍大銀錢二枚紹治飛

PHIÊN ÂM

liên, sắc công sa nhị thất, xích bạch đoàn hoa tịnh xích bạch liên
 hoa nam trừu các nhất thất, sắc hoàn thập thất, lam xích dương
 bồ các nhất thất, phó-sứ bồi-sứ nhị danh, mỗi danh bạch kim bát
 lượng, lam trừu sa thất liên, sắc nam sa nam trừu tịnh xích dương
 bồ các nhị thất, xích bạch nam trừu các nhất thất, sắc hoàn thập
 thất, tùng quân mỗi danh xích bồ nhất thất, lam vũ đoạn hiệp tụ
 y nhất lãnh, tử nghị nam đại khố nhất yêu, Thiệu-trị phi long đại
 tiền ngân tiền các nhất mai, thông-dịch nhị danh mỗi danh lam
 lương sa dương tề bồ hiệp tụ y các nhất lãnh, tử nghị nam đại
 khố nhất yêu, tiền nhị thập quán,

Hựu gia thường Sá-Ông-Đôn sắc ngũ ty đoạn, sắc vũ đoạn
 khoáng nhưng các nhị thất, nha-tức quan lục khoáng nhưng các
 nhất thất, xích hoa nam sa, tuyết bạch nam trừu các ngũ thất,
 chính-sứ khoáng nhưng nhất thất, Thiệu-trị song long đại ngân tiền
 nhị mai, Thiệu-trị phi. . .

DỊCH NGHĨA

xấp, cống sa màu 2 tấm, trừu ta có hình hoa khoanh đỏ trắng,
 và hình bông sen đỏ trắng mỗi thứ 1 tấm, hoàn màu 10 tấm,
 vải tây màu đỏ màu lam mỗi thứ 1 tấm, cho hai viên phó-sứ
 và bồi-sứ mỗi người bạch kim 8 lượng. trừu sa màu lam 1
 xấp, the ta màu, trừu ta và vải tây đỏ mỗi thứ 2 tấm, trừu
 ta màu đỏ màu trắng mỗi thứ 1 tấm, hoàn màu 10 tấm, cho các
 binh-sĩ đi theo mỗi người vải đỏ 1 tấm, áo hẹp tay bằng vũ
 đoạn màu lam 1 cái, khố bằng đại ta màu cánh kiến 1 cái,
 ngân tiền Thiệu-trị phi long hạng to và nhỏ mỗi thứ 1 đồng,
 cho hai viên thông-dịch mỗi người áo hẹp tay bằng lương sa
 màu lam, bằng vải tây mịn mỗi thứ 1 cái, khố bằng đại ta
 màu cánh kiến 1 cái, tiền 20 quan.

Lại thường thêm cho Sá-Ông-Đôn ngũ ty đoạn màu, vũ
 đoạn màu và khoáng nhưng mỗi thứ 2 tấm, nha-tức (?) khoáng
 nhưng màu quan lục mỗi thứ 1 tấm, the ta bông màu đỏ, trừu
 ta màu tuyết bạch mỗi thứ 5 tấm, cho chánh-sứ khoáng nhưng
 1 tấm, ngân tiền Thiệu-trị song long hạng to 2 đồng, ngân
 tiền Thiệu-trị phi. . .

龍大小銀錢各三枚副使陪使每名監纈絨一疋
紹治雙龍大銀錢一枚紹治飛龍大小銀錢各二
枚○又奉

賞高登國護解貢象現畱在嘉定省之土目土兵十
九名土目每名飛龍大小銀錢各二枚赤羽緞裏
藍布狹袖衣各一領赤布各二疋土兵每名飛龍
小銀錢各二枚赤布各一疋仍照給錢米依例再
優給酒肉食物一席均由嘉定省臣照料爰辨○
又遣使

宣封

PHIÊN ÂM

long đại tiểu ngân tiền các tam mai, phó-sứ bồi-sứ mỗi danh lam khoáng nhưng nhất thất, Thiệu-trị song long đại ngân tiền nhất mai, Thiệu-trị phi long đại tiểu ngân tiền các nhị mai.

Hựu phụng thưởng Cao-man quốc hộ giải công tượng hiện lưu tại Gia-định tỉnh chỉ thổ mục thổ binh thập cửu danh, thổ mục mỗi danh phi long đại tiểu ngân tiền các nhị mai, xích vũ đoạn lý lam bồ hiệp tự y các nhất lãnh, xích bồ các nhị thất, thổ binh mỗi danh phi long tiểu ngân tiền các nhị mai, xích bồ các nhất thất, nhưng chiều cấp tiền mễ y lệ, tái ưu cấp tửu nhục thực vật nhất tịch quân do Gia-định tỉnh thần chiều liệu thoả biện.

Hựu khiến sự tuyên phong. . .

DỊCH NGHĨA

long thứ to và nhỏ mỗi thứ 3 đồng, cho phó-sứ, bồi-sứ mỗi người khoáng nhưng màu lam 1 tấm, ngân tiền Thiệu-trị song long thứ to 1 đồng, ngân tiền Thiệu-trị phi long thứ to và nhỏ mỗi thứ 2 đồng.

Lại thưởng cho mười chín người thổ mục thổ binh Cao-man hộ-tổng voi dâng cống hiện còn để lại ở tỉnh Gia-định, thổ mục mỗi người ngân tiền phi long thứ to và nhỏ mỗi thứ 2 đồng, áo hẹp tay bằng vũ đoạn đỏ lót vải lam mỗi người 1 cái, vải đỏ mỗi người 2 tấm, thổ binh mỗi người ngân tiền phi long thứ nhỏ 1 đồng, vải đỏ mỗi người 1 tấm, vẫn cấp cho tiền và gạo theo lệ, lại ưu đãi cấp cho một tiệc rượu thịt và đồ ăn, các thứ đều do quan trấn ở lĩnh Gia-định chiếu liệu thi-hành thoả-dáng.

Triều-dinh lại sai sứ tuyên phong. . .

恩賞陀螭墩監宋錦墩一枝色南紗十疋廣南帛十疋
色洋布赤布各二十疋再加賞青五絲緞赤羽緞
並綠赤纈絨各一疋赤南絁二疋

恩賞郡主玉雲照明命六年例賞外再加賞色綾二疋
藍綉紗一疋南花綾洋花布洋赤布各一疋○又
是年十月日奉今

皇上登光大禮

恩賞高蠻國王陀螭墩郡主玉雲各朱錦五枝帛三
十疋色洋布五疋羽絨三疋水舍國王永列宋錦
二枝色帛十疋色洋布羽絨各二疋

大正七年十月日奉今 賜子屬國 三

PHIÊN ÂM

ân thưởng Sá-Ông-Đôn lam Tổng cầm đoạn nhất chi, sắc nam sa thập thất, Quảng-nam bạch thập thất, sắc dương bồ xích bồ các tam thập thất, tái gia thưởng thanh ngũ đoạn, xích vũ đoạn tịnh lục xích khoáng nhưng các nhất thất, xích nam trừu nhị thất.

Ân thưởng Quận-chúa Ngọc-Vân chiêu Minh-mệnh lục niên lệ thưởng ngoại, tái gia thưởng sắc lăng nhị thất, lam trừu sa nhất liên, nam hoa lăng, dương hoa bồ, dương xích bồ các nhất thất.

Hựu thị niên thập nguyệt nhật phụng Kim Hoàng-thượng đăng quang đại lễ, ân-thưởng Cao-man Quốc-vương Sá-Ông-Đôn, Quận-chúa Ngọc-Vân các Tổng cầm ngũ chi, bạch tam thập thất, sắc dương bồ ngũ thất, vũ chữ tam thất, Thủy-xá Quốc-vương Vinh-Liệt Tổng cầm nhị chi, sắc bạch thập thất, sắc dương bồ vũ chữ các nhị thất. . .

DỊCH NGHĨA

và ân thưởng cho Sá-Ông-Đôn cầm đoạn nhà Tổng màu lam 1 cây, the ta màu 10 tấm, lụa Quảng-nam 10 tấm, vải tây màu, vải đỏ mỗi thứ 30 tấm, lại thưởng thêm cho ngũ ty đoạn màu xanh, vũ đoạn màu đỏ và khoáng nhưng màu lục màu đỏ mỗi thứ 1 tấm, trừu ta màu đỏ 2 tấm.

Ân-thưởng cho Quận-chúa Ngọc-Vân ngoài lệ thưởng chiếu theo năm Minh-mạng thứ 6 (1825), còn thưởng thêm lăng màu 2 tấm, trừu sa lam 1 xấp, lăng ta bông, vải tây bông, vải tây đỏ mỗi thứ 1 tấm.

Lại trong ngày tháng mười năm ấy có đại lệ Đương kim Hoàng-thượng lên ngôi, triều đình ân-thưởng cho Quốc-vương Cao-man Sá-Ông-Đôn và Quận-chúa Ngọc-Vân mỗi vị gấm nhà Tổng 5 cây, lụa 30 tấm, vải tây màu 5 tấm, vũ chữ 3 tấm, cho Quốc-vương nước Thủy-xá Vĩnh-Liệt gấm nhà Tổng 2 cây, lụa màu 10 tấm, vải tây màu, vũ chữ mỗi thứ 2 tấm. . .

嗣德元年水舍火舍二國合委使臣來

京慶賀例賞加賞水舍國王及來使等均照紹治元
年例另奉

賞火舍國者目

敕書一道嗣德飛龍大小銀錢各十枚白金三十兩
○四年高蠻國遣使來貢奉

論本年高蠻國貢期經該國王詫蟪蠟派委陪臣恭
賚表文方物來京朝貢加恩著實給該正使屋牙
是涯梳沙名魔武階四品常朝冠服一副副使屋
牙梳沙飛門名芻武階六品常朝冠服一副仍準

PHIÊN ÂM

Tự-đức nguyên-niên Thủy-xá, Hoà-xá nhị quốc hợp ủy sứ-thần lai kinh khánh hạ. Lệ thưởng gia thưởng Thủy-xá quốc-vương cấp lai sứ đẳng quân chiêu Thiệu-trị nguyên-niên lệ.

Lánh phụng thưởng Hoà-xá quốc kỳ-mục sắc thư nhất đạo, Tự-đức phi long đại tiểu ngân tiền các thập mai, bạch kim tam thập lượng.

Tứ niên Cao-man quốc khiến sứ lai cống. Phụng dụ : Bồn niên Cao-man quốc-công kỳ kinh cai Quốc-vương Sá-Ông-Đôn phái ủy bồi-thần cung lai biểu-văn phượng-vật lai kinh triều cống, gia ân trước thưởng cấp cai chính-sứ Ốc-nha-thị-lịch-bông-sa danh Ma vũ giai tứ phẩm thưởng triều quan phục nhất phó, phó-sứ Ốc-nha-bông-sa-phi-môn danh Sô vũ giai lục phẩm thưởng triều quan phục nhất phó, nhưng chuẩn. . .

DỊCH NGHĨA

Năm đầu Tự-đức (1848) hai nước Thủy-xá và Hoả-xá hợp chung sứ thần đến kinh đô chúc mừng. Lệ thưởng và gia thưởng cho Quốc-vương Thủy-xá cùng bốn sứ-thần đi đến chiêu theo lệ năm đầu Thiệu-trị.

Thưởng riêng cho kỳ-mục nước Hoả-xá sắc thư 1 đạo, ngân tiền Tự-đức phi long thứ to và nhỏ mỗi thứ 10 đồng, bạch kim 30 lượng.

Năm Tự-đức thứ 4 (1851) nước Cao-man sai sứ đến cống. Vâng dụ chỉ dạy : Kỳ dâng cống của nước Cao-man năm nay đã do Quốc-vương Sá-Ông-Đôn ủy thác bồi-thần cung kính dâng biểu-văn và thổ-sản đến kinh-đô triều-cống ; nên gia ân thưởng cho viên chánh-sứ ấy là Ốc-nha-thị-lịch-bông-sa tên Ma áo mảo thưởng triều tứ phẩm quan võ 1 bộ, cho viên phó-sứ Ốc-nha-bông-sa-phi-môn tên Sô áo mảo thưởng triều lục phẩm quan võ 1 bộ và chuẩn cho. . .

出部恭候經引隨班趨拜以慰遠忱○又例賞該
 國王各色宋錦十枝色花南紬色花涼紗各二十
 疋色帛二十疋色布八十疋正使一員白金十五
 兩藍素縐紗一疋色花南紬二疋藍素縐一疋色
 花南涼紗五疋南羅紬十疋色布二十疋副使一
 員白金十兩藍素縐紗一疋色花南紬二疋藍素
 縐一疋色花涼紗三疋色南羅紬八疋色布十疋
 從軍五名每名白金二兩紫蟻母絲一段蘇色布
 一疋又加賞該國王色光素八絲縐色花縐紗色
 南八絲縐色大蟒雲紗各二疋藍桂紗三則花紬

PHIÊN ÂM

do Bộ cung hậu kinh dẫn tùy ban xu báỉ dĩ ủy viễn thám.

Hựu lệ thường cai Quốc-vương các sắc Tông cầm thập chi, sắc hoa nam trừu, sắc hoa lương sa các nhị thập thất, sắc bạch nhị thập thất, sắc bồ bát thập thất, chính-sứ nhất viên bạch kim thập ngũ lượng, lam tô trừu sa nhất thất, sắc hoa nam trừu nhị thất, lam tô trừu nhất thất, sắc hoa nam lương sa ngũ thất, nam la-hoàn thập thất, sắc bồ nhị thập thất, phó-sứ nhất viên bạch kim thập-lượng, lam tô trừu sa nhất thất, sắc hoa nam trừu nhị thất, lam tô trừu nhất thất, sắc hoa lương sa tam thất, sắc nam la-hoàn bát thất, sắc bồ thập thất, tòng quân ngũ danh, mỗi danh bạch kim nhị lượng, tử nghị mẫu ty nhất đoạn, tô sắc bồ nhất thất.

Hựu gia thường cai Quốc-vương sắc quang tô bát ty đoạn, sắc hoa trừu sa, sắc nam bát ty đoạn, sắc đại mãng vân sa các nhị thất, lam quẻ sa tam tắc, hoa trừu...

DỊCH NGHĨA

bộ Lễ kinh chờ dẫn bọn chúng đi theo vào ban trong triều lay châu để ủy lạo lòng thành của kẻ ở xa-xôi.

Lại thường theo lệ cho Quốc-vương nước ấy các thứ gấm màu nhà Tống 10 cây, trừu ta bông màu, lương sa bông màu mỗi thứ 20 tấm, lụa màu 20 tấm, vải màu 80 tấm, cho viên chánh-sứ bạch kim 15 lượng, trừu sa trơn màu lam 1 tấm, trừu ta bông màu 2 tấm, trừu trơn màu lam 1 tấm, lương sa ta bông màu 5 tấm, la-hoàn ta 10 tấm, vải màu 20 tấm, cho viên phó-sứ bạch kim 10 lượng, trừu sa trơn màu lam 1 tấm, trừu ta bông màu 2 tấm, trừu trơn màu lam 1 tấm, lương sa bông màu 3 tấm, la hoàn ta màu 8 tấm, vải màu 10 tấm, cho năm binh-sĩ đi theo mỗi người bạch kim 2 lượng, mẫu ty màu cánh kiến 1 đoạn, vải màu tía 1 tấm.

Lại thường thêm cho Quốc-vương nước ấy bát ty đoạn màu trơn bóng, trừu sa bông màu, bát ty đoạn ta màu, vân sa màu có hình còn rắn to mỗi thứ 2 tấm, quẻ sa màu lam 3 tấm, trừu bông...

各五疋正使一員副德雙龍大銀錢二枚副德飛
龍大小銀錢各五枚光素五絲緞一疋色南紬二
疋花縐紗一疋副使一員副德雙龍大銀錢一枚
副德飛龍大小銀錢各三枚光素五絲緞一疋色
花紬一疋藍縐紗一疋又

恩賞高蠻郡主玉雲各色純綾花涼紗三枝色大舊
綾三疋色雲紗五疋色花密紗十五疋○又

諭賞此次該國王另派護解貢象現畱在嘉定省之
土目土兵通言十三名加恩土目二名每名著賞
飛龍大小銀錢各二枚赤羽緞裏藍布衣各一領

PHIÊN ÂM

các ngũ thất, chính-sứ nhất viên Tự-đức song long đại ngân tiền nhị mai, Tự-đức phi long đại tiểu ngân tiền các ngũ mai, quang tò ngũ ty đoạn nhất thất, sắc nam trừu nhị thất, hoa trừu sa nhất thất, phó-sứ nhất viên Tự-đức song long đại ngân tiền nhất mai, Tự-đức phi long đại tiểu ngân tiền các tam mai, quang tò ngũ ty đoạn nhất thất, sắc hoa trừu nhất thất, lam trừu sa nhất thất.

Hựu ân thưởng Cao-man Quận-chúa Ngọc-Vân các sắc thuần-tuyền hoa lương sa tam chi, sắc đại tào lăng tam thất, sắc vân sa ngũ thất, sắc hoa mật sa thập ngũ thất.

Hựu dụ thưởng thử thứ cai Quốc-vương lách phái hộ giải công tượng hiện lưu tại Gia-định tỉnh chi thổ-mục thổ-binh thông-ngôn thập tam danh, gia ân thổ mục nhị danh mỗi danh trước thưởng phi long đại tiểu ngân tiền các nhị mai, xích vũ đoạn lý lam bờ y các nhất lách. . .

DỊCH NGHĨA

mỗi thứ 5 tấm, cho viên chánh-sứ ngân tiền Tự-đức song long thứ to 2 đồng, ngân tiền Tự-đức phi long thứ to và nhỏ mỗi thứ 5 đồng, ngũ ty đoạn trơn bóng 1 tấm, trừu ta màu 2 tấm, trừu sa bóng 1 tấm, cho viên phó-sứ ngân tiền Tự-đức song long thứ to 1 đồng, ngân tiền Tự-đức phi long thứ to và nhỏ mỗi thứ 3 đồng, ngũ ty đoạn trơn bóng 1 tấm, trừu bóng màu 1 tấm, trừu sa màu lam 1 tấm.

Lại ân-thưởng cho Quận-chúa Cao-man là Ngọc-Vân lương sa bông thuần tuyến đủ màu 3 cây, đại tào lăng màu 3 tấm, vân sa màu 5 tấm, mật sa bông màu 15 tấm.

Lại có dụ ban thưởng lần này cho thổ-mục, thổ-binh và thông-ngôn được Quốc-vương nước ấy phái riêng hộ-tổng voi cống hiện còn lưu lại ở tỉnh Gia-định mười ba người, gia ân cho hai vị thổ-mục mỗi người được thưởng ngân tiền phi long thứ to và nhỏ mỗi thứ 2 đồng, áo bằng vũ đoạn đỏ lót vải lam mỗi người 1 cái, . .

赤布各二疋從行之土兵通言十一名每名著賞
 寵寵小銀錢各二枚赤布各一疋及照給錢米依
 例再優給酒肉食物一席均由嘉定省臣照料妥
 辦

定

欽定大南會典事例

禮部柔遠

賜予屬國
 卷一百三十三

五

PHIÊN ÂM

xích bỏ các nhị thất, từng hành chi thổ bình thông-ngôn thập nhất danh, mỗi danh trước thưởng phi long tiểu ngân tiền các nhị mai, xích bỏ các nhất thất, cặp chiều cặp tiền mẽ y lệ, tái ưu cấp tửu nhục thực vật nhất tịch, quân do Gia-định tỉnh thần chiếu liệu thỏa biện.

DỊCH NGHĨA

vải đỏ mỗi người 2 tấm, cho mười một người thổ-bình và thông-ngôn đi theo mỗi người được thưởng ngân tiền phi long thư nhỏ 2 đồng, vải đỏ mỗi người 1 tấm, và cấp cho tiền gạo y theo lệ, lại ưu-đãi cấp cho một tiệc rượu thịt đồ ăn, tất cả các món đều do quan ở tỉnh Gia-định chiếu liệu thi-hành thỏa-đáng.

賜予屬蠻

嘉隆二年樂凡咼遣使來貢奏準例賞該咼長亦
羽緞三疋赤縐紗一連烏白赤綵間段小柳條二
枝正使一員赤縐紗一連黃赤小柳條滿花一枝
部落十率赤縐紗五連藍紬暹衣十領蠻丁十率
布十疋今使部錢一百貫○又奏準甘露道灑源
蠻七道咼冊奉貢方物例

賞咼嶠道正倭長赤白綵間小柳條一枝赤縐紗一
連咼屬四人紬暹衣四 紫蠟芳縐裙四腰咼丁
二人白布二疋吒哱咼正倭長赤白綵間小柳條

PHIÊN ÂM

TỨ DŨ THUỘC-MAN

Gia-long nhị niên, Lạc-hoàn nương khiến sứ lai công. Tàu chuẩn lệ thường cai nương-trưởng xích (1) vũ đoạn tam thất, xích trứu sa nhất liên, ô bạch xích thái gián đoạn tiểu liễu điều nhị chi, chính-sứ nhất viên, xích trứu sa nhất liên, hoàng xích tiểu liễu điều mãn hoa nhất chi, bộ-lạc thập suất xích trứu sa ngũ liên, lam trứu tiêm y thập lãnh, man đình thập suất bồ thập thất, toàn sứ bộ tiền nhất bách quán.

Hựu tàu chuẩn Cam-lộ đạo Sái-nguyên man thất đạo nương sách phụng công phương vật.

Lệ thường Nương-vanh đạo chính ta-trưởng xích bạch thái gián tiểu liễu điều nhất chi, xích trứu sa nhất liên, nương-thuộc tứ nhân trứu tiêm y tứ lãnh (2), tứ nghị phương thi quần tứ yêu, nương đình nhị nhân bạch bồ nhị thất, Tra-bôn nương chính ta-trưởng xích bạch thái gián tiểu liễu điều...

(1) chữ *xích* in sai ra *diệc*.

(2) in thiếu chữ *lãnh*.

DỊCH NGHĨA

BAN CHO CÁC RỢ QUY-THUỘC

Năm Gia-long thứ 2 (1803) nương Lạc-hoàn sai sứ đến cống. Triều-đình chuẩn lệ thường cho nương-trưởng ấy vũ đoạn màu đỏ 3 tấm, trứu sa đỏ 1 xấp, hàng đen trắng đỏ có cành liễu nhỏ 2 cây, cho viên chánh-sứ trứu sa đỏ 1 xấp, hàng dệt cành liễu nhỏ đầy hoa màu vàng và đỏ 1 cây, cho mười suất bộ-lạc trứu sa đỏ 5 xấp, áo xiêm bằng trứu màu lam 10 cái, cho mười suất man-đình vải 10 tấm, cho toàn sứ-bộ tiền 100 quan.

Lại chuẩn y lời tâu cho những nương sách ở bảy đạo rợ Sái-nguyên ở Cam-lộ dâng cống sản-vật.

Lệ thường cho chánh ta-trưởng đạo Nương-vanh hàng đỏ và trắng có xen cành liễu nhỏ 1 cây, trứu sa đỏ 1 xấp, cho bốn viên nương-thuộc áo xiêm bằng trứu 4 cái, quần the thơm màu cánh kiến 4 cái, cho hai kẻ nương-đình vải trắng 2 tấm, cho chánh ta-trưởng nương Tra-bôn hàng đỏ và trắng có xen cành liễu nhỏ...

一 枝赤縹紗一連屹屬二人袖暹衣二領屹丁三
 人白布二疋上紉屹正倭長赤白紵間小柳條一
 枝赤縹紗一連屹屬一人袖暹衣一領紫蟻芳純
 裙一腰屹丁三人白布三疋沈淦屹正倭長赤白
 紵間小柳條一枝代瘡貢品一人小柳條衣一領
 紫蟻芳純裙一腰屹屬一人袖暹衣一領屹丁二
 人白布二疋廊辰冊正倭長赤白紵間小柳條一
 枝赤紗縹一連屹屬一人袖暹衣一領紫蟻芳純
 裙一腰屹丁二人白布二疋○三年樂九屹頗那
 欺來朝

PHIÊN ÂM

nhất chi, xích trứu sa nhất liên, nương-thuộc nhị nhân trừu tiêm y nhị lãnh, nương-đỉnh tam nhân bạch bồ tam thất, Thượng-kê nương chính ta-trưởng xích bạch thái gián tiểu liễu điều nhất chi, xích trứu sa nhất liên, nương-thuộc nhất nhân trừu tiêm y nhất lãnh, tứ nghị phương thi quần nhất yêu, nương-đỉnh tam nhân bạch bồ tam thất, Trầm-bồn nương chính ta-trưởng xích bạch thái gián tiểu liễu điều nhất chi, đại tề công phạm nhất nhân tiểu liễu điều y nhất lãnh, tứ nghị phương thi quần nhất yêu, nương-thuộc nhất nhân trừu tiêm y nhất lãnh, nương-đỉnh nhị nhân bạch bồ nhị thất, Lang-thần sách chính ta-trưởng xích bạch thái gián tiểu liễu điều nhất chi, xích trứu sa nhất liên, nương-thuộc nhất nhân trừu tiêm y nhất lãnh, tứ nghị phương thi quần nhất yêu, nương-đỉnh nhị nhân bạch bồ nhị thất.

Tam niên, Lạc-hoàn nương Phả-na-khi lai triều. . .

DỊCH NGHĨA

1 cây, trứu sa đỏ 1 xấp, cho hai kẻ nương-thuộc áo xiêm bằng trứu 2 cái, cho ba kẻ nương-đỉnh vải trắng 3 tấm, cho chánh ta-trưởng nương Thượng-kê hàng đỏ và trắng có xen cánh liễu nhỏ 1 cây, trứu sa đỏ 1 xấp, cho một kẻ nương-thuộc áo xiêm bằng trứu 1 cái, quần bằng the thơm màu cánh kiến 1 cái, cho ba nương-đỉnh vải trắng 3 tấm, cho chánh ta-trưởng nương Trầm-bồn hàng đỏ và trắng có xen cánh liễu nhỏ 1 cây, cho một viên đi thể đem vật cống áo cánh liễu nhỏ 1 cái, quần the thơm màu cánh kiến 1 cái, cho người nương-thuộc áo xiêm bằng trứu 1 cái, cho hai người nương-đỉnh vải trắng 2 tấm, cho chánh ta-trưởng sách Lang-thần hàng đỏ và trắng có xen cánh liễu nhỏ 1 cây, trứu sa đỏ 1 xấp, cho người nương-thuộc áo xiêm bằng trứu 1 cái, quần the thơm màu cánh kiến 1 cái, cho hai nương-đỉnh vải trắng 2 tấm.

Năm Gia-long thứ 3 (1804) Phả-na-khi của nương Lạc-hoàn đến châu. . .

敕賜頗那欺小柳條間花裏生絹暹衣一領赤縐紗八
 尺妻二人南赤紬女客衣各一領綠褥各一幅香
 長七人藍紬裏布暹衣各一領○六年議準樂九
 嵯歲貢例賞該嵯長赤羽緞三疋芳絕十疋白黑
 布各二十疋正副使二員每員銀十兩寶藍牛即
 一疋色絕一疋通言酋長三人每人銀五兩藍紬
 戰衣一領紫蟻母絲一疋從軍十五名每名銀二
 兩赤布一疋全部錢五十貫灑源蠻歲貢例賞嵯
 嶸道倭長一員小柳條間花緞裏芳絕紫色暹衣
 一領芳絕紫蟻色一疋赤縐紗半連色羅色紬各

次定大旨會典事例

聖訓長卷賜予屬蠻

毛

PHIÊN ÂM

sắc tứ Phả-na-khi tiểu liễu điều gián hoa lý sinh quyền tiêm y nhất lãnh, xích trứu sa bát xích, thể nhị nhân nam xích trứu nữ khách y các nhất lãnh, lục nhục các nhất bức, tù-trưởng thất nhân lam trứu lý bồ tiêm y các nhất lãnh.

Lục niên nghị chuẩn Lạc-hoàn nương tuế cống. Lệ thưởng cai nương-trưởng xích vũ đoạn tam thất, phương thi thập thất, bạch hắc bồ các nhị thập thất, chính phó sứ nhị viên, mỗi viên ngân thập lượng, bảo lam ngư lang nhất thất, sắc thi nhất thất, thông-ngôn tù-trưởng tam nhân, mỗi nhân ngân ngũ lượng, lam trứu chiến y nhất lãnh, tử nghị mẫu ty nhất thất, tưng quân thập ngũ danh mỗi danh ngân nhị lượng, xích bồ nhất thất, toàn bộ tiền ngũ thập quán.

Sái-nguyên man tuế cống. Lệ thưởng Nương-vanh đạo ta-trưởng nhất viên tiểu liễu điều gián hoa đoạn lý phương thi tứ sắc tiêm y nhất lãnh, phương thi tứ nghị sắc nhất thất, xích trứu sa bán liên, sắc la, sắc hoàn các. . .

DỊCH NGHĨA

Có sắc ban cho Phả-na-khi áo xiêm bằng hàng cánh liễu nhỏ có xen hoa và lót quyển sống 1 cái, trứu sa đỏ 8 thước, cho hai người vợ áo nữ khách bằng trứu ta màu đỏ mỗi người 1 cái, nệm màu lục mỗi người 1 tấm, cho bảy người tù-trưởng áo xiêm bằng trứu màu lam lót vải mỗi người 1 cái.

Năm Gia-long thứ 6 (1807) triều nghị chuẩn cho nương Lạc-hoàn tuế cống. Lệ thưởng cho nương-trưởng ấy vũ đoạn đỏ 3 tấm, the thơm 10 tấm, vải trắng vải đen mỗi thứ 20 tấm, cho hai viên chánh và phó sứ mỗi viên bạc 10 lượng, hàng ngư lang màu lam 1 tấm, the màu 1 tấm, cho ba viên thông-ngôn và tù-trưởng mỗi người bạc 5 lượng, áo trện bằng trứu màu lam 1 cái, mẫu ty màu cánh kiến 1 tấm, cho mười lăm binh-sĩ đi theo mỗi người bạc 2 lượng, vải đỏ 1 tấm, cho toàn sứ-bộ tiền 50 quan.

Rợ Sái-nguyên tới tuế cống. Lệ thưởng cho viên ta-trưởng đạo Nương-vanh áo xiêm bằng đoạn bông có cánh liễu nhỏ lót the thơm màu tía 1 cái, the thơm màu cánh kiến 1 tấm, trứu sa đỏ nửa xấp, là màu, hoàn màu mỗi. . .

五疋銀十兩。吒上薊咤倭長一員。賞項同破水
昌襟沈湓咤倭長一員。色羅色純四疋。廊辰冊倭
長一員。色羅色純三疋。餘各項竝與咤嶸倭長同
羶十六名。每名藍紬裏赤布。暹衣一領。母絲紫蟻
色半疋。錢五貫。○七年。灑源貢蠻七道。咤冊恭進
謝

恩禮例。賞倭長六員。每員花緞裏芳絕戰衣一領。縞紗
半連芳絕紫蟻色一疋。色羅色純各五疋。銀各十
兩。酋長二十一名。每名藍紬裏赤布戰衣一領。母
絲紫蟻十五尺。蠻丁三十丁。每丁白布一疋。全部

PHIÊN ÂM

ngũ thất, ngân thập lượng, Tra-bôn, Thượng-kê nương ta-trưởng nhất viên thưởng hạng đồng, Phá-băng, Xương-cầm, Trầm-bồn nương ta-trưởng nhất viên sắc la, sắc hoàn tứ thất, Lang-thần sách ta-trưởng thất viên sắc la, sắc hoàn tam thất, dư các hạng tịnh dữ Mương-vanh ta-trưởng đồng, chiến thập lục danh, mỗi danh lam trầu lý xích bỏ tiêm y nhất lãnh, mẫu ty tử nghị sắc bán thất, tiền ngũ quán.

Thất niên Sái-nguyên công man thất đạo nương sách cung tiền tạ ân lễ. Lệ thưởng ta-trưởng lục viên, mỗi viên hoa đoạn lý phương thi chiến y nhất lãnh, trầu sa bán liên, phương thi tử nghị sắc nhất thất, sắc la sắc hoàn, các ngũ thất, ngân các thập lượng, tù-trưởng nhị thập nhất danh, mỗi danh lam trầu lý xích bỏ chiến y nhất lãnh, mẫu ty tử nghị thập ngũ xích, man đình tam thập đình, mỗi đình bạch bỏ nhất thất, toàn bộ. . .

DỊCH NGHĨA

thứ 5 tấm, bạc 10 lượng, cho viên ta-trưởng nương Tra-bôn, Thượng-kê phần thưởng đồng như thế, cho viên ta-trưởng nương Phá-băng, Xương-cầm, Trầm-bồn là màu, hoàn màu 4 tấm, cho viên ta-trưởng sách Lang-thần là màu, hoàn màu 3 tấm, còn các hạng khác thì đồng với của ta-trưởng Mương-vanh, cho mười sáu tên chiến, mỗi tên áo xiêm bằng trầu lam lót vải đỏ 1 cái, mẫu ty màu cánh kiến nửa tấm, tiền 5 quan.

Năm Gia-long thứ 7 (1808) những nương sách bảy đạo rợ cống Sái-nguyên cung kính dâng lễ tạ ơn. Lệ thưởng cho sáu viên ta-trưởng mỗi người áo trạn bằng đoạn bông lót the thơm 1 cái, trầu sa nửa xấp, the thơm màu cánh kiến 1 tấm, là màu, hoàn màu mỗi thứ 5 tấm, bạc mỗi người 10 lượng, cho hai mươi một vị tù-trưởng mỗi người áo trạn bằng trầu màu lam lót vải đỏ 1 cái, mẫu ty màu cánh kiến 15 thước, cho ba mươi man-đinh mỗi đứa vải trắng 1 tấm, cho toàn sứ-bộ...

錢一百貫。十三年樂九嵎遣使來貢奉

賞樂九嵎長赤紬三疋黑白布各二十疋白芳絁十

疋副使一員銀十兩藍紬一枝紫蟻芳絁一疋肥

三人每人銀五兩藍紬裏布衣一領紫蟻南紬一

疋行人十四人

東京三人在
又安十一人

每人銀二兩赤布一

疋。十六年甘露道灑源貢蠻七道嵎冊恭賀

皇太子冊立大禮賞例與七年同再奉

皇太子頒賜倭長七員銀七十兩

明命元年灑源貢蠻倭長奉上

慶賀禮照嘉隆七年例賞外再加賞破氷上薊倭

（三）

（三）賜予屬蠻

天

PHIÊN ÂM

tiền nhất bách quán.

Thập tam niên Lạc-hoàn nương khiến sứ lai công. Phụng thưởng Lạc-hoàn nương-trưởng xích hoàn tam thất, hắc bạch bồ các nhị thập thất, bạch phương thi thập thất, phó-sứ nhất viên ngân thập lượng, lam trư nhất chi, tử nghị phương thi nhất thất, phi tam nhân, mỗi nhân ngân ngũ lượng, lam trư lý bồ y nhất lãnh, tử nghị nam đại nhất thất, hành-nhân thập tứ nhân (lai kinh tam nhân, tại Nghệ-an thập nhất nhân) mỗi nhân ngân nhị lượng, xích bồ nhất thất.

Thập lục niên, Cam-lộ đạo Sái-nguyên công man thất đạo nương sách cung hạ Hoàng-thái-tử sách lập đại lễ, thưởng lệ dư thất niên đồng. Tái phụng Hoàng-thái-tử ban tứ ta-trưởng thất viên ngân thất thập lượng.

Minh-mệnh nguyên niên, Sái-nguyên công man ta-trưởng phụng thượng khánh hạ lễ, chiếu Gia-long thất niên lệ thưởng ngoại, tái gia thưởng Phá-băng, Thượng-kê ta . . .

DỊCH NGHĨA

tiền 100 quan.

Năm Gia-long thứ 13 (1812) nương Lạc-hoàn sai sứ đến dâng cống. Thưởng cho nương-trưởng Lạc-hoàn hoàn màu đỏ 3 tấm, vải đen vải trắng mỗi thứ 20 tấm, the thơm trắng 10 tấm, cho viên phó-sứ bạc 10 lượng, trư màu lam 1 cây, the thơm màu cánh kiến 1 tấm, cho ba người phi (?) mỗi người bạc 5 lượng, áo bằng trư màu lam lót vải 1 tấm, đại ta màu cánh kiến 1 tấm, cho mười bốn người hành-nhân (đến kinh-đô ba người, ở Nghệ-an mười một người) mỗi người bạc 2 lượng, vải đỏ 1 tấm.

Năm Gia-long thứ 16 (1817) những nương sách bảy đạo rợ cống Sái-nguyên ở Cam-lộ cung kính chúc mừng đại lễ Hoàng-thái-tử được sách lập, lệ thưởng đồng với năm Gia-long thứ 7 (1808). Hoàng-thái-tử lại ban cho bảy viên ta-trưởng bạc 70 lượng.

Năm đầu Minh-mạng (1820) ta-trưởng rợ cống Sái-nguyên dâng lễ chúc mừng, ngoài phần thưởng đã chiếu theo năm Gia-long thứ 7, lại thưởng thêm cho ta-trưởng Phá-băng và Thượng-kê . . .

長每員天青宋錦一枝官綠宋錦一枝花紬各二
 疋赤八絲宋錦戰衣各一領縐紗袴一腰毗嶸昌
 標沈湓廊辰叱哖倭長每員官綠宋錦一枝花紬
 南綠各二疋赤八絲宋錦戰衣各一領替行倭長
 每名藍紬戰衣一領花紬袴一腰例賞全部錢一
 百貫又加賞錢五十貫○二年灑源貢蠻奉貢照
 例賞外再加賞倭長七員每員白金四兩宋錦一
 枝全部賞錢二百貫、又增賞毗嶸道副倭長侶
 梟麻曷鈴白金十兩藍絨裏紫蟻芳絕戰衣一領
 紫蟻芳絕一疋色紗色紬各三疋○三年甘露稅

PHIÊN ÂM

trưởng mỗi viên thiên thanh Tổng cầm nhất chi, quan lục Tổng cầm nhất chi, hoa trùu các nhị thất, xích bát ty Tổng cầm chiến y các nhất lãnh, trùu sa khô nhất yêu, Mương-vanh, Xương-cầm, Trầm-bồn, Lang-thần, Tra-bôn ta-trưởng mỗi viên quan lục Tổng cầm nhất chi, hoa trùu, nam thái các nhị thất, xích bát ty Tổng cầm chiến y các nhất lãnh, thẻ hành ta-trưởng mỗi danh lam trùu chiến y nhất lãnh, hoa trùu khô nhất yêu, lệ thưởng toàn bộ tiền nhất bách quán hựu gia thưởng tiền ngũ thập quán.

Nhị niên Sái-nguyên công mạn phụng công. Chiêu lệ thưởng ngoại, tái gia thưởng ta-trưởng thất viên mỗi viên bạch kim tứ lượng, Tổng cầm nhất chi, toàn bộ thưởng tiền-nhị bách quán.

Hựu tăng thưởng Mương-vanh đạo phó ta-trưởng Chiêu-miền-ma-hạt-kiếm bạch kim thập lượng, lam nhung lý tử nghị phương thi chiến y nhất lãnh, tử nghị phương thi nhất thất, sắc sa sắc hoàn các tam thất.

Tam niên Cam-lộ thuế. . .

DỊCH NGHĨA

mỗi người gấm nhà Tổng màu xanh da trời 1 cây, gấm nhà Tổng màu lục 1 cây, trùu ta bông mỗi người 2 tấm, áo bằng gấm bát ty nhà Tổng mỗi người 1 cái, khố bằng trùu sa 1 cái, cho ta-trưởng Mương-vanh, Xương-cầm, Trầm-bồn, Lang-thần, Tra-bôn mỗi người gấm nhà Tổng màu lục 1 cây, trùu bông, lụa ta mỗi người 2 tấm, áo trện bằng gấm bát ty nhà Tổng mỗi người 1 cái, cho người đi thể ta-trưởng mỗi tên áo trện bằng trùu màu lam 1 cái, khố bằng trùu bông 1 cái, thưởng theo lệ cho toàn sử-bộ tiền 100 quan, lại thưởng thêm tiền 50 quan.

Năm Minh-mạng thứ 2 (1821) rợ cống Sái-nguyên dâng cống. Ngoài phần lệ thưởng lại thưởng thêm cho bảy viên ta-trưởng mỗi người bạch kim 4 lượng, gấm nhà Tổng 1 cây, cho toàn sử-bộ tiền 200 quan.

Lại tăng thưởng cho phó ta-trưởng đạo Mương-vanh là Chiêu-miền-ma-hạt-kiếm bạch kim 10 lượng, áo trện bằng nhung màu lam lót the thơm màu cánh kiến 1 cái, the thơm màu cánh kiến 1 tấm, the màu, hoàn màu mỗi thứ 3 tấm.

Năm Minh-mạng thứ 3 (1822) rợ nộp thuế ở Cam-lộ. . .

蠶來

京拜

賀賞總長五名白金五兩藍絨裏紫蟻戰衣一領
 藍素綿紗六尺紫蟻芳純一疋色羅色紬三疋官
 郎每人藍紬裏赤布戰衣一領紫蟻南紙一段蠶
 丁每丁赤布一疋○八年恭遇

順天高皇后六旬大慶節諸貢蠶均備禮品稱

慶奉

恩賞甘露灑源七蠶與歲貢例同再加賞頭目七員每
 員白金五兩赤宋錦一枝色羅色帛各三疋代行

欽定大清會典事例 卷一百一十五 禮部 蠶

元

PHIÊN ÂM

man lai kinh báỉ hạ. Thường tổng-trưởng ngũ danh bạch kim ngũ lượng, lam nhung lý tử nghị chiến y nhất lãnh, lam tồ trứu sa lục xích, tử nghị phương thi nhất thất, sắc la sắc hoàn tam thất, quan-lang mỗi nhân lam trứu lý xích bồ chiến y nhất lãnh, tử nghị nam đại nhất đoạn, man đĩnh mỗi đĩnh xích bồ nhất thất.

Bát niên cung ngộ Thuận-thiên Cao hoàng-hậu lục tuần đại khánh tiết, chư công man quân bị lễ phẩm xưng khánh. Phụng ân thường Cam-lộ Sái-nguyên thất man dữ tuế công lệ đồng. Tái gia thường đầu-mục thất viên, mỗi viên bạch kim ngũ lượng, xích Tông cảm nhất chi, sắc la sắc bạch các tam thất, đại hành. . .

DỊCH NGHĨA

đến kinh-dò lạy mừng. Thường cho năm viên tổng-trưởng mỗi người bạch kim 5 lượng, áo trện bằng nhung màu lam lót màu cánh kiến 1 cái, trứu sa trện màu lam 6 thước, the thơm màu cánh kiến 1 tấm, là màu, hoàn màu 3 tấm, cho quan-lang mỗi người áo trện bằng trứu màu lam lót vải đỏ 1 cái, đại ta màu cánh kiến 1 đoạn, cho man-đĩnh mỗi người vải đỏ 1 tấm.

Năm Minh-mạng thứ 8 (1827) gặp Lục tuần đại khánh tiết của Thuận-thiên Cao hoàng-hậu, các rợ cống đều lo đủ lễ phẩm kính mừng. Phần ân-thưởng cho bảy rợ Sái-nguyên ở Cam-lộ đồng theo lệ tuế cống. Lại thưởng thêm cho bảy viên đầu-mục mỗi người bạch kim 5 lượng, gấm nhà Tống màu đỏ 1 cây, là màu, lụa màu mỗi thứ 3 tấm, cho bốn viên đi thay. . .

頭目圓員每員白金三兩紫蟻花紬一疋蠻屬二
十五名每名白金二兩紫蟻帛一疋蠻丁每丁白
金一兩紫蟻南紙一疋

恩賞樂九頭目一員色花宋錦緞二枝赤羽緞二疋藍
素縐紗二連色花紬十疋色花羅二十疋部落三
名白金十兩藍團龍五絲緞 小卷紫蟻南花紬
一疋通言一名白金五兩紫蟻母絲一疋藍素紬
裏布中開衣一領蠻丁三丁每丁白金二兩黑布
一疋

恩賞三峒頭目一員赤羽緞二疋藍素縐紗一連色花

PHIÊN ÂM

đầu-mục tứ viên, mỗi viên bạch kim tam lượng, tử nghị hoa trầu nhắt thất, man-thuộc nhị thập ngũ danh, mỗi danh bạch kim nhị lượng, tử nghị bạch nhắt thất, man đĩnh mỗi đĩnh bạch kim nhắt lượng, tử nghị nam đại nhắt thất.

Ân thường Lạc-hoàn đầu-mục nhắt viên sắc hoa Tông cầm đoạn nhị chi, xích vũ đoạn nhị thất, lam tổ trứ sa nhị liên, sắc hoa trầu thập thất, sắc hoa la nhị thập thất, bộ-lạc tam danh bạch kim thập lượng, lam đoàn long ngũ ty đoạn nhắt tiểu quyền, tử nghị nam hoa trầu nhắt thất, thông-ngôn nhắt danh bạch kim ngũ lượng, tử nghị mẫu ty nhắt thất, lam tổ trứ lý bồ trung khai y nhắt lãnh, man đĩnh tam đĩnh mỗi đĩnh bạch kim nhị lượng, hắc bồ nhắt thất.

Ân thường Tam-động đầu-mục nhắt viên xích vũ đoạn nhị thất, lam tổ trứ sa nhắt liên, sắc hoa...

DỊCH NGHĨA .

đầu-mục mỗi người bạch kim 3 lượng, trầu bông màu cánh kiến 1 tấm, cho 25 tên man-thuộc mỗi người bạch kim 2 lượng, lụa màu cánh kiến 1 tấm, cho man đĩnh mỗi người bạch kim 1 lượng, đại ta màu cánh kiến 1 tấm.

Ân-thường cho viên đầu-mục rợ Lạc-hoàn cầm đoạn nhà Tống bông màu 2 cây, vũ đoạn đỏ 2 tấm, trứ sa trơn màu lam 2 xấp, trầu bông màu 10 tấm, lá bông màu 20 tấm, cho ba viên bộ-lạc bạch kim 10 lượng, ngũ ty đoạn có hình còn rồng khoanh màu lam 1 cuốn nhỏ, trầu ta bông màu cánh kiến 1 tấm, cho viên thông-ngôn bạch kim 5 lượng, mẫu ty màu cánh kiến 1 tấm, áo xẻ ở giữa bằng trầu trơn màu lam lót vải 1 cái, cho ba kẻ man-đĩnh mỗi người bạch kim 2 lượng, vải đen 1 tấm.

Ân-thường cho viên đầu-mục rợ ở Tam-động vũ đoạn màu đỏ 2 tấm, trứ sa trơn màu lam 1 xấp, the thiết bông...

寔紗五疋色花羅縠十疋部落六名每名白金八兩藍團龍五絲縠一小卷紫蠟兩花紬一疋蠟丁十丁每丁白金一兩黑布一疋。又

旨此次樂九三峒諸貢蠻來京祝嘏茲均遣回又安鎮著格外恩賞樂九部落錢三十貫三峒部落錢二十貫以爲行李之需抵鎮後各發回程錢依例。又甘露樂工奉于

閱是堂演戲賞錢四十貫

絲樓庭前演樂

賞錢二十八貫○九年日多漢來貢奉

欽定大旨會典事例

卷一百一十五 賜予屬蠻

三

PHIÊN ÂM

thực sa ngũ thất, sắc hoa la sa thập thất, bộ lạc lục danh mỗi danh bạch kim bát lượng, lam đoàn long ngũ ty đoạn nhất tiểu quyền, tử nghị nam hoa trừu nhất thất, man đỉnh thập đỉnh, mỗi đỉnh bạch kim nhất lượng, hắc bồ nhất thất.

Hựu chỉ : Thử thứ Lạc-hoàn Tam động chư công man lai kinh chúc giả, tư quân khiển hồi Nghệ-an trấn, trước cách ngoại ân thường Lạc-hoàn bộ lạc tiền tam thập quán, Tam-động bộ lạc tiền nhị thập quán dĩ vi hành lý chi nhu, để trấn hậu các phát hồi trình tiền y lệ.

Hựu Cam-lộ nhạc công phụng vu Duyệt-thị đường diễn hý thường tiền tứ thập quán, Thái-lâu đình tiền diễn nhạc thường tiền nhị thập bát quán.

Cửu niên Mục-đa-hán lai công. Phụng...

DỊCH NGHĨA

màu 5 tấm, la sa bông màu 10 tấm, cho sáu viên bộ-lạc mỗi người bạch kim 8 lượng, ngũ ty đoạn hình con rồng khoanh màu lam 1 cuốn nhỏ, trừu ta bông màu cánh kiến 1 tấm, cho mười tên man-đỉnh mỗi người bạch kim 1 lượng, vải đen 1 tấm.

Lại có chỉ dạy : Lần này các rợ cống Lạc-hoàn, Tam-động đến kinh-dô chúc mừng, nay đều được cho trở về trấn Nghệ-an, cách ngoại ân-thưởng cho bộ-lạc Lạc-hoàn tiền 30 quan, cho bộ-lạc Tam-động tiền 20 quan, để dùng về hành-lý ; các bộ-lạc này sau khi đến trấn đều được phát tiền trở về y theo lệ.

Những người nhạc đánh của rợ Cam-lộ có lên diễn tuồng ở Duyệt-thị đường được thưởng tiền 40 quan, diễn nhạc ở trước Thái-lâu đình được thưởng tiền 28 quan.

Năm Minh-mạng thứ 9 (1828) rợ ở phủ Mục-đa-hán đến cống. Vâng...

欽定大南會典事例

禮部柔遠

賜予屬蠻

卷二百三十三

七

旨賞給該蠻長獠蛇梳赤羽緞一疋藍絨裏赤帛衣一領赤紬裙一腰白金十兩該侶肥等六名每名藍寔紗裏黃布中開衣一領紫蟻南花紬裙一腰白金三兩該部落六名每名烏布裏黃布中開衣一領紫蟻母絲裙一腰白金各二兩用示體悉新附至意○十年

旨此次來京朝貢之咁嶸土知州鈴巴欄土知州銀庫辰土知州敦該三名著加恩賞給文階從七品常朝冠服各一副以示勸導○又

諭甘露道土司久爲朝廷臣屬世供職貢去年因以邊

PHIÊN ÂM

chỉ thưởng cấp cai man-trưởng Lạc-xà-bông xích vũ đoạn nhất thất, lam nhung lý xích bạch³ y nhất⁴ lãnh, xích trưu quần nhất yêu, bạch kim thập lượng, cai Chiêu-Phi đẳng lục danh, mỗi danh lam thực sa lý hoàng bồ trung khai y nhất lãnh, tử nghị nam hoa trưu quần nhất yêu, bạch kim tam lượng, cai bộ-lạc lục danh mỗi danh ô bồ lý hoàng bồ trung khai y nhất lãnh, tử nghị mẫu ty quần nhất yêu, bạch kim các nhị lượng dụng thị thê tât tân phụ chí ý.

Thập niên chi: Thử thứ lai kinh triều công chi Mương-vanh thổ tri-châu Kiềm, Ba-lan thổ tri-châu Ngân, Lang-thần thổ tri-châu Đôn, cai tam danh trước gia ân thưởng cấp văn giai tòng thất phẩm thường triều quan phục các nhất phó dĩ thị khuyển tướng.

Hựu dụ: Cam-lộ đạo thổ ty cửu vi triều đình thần thuộc, thê cung chức công, khứ niên nhân dĩ biên...

DỊCH NGHĨA

chỉ thưởng cấp cho tù-trưởng của rợ ấy là Lạc-xà-bông vũ đoạn màu đỏ 1 tấm, áo bằng nhung màu lam lót lụa đỏ 1 cái, quần bằng trưu đỏ 1 cái, bạch kim 10 lượng, cho bọn Chiêu-Phi sáu người mỗi tên áo xẻ giữa bằng the thiết màu lam lót vải vàng 1 cái, quần bằng trưu ta bông màu cánh kiến 1 cái, bạch kim 3 lượng, cho sáu người trong bộ-lạc ấy mỗi người áo xẻ giữa bằng vải đen lót vải vàng 1 cái, quần bằng mẫu ty màu cánh kiến 1 cái, bạch kim mỗi người 2 lượng để tỏ lòng thông-cảm với nước mới phụ thuộc.

Năm Minh-mạng thứ 10 (1829) có chỉ dạy: Lần này thổ tri-châu Kiềm ở Mương-vanh, thổ tri-châu Ngân ở Ba-lan, thổ tri-châu Đôn ở Lang-thần, ba vị này được gia ân thưởng cấp cho mỗi người áo mao thường triều văn giai tòng thất phẩm 1 bộ để tỏ lòng khen thưởng.

Lại có dụ dạy: Những thổ-ty đạo Cam-lộ bấy lâu là bề tôi của triều-dinh đời đời giữ việc dâng cống, năm ngoài nhân việc biên...

務該等一聞徵召便卽會齋朕鑒其感奮之誠經降
 旨著於本年貢期準其來京聽賞嗣而該等抵京爰
 著實在行之士知州三名常朝冠服各一副以示異
 勸本日部臣帶領該土司等照儀朝拜恭行進貢及
 謝恩禮拜跪之儀進止之節看來頗屬雅馴因恩該
 等僻在遐陬向來不曾嫻習禮度此次纔經穿戴法
 服乃能於殿庭瞻覲不愆于儀似此向風從化出於
 衷忱殊可嘉并除例賞加賞品物各項已敕令該部
 遵例酌擬候旨給予矣茲著先將該土知州三名現
 穿從七品服之青地補子仍換給赤地用昭特格再

PHIÊN ÂM

vụ, cai đẳng nhất văn trưng triệu tiện tức hội tế, Trẫm giám kỳ cảm phần chi thành, kinh giáng chỉ trước ư bốn niên công kỳ chuẩn kỳ lai kinh thỉnh thưởng. Tự nhi cai đẳng đề kinh, viên trước thưởng tại hành chi thổ tri-châu tam danh thường triệu quan phục các nhất phó dĩ thị tường khuyến. Bốn nhất bộ thần đài lãnh cai thổ-ty đẳng chiêu nghi triệu bái cung hành tiền công cập tạ ân lễ Bái quy chi nghi, tiền chỉ chi tiết khán lai phủ thuộc nhĩ tuần, nhân tư cai đẳng tịch tại hà tu hướng lai bắt tăng nhân tập lễ độ, thử thử tài kinh xuyên đài pháp phục, nãi năng ư điện đình chiêm cận bắt khiến vu nghi, tự thử hướng phong từng hóa xuất ư trung thẩm, thủ khả gia tường ; trừ lệ thưởng gia thưởng phẩm vật các hạng, dĩ sắc lệnh cai Bộ tuân lệ chức nghi hậu chỉ cấp dữ hĩ.

Tư trước tiên tương cai thổ tri-châu tam danh hiện xuyên từng thất phẩm phục chi thanh địa bồ-tử nhưng hoá cấp xích địa dụng chiêu đặc cách.

Tái. . .

DỊCH NGHĨA

vụ, bọn ấy mới nghe được triệu vời liền tề tựu ngay, Trẫm xem lòng cảm kích của chúng chân thành nên đã xuống chỉ dạy kỳ dâng cống năm nay cho chúng đến kinh-đô nhận thưởng. Từ nay khi bọn ấy đến kinh-đô, triệu-đình bèn thưởng cho ba viên tri-châu người bản-thổ đi đến ấy áo mảo thường triều mỗi người 1 bộ để tỏ lòng khen thưởng. Hôm đó quan bộ Lễ dẫn bọn thổ-ty ấy vào lạy chầu theo nghi-thức, cung kính làm lễ dâng cống và tạ ơn. Cách họ lạy quy, khi tiến khi dừng, xem ra khá trang-nhĩ thuần-thực, Trẫm nhân nghĩ bọn họ ở nơi hẻo-lánh xa-xôi từ trước tới nay chưa từng tập-tành lễ-độ, lần này mới mặc đồ đội mảo theo nghi-pháp lại có thể chiêm cận ở chốn điện đình không trái với lễ-nghi, dường như việc chịu cảm-hóa ấy đã do lòng chân-thành mà ra, thật là đáng khen ; ngoài các hạng phẩm-vật theo lệ thưởng và gia thưởng, đã có sắc lệnh cho Bộ ấy tuân theo lệ mà chăm-chức và dợt chiếu-chỉ ban cấp.

Nay trước tiên đem những bồ-tử màu xanh trong bộ y phục từng thất phẩm của ba viên tri-châu người bản-thổ ấy đang mặc đổi cho thử màu đỏ để rõ lễ đặc-cách.

Lại. . .

賞給該土知州三名並代行六名土吏目十七名該
 二十六名寔紗長衣各一襲頭目十名寔紗長衣各
 一領俾該等咸知服習衣冠之化以漸暨聲教於無
 窮也○又準例賞甘露九州土知州每員白金十兩
 藍縹紗十疋南桂紗十疋色寔紗二疋藍錦絨中
 開衣一領代行土知州每人藍八絲緞中開衣一
 領紫蟻南紬一疋土吏目每人色八絲緞中開衣
 一領紫蟻南紬一疋頭目每名紫蟻南紬一疋瓜
 蝶陰陽紗短衣一領蠻丁每丁赤布一疋全部錢
 一百貫又加賞土知州每員

PHIÊN ÂM

thường cấp cai thổ tri-châu tam danh tịnh đại hành lục danh, thổ lại-mục thập thất danh, cai nhị thập lục danh thực sa trường y các nhất tập, đầu-mục thập danh thực sa trường y các nhất lãnh, tỷ cai đẳng hàm tri phục tập y quan chi hóa dĩ tiêm ký thanh giáo ư vô cùng dã.

Hựu chuẩn lệ thường Cam-lộ cửu châu thổ tri-châu mỗi viên bạch kim thập lượng, lam trứu sa thập thất, nam què sa thập thất, sắc thực sa nhị thất, lam cầm nhung trung khai y nhất lãnh, đại hành thổ tri-châu mỗi nhân lam bát ty đoạn trung khai y nhất lãnh, tử nghị nam đại nhất thất, thổ lại-mục mỗi nhân sắc bát ty đoạn trung khai y nhất lãnh, tử nghị nam đại nhất thất, đầu-mục mỗi danh tử nghị nam đại nhất thất, qua điệp âm dương sa đoàn y nhất lãnh, man-đỉnh mỗi đỉnh xích bồ nhất thất, toàn bộ tiền nhất bách quán.

Hựu gia thường thổ tri-châu mỗi viên. . .

DỊCH NGHĨA

thường cho ba viên thổ tri-châu ấy và sáu người đi thay, mười bảy viên thổ lại-mục, tất cả hai mươi sáu viên áo dài bằng the thiết mỗi người 1 cái, cho mười viên đầu-mục mỗi người áo dài bằng the thiết 1 cái, khiến cho bọn ấy đều biết tập theo phong-hóa mặc áo đội mũ để thanh uy và giáo-hóa của triều-đình lần lần truyền mãi vô cùng.

Lại chuẩn y lệ thường cho những viên thổ-tri châu ở chín châu Cam-lộ mỗi người bạch kim 10 lượng, trứu sa trơn màu lam 10 tấm, què sa ta 10 tấm, the thiết màu 2 tấm, áo xẻ giữa bằng cầm nhung màu lam 1 cái, cho những người đi thay thổ tri-châu, mỗi người áo xẻ giữa bằng bát ty đoạn màu lam 1 cái, đại ta màu cánh kiến 1 tấm, cho thổ lại-mục mỗi viên áo xẻ giữa bằng bát ty đoạn màu 1 cái, đại ta màu cánh kiến 1 tấm, cho đầu-mục mỗi tên đại ta màu cánh kiến 1 tấm, áo ngắn bằng âm dương sa có hình dưa và bướm 1 cái, cho man-đỉnh mỗi người vải đỏ 1 tấm, cho toàn sứ-bộ tiền 100 quan.

Lại thường thêm cho thổ-tri châu mỗi viên. . .

敕書一道白金五兩色宋錦縠一枝色南涼紗桂紗冬
 三疋代行土知州每人白金三兩藍錦絨中開衣
 一領黑縐紗六大土吏目每人白金三兩紫蟻南
 紬一疋頭目白金二兩色南涼紗一疋蠻丁各白
 金一兩紫蟻南紙一疋錢二百貫○十一年恭遇
 聖祖仁皇帝四旬大慶節奉

賞甘露道來京之土知州每員色紗五疋玳瑁蓋盞
 並玻璃盞各一花縐紗一疋縐絨一小卷代行土
 知州每名色南紗二疋紫蟻南紬一疋土吏目每
 名色南紗二疋紫蟻帛一疋隨人每名白金一兩

PHIÊN ÂM

sắc thư nhất đạo, bạch kim ngũ lượng, sắc Tông cầm đoạn nhất chi, sắc nam lương sa, quẻ sa các tam thất, đại hành thổ tri-châu mỗi nhân bạch kim tam lượng, lam cầm nhung trung khai y nhất lãnh, hắc trứ sa lục thất (1), thổ lại-mục mỗi nhân bạch kim tam lượng, tử nghị nam trứ nhất thất, đầu-mục bạch kim nhị lượng, sắc nam lương sa nhất thất, man đỉnh các bạch kim nhất lượng, tử nghị nam đại nhất thất, tiền nhị bách quán.

Thập nhất niên cung ngộ Thánh-tổ Nhân hoàng-đề tứ tuần đại khánh tiết, phụng thưởng Cam-lộ đạo lai kinh chi thổ tri-châu mỗi viên sắc sa ngũ thất, pháp-lam cái trần tịnh pha-lê trần các nhất, hca trứ sa nhất thất, khoáng nhung nhất tiểu quyền, đại hành thổ tri-châu mỗi danh sắc nam sa nhị thất, tử nghị nam trứ nhất thất, thổ lại-mục mỗi danh sắc nam sa nhị thất, tử nghị bạch nhất thất, tùy nhân mỗi danh bạch kim nhất lượng. . .

(1) Chữ thất in sai ra đại.

DỊCH NGHĨA

sắc thư 1 đạo, bạch kim 5 lượng, cầm đoạn nhà Tống màu 1 cây, lương sa ta, quẻ sa màu mỗi thứ 3 tấm, cho những kẻ đi thay thổ tri-châu mỗi người bạch kim 3 lượng, áo xẻ ở giữa bằng cầm nhung lam 1 cái, trứ sa đen 6 tấm, cho thổ lại-mục mỗi viên bạch kim 3 lượng, trứ ta màu cánh kiến 1 tấm, cho đầu-mục bạch kim 2 lượng, lương sa ta màu 1 tấm, cho man-đỉnh mỗi người bạch kim 1 lượng, đại ta màu cánh kiến 1 tấm, tiền 200 quan.

Năm Minh-mạng thứ 11 (1830) gặp Tứ tuần đại khánh-tiết của Thánh-tổ Nhân hoàng-đế, triều-đình vâng lệnh thưởng cho những thổ-tri-châu ở Cam-lộ đến kinh-đô mỗi viên the màu 5 tấm, chén có nắp bằng sành và chén bằng pha-lê mỗi thứ 1 cái, trứ sa bông 1 tấm, khoáng nhung 1 cuốn nhỏ, cho những người đi thay thổ tri-châu mỗi viên the ta màu 2 tấm, trứ ta màu cánh kiến 1 tấm, cho thổ lại-mục mỗi viên the ta màu 2 tấm, lụa màu cánh kiến 1 tấm, cho những kẻ đi theo mỗi người bạch kim 1 lượng. . .

色布二疋不在行之土知州每員色紗三疋花縐
紗一疋玳瑁蓋並玻璃蓋各一仍畱在道之隨
人各白金一兩黑布二疋○又奉

賞樂邊府宣慰同知一員宋錦緞二枝色紗五疋縐
絨一小卷花縐紗一疋玳瑁蓋並玻璃蓋各一
雕刻象牙佩鑲銀茶具各一求京之頭目每名色
紗三疋五絲緞一小卷紫蟻南紬一疋隨人每名
白金一兩色布二疋仍畱在鎮之隨人每名白金
一兩黑布一疋○又奉

賞鎮靖府宣慰同知物項與樂邊府員同來京之知

PHIÊN ÂM

sắc bồ nhĩ thất, bắt tại hành chi thổ tri-châu, mỗi viên sắc sa tam thất, hoa trứu sa nhứt thất, pháp-lam cái trần tịnh pha-lê trần các nhứt, nhưng lưu tại đạo chi tùy nhân các bạch kim nhứt lượng, hắc bồ nhĩ thất.

Hựu phụng thưởng Lạc-biên phủ tuyên-ủy đồng-tri nhứt viên Tổng cầm đoạn nhĩ chi, sắc sa ngũ thất, khoáng nhưng nhứt tiểu quyền, hoa trứu sa nhứt thất, pháp-lam cái trần tịnh pha-lê trần các nhứt, điêu-khắc tượng nha bội, tượng ngân trà cụ các nhứt, lai kinh chi đầu-mục mỗi danh sắc sa tam thất, ngũ ty đoạn nhứt tiểu quyền, tử nghị nam trừu nhứt thất, tùy nhân mỗi danh bạch kim nhứt lượng, sắc bồ nhĩ thất, nhưng lưu tại trần chi tùy nhân mỗi danh bạch kim nhứt lượng, hắc bồ nhứt thất.

Hựu phụng thưởng Trần-tĩnh phủ tuyên-ủy đồng-tri vật hạng dữ Lạc-biên phủ viên đồng, lai kinh chi tri. . .

DỊCH NGHĨA

vải màu 2 tấm, cho những thổ tri-châu không có đi mỗi viên the màu 3 tấm, trứu sa bông 1 tấm, chén có nắp bằng sành và chén bằng pha-lê mỗi thứ 1 cái, cho những kẻ đi theo còn ở tại đạo mỗi người bạch kim 1 lượng, vải đen 2 tấm.

Lại thưởng cho viên tuyên-ủy đồng-tri ở Lạc-biên phủ cầm đoạn nha Tổng 2 cây, the màu 5 tấm, khoáng nhưng 1 cuốn nhỏ, trứu sa bông 1 tấm, chén có nắp bằng sành và chén bằng pha-lê mỗi thứ 1 cái, tượng nha bội có chạm khắc và đồ uống trà có nạm bạc mỗi thứ 1 cái, cho những vị đầu-mục đến kinh-dô mỗi người the màu 3 tấm, ngũ ty đoạn 1 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những kẻ đi theo mỗi người bạch kim 1 lượng, vải màu 2 tấm, cho những kẻ đi theo còn ở lại trần mỗi người bạch kim 1 lượng, vải đen 1 tấm.

Lại thưởng cho viên tuyên-ủy đồng-tri ở phủ Trấn-tĩnh những phẩm-vật đồng với của viên ở Lạc-biên phủ, cho viên tri. . .

州一員赤羽服藍紬紗各一疋色紬五疋玳瑁蓋
 蓋並雕刻象牙佩各一士知州每員色八絲緞紫
 蟻南紬各一疋色紗三疋來京之士縣丞藍五絲
 緞一小卷紫蟻南紬一疋青紗二疋不在行之士
 知縣縣丞每員藍五絲緞一小卷色紗一疋仍留
 在鎮之行人通言每名白金一兩紫蟻南紬一疋
 來京之隨人每名白金一兩色布二疋仍留在鎮
 每名白金一兩黑布一疋○又奉

賞鎮寧府正幫辦一員色紗五疋緞絨二小卷花
 紗一疋玳瑁蓋並鑲銀茶具各一副幫辦藍紬紗

PHIÊN ÂM

châu nhật viên xích vũ đoạn, lam trứu sa các nhật thất, sắc trừu ngũ thất, pháp-lam cái trần tịnh điều-khắc tượng nha bội các nhật, thổ tri-châu mỗi viên sắc bát ty đoạn, tử nghị nam trừu các nhật thất, sắc sa tam thất, lai kinh chi thổ huyện-thừa lam ngũ ty đoạn nhật tiểu quyền, tử nghị nam trừu nhật thất, nam sa nhị thất, bắt tại hành chi thổ tri-huyện, huyện-thừa mỗi viên lam ngũ ty đoạn nhật tiểu quyền, sắc sa nhật thất, nhưng lưu tại trần chi hành-nhân thông-ngôn mỗi danh bạch kim nhật lượng, tử nghị nam trừu nhật thất, lai kinh chi tùy nhân mỗi danh bạch kim nhật lượng, sắc bồ nhị thất, nhưng lưu tại trần mỗi danh bạch kim nhật lượng, hắc bồ nhật thất.

Hưu phụng thường Trần-ninh phủ chính bang-biện nhật viên sắc sa ngũ thất, khoáng nhưng nhị tiểu quyền, hoa trứu sa nhật thất, pháp-lam cái trần, tượng ngân trà cụ các nhật, phó bang-biện lam trứu sa. . .

DỊCH NGHĨA

châu đến kinh-đô vũ đoạn đỏ, trứu sa lam mỗi thứ 1 tấm, trừu màu 5 tấm, chén có nắp bằng sành và tượng nha bội có chạm khắc mỗi thứ 1 cái, cho những thổ tri-châu mỗi viên bát ty đoạn màu, trừu ta màu cánh kiến mỗi thứ 1 tấm, the màu 3 tấm, cho viên thổ huyện-thừa đến kinh-đô ngũ ty đoạn màu lam 1 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, the ta 2 tấm, cho thổ tri-huyện và huyện-thừa không có đi mỗi viên ngũ ty đoạn màu lam 1 cuốn nhỏ, the màu 1 tấm, cho những người hành-nhân thông ngôn còn lưu lại ở trần mỗi viên bạch kim 1 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những kẻ đi theo đến kinh-đô mỗi người bạch kim 1 lượng, vải màu 2 tấm, cho những kẻ còn lưu lại ở trần mỗi người bạch kim 1 lượng, vải đen 1 tấm.

Lại thưởng cho viên chánh bang-biện phủ Trấn-ninh the màu 5 tấm, khoáng nhưng 2 cuốn nhỏ, trừu sa bông 1 tấm, chén có nắp bằng sành và đồ uống trà nạm bạc mỗi thứ 1 bộ, cho phó bang-biện trứu sa màu lam. . .

一疋縐絨一小卷色紬二疋玳瑁蓋盞鑲銀茶具
 各一來京之士知縣一員八絲緞一小卷紫蠟兩
 紬一疋色紗三疋來京之士縣丞二員八絲紬二
 小卷紫蠟兩紬二疋色紗四疋不在行之士知縣
 縣丞並攝辦縣務每員五絲緞一小卷色紗二疋
 來京之行人白金二兩紫蠟兩紬一疋隨人白金
 一兩色布二疋仍畱在鎮之行人每名白金一兩
 紫蠟兩紬一疋隨人白金一兩黑布一疋○又奉
 賞鎮定府來京之士知縣紬員八絲緞一小卷紫蠟
 兩紬一疋色紗三疋士縣丞五絲緞一小卷紫蠟

PHIÊN ÂM

nhất thất, khoáng nhưng nhất tiểu quyền, sắc trừu nhị thất, pháp-lam cái trần, tương ngân trà cụ các nhất, lai kinh chi thổ tri-huyện nhất viên bát ty đoạn nhất tiểu quyền, tử nghị nam trừu nhất thất, sắc sa tam thất, lai kinh chi thổ huyện-thừa nhị viên bát ty trừu nhị tiểu quyền, tử nghị nam trừu nhị thất, sắc sa tứ thất, bắt tại hành chi thổ tri-huyện huyện-thừa tịnh nhiếp biện huyện vụ mỗi viên ngũ ty đoạn nhất tiểu quyền, sắc sa nhị thất, lai kinh chi hành-nhân bạch kim nhị lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, tùy nhân bạch kim nhất lượng, sắc bồ nhị thất, nhưng lưu tại trần chi hành-nhân mỗi danh bạch kim nhất lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, tùy nhân bạch kim nhất lượng, hắc bồ nhất thất.

Hựu phụng thường Trần-định phủ lai kinh chi thổ tri-huyện mỗi viên bát ty đoạn nhất tiểu quyền, tử nghị nam trừu nhất thất, sắc sa tam thất, thổ huyện-thừa ngũ ty đoạn nhất tiểu quyền, tử nghị. . .

DỊCH NGHĨA

1 tấm, khoáng nhưng 1 cuốn nhỏ, trừu màu 2 tấm, chén có nắp bằng sành, đồ uống trà nạm bạc mỗi thứ 1 cái, cho viên thổ tri-huyện đến kinh-đô bát ty đoạn 1 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, the màu 3 tấm, cho hai viên thổ huyện-thừa đến kinh-đô bát ty trừu 2 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến 2 tấm, the màu 4 tấm, cho những thổ tri-huyện huyện-thừa và viên thay quyền coi việc trong huyện không có đi mỗi viên ngũ ty đoạn 1 cuốn nhỏ, the màu 2 tấm, cho những viên hành nhân đến kinh-đô bạch kim 2 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho kẻ đi theo bạch kim 1 lượng, vải màu 2 tấm, cho những viên hành-nhân còn lưu lại ở trấn mỗi người bạch kim 1 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những kẻ đi theo bạch kim 1 lượng, vải đen 1 tấm.

Lại thưởng cho những viên thổ tri-huyện ở phủ Trấn-định đến kinh-đô mỗi viên bát ty đoạn 1 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, the màu 3 tấm, cho những viên thổ huyện-thừa ngũ ty đoạn 1 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến . . .

南細一疋色紗二疋不在行之土知縣土縣丞每
員五絲緞一小卷色紗一疋來京之行人自金二
兩紫蟻南細一疋南人白金一兩色布二疋仍留
在鎮之行人並絨差該總每名白金一兩紫蟻南
細一疋隨人白金一兩黑布一疋○又奉

賞領鑾府來京之土知縣每員色八絲緞一小卷紫
蟻南細一疋色紗一疋土縣丞藍五絲緞一小卷
紫蟻南細一疋色紗二疋不在行之土知縣縣丞
每員藍五絲緞一小卷色紗一疋來京之行人自
金二兩紫蟻南細一疋仍留在鎮之行人並該總

PHIÊN ÂM

nam trừu nhất thất, sắc sa nhị thất, bắt tại hành chi thổ tri-huyện
thổ huyện-thừa mỗi viên ngũ ty đoạn nhất tiểu quyền, sắc sa nhất
thất, lai kinh chi hành-nhân bạch kim nhị lượng, tử nghị nam trừu
nhất thất, Nam nhân bạch kim nhất lượng, sắc bồ nhị thất, nhưng
lưu tại trấn chi hành-nhân tịnh thí-sai cai-tổng mỗi danh bạch kim
nhất lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, tùy nhân bạch kim nhất
lượng, hắc bồ nhất thất.

Hựu phụng thưởng Trấn-man phủ lai kinh chi thổ tri-huyện
mỗi viên sắc bát ty đoạn nhất tiểu quyền, tử nghị nam trừu nhất
thất, sắc sa nhất thất, thổ huyện-thừa lam ngũ ty đoạn nhất tiểu
quyền, tử nghị nam trừu nhất thất, sắc sa nhị thất, bắt tại hành
chi thổ tri-huyện, huyện-thừa mỗi viên lam ngũ ty đoạn nhất tiểu
quyền, sắc sa nhất thất, lai kinh chi hành nhân bạch kim nhị
lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, nhưng lưu tại trấn chi hành-
nhân tịnh cai-tổng. . .

DỊCH NGHĨA

1 tấm, the màu 2 tấm, cho những viên thổ tri-huyện và thổ
huyện-thừa không có đi mỗi người ngũ ty đoạn 1 cuốn nhỏ,
the màu 1 tấm, cho những viên hành-nhân đến kinh-đô bạch
kim 2 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho người Nam
bạch kim 1 lượng, vải màu 2 tấm, cho những viên hành-nhân
và cai-tổng thí-sai (tập sự) còn lưu lại ở trấn mỗi người bạch
kim 1 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho người đi theo
bạch kim 1 lượng, vải đen 1 tấm.

Lại thưởng cho những thổ tri-huyện phủ Trấn-man đến
kinh-đô mỗi viên bát ty đoạn 1 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh
kiến 1 tấm, the màu 1 tấm, cho viên thổ huyện-thừa ngũ ty
đoạn màu lam 1 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, the
màu 2 tấm, cho những viên thổ tri-huyện và huyện-thừa không
có đi mỗi viên ngũ ty đoạn màu lam 1 cuốn nhỏ, the màu
1 tấm, cho những viên hành-nhân đến kinh-đô bạch kim 2 lượng,
trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những viên hành-nhân và
cai-tổng còn lưu lại ở trấn. . .

每名白金一兩紫蟻南紬一疋隨人每名白金一兩黑布一疋○又、

賞鎮邊府來京之士知之每員色五絲緞一小卷紫蟻南紬一疋色紗三疋畱鎮之一縣丞暨五色緞一小卷紫蟻南紬一疋南紗二疋不在行之士知縣縣丞每員五絲緞一小卷色紗一疋來京之行

人白金二兩紫蟻南紬一疋現畱在鎮之行人白金一兩紫蟻南紬一疋隨人白金一兩黑布一疋○又奉

賞目多漢鑾長束錦緞一枝赤羽緞藍綢紗各一疋

PHIÊN ÂM

mỗi danh bạch kim nhất lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, tùy nhân mỗi danh bạch kim nhất lượng, hắc bồ nhất thất.

Hựu thường Trần-biên phủ lai kinh chi thập tri-huyện, mỗi viên sắc ngũ ty đoạn nhất tiểu quyền, tử nghị nam trừu nhất thất, sắc sa tam thất, lưu trần chi nhất huyện-thừa lam ngũ sắc đoạn nhất tiểu quyền, tử nghị nam trừu nhất thất, nam sa nhị thất, bắt tại hành chi thô tri-huyện huyện-thừa, mỗi viên ngũ ty đoạn nhất tiểu quyền, sắc sa nhất thất, lai kinh chi hành-nhân bạch kim nhị lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, hiện lưu tại trần chi hành-nhân bạch kim nhất lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, tùy nhân bạch kim nhất lượng, hắc bồ nhất thất.

Hựu phụng thường Mục-đa-hán man-trưởng Tông cầm đoạn nhất chi, xích vũ đoạn, lam trừu sa các nhất thất. . .

DỊCH NGHĨA

mỗi người bạch kim 1 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những kẻ đi theo mỗi người bạch kim 1 lượng, vải đen 1 tấm.

Lại thưởng cho mười viên tri-huyện ở Trấn-biên phủ đến kinh-đô mỗi người ngũ ty đoạn màu 1 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, the màu 3 tấm, cho viên huyện-thừa còn lưu lại ở trấn đoạn lam và ngũ sắc 1 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, the ta 2 tấm, cho những viên tri-huyện và huyện-thừa không có đi mỗi người ngũ ty đoạn 1 cuốn nhỏ, the màu 1 tấm, cho những viên hành-nhân đến kinh-đô bạch kim 2 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những viên hành-nhân hiện lưu lại ở trấn bạch kim 1 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho kẻ đi theo bạch kim 1 lượng, vải đen 1 tấm.

Lại thưởng cho man-trưởng ở phủ Mục-đa-hán cầm đoạn nhà Tống 1 cây, vũ đoạn đỏ, trừu sa lam mỗi thứ 1 tấm. . .

色紬色紗各五疋頭目每名色五絲緞二小卷紫
 蟻南紬一疋色紗三疋來京之行人白金二兩紫
 蟻南紬一疋隨人白金一兩色布二疋仍畱在鎮
 之行人白金一兩紫蟻南紬一疋隨人白金一兩
 黑布一疋○又

恩賞鎮靖鎮寧鎮定鎮盤甘露等府土知縣知州每員
 從七品常朝冠服各一副土縣丞每員從八品常
 朝冠服各一副土吏目每名從九品常朝冠服各
 一副樂邊府目多漢鎮寧鎮定鎮盤等府頭目並
 甘露府代行土知州瓜蝶陰陽紗交領表衣各一

PHIÊN ÂM

sắc trừu sắc sa các ngũ thất, đầu-mục mỗi danh sắc ngũ ty đoạn nhị tiểu quyền, tử nghị nam trừu nhất thất, sắc sa tam thất, lai kinh chi hành-nhân bạch kim nhị lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, tùy nhân bạch kim nhất lượng, sắc bồ nhị thất, nhưng lưu tại trần chi hành-nhân bạch kim nhất lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, tùy nhân bạch kim nhất lượng, hắc bồ nhất thất.

Hựu ân thưởng Trần-tĩnh, Trần-ninh, Trần-định, Trần-man, Cam-lộ đẳng phủ thổ tri-huyện tri-châu mỗi viên tòng thất phẩm thường triều quan phục các nhất phó, thổ huyện-thừa mỗi viên tòng bát phẩm thường triều quan phục các nhất phó, thổ lại-mục mỗi danh tòng cửu phẩm thường triều quan phục các nhất phó, Lạc-biên phủ Mục-đa-hán, Trần-ninh, Trần-định, Trần-man đẳng phủ đầu-mục tịnh Cam-lộ phủ đại hành thổ tri-châu qua điệp âm-dương sa giao lãnh biểu y các nhất. . .

DỊCH NGHĨA

trừu màu, the màu mỗi thứ 5 tấm, cho những viên đầu-mục mỗi người ngũ ty đoạn màu 2 cuốn nhỏ, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, the màu 3 tấm, cho viên hành-nhân đến kinh-đỏ bạch kim 2 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho người đi theo bạch kim 1 lượng, vải màu 2 tấm, cho những viên hành-nhân còn lưu lại ở trần bạch kim 1 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho người đi theo bạch kim 1 lượng, vải đen 1 tấm.

Lại ân-thưởng cho những viên thổ tri-huyện và tri-châu ở các phủ Trấn-tĩnh, Trấn-ninh, Trấn-định, Trấn-man và Cam-lộ mỗi viên áo mảo thường triều tòng thất phẩm 1 bộ, cho những thổ huyện-thừa mỗi viên áo mảo thường triều tòng bát phẩm 1 bộ, cho những thổ lại-mục mỗi viên áo mảo thường triều tòng cửu phẩm 1 bộ, cho những đầu-mục của những phủ Lạc-biên, Mục-đa-hán, Trấn-ninh, Trấn-định, Trấn-man và những người thay tri-châu ở phủ Cam-lộ áo cổ treó bằng âm dương sa có hình dừa và bướm mỗi người 1 . . .

藝均侯

慶祝禮成頒賜○十六年甘露九州土司詣京瞻觀奉
旨加賞知州每名各色南花紗五疋又

旨此次甘露府土司道依年例入覲著照內未蒙頒給
品服之昌盛州土知州山內加恩賞給從七品補服
一副以備穿掛○十七年

旨此次甘露府遵照年班入覲其未蒙頒給品服之廊
辰土知州鐵邑曷加恩賞給從七品補服一副以備
公穿○十八年恭遇

順天高皇后七旬大慶節奉

PHIÊN ÂM

tập, quân hậu khánh chúc lễ thành ban tứ.

Thập lục niên Cam-lộ cứu châu thổ-ty nghệ kinh chiêm cận. Phụng chỉ gia thưởng tri-châu mỗi, danh các sắc nam hoa sa ngũ thất.

Hựu chỉ : Thử thứ Cam-lộ phủ thổ-ty tuân y niên lệ nhập cận trước chiều nội vị mông ban cấp phẩm phục chi Xương-thịnh châu thổ tri-châu Sơn-Nội, gia ân thưởng cấp từng thất phẩm bổ-phục nhất phó dĩ bị xuyên qđải.

Thập thất niên chỉ : Thử thứ Cam-lộ phủ tuân chiều niên ban nhập cận, kỳ dĩ mông ban cấp phẩm phục chi Lang-thần thổ tri-châu Thiết-ấp-hạt gia ân thưởng cấp từng thất phẩm bổ-phục nhất phó dĩ bị công xuyên.

Thập bát niên cung ngộ Thuận-thiên Cao hoàng-hậu thất tuần đại khánh tiết. . .

DỊCH NGHĨA

cái, đều chờ lễ khánh chúc xong sẽ ban cho.

Năm Minh-mạng thứ 16 (1835) những thổ-ty chín châu ở Cam-lộ đến kinh-đô chiêm cận. Vâng chỉ thưởng thêm cho những viên tri-châu mỗi người the ta bằng các thứ màu 5 tấm.

Lại có chỉ dạy : Lần này những thổ-ty ở phủ Cam-lộ đã tuân theo niên lệ vào chiêm cận, trong số ấy viên thổ tri-châu là Sơn-Nội ở châu Xương-thịnh chưa được chịu ơn ban cho triều-phục theo phẩm trật, được gia ân thưởng cho bổ-phục từng thất phẩm 1 bộ để có sẵn mà mặc.

Năm Minh-mạng thứ 17 (1836) có chỉ dạy : Lần này phủ Cam-lộ tuân theo niên lệ vào chiêm cận, viên thổ-tri châu Thiết ấp-hạt ở Lang-thần chưa được ban cho triều-phục theo phẩm trật, được gia ân thưởng cho bổ phục từng thất phẩm 1 bộ để mặc.

Năm Minh-mạng thứ 18 (1837) gặp Thất tuần đại khánh-tiết của Thuận-thiên Cao hoàng-hậu, . . .

恩賞甘露府來京之士知州每名白金十二兩紫蟻南

綢一疋不在行之士知州每名白金六兩紫蟻南

紗一疋來京之士吏目每名白金二兩紫蟻帛一

疋隨人白金一兩色布二疋○又

恩賞鎮寧鎮蠻府來京之士縣丞不在行之士知縣並

來京之行隨等均照賞給甘露府之例○又

恩賞鎮邊土知縣縣丞並鎮定府試差土縣丞每員白

金六兩南紗一疋

由該等各有恭迎賀儀不預行

○十九年

諭此次甘露三州遵例依年班入覲所有土知州三員

、著各賞寶藍瓜蝶陰陽花寔紗衣一襲藍綠光素纈

欽此

三

. PHIÊN ÂM

ân-thưởng Cam-lộ phủ lai kinh chi thổ tri-châu mỗi danh bạch kim thập nhị lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, bắt tại hành chi thổ tri-châu mỗi danh bạch kim lục lượng, tử nghị nam sa nhất thất, lai kinh chi thổ lại-mục, mỗi danh bạch kim nhị lượng, tử nghị bạch nhất thất, tùy nhân bạch kim nhất lượng, sắc bồ nhị thất

Hựu ân thưởng Trấn-ninh, Trấn-man phủ lai kinh chi thổ huyện-thừa, bắt tại hành chi thổ tri-huyện tịnh lai kinh chi hành tùy đẳng quân chiêu thưởng cấp Cam-lộ phủ chi lệ.

Hựu ân thưởng Trấn-biên thổ tri-huyện, huyện-thừa tịnh Trấn-định phủ thí-sai thổ huyện-thừa mỗi viên bạch kim lục lượng, nam sa nhất thất (do cai đẳng các hữu cung nghinh hạ nghị bắt dự hành).

Thập cửu niên dụ : Thử thứ Cam-lộ tam châu tuân lệ y niên ban nhập cận sở hữu thổ tri-châu tam viên trước các thưởng bảo lam qua điệp âm dương hoa thực sa y nhất tập, lam lục quang tổ khoáng. . .

DỊCH NGHĨA

ân-thưởng cho những thổ tri-châu ở phủ Cam-lộ đến kinh-đô mỗi viên bạch kim 12 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những thổ tri-châu không có đi mỗi viên bạch kim 6 lượng, the ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những thổ lại-mục đến kinh-đô mỗi viên bạch kim 2 lượng, lụa màu cánh kiến 1 tấm, cho những người đi theo bạch kim 1 lượng, vải màu 2 tấm.

Lại ân-thưởng cho những thổ huyện-thừa ở phủ Trấn-ninh, Trấn-man đến kinh-đô, cho những thổ tri-huyện không có đi và những bọn đi theo đến kinh-đô những phẩm-vật chiếu theo lệ đã thưởng cho phủ Cam-lộ.

Lại ân-thưởng cho những thổ tri-huyện, huyện-thừa ở phủ Trấn-biên và những thổ huyện-thừa tập-sự ở phủ Trấn-định mỗi viên bạch kim 6 lượng, the ta 1 tấm (vì bọn này mỗi người đều có nghi lễ cung kính chúc mừng mà không có đi đến tham dự).

Năm Minh-mạng thứ 19 (1838) có dụ dạy : Lần này ba châu ở Cam-lộ đã tuân lệ theo năm vào chiêm cận có ba viên thổ tri-châu được thưởng cho mỗi người áo bằng âm dương sa thứ thiệt có bông hình dừa và bướm màu bảo lam 1 cái, áo xẻ ở giữa bằng khoáng. . .

絨裏高步帛中開衣一領寶藍素縐紗花赤二則團
花紬裙各一腰三項錦荷包一副土吏目三名各賞
寶藍瓜蝶陰陽花寔紗寶藍光素八絲裏赤布中開
衣各一領花赤大花南紬裙一腰四項錦荷包一副
隨丁六名各賞赤布一疋俾均閭澤○又

旨此次甘露府土司遵照年例入覲其未蒙給與品服
之尋湓州土知州向伽加恩著賞給從七品補服一
副以備公穿○二十一年恭遇

聖祖仁皇帝五旬大慶節屬國屬蠻來京之稱慶奉
恩賞甘露鎮寧鎮定鎮邊鎮蠻等府來京之土知州知

PHIÊN ÂM

nhung lý Cao-bộ bạch trung khai y nhất lãnh, bảo lam tổ trứu sa hoa xích nhị tắc, đoàn hoa trứu quần các nhất yêu, tam hạng cầm hà-bao nhất phó, thổ lại-mục tam danh các thường bảo lam qua điệp âm dương hoa thực sa, bảo-lam quang tổ bát ty lý xích bồ trung khai y các nhất lãnh, hoa xích đại hoa nam trứu quần nhất yêu, tứ hạng cầm hà-bao nhất phó, tùy đỉnh lục danh các thường xích bồ nhất thất, tỷ quân khải trạch.

Hựu chỉ: Thử thứ Cam-lộ phủ thổ-ty tuân chiêu niên lệ nhập cận, kỳ vị mông cấp dữ phẩm phục chi Tầm-bồn châu thổ tri-châu Hưởng-Già gia ân trước thưởng cấp tòng thất phẩm bổ-phục nhất phó dĩ bị công xuyên.

Nhị thập nhất niên cung ngộ Thánh-tổ Nhân hoàng-đề ngũ tuần đại khánh tiết, thuộc-quốc thuộc-man lai kinh xưng khánh. Phụng ân thưởng Cam-lộ, Trấn-ninh, Trấn-định, Trấn-biên, Trấn-man đẳng phủ lai kinh chi thổ tri-châu, tri. . .

DỊCH NGHĨA

nhưng tron bóng màu lam màu lục lót bằng lụa Cao-bộ 1 cái, thử bằng trứu sa tron màu bảo lam bông và đỏ 2 cái, quần bằng trứu có hình hoa mỗi người 1 cái, hà-bao bằng gấm tam hạng 1 bộ, cho ba viên thổ lại-mục áo xẻ ở giữa bằng âm dương sa bông thử thiết có hình dưa và bướm màu bảo lam, bằng bát ty tron bóng màu bảo lam lót vải đỏ mỗi thứ 1 cái, quần bằng trứu ta bông thử đỏ và thử bông 1 cái, hà-bao bằng gấm tứ hạng 1 bộ, cho sáu kẻ đi theo mỗi người vải đỏ 1 tấm, khiến cho đều được vui thích.

Lại có chỉ dạy: Lần này những thổ-ty ở phủ Cam-lộ đã tuân niên lệ vào chiêm cận, có viên thổ tri-châu Hưởng-Già ở châu Tầm-bồn chưa được ban cấp cho triều-phục theo phẩm trật, nay được gia ân thưởng cho bổ-phục tòng thất phẩm 1 bộ để có sẵn mà mặc.

Năm Minh-mạng thứ 21 (1840) gặp Ngũ tuần đại khánh-tiết của Thánh-tổ Nhân hoàng-đế, những thuộc-quốc và thuộc-man đều đến kinh-đô chúc mừng. Ân thưởng cho những thổ tri-châu, tri-huyện, huyện-thừa ở các phủ Cam-lộ, Trấn-ninh, Trấn-định, Trấn-biên, Trấn-man. . .

縣縣丞每名白金十二兩紫蠟南紬一疋不在行
 之士知州知縣縣丞每名白金六兩南素紗一疋
 來京之士吏目並行人每名白金二兩紫蠟帛一
 疋隨丁每名白金一兩色布二疋又加賞來京之
 代行土吏目每名白金五兩紫蠟帛一疋不在行
 之士知縣縣丞六名每名白金六兩素紗一疋來
 京之隨丁一名白金一兩色布二疋土知州知縣
 縣丞每名洋印花布三卷洋印花手帕一條代行
 之士知縣來京之士吏目並不在行之權辦州務
 每名洋布二卷洋印花手帕一條行隨每名洋布

大元七年十月
 賜予局

五

PHIÊN ÂM

huyện, huyện-thừa mỗi danh bạch kim thập nhị lượng, tử nghị nam trừu nhất thất, bắt tại hành chi thổ tri-châu, tri-huyện, huyện-thừa mỗi danh bạch kim lục lượng, nam tổ sa nhất thất, lai kinh chi thổ lại-mục tịnh hành-nhân mỗi danh bạch kim nhị lượng, tử nghị bạch nhất thất, tùy-đỉnh mỗi danh bạch kim nhất lượng, sắc bồ nhị thất, hựu gia thường lai kinh chi đại hành thổ lại-mục mỗi danh bạch kim ngũ lượng, tử nghị bạch nhất thất, bắt tại hành chi thổ tri-huyện, huyện-thừa lục danh mỗi danh bạch kim lục lượng, tổ sa nhất thất, lai kinh chi tùy đỉnh nhất danh bạch kim nhất lượng, sắc bồ nhị thất, thổ tri-châu, tri-huyện, huyện-thừa mỗi danh dương ăn hoa bồ tam quyền, dương ăn hoa thủ phạ nhất điều, đại hành chi thổ tri-huyện, lai kinh chi thổ lại-mục tịnh bắt tại hành chi quyền biện châu vụ mỗi danh dương bồ nhị quyền, dương ăn hoa thủ phạ nhất điều, tùy hành mỗi danh dương bồ. . .

DỊCH NGHĨA

đến kinh-đo mỗi viên bạch kim 12 lượng, trừu ta màu cánh kiến 1 tấm, cho những tri-châu, tri-huyện, huyện-thừa không có đi, mỗi viên bạch kim 6 lượng, the ta trơn 1 tấm, cho những thổ lại-mục và những viên hành-nhân đến kinh-đo mỗi người bạch kim 2 lượng, lựa màu cánh kiến 1 tấm, cho những kẻ đi theo mỗi người bạch kim 1 lượng, vải màu 2 tấm, lại thưởng thêm cho những người đi thay thổ lại-mục đến kinh-đo mỗi tên bạch kim 5 lượng, lựa màu cánh kiến 1 tấm, cho sáu viên thổ tri-huyện, huyện-thừa không có đi mỗi người bạch kim 6 lượng, the trơn 1 tấm, cho kẻ đi theo đến kinh-đo bạch kim 1 lượng, vải màu 2 tấm, cho những thổ tri-châu, tri huyện và huyện-thừa mỗi người vải tây in bông 3 cuốn, khăn tay in bông 1 tấm, cho những thổ tri-huyện đi thay, những thổ lại-mục đến kinh-đo và những vị thay quyền lo việc trong châu không có đi mỗi người vải tây 2 cuốn, khăn tay in bông 1 tấm, cho những kẻ đi theo mỗi người vải tây. . .

金匱要略卷一百三十三

一小卷

紹治元年甘露府土司土目等來京恭行

進香竝

慶賀禮奉

諭來京之士知州一著賞白金六兩南紗五疋土吏目
五著各賞白金二兩南紗二疋隨丁八著各賞白金
一兩黑布二疋不在行之土知州著各賞白金四兩
南紗三疋○六年恭遇

憲祖章皇帝四旬大慶節甘露鎮寧鎮邊鎮蠻等府恭
備品儀來

PHIÊN ÂM

nhật tiêu quyền.

Thiệu-trị nguyên niên, Cam-lộ phủ thổ-ty thổ-mục dâng lại kinh cung hành tiền hương tịnh khánh hạ lễ. Phụng dụ : Lại kinh chi thổ tri-châu nhật trước thưởng bạch kim lục lượng, nam sa ngũ thất, thổ lai-mục ngũ trước các thưởng bạch kim nhị lượng, nam sa nhị thất, tùy đình bát trước các thưởng bạch kim nhật lượng, hắc bồ nhị thất, bắt tại hành chi thổ tri-châu trước các thưởng bạch kim tứ lượng, nam sa tam thất.

Lục niên cung ngộ Hiến-tổ Chương hoàng-đề tứ tuần đại khánh tiết, Cam-lộ, Trấn-ninh, Trấn-biên, Trấn-man dâng phủ cung bị phẩm nghi lại. . .

DỊCH NGHĨA

1 cuốn nhỏ.

Năm đầu Thiệu-trị (1841) bọn thổ-ty thổ-mục phủ Cam-lộ đến kinh-đô cung kính làm lễ dâng hương và chúc mừng. Có dụ dạy : Một viên thổ tri-châu đến kinh-đô được thưởng bạch kim 6 lượng, the ta 5 tấm, năm viên thổ lai-mục được thưởng mỗi người bạch kim 2 lượng, the ta 2 tấm, tám kẻ đi theo được thưởng mỗi người bạch kim 1 lượng, vải đen 2 tấm, những thổ tri-châu không có đi được thưởng mỗi người bạch kim 4 lượng, the ta 3 tấm.

Năm Thiệu-trị thứ 6 (1846) gặp Tứ tuần đại khánh-tiết của Hiến-tổ Chương hoàng-đế, những phủ Cam-lộ, Trấn-ninh, Trấn-biên, Trấn-man đều lo đầy-dủ lễ vật đến. . .

京

慶祝議準賞賜各府土司該八員每員紹治飛龍大銀
 錢十枚洋間色印花纈絨一卷赤羽緞八尺色印
 洋花布八尺雪白紫蟻南花紬各六尺各府土目
 該五名每名紹治飛龍大銀錢三枚赤羽緞六尺
 色印洋花布六尺紫蟻南花紬六尺隨丁十二名
 每名紹治飛龍銀錢大小各一枚色布二疋又另
 賞甘露土知州三員文階從七品補服各一副土
 吏目三名文階從九品補服各一副又給該各府
 之土樂每名紋布裏赤布狹袖短衣各一領紫蟻

大清高宗純皇帝實錄卷一百一十五
 乾隆四十四年五月

三

PHIÊN ÂM

kinh khánh chúc. Nghị chuẩn thường tứ các phủ thổ-ty cai bát viên mỗi viên Thiệu-trị phi long đại ngân tiền thập mai, dương gián sắc ần hoa khoáng nhưng nhât quyền, xích vũ đoạn bát xích, sắc ần dương hoa bồ bát xích, tuyết bạch tử nghị nam hoa trùu các lục xích, các phủ thổ-mục cai ngũ danh, mỗi danh Thiệu-trị phi long đại ngân tiền tam mai, xích vũ đoạn lục xích, sắc ần dương hoa bồ lục xích, tử nghị nam hoa trùu lục xích, tùy đình thập nhị danh, mỗi danh Thiệu-trị phi long ngân tiền đại tiểu các nhât mai, sắc bồ nhị thất. Hựu lảnh thường Cam-lộ thổ tri-châu tam viên văn-giai từng thất phẩm bồ-phục các nhât phó, thổ lại-mục tam danh văn-giai từng cửu phẩm bồ-phục các nhât phó, hựu cấp cai các phủ chi thổ nhạc mỗi danh văn bồ lý xích bồ hiệp tụ đoàn y các nhât lảnh, tử nghị. . .

DỊCH NGHĨA

kinh-dò chúc mừng. Triều nghị y chuẩn thường cho những thổ-ty các phủ ấy tất cả tám viên mỗi người ngân tiền Thiệu-trị phi long hạng to 10 đồng, khoáng nhưng tây thứ in bông màu rắn ri 1 cuốn, vũ đoạn màu đỏ 8 thước, vải tây màu in bông 8 thước, trùu ta bông màu cánh kiến và màu tuyết-bạch mỗi thứ 6 thước, cho những thổ-mục các phủ tất cả năm viên mỗi người ngân tiền Thiệu-trị phi long hạng to 3 đồng, vũ đoạn màu đỏ 6 thước, vải tây màu in bông 6 thước, trùu ta bông màu cánh kiến 6 thước, cho mười hai kẻ đi theo mỗi người ngân tiền Thiệu-trị phi long hạng to và nhỏ mỗi thứ 1 đồng, vải màu 2 tấm. Lại thưởng riêng cho ba viên thổ tri-châu ở Cam-lộ bồ-phục văn giai từng thất phẩm mỗi người 1 bộ, cho ba viên thổ lại-mục bồ-phục văn giai từng cửu phẩm mỗi người 1 bộ, lại cho những thổ nhạc-công ở các phủ mỗi người áo ngắn hẹp tay bằng vải rắn lót vải đỏ 1 cái, quần bằng đại ta màu cánh kiến. . .

卷一百三十三

南紙袴各一腰

嗣德元年甘露府上司土目等來

京恭行

進香並

慶賀禮奉

論此次甘露土司等來京恭行

進香並趨庭瞻拜尊親忱惻殊屬可嘉加恩在行之土

知州鐵好著賞白金六兩南紗五疋土吏目羶結等

四人著賞白金各二兩南紗各二疋隨丁八名著賞

白金各一兩黑布各二疋不在行之土知州該三名

PHIÊN ÂM

nam đại khò các nhắt yêu.

Tự-đức nguyên niên, Cam-lộ phủ thổ-ty thổ-mục dâng lai kinh cung hành tiền hương tịnh khánh hạ lễ. Phụng dụ : Thử thứ Cam-lộ thổ-ty dâng lai kinh cung hành tiền hương tịnh xu đình chiêm bái tôn thân thăm khồn thù thuộc khả gia, gia ân tại hành chi thổ tri-châu Thiết-Hảo trước thưởng bạch kim lục lượng, nam sa ngũ thất, thổ lai-mục Chiên-Kết dâng tứ nhân trước thưởng bạch kim các nhị lượng, nam sa các nhị thất, tùy đình bát danh trước thưởng bạch kim các nhắt lượng, hắc bồ các nhị thất, bắt tại hành chi thổ tri-châu cai tam danh. . .

DỊCH NGHĨA

mỗi người 1 cái.

Năm đầu Tự-đức (1848) bọn thổ-ty thổ-mục ở phủ Cam-lộ đến kinh-đô làm lễ dâng hương và chúc mừng. Vâng dụ dạy : Lần này bọn thổ-ty ở phủ Cam-lộ đến kinh-đô dâng hương và đến sân chầu chiêm bái tôn thân, lòng chân-thành của họ thật đáng khen, vậy gia ân cho viên thổ tri-châu có đi đến là Thiết Hảo được thưởng bạch kim 6 lượng, the ta 5 tấm, cho bọn thổ lai-mục Chiên-Kết bốn người được thưởng bạch kim mỗi người 2 lượng, the ta mỗi người 2 tấm, cho tám kẻ đi theo được thưởng mỗi người bạch kim 1 lượng, vải đen 2 tấm, cho thổ tri-châu không có đi tất cả ba viên. . .

著賞白金各四兩南紗各三疋俾得均霑恩格又不
 在行之土知州邱甫林鈴石錫等三人蒙賞白金該
 十二兩南紗該九疋

欽定大清會典事例
 豐郡丞范賜子屬鑒
 元

PHIÊN ÂM

trước thưởng bạch kim các tứ lượng, nam sa các tam thất, tỷ đặc quân triêm ân cách. Hựu bắt tại hành chi thổ tri-châu Khâu-Phủ, Lâm-cáp, Thạch-Tích đẳng tam nhân mông thưởng bạch kim cai thập nhị lượng, nam sa cai cửu thất. . .

DỊCH NGHĨA

được thưởng bạch kim mỗi người 4 lượng, the ta mỗi người 3 tấm, khiến họ đều được thắm-nhuần ân trạch của triều-đình. Còn ba viên thổ tri-châu là Khâu-Phủ, Lâm-Cáp và Thạch-Tích không có đi cũng được thưởng bạch kim tất cả 12 lượng, the ta tất cả 9 tấm. . .

欽定大南會典事例卷一百三十三											欽定大南會典事例卷一百三十三
----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------------

PHIÊN ÂM

Khâm-định Đại-Nam Hội-diễn Sự-lệ quyền nhất bách tam thập tam chi.

DỊCH NGHĨA

Khâm-định Đại-Nam Hội-diễn Sự-lệ quyền 133 dứt.

MỤC - LỤC

	trang
Lời nói đầu	5
Avant-propos	7
Nhu viễn quyền 132	11
Triều cận	11
Quán xá	43
Nghinh tông	47
Tuất điền	67
Chứng viện	73
Cầm ước	85
Tượng dịch	113
Nhu viễn quyền 133	133
Tứ dữ thuộc-quốc	133
Tứ dữ thuộc-man	231

TỦ SÁCH VIỆN KHẢO - CỔ

Publications *of the Archaeological Research Institute*
de l'Institut de Recherches Archéologiques

Đã phát-hành :

- I — LÊ-VĂN-LÝ, Le parler vietnamien.— Saigon, 1960.
 - II — Khâm-định Việt-sử Thông-giám Cương-mục. Quyển đầu (Texte et commentaire de l'Histoire du Việt par ordre impérial, Vol. I).— Saigon, 1960.
 - III— Hồng-dức bản đồ (Atlas de Hồng-dức).— Saigon, 1962.
 - IV— Hoàng-Việt giáp kỷ niên biểu (Chronologie de l'Histoire vietnamienne).— Saigon, 1963.
 - V — Bản triều bợn nghịch liệt truyện (Biographies des traîtres de la présente dynastie).— Saigon, 1963.
 - VI— LÊ-KIM-NGÂN, Tổ chức chính-quyền trung-ương dưới triều Lê Thánh-tông 1460-1497 (L'organisation du pouvoir central sous le règne de Lê Thánh-tông 1460-1497).— Saigon, 1963.
 - VII— NGUYỄN-PHÚ-ĐỨC, La veuve en droit vietnamien.— Saigon, 1964.
 - VIII— NGHIÊM-THAM, Esquisse d'une étude sur les interdits chez les Vietnamiens.— Saigon, 1965.
 - IX — Khâm-định Việt-sử Thông-giám Cương-mục Tiền-biên (Texte et commentaire de l'Histoire du Việt, Vol. 2).— Saigon, 1965.
 - X — Nhu-viễn (Pacification extérieure) *trong* Khâm-định Đại-Nam Hội-diễn Sự-lệ (Répertoire administratif du Đại-Nam dressé par ordre impérial).— Saigon, 1965.
- Việt-Nam Khảo-cổ tập-san, (Bulletin de l'Institut de Recherches Historiques) số 1, 2 và 3.

Đang in :

Mục-lục thư-tịch Nguyễn-Du và Kim-Vân-Kiều.

Sẽ in :

Việt-Nam Khảo-cổ tập-san, (Bulletin de l'Institut de Recherches archéologiques du Việt-Nam) số 4.